

kostnaderna för dessa ändamål enligt det nya avtalet blir större än vad sålunda beräknats.

Posten till arvoden åt elever bör enligt medicinalstyrelsens mening uppräknas med 13 800 kronor till 27 600 kronor. Arvodena till eleverna böra nämligen liksom vid Stockholmsanstalten utgå med 80 kronor för elev och månad. Samtidigt bör det ersättningsbelopp, som Göteborgs stad har att erlagga under elevernas praktiska utbildning, höjas med motsvarande belopp.

Delposten till elevers resor synes kunna upptagas med oförändrat belopp eller 300 kronor.

Med anledning av den förestående överflyttningen av barnmorskeelevernas undervisning från kvinnokliniken I till kvinnokliniken II tillstyrker medicinalstyrelsen, att medel måtte anvisas för inköp av en projektor för ljudfilm. Vidare bör medel stå till anstaltsstyrelsens förfogande för inköp av film, för vilket ändamål bör upptagas 1 150 kronor. Delposten till inköp och underhåll av undervisningsmateriel m. m. bör således begränsas till 5 000 kronor.

I övrigt har medicinalstyrelsen intet att erinra mot anstaltsstyrelsens förslag.

Statskontoret. Med hänsyn till statsmakternas tidigare ställningstagande till frågorna om anskaffande av en ljudfilmsapparat, inköp av film samt tryckning av studiebok (1955 års statsverksprop., XI ht., s. 276) kan statskontoret beträffande de under delposten till inköp av undervisningsmateriel m. m. angivna önskemålen endast tillstyrka, att förslagsvis 1 000 kronor anvisas för anskaffande av ytterligare en skrivmaskin och en spritduplikator eller tryckning av studiebok. Beloppet torde böra beräknas under anslagsposten till expenser. Sistnämnda post skulle därvid komma att uppräknas med 1 000 kronor, varemot posten till inköp av undervisningsmateriel m. m. skulle komma att utgå ur omkostnadsstaten. Någon ytterligare uppräkningspost till expenser anser sig statskontoret ej kunna tillstyrka, emedan tillräcklig erfarenhet av medelsåtgången för ändamålet ännu ej vunnits.

Anslagsposten till reseersättningar, som nytillkommit för innevarande budgetår, bör uppföras med oförändrat belopp. Då belastningen å delposten till sjukvård m. m. åt elever nära ansluter sig till postens storlek, bör ej heller denna post ändras. Medelsanvisningen för det med delposten till resor för elever avsedda ändamålet höjdes vid 1955 års riksdag med 100 kronor. I samband härmed upptogs ifrågakommande medel för första gången under en särskild delpost. Vid anförda förhållanden läser någon uppräkningspost f. n. ej böra ifrågakomma.

Departementschefen

För att föreståndaren och instruktionsbarnmorskan i viss omfattning skall få möjlighet att företaga studiebesök med eleverna, tillstyrker jag, att anslagsposten till reseersättningar uppräknas med 300 kronor.

I enlighet med statskontorets och medicinalstyrelsens förslag förordar jag vidare, att expensposten höjes med 1 000 kronor för anskaffande av skrivmaskin och spritduplikator eller tryckning av studiehandbok. Någon ytterligare uppräknig av denna anslagspost anser jag mig icke kunna tillstyrka.

Under anslagsposten till övriga utgifter torde delposterna till sjukvård m. m. åt elever samt till resor för elever kunna uppföras med oförändrade belopp.

Såsom anstaltsstyrelsen framhållit, upphörde avtalet med Göteborgs stad angående upplåtelse av lokaler för barnmorskeläroanstalten m. m. att gälla med utgången av år 1955. Jag vill i detta sammanhang erinra om att Kungl. Maj:t under hösten 1955 uppdragit åt kommissionen för förhandlingar med Göteborgs stad i vissa medicinska universitetsfrågor att upptaga förhandlingar med nämnda stad angående upplåtelse av lokaler för anstalten ävensom för statens sjuksköterskeskola i Göteborg fr. o. m. den 1 januari 1956. Förhandlingar har under hösten förts mellan kommissionen och anstaltsstyrelsen å ena sidan samt staden å den andra angående nytt avtal, men förslag i ämnet har ännu ej kunnat underställas Kungl. Maj:t för fastställelse. Under sådana förhållanden anser jag mig i likhet med anstaltens styrelse böra beräkna medel under de poster som beröres av det nya avtalet med utgångspunkt från tidigare gällande grunder. I huvudsaklig överensstämmelse med anstaltsstyrelsens förslag beräknar jag sålunda under delposterna till ersättning för undervisningslokaler och elevbostäder m. m. samt till kost åt elever en minskning av medelsbehovet med 8 400 resp. 9 100 kronor.

Delposten till arvoden åt elever torde på av medicinalstyrelsen anförda skäl böra nedräknas med endast 500 kronor. I förhållande till anstaltsstyrelsens förslag, som innefattade en nedräkning av denna post med 14 300 kronor, bör posten således ökas med 13 800 kronor, en ökning som emellertid kompenseras genom en motsvarande uppräknig av de särskilda uppborädsmedlen.

Mot anstaltsstyrelsens förslag beträffande delposterna till stipendier åt elever och till premier åt elever, innebärande en nedräkning med 2 400 resp. 400 kronor, har jag intet att erinra.

Under delposten till inköp av undervisningsmateriel m. m. beräknar jag 1 000 kronor för inköp av film. Då statens sjuksköterskeskola i Göteborg förfogar över en ljudfilmsapparat, vilken torde kunna utnyttjas även av barnmorskeläroanstalten, kan jag ej biträda det förnyade yrkandet om anskaffande av en sådan apparat för anstaltens del. På grund härav och med hänsyn till vad jag föreslagit beträffande expensposten torde nu ifrågavarande delpost böra uppföras med 1 000 (— 5 200) kronor.

I enlighet med det anförda och då jag för särskilda uppborädsmedel såsom förut angivits räknar med en minskning av endast (20 700 — 13 800) 6 900 kronor, skulle anslaget nedräknas med (300 + 1 000 — 8 400 — 9 100 — 500

— 2 400 — 400 — 5 200 + 6 900) 17 800 kronor och sålunda upptagas till (69 300 — 17 800) 51 500 kronor.

Under återopande av det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Barnmorskeläroanstalten i Göteborg: Omkostnader* för budgetåret 1956/57 anvisa ett förslagsanslag av 51 500 kronor.

[108] 105. Statens sjuksköterskeskola i Stockholm: Avlöningar

	Anslag	Nettoutgift
1954/55	240 000	220 000
1955/56 (statsliggaren s. 1053)	268 000	
1956/57 (förslag)	292 800	

Yrkande

Styrelsen för statens sjuksköterskeskola i Stockholm (skr. 26/8 1955) hemställer, att anslaget höjes med 29 400 kronor.

	Ökn. el. minskn.
1. Lönereregleringar:	
a) Skolsköterska Ce 16 i st. f. Ce 14	+ 816
b) Kontorist Ce 13 i st. f. kanslibitråde Ce 11	+ 372
c) 2 förste biträden Ce 6 i st. f. ekonomibiträden Ce 5	+ 768
2. Personalförstärkning:	
Kontorsbiträde Cg 8 med halvtidstjänstgöring	+ 4 152
3. Arvodesreglering:	
Arvodeshöjning för redogörare, tillika sekreterare	+ 300
4. Omräkning:	
a) Lönetillägg för 5 ekonomibiträden	+ 900
b) Löneklassuppflyttningar	+ 2 100
c) Rörligt tillägg	+ 20 000
d) Avrundning	— 8
	+ 29 400

Motiv

1 a) Befattningshavaren tjänstgör både som husmor och skolsköterska. Hon har i förstnämnda egenskap hand om uppsikten över elevhemmet (50 elever), är arbetsledare för ekonomipersonalen (8 biträden jämte städningsspersonal), verkställer inköp av förbrukningsmateriel samt ansvarar för skolans förråd och lokalernas skötsel. Som skolsköterska handhar hon hälsokontrollen över eleverna (200 elever).

Tjänsten, som inrättades 1952, bör med hänsyn till ansvar och arbetsuppgifter placeras i samma lönegrad som avdelningssköterska. Vid landstingens sjuksköterskeskolor är internathemföreståndarinnor placerade i 17—19 lönegraderna och särskild skolsköterska i 16 lönegraden.

1 b) Kanslibitrådet upprättar självständigt under redogörarens kontroll och ansvar avlöningslistor och utför övriga kassa- och avlöningsgöromål, upprättar utanordningsbeslut samt handhar den rutinmässiga bokföringsverksamheten. Hon har som sekreterare (stenograf) åt skolans föreståndare kvalificerade och ansvarsfulla göromål, varjämte hon sköter diarieföring och registrering. Det har visat sig omöjligt att erhålla kompetent vikarie vid tjänstledighet för det nuvarande kanslibitrådet, som innehaft tjänsten sedan 1947. För att få kompetent person att åtaga sig heltidstjänstgöring är det nödvändigt, att tjänsten placeras i en mot arbetsuppgifterna svarande lönegrad.

1 c) Arbetsuppgifterna för två ekonomibiträden utgöres till största delen av sömnadsarbeten. Genom att allt sömnadsarbete kan utföras av skolans egen personal, göres väsentliga besparingar, enär linneförrådet får längre livslängd. Ifrågavarande ekonomibiträdens arbetsuppgifter motsvarar sömmerskors i 9 lönegraden vid sjukhus och andra anstalter.

2) Expeditionspersonalen utgöres endast av ett kanslibitråde. Det är omöjligt för henne att utom kassa-, registrators- och sekreterargöromålen hinna med all utskrift och expediering av post. Den nya kursplanen och intensifierad undervisning har även medfört ökat skrivarbete. Bristen på läroböcker nödvändiggör i många fall för lärarna att uppgöra och låta utskrivna kompendier. För att avlasta nuvarande kanslibitrådet bör ett kontorsbiträde i lönegrad Cg 8 med halvtidstjänstgöring anställas.

3) Arvodet till redogöraren, tillika sekreterare utgör f. n. 2 700 kronor per år. Föregående år hemställdes om höjning av arvodet till 3 000 kronor under hänvisning till redogörarens ansvar och arbetsuppgifter. Styrelsen upprepar sitt yrkande under framhållande av den år 1955 genomförda allmänna löne- och arvodesförhöjningen.

4 a) Enligt riksdagens beslut utgår fr. o. m. den 1 juli 1955 lönetillägg med 15 kronor per månad till ekonomibiträden i Solna.

Yttrande

Statskontoret erinrar, att lönegradsplaceringen för skolskötersketjänsten och ekonomibitrådestjänsterna vid sjuksköterskeskolan senast fastställdes genom beslut av 1952 års riksdag. Då därefter, såvitt ämbetsverket kunnat finna, tjänsterna icke tillförts några nya arbetsuppgifter, som bör föranleda lönegradsuppflyttning, torde förslagen om ändrad löneställning för dessa tjänster ej böra vinna tillmötesgående. Löneställningen för kanslibitrådestjänsten har ej prövats av biträdesutredningen. Arbetsuppgifterna å tjänsten synes emellertid nästan uteslutande avse sådana göromål, som enligt utredningen bör utföras av kanslibitråde. Vid sådant förhållande kan statskontoret ej tillstyrka, att tjänsten ändras till en kontoristbefattning.

Med anledning av förslaget om anställande av ett deltidsanställt kontorsbiträde erinras, att vid motsvarande skola i Göteborg, där verksamheten

under nästa budgetår beräknas nå samma omfattning som vid stockholmskolan, endast ett kontorsbiträde finnes anställt. Statskontoret förordar på grund härav, att yrkandet i vart fall endast såtillvida vinner tillmötesgående, att ett belopp om förslagsvis 1 000 kronor anvisas för anställande av tillfällig skrivhjälp. Då arvodet till skolans redogörare, tillika sekreterare, höjts med 300 kronor för innevarande budgetår, bör förslaget om ytterligare uppräknig av detsamma ej beaktas.

Departementschefen

I enlighet med vad chefen för civildepartementet anfört vid anmälan av för flera huvudtitlar gemensamma frågor bör två ekonomibiträden i Ce 5 vid skolan, vilkas huvudsakliga sysselsättning utgöres av sömnadsarbete, uppflyttas till första biträden i Ce 6.

Förslaget om lönereglering för skolsköterskan är jag f. n. icke beredd att pröva. Ej heller kan jag tillstyrka, att kanslibitradestjänsten vid skolan ändras till kontoristtjänst.

Skolstyrelsens förslag beträffande förstärkning av kontorspersonalen anser jag mig böra biträda endast i så måtto att jag föreslår, att anslagsposten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal uppräknas med 1 000 kronor för anställande av tillfällig skrivhjälp.

Då arvodet till redogöraren, tillika sekreterare, fr. o. m. innevarande budgetår höjts från 2 160 till 2 700 kronor, är jag icke beredd att nu förorda en ytterligare höjning av detsamma.

Vad jag sålunda föreslagit föranleder en höjning av anslaget med 768 kronor för lönereglering och 1 000 kronor för tillfällig skrivhjälp. Härtill kommer för löneregleringar på grund av riksdagens beslut i anledning av propositionen nr 195/1955 900 kronor, för löneklassuppflyttningar 2 100 kronor samt för den allmänna löneförhöjningen cirka 20 000 kronor. Anslaget bör alltså uppräknas med $(768 + 1\,000 + 900 + 2\,100 + 20\,000)$ 24 768 kronor eller i runt tal 24 800 kronor.

Anslaget beräknas sålunda: avlöningar till ordinarie tjänstemän 60 200 (+ 200) kronor, arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, oförändrat 3 200 kronor, arvoden åt tillfälliga lärare oförändrat 46 000 kronor, avlöningar till övrig icke-ordinarie personal 137 900 (+ 3 900) kronor samt rörligt tillägg 45 500 (+ 20 700) kronor.

Anslaget bör alltså upptagas till $(60\,200 + 3\,200 + 46\,000 + 137\,900 + 45\,500)$ 292 800 (+ 24 800) kronor.

Under återopande av det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

- a) godkänna följande avlöningsstat för statens sjuksköterskeskola i Stockholm, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1956/57:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	60 200
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	3 200
3. Arvoden åt tillfälliga lärare, <i>förslagsvis</i>	46 000
4. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal ..	137 900
5. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	45 500

Summa kronor 292 800;

b) till *Statens sjuksköterskeskola i Stockholm: Avlöningar* för budgetåret 1956/57 anvisa ett förslagsanslag av 292 800 kronor.

[109] 106. Statens sjuksköterskeskola i Stockholm: Omkostnader

	Anslag	Nettoutgift
1954/55	93 000	98 450
1955/56 (statsliggaren s. 1053)	104 000	
1956/57 (förslag)	101 000	

Yrkande

Styrelsen för statens sjuksköterskeskola i Stockholm (skr. 26/8 1955) hemställer, att anslaget höjes med 1 500 kronor.

	Utgifter 1954/55	Anslag 1955/56	Förslag	Ökn. el. minskn.
1. Övriga expenser.....	5 769	5 000	7 300	+ 2 300
2. Övriga utgifter:				
a) Inköp och underhåll av inventarier och undervisningsmateriel m. m.....	3 989	10 400	9 000	— 1 400
b) Elevers tjänstgöring i öppen vård ..	4 499	4 500	10 000	+ 5 500
c) Transporter och diverse utgifter	1 390	6 300	1 400	— 4 900
				+ 1 500

Motiv

1) På grund av ökade kostnader för telefon och skrivmateriel har delposten under de senaste åren måst överskridas. Utgifterna under nästa budgetår beräknas till samma belopp som för budgetåret 1954/55 eller 5 800 kronor.

Skolans stencilapparat är av föråldrad modell och inköptes för cirka 15 år sedan. Den är nu utsliten samt fordrar ständiga reparationer och justeringar. Det är därför mest ekonomiskt att anskaffa en ny apparat. Kostnaderna härför uppgår till 1 500 kronor.

2 a) Föregående år redovisades behovet av en genomgående upprustning av inventariebeståndet — särskilt av sängutrustningen för eleverna — för 22 000 kronor. På grund av det statsfinansiella läget föreslogs en etappvis genomförd upprustning och anvisades för innevarande budgetår 7 000 kro-

nor. Styrelsen föreslår, att resterande 15 000 kronor uppdelas på tre år och att sålunda 5 000 kronor beräknas för inventarieupprustningen.

De löpande utgifterna för underhåll av inventarier beräknades föregående år till 1 400 kronor. Underhållskostnaderna har emellertid under budgetåret 1954/55 uppgått till 2 000 kronor och torde ej böra upptagas till lägre belopp för nästa år.

Kostnaderna för böcker och undervisningsmateriel beräknas till oförändrat 2 000 kronor.

2 b) Fr. o. m. innevarande år medför kursomläggningen, att cirka 10 procent fler elever kommer att praktisera i öppen vård. Vidare har buss- och spårvägstaxan ökat med 10—15 procent fr. o. m. den 1 juli 1955. Sammanlagda kostnadsökningen uppskattas till 1 000 kronor.

Det har de senaste åren blivit allt svårare att placera eleverna som praktikanter i öppen vård (hos distriktssköterskor, å barnavårdscentraler, hos skolsköterskor), enär handledarna icke velat åtaga sig det med hospiteringen förenade merarbetet. Statens distriktssköterskeskola betalar hospiteringsersättningar till sina elevers handledare. Dessa senare har i många fall vägrat att mottaga sjuksköterskeskolans elever, på grund av att skolan ej kan betala ersättning. Det är därför nödvändigt, att medel beviljas för hospiteringsersättningar, vilka lämpligast bör inrymmas i förevarande delpost. Om man räknar med att skolans 60 elever hospiterar i minst 5 veckor och att ersättningen sättes till samma belopp som vid distriktssköterskeskolan eller 15 kronor per elev och vecka, skulle lägst 4 500 kronor erfordras.

2 c) För innevarande år har posten uppräknats med dels 100 kronor för medlemsavgift till Societas Medica Scandinavica och dels 5 000 kronor som ett engångsbidrag till nämnda sällskap. Anslagsbelastningen för 1954/55 uppgick till 1 390 kronor, och kostnaderna för 1956/57 torde ej kunna nedbringas under sistnämnda belopp.

Yttrande

Statskontoret vill ej motsätta sig, att delposten till övriga expenser uppräknas med 1 500 kronor för anskaffande av en ny stencilapparat. Någon ytterligare höjning av denna post, som innevarande budgetår uppräknats med 500 kronor, kan ämbetsverket ej tillstyrka.

Till bestridande av kostnader för hospiteringsersättningar torde — i enlighet med vad statskontoret föreslagit i yttrande över en tidigare framställning i ämnet — medel böra anvisas under särskild delpost i avlöningsstaten. I sagda yttrande förklarade sig ämbetsverket ej ha något att erinra mot att postens storlek beräknades enligt av medicinalstyrelsen föreslagna grunder. Om dessa beräkningsgrunder tillämpas, skulle för ändamålet behöva anvisas 2 400 kronor. Statskontoret föreslår, att posten uppföres med detta belopp.

I övrigt har framställningen ej givit statskontoret anledning till erinran.

Departementschefen

Landstingens sjuksköterskeskolor betalar, enligt vad jag inhämtat, icke någon ersättning för sina sjuksköterskeelevers handledare under elevernas praktiska tjänstgöring i öppen vård. Under sådana förhållanden är jag icke beredd att föreslå, att dylik ersättning nu införes för de statliga sjuksköterskeskolornas del. Med hänsyn härtill och då jag i övrigt biträder av sjuksköterskeskolans styrelse föreslagen höjning av delposten till elevers tjänstgöring i öppen vård, bör nämnda delpost uppräknas med 1 000 kronor.

Övriga av skolans styrelse under förevarande anslag framställda förslag föranleder icke någon erinran från min sida. Anslaget bör alltså för nästa budgetår sänkas med (2 300 — 1 400 + 1 000 — 4 900) 3 000 kronor och sålunda upptagas till (104 000 — 3 000) 101 000 kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statens sjuksköterskeskola i Stockholm: Omkostnader* för budgetåret 1956/57 anvisa ett förslagsanslag av 101 000 kronor.

[110] 107. Statens sjuksköterskeskola i Göteborg: Avlöningar

	Anslag	Nettoutgift
1954/55	143 000	125 458
1955/56 (statsliggaren s. 1055)	169 000	
1956/57 (förslag)	184 000	

Yrkanden

Styrelsen för statens sjuksköterskeskola i Göteborg (skr. 30/10 1954 och 8/8 1955) hemställer, *dels* att ersättning må utgå till distriktssköterskor, som mottager sjuksköterskeelever som auskultanter, *dels ock* att anslaget höjes med 31 080 kronor.

1. 1 föreståndare Ca 23 i st. f. Ce 23		Ökning
2. Arvoden åt tillfälliga lärare	3 830	
3. Ersättning till distriktssköterska för hospitering	2 400	
4. 1 kanslibitråde Ce 11 i st. f. kontorsbiträde Ce 8	1 164	
5. 1 instruktionsköterska Ce 20	12 888	
6. Omräkning	10 798	
		31 080

Motiv

I. I skrivelsen den 30 oktober 1954 anföres.

Enligt gällande kursplan omfattar sjuksköterskeelevernas utbildning även undervisning i förebyggande hälsovård, varvid de beredes tillfälle att deltaga i distriktsvårdens olika grenar, sådan den utövas av distriktssköterskorna. Emellertid försvåras distriktssköterskornas arbete genom den undervisning, som de skall meddela eleverna. En sådan lärarverksamhet ligger helt utanför deras instruktionsmässiga uppgifter och torde icke kunna åläggas dem av huvudmannen. Det måste sålunda bli fråga om ett frivilligt åtagande

från distriktssköterskornas sida, och det är icke troligt, att dessa befattningshavare i längden skall ställa sig till förfogande som instruktörer utan ersättning. Det kan icke heller betraktas som rimligt, att en statlig sjuksköterskeskola som normalmetod begagnar sig av oavlönade lärarekrafter från ett för skolan främmande arbetsfält. Medel bör därför ställas till skolans förfogande för ersättning åt lärare även inom denna undervisningsgren.

II. Beträffande anslagsäskandena anför styrelsen.

1) Då motsvarande befattning vid statens sjuksköterskeskola i Stockholm är ordinariesatt samt ansvar och arbetsuppgifter är desamma, bör även denna tjänst uppföras på ordinarie stat.

2) Den teoretiska undervisningen vid skolan under budgetåret 1956/57 kommer att i enlighet med godkänd plan omfatta fem teoretiska block (två nybörjarkurser, två mellankurser och en avslutningskurs) samt jämsidesundervisning under den praktiska allmänutbildningen i medicin och kirurgi för två kurser, i obstetrik, psykiatri, pediatrik, epidemiologi och tuberkulosvård för två kurser, vardera om tre elevgrupper, samt under den praktiska specialutbildningen det sista utbildningshalvåret för en kurs. Viss nedskärning av utgifterna för den teoretiska undervisningen har genomförts i nybörjarkurserna och mellankurserna samt för jämsidesläsning under allmänutbildningen. En ökning betingas av att viss jämsidesundervisning bör givas de äldre eleverna under deras specialutbildning sista halvåret av utbildningstiden i likhet med vad som sker vid sjuksköterskeskolan i Stockholm. Medelsbehovet beräknas sålunda till för 2 nybörjarkurser (teoretiskt block I) 18 000 kronor, 2 mellankurser (teoretiskt block II) 9 855 kronor, 1 avslutningskurs (teoretiskt block III) 2 065 kronor, jämsidesläsning under allmänutbildningen 14 270 kronor samt jämsidesläsning under specialutbildningen 3 640 kronor.

3) För ersättning till distriktssköterskor, som mottager elever för hospitering i öppen vård, bör en särskild delpost upptagas under anslagsposten till arvoden åt tillfälliga lärare. Enligt medicinalstyrelsens beräkning skulle ett arvode om 10 kronor per vecka utbetalas per elev. Vid skolan mottages 60 elever årligen. Medelsbehovet skulle uppgå till 2 400 kronor för ett budgetår.

4) Som biträdeshjälp å expeditionen finns f. n. ett kontorsbiträde i reglerad befordringsgång. Verksamheten har nu nått samma omfattning som vid sjuksköterskeskolan i Stockholm, och som följd härav har även det administrativa arbetet avsevärt ökats. Det är därför angeläget, att föreståndaren får till sitt förfogande biträdeshjälp, som kan anförtros och självständigt handha vissa göromål. Sjuksköterskeskolans biträdeshjälp, som hittills fått tagas i anspråk jämväl för barnmorskeläroanstalten, måste i fortsättningen helt disponeras av sjuksköterskeskolan. En kanslibitradestjänst finns redan vid sjuksköterskeskolan i Stockholm.

5) Undervisningen har nu nått en sådan omfattning, att skolan i likhet

med sjuksköterskeskolan i Stockholm, vilken även har sina elever fördelade på ett flertal sjukhus, har behov av en fjärde kliniklärarinna (instruktions-sköterska i Ce 20).

Yttranden

Över framställningen om ersättning åt distriktssköterskor för mottagande av auskultanter har medicinalstyrelsen och statskontoret avgivit yttranden.

Medicinalstyrelsen anför.

Enligt de statliga sjuksköterskeskolornas kursplaner skall alla elever hospitera en månad av utbildningstiden inom öppen hälso- och sjukvård. Hospiteringen sker endera i distriktsvård eller inom någon specialgren inom den öppna hälso- och sjukvården, exempelvis vid barnvårdscentral eller hos stadssjuksköterska.

Vid statens distriktssköterskeskola och centralskolan för specialutbildning av barnsjuksköterskor, där hospitering inom öppen vård sedan länge ingår i utbildningen, utbetalas f. n. till vederbörande sjuksköterska ett arvode av 10 kronor per vecka.

Det synes rimligt, att ett visst arvode även utgår till sjuksköterska i öppen vård, som omhänderhar sjuksköterskeelev. Omhändertagande av sjuksköterskeelev torde ofta medföra en förlängning av sjuksköterskans arbetsdag. En sjuksköterskeelev har varken tillräckliga kunskaper eller tillräcklig erfarenhet för att kunna bli till större hjälp i arbetet. För distriktsvården tillkommer att det i många fall torde vara oundvikligt, att en distriktssköterska på landsbygden förorsakas vissa utgifter för måltider m. m.

Vissa skäl talar för att hospitering i distriktsvård, som är för sjuksköterskeleverna den mest värdefulla, borde för lärarinnan medföra ett högre arvode. Då emellertid f. n. samma arvode betalas för eleverna vid påbyggnadsskolorna oavsett vårdgren, synes ett enhetligt arvode även här böra utgå. Skäl synes ej heller föreligga att differentiera arvodet när det gäller sjuksköterskeelev eller elev från påbyggnadsskola.

Vid statens sjuksköterskeskola i Göteborg mottages 60 elever per år. Därest ett arvode om 10 kronor per vecka (40 kronor per månad) utbetalas per elev, erfordras ett årligt anslag av (60×40) 2 400 kronor. Samma belopp torde erfordras för statens sjuksköterskeskola i Stockholm.

Statskontoret har ej funnit anledning till erinran mot att i avlöningsstaterna för de statliga sjuksköterskeskolorna under anslagsposten till arvodet åt tillfälliga lärare upptages en särskild delpost till ersättning för hospitering av skolans elever, beräknad enligt av medicinalstyrelsen föreslagna grunder.

Beträffande sjuksköterskeskolans anslagsframställning erinrar *statskontoret*, att framfört yrkande om överförande på ordinarie stat av föreståndarbefattningen, vilken inrättades så sent som den 1 juli 1953, för innevarande budgetår ej ansågs böra upptagas till prövning. Det förnyade yrkandet om ordinariesättning av tjänsten torde alltså ej böra beaktas. Med anledning av förslaget om uppräknning med i det närmaste 3 000 kronor av delposten till jämsidesundervisning m. m., vilken för innevarande budgetår upptagits med 15 000 kronor, erinras, att motsvarande post i avlöningsstaten för sjuksköterskeskolan i Stockholm upptagits med endast 14 000

kronor. I betraktande härav torde delposten vid göteborgsskolan bära uppföras med oförändrat belopp. Vid skolans tillkomst synes ha räknats med att expeditionsgöromålen skulle kunna ombesörjas av endast ett kontorsbiträde vid sidan av föreståndaren, även när verksamheten utvecklats till full omfattning (prop. nr 152/1953, s. 15). Vid sådant förhållande torde tjänsteställningen för biträdet alltjämt bära bibehållas oförändrad. Då antalet klinicklärarinnor beräknats icke skola komma att överstiga tre (nämnda prop., s. 15), kan statskontoret ej tillstyrka förslaget om anställande av ytterligare en sådan befattningshavare.

Departementschefen

I anslutning till vad chefen för civildepartementet anfört vid anmälan av för flera huvudtitlar gemensamma frågor, bör kontorsbiträdestjänsten vid sjuksköterskeskolan uppflyttas till tjänst som kanslibiträde.

Förslaget om ordinariesättning av föreståndartjänsten, vilken inrättades den 1 juli 1953, kan jag alltjämt icke tillstyrka. Ej heller är jag beredd förorda, att ytterligare en befattning som instruktionsköterska inrättas vid skolan.

Vid anmälan av medelsbehovet under anslagsposten till arvoden åt tillfälliga lärare för innevarande budgetår framhöll jag angelägenheten av att sjuksköterskeskolans styrelse beaktade förefintliga möjligheter att dels minska timantalet i vissa ämnen, dels ock tillgodose önskemålen om en viss samordning av undervisningsplanerna med motsvarande skola i Stockholm. Styrelsen har nu föreslagit viss minskning av utgifterna för nybörjar- och mellankurserna, medan det för jämsidesundervisning beräknade beloppet höjts med nära 3 000 kronor. Härtill kommer kostnaderna för en nytillkommande avslutningskurs, beräknade till 2 065 kronor. För egen del kan jag i huvudsak acceptera vad styrelsen sålunda föreslagit utom i fråga om delposten till jämsidesundervisning, för vilken jag beräknar oförändrat belopp. Jag upptager sålunda för två nybörjarkurser 18 000 kronor, för två mellankurser 9 900 kronor, för en avslutningskurs 2 100 kronor och för jämsidesundervisning 15 000 kronor. Sammanlagt erfordras alltså för dessa ändamål (18 000 + 9 900 + 2 100 + 15 000) 45 000 kronor, vilket i förhållande till innevarande budgetår innebär en uppräknings med 1 000 kronor.

Liksom för budgetåren 1954/55 och 1955/56 torde för nästa budgetår bära anvisas ett belopp av 9 900 kronor för anordnande av en fem månaders kurs i narkosgivning för omkring tio deltagare.

I enlighet med vad jag anfört under omkostnadsanslaget för statens sjuksköterskeskola i Stockholm avstyrker jag, att medel anvisas för ersättning till handledare åt de statliga sjuksköterskeskolornas elever under dessas praktiska tjänstgöring i öppen vård.

Vad jag sålunda föreslagit föranleder en uppräknings av anslaget med cirka 2 200 kronor. Härtill kommer den automatiska utgiftstegringen med i runt tal 2 300 kronor för löneklassuppflyttningar samt 10 500 kronor för

den allmänna löneförhöjningen. Anslaget bör alltså uppräknas med (2 200 + 2 300 + 10 500) 15 000 kronor.

Anslaget beräknas sålunda: arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, oförändrat 3 000 kronor, arvoden åt tillfälliga lärare 54 900 (+ 1 000) kronor, avlöningar till övrig icke-ordinarie personal 101 000 (+ 3 000) samt rörligt tillägg 25 100 (+ 11 000) kronor.

Anslaget bestämmes alltså till (3 000 + 54 900 + 101 000 + 25 100) 184 000 (+ 15 000) kronor.

Under åberopande av det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) godkänna följande avlöningsstat för statens sjuksköterskeskola i Göteborg, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1956/57:

Avlöningsstat

1. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	3 000
2. Arvoden åt tillfälliga lärare, <i>förslagsvis</i>	54 900
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal ..	101 000
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	25 100

Summa kronor 184 000;

b) till *Statens sjuksköterskeskola i Göteborg: Avlöningar* för budgetåret 1956/57 anvisa ett förslagsanslag av 184 000 kronor.

[111] 108. *Statens sjuksköterskeskola i Göteborg: Omkostnader*

	Anslag	Nettoutgift
1954/55	63 000	46 681
1955/56 (statsliggaren s. 1056)	94 000	
1956/57 (förslag)	106 400	

Yrkande

Styrelsen för statens sjuksköterskeskola i Göteborg (skr. 8/8 1955) hemställer, att anslaget höjes med 11 971 kronor.

	Utgifter 1954/55	Anslag 1955/56	Förslag	Ökning
1. Övriga utgifter:				
a) Inköp och underhåll av undervisningsmateriel m. m.	1 500	1 500	3 000	1 500
b) Ersättning för undervisningslokaler samt bostad och kost åt elever	32 268	190 000	279 975	89 975
c) Elevers tjänstgöring i öppen vård ..	—	4 000	8 000	4 000
d) Elevers resor till centralskolan för utbildning av barnsjuksköterskor, laboratoriekursen i Stockholm samt kursen i mentalsjukvård i Uppsala	—	—	371	371
e) Kursavgift för deltagande i laboratoriekursen	—	—	500	500
				96 346
2. Särskilda uppbördsmedel		114 000	198 375	84 375
Nettoökning				11 971

Motiv

1 a) Under föregående budgetår har anslagsposten visat sig otillräcklig. Med hänsyn härtill samt till den ökade verksamheten framstår en kraftig uppräknings som ofrånkomlig. I detta sammanhang framhålles skolans kostnader för verksamheten vid lasarettet i Mölndal, där en betydande del av den teoretiska undervisningen sker jämsides med praktikutbildningen. Skolan har dessutom kostnader för material för den bakteriologiska undervisningen i form av reagenser, substrat för bakterieodlingar m. m. med i genomsnitt 600 kronor årligen.

1 b) Den ersättning för bostad och kost åt elever under teoretiska block samt praktisk utbildning i Göteborg, som skolan skall erlägga till vederbörande sjukhusdirektion, beräknas uppgå till 72 000 resp. 198 375 kronor eller sammanlagt 270 375 kronor (kost 97:50, bostad 90:— per månad och elev). Härtill kommer kostnad för hyra av lokaler, 9 600 kronor.

Avtalet med Göteborgs sjukhusdirektion upphör att gälla den 31 december 1955. Nytt avtal kommer därefter att träffas, varför kostnaderna under denna delpost väntas bli ändrade.

En utredning pågår f. n. mellan sjuksköterskeskolan och Göteborgs sjukhusdirektion angående det framtida lokalbehovet vid sjuksköterskeskolan. Dennes nuvarande undervisnings- och expeditionslokaler vid Sahlgrenska sjukhuset har av medicinalstyrelsen redan från början ansetts såsom tillfälliga och otillräckliga. Verksamheten vid skolan når redan fr. o. m. den 1 september 1955 en sådan omfattning, att lokalerna ej räcker till. Då lokalfrågan kräver skyndsamt utredning, beräknar styrelsen att i nästkommande budgetförslag kunna framlägga förslag till kostnader för såväl permanenta undervisnings- och expeditionslokaler som elevbostäder vid sjuksköterskeskolan.

1 c) Under nästa budgetår kommer eleverna i ytterligare en kurs att erhålla praktik i öppen vård, varför anslaget måste fördubblas. Medlen avser ersättning för kost och bostad under praktik i landstingets öppna vård. För bostad 100 kronor per månad och för kost 150 kronor per månad för minst 40 elever föreslås 8 000 kronor.

1 d) Specialutbildning för blivande sjuksköterskor inom barnsjukvården, förlossningsvården och det kvalificerade laboratoriearbetet är förlagd till Stockholm. Specialutbildningen i mentalsjukvård är förlagd till Ulleråkers sjukhus i Uppsala. Eleverna vid sjuksköterskeskolan i Göteborg måste kunna påräkna reseersättning för erhållande av sådan specialutbildning. Antingen bör en delpost för dessa särskilda resor för specialutbildning upptagas eller anslagsposten till elevers resor uppräknas med motsvarande belopp, 371 kronor.

1 e) Styrelsen hemställer, att medel anvisas till kursavgift för en elev för deltagande i medicinalstyrelsens kurs för blivande laboratoriesköterskor. Kursavgiften är 500 kronor.

Yttrande

Statskontoret vill med hänsyn till den fortgående ökningen av verksamheten ej motsätta sig viss uppräknig av delposten till inköp och underhåll av undervisningsmateriel m. m. Höjningen torde kunna begränsas till 500 kronor. Förslaget om anvisande under två nya delposter i omkostnadsstaten av medel till bestridande av kostnader för elevers deltagande i viss specialutbildning kan ämbetsverket ej tillstyrka. *Statskontoret* föreslår i stället, att skolans elevfond tages i anspråk för ändamålet.

Departementschefen

För den fortsatta utbyggnaden av undervisningen vid den nya sjuksköterskeskolan i huvudsaklig överensstämmelse med den plan, som godkändes av 1953 års riksdag, är en uppräknig av vissa anslagsposter påkallad. I huvudsak har jag härvid ansett mig kunna godtaga skolstyrelsens beräkning av medelsbehovet. Jag tillstyrker sålunda en uppräknig av delposterna till inköp och underhåll av undervisningsmateriel m. m. samt till elevers tjänstgöring i öppen vård med 1 500 resp. 4 000 kronor.

Avtalet med Göteborgs stad angående upplåtelse av lokaler för sjuksköterskeskolan m. m. upphörde att gälla den 31 december 1955. Såsom jag erinrat vid anmälan av omkostnadsanslaget för barnmorskeläroanstalten i Göteborg, har Kungl. Maj:t uppdragit åt kommissionen för förhandlingar med Göteborgs stad i vissa medicinska universitetsfrågor att med staden upptaga förhandlingar rörande lokalfrågorna för såväl barnmorskeläroanstalten som sjuksköterskeskolan. Liksom för barnmorskeläroanstaltens del har jag, enär förslag till nytt avtal ännu ej kunnat underställas Kungl. Maj:t för fastställelse, vid anslagsberäkningen för sjuksköterskeskolan ansett mig böra utgå från grunderna i det tidigare gällande avtalet. Till ersättning för undervisningslokaler samt bostad och kost åt elever beräknar jag i runt tal 280 000 kronor, vilket innebär en höjning med 90 000 kronor.

I likhet med skolstyrelsen anser jag det skäligt, att skolan skall svara för kostnader för elevernas resor för specialutbildning vid härför avsedda institutioner i Stockholm och på andra orter på längre avstånd från skolan. Jag föreslår, att delposten till elevers resor i undervisningssyfte för detta ändamål uppräknas med 400 kronor.

Medicinalstyrelsen har hemställt, att statsmedel måtte anvisas till bestridande fr. o. m. år 1956 av kostnaderna för den kurs i fysikalisk och organisk kemi för blivande laboratoriesköterskor som styrelsen årligen anordnar vid karolinska institutets kemiska institution och vilken hittills finansierats med elevernas kursavgifter. För egen del är jag emellertid — i avvaktan på ställningstagande till det av 1953 års laboratorieteknikerutredning avgivna förslaget angående laborantutbildning — icke beredd

att förorda, att staten helt påtager sig kostnaden för ifrågavarande kursverksamhet. För i kursen deltagande elever vid sjuksköterskeskolor synes kursavgiften skäligen böra bestridas av vederbörande skola. Såvitt gäller elever vid statens sjuksköterskeskola i Stockholm, har detta skett sedan budgetåret 1944/45. Även beträffande statens sjuksköterskeskola i Göteborg synes motsvarande ordning böra tillämpas. Jag föreslår, att medel härför beräknas under den förenämnda delposten till elevers resor i undervisningssyfte och att densamma för detta ändamål uppräknas med av skolans styrelse föreslaget belopp, 500 kronor.

I enlighet med det anförda och då ersättningen från Göteborgs stad synes kunna uppskattas till i runt tal 198 000 (+ 84 000) kronor, skulle anslaget behöva uppräknas med (1 500 + 4 000 + 90 000 + 400 + 500 — 84 000) 12 400 kronor och sålunda upptagas till (94 000 + 12 400) 106 400 kronor.

Under återopande av det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statens sjuksköterskeskola i Göteborg: Omkostnader* för budgetåret 1956/57 anvisa ett förslagsanslag av 106 400 kronor.

[112] 109. Stipendier till elever vid godkända sjuksköterskeskolor

	Anslag	Nettoutgift
1953/54	23 000	23 575
1954/55	23 000	24 525
1955/56 (statsliggaren s. 1056)	23 000	
1956/57 (förslag)	23 000	

Yrkande

Medicinalstyrelsen (skr. 31/8 1955) hemställer, att anslaget uppföres med 24 000 kronor.

Motiv

Under budgetåret 1954/55 har stipendier beviljats med sammanlagt 25 200 kronor. Första utbetalningen av dessa stipendier utgjorde tillsammans med en del av första och hela andra utbetalningen av under budgetåret 1953/54 beviljade stipendier sammanlagt 24 525 kronor.

Under budgetåret 1954/55 inkom 125 ansökningar om stipendier, av vilka 108 bifölls. De sökande representerade de fyra sjuksköterskeskolor, vilka fortfarande uttager elevavgifter, nämligen Sophiahemmets och Svenska röda korsets sjuksköterskeskolor i Stockholm, Uppsala sjuksköterskehems sjuksköterskeskola och Svenska röda korsets sjuksköterskeskola i Norrbottens län.

Vid ingången av budgetåret 1955/56 fanns på anslaget en reservation av 13 322 kronor. Om från detta belopp drages den summa, som erfordras för andra utbetalningen av de under budgetåret 1954/55 beviljade stipendierna eller 12 600 kronor, återstår ett belopp av 722 kronor. Med hänsyn till storleken av sistnämnda belopp, — vilket belopp varit ännu mindre, om icke ett par stipendiater avbrutit utbildningen — torde ett anslag av 24 000 kronor erfordras.

Departementschefen

Jag föreslår, att anslaget för nästa budgetår uppföres med oförändrat belopp, och hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Stipendier till elever vid godkända sjuksköterskeskolor* för budgetåret 1956/57 anvisa ett reservationsanslag av 23 000 kronor.

[113] 110. Bidrag till driften av godkända sjuksköterskeskolor

	Anslag	Nettoutgift
1954/55	20 000	12 385
1955/56 (statsliggaren s. 1057)	15 000	
1956/57 (förslag)	15 000	

Yrkande

Medicinalstyrelsen (skr. 31/8 1955) hemställer, att anslaget uppföres med oförändrat belopp.

Motiv

Belastningssiffran för budgetåret 1954/55, 12 385 kronor, avser statsbidrag till tre skolor för tillsammans fyra kurser. Förutom nämnda tre sjuksköterskeskolor är ytterligare fem skolor berättigade till statsbidrag.

Antalet elevansökningar vid de godkända sjuksköterskeskolorna har under de båda senaste åren undergått en ytterligare ökning och uppgick år 1953 till 3 705 samt år 1954 till 3 897.

Då under de senaste budgetåren högst tre skolor varje år begärt statsbidrag och någon framställning från Sophiahemmets sjuksköterskeskola om särskilt statsbidrag icke föreligger, bör anslaget uppföras med oförändrat belopp.

Departementschefen

Kungl. Maj:t har nyligen medgivit höjd ersättning till Sophiahemmets sjuksköterskeskola för de sjuksköterskeelever, som tillhandahålles karolinska sjukhuset och serafimerlasarettet. Härigenom synes sådan förbättring i skolans ekonomi kunna åvägbringas, att frågan om särskilt bidrag till nämnda skola f. n. kan anses sakna aktualitet.

Med hänsyn till vad jag sålunda anført föranleder medicinalstyrelsens beräkning av medelsbehovet för nästa budgetår icke någon erinran från min sida. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till driften av godkända sjuksköterskeskolor* för budgetåret 1956/57 anvisa ett förslagsanslag av 15 000 kronor.

[114] 111. **Bidrag till utbildningskurser för instruktionssköterskor och husmödrar vid sjukvårdsanstalter m. fl.**

	Anslag	Nettoutgift
1954/55	95 000	95 000
1955/56 (statsliggaren s. 1057)	102 000	
1956/57 (förslag)	119 000	

Yrkande

Svensk sjuksköterskeförening (skr. 10/6 1955) hemställer, dels att staten måtte bestrida samtliga kostnader för kursverksamheten, dels att statsbidraget i anledning härav samt för ökning av antalet kompletteringskurser m. m. höjes till 232 700 kronor, dels ock att rektors- och lärarbefattningarna måtte anslutas till statens pensionsanstalt.

Motiv

Sjuksköterskeföreningen anordnar f. n. årligen dels en fortsättningskurs för utbildning av husmödrar-föreståndarinnor vid sjukhus samt lärarinnor (instruktionssköterskor) vid sjuksköterskeskolor och kliniker, dels ock tre till fyra kompletteringskurser, därav tre med statsbidrag, för utbildning av avdelningssköterskor vid sjukvårdsanstalter.

Fortsättningskursen är normalt uppdelad på två linjer, en för husmödrar och en för instruktionssköterskor. Kurstiden, som under de två sista budgetåren, då utbildningen endast omfattat lärarinnor, utgjort nio och en halv månader, planeras fr. o. m. hösten 1956 förlängd till tre terminer för lärarinnekursen, medan för husmoderslinjen beräknas nio och en halv månader.

Under budgetåret 1954/55 har endast anordnats tre kompletteringskurser (en i Stockholm och två i Göteborg), enär föreningen med hänsyn till vissa andra planerade kurser ansett sig sakna ekonomiska resurser att då anordna kompletteringskurs utan statsbidrag. För nästa budgetår planeras fyra kurser, varav två i Göteborg.

De totala kostnaderna för kursverksamheten, vilka för innevarande budgetår av föreningen beräknades till 226 786 kronor, har av föreningen för budgetåret 1956/57 uppskattats till 242 400 kronor. Utgiftshöjningen beror på att kostnaderna för löner till fast anställd personal höjts med 8 660 kronor, för pensioner med 954 kronor och för lärararvoden med 6 000 kronor.

Föreningen hänvisar till att departementschefen i 1955 års statsverksproposition (XI ht, p. 110) framhållit, att det icke i längden kunde anses tillfredsställande, att en enskild förening betungades med så betydande kostnader, som nu vore fallet, för en verksamhet av ifrågavarande art, samt att departementschefen förklarat sig ämna föreslå en översyn av 1946 års kommittés för sjuksköterskeutbildningen betänkande om högre utbildning av sjuksköterskor m. m. Då härav föranlett förslag icke synes kunna föreläggas 1956 års riksdag men bristen på lärare och kunnig personal fortfarande är mycket kännbar, erbjuder sig föreningen att fortsätta utbildningsverksamheten även under budgetåret 1956/57. Föreningen finner det dock rimligt, att staten ensam svarar för utgifterna.

Yttranden

Medicinalstyrelsen erinrar, att Kungl. Maj:t uppdragit åt styrelsen att verkställa översyn av kommittéförslaget rörande ordnandet av bl. a. utbildningen av sjuksköterskor med undervisande och administrativa uppgifter. I avvaktan på resultatet härav anser sig styrelsen icke böra tillstyrka annan förlängning av utbildningstiden än att även husmoderskursen kommer att omfatta nio och en halv månader.

Såsom styrelsen upprepade gånger framhållit, är det av största betydelse för undervisningen av sjuksköterskeelever och annan sjukvårdspersonal, att så många avdelningssköterskor som möjligt genomgår kompletteringskurserna. Behovet av avdelningssköterskor med denna utbildning blir särskilt märkbart fr. o. m. hösten 1956, då vårdpersonal från sinnessjukhusen såsom ett led i utbildningen skall utplaceras på kroppssjukhus. Medicinalstyrelsen föreslår därför ånyo, att statsbidrag beviljas för fyra kompletteringskurser.

Ur utbildningssynpunkt bör antalet elever i varje kompletteringskurs lämpligast begränsas till 25. För att emellertid så många avdelningssköterskor som möjligt skall utbildas och då det är möjligt att mottaga mer än 25 elever per kurs, vill styrelsen icke motsätta sig ett elevantal av högst 28 för varje kurs.

Med hänsyn till de stora kostnaderna för ifrågavarande kursverksamhet, hemställes, att staten bidrager med minst 75 procent av de beräknade kostnaderna, sedan inkomsterna av kursavgifter borträknats.

I enlighet härmed föreslår styrelsen, att statsbidraget för budgetåret 1956/57 höjes med 31 405 kronor enligt följande sammanställning:

	1955/56	1956/57	Ökning
Utgifter	152 702	179 752	27 050
Inkomster	7 825	9 100	1 275
Bidragsunderlag	144 877	170 652	25 775
Statsbidrag	96 584(§)	127 989(§)	} 31 405
Särskilt pensionsbidrag	5 500	5 500	

Utgiftsökningen fördelar sig sålunda: löner till fast anställd personal 19 120 kronor, hyror 1 500 kronor, lärararvoden 4 830 kronor, hospitering m. m. 600 kronor samt expenser 1 000 kronor.

I fråga om de olika utgiftsposterna anför styrelsen.

För fyra statsbidragsberättigade kompletteringskurser erfordras fyra heltidsanställda studieledare. Med hänsyn till lönehöjningar och intjänta ålders-tillägg kan studieledarnas löner beräknas till $(4 \times 15\,948)$ 63 792 kronor eller 4 572 kronor mindre än vad sjuksköterskeföreningen beräknat.

I fråga om skrivpersonalen tillstyrkes med utgångspunkt från inträffade lönestegringar en uppräknig med 10 procent eller från 16 000 till 17 600 kronor, vilket belopp med 2 884 kronor understiger föreningens förslag.

I avvaktan på översynen av förenämnda betänkande bör för pensionsavgifter för rektor och kursledare utgå oförändrat statsbidrag, 5 500 kronor, varjämte 3 590 kronor för motsvarande avgifter för skriv- och städpersonal bör inräknas i statsbidragsunderlaget. För pensioner i statsbidragsunderlaget torde således endast upptagas 3 590 kronor, innebärande en minskning av föreningens förslag med 35 967 kronor.

För hyra för lokaler för två kompletteringskurser i Göteborg beräknas 3 000 (+ 1 500) kronor, vilket belopp med 3 500 kronor understiger det av föreningen upptagna.

Därest en höjning av lärararvodena genomföres vid statens distrikts-sköterskeskola, bör motsvarande höjning även medgivas beträffande nu ifrågavarande kurser. Styrelsen räknar emellertid nu endast med oförändrade belopp, 24 255 kronor för fortsättningskursen och 4 830 kronor för varje kompletteringskurs. För samtliga kurser skulle således erfordras $(24\,255 + 4 \times 4\,830)$ 43 575 kronor eller 10 425 kronor mindre än vad föreningen föreslagit.

Hospiteringsarvodena för fortsättningskursen bör upptagas med oförändrat belopp 4 400 kronor, innebärande en sänkning av föreningens förslag med 800 kronor. Av föreningen upptagen post å 1 000 kronor, avseende arvoden å 10 kronor per kompletteringskurselev under tre dagars hospitering, finner medicinalstyrelsen skälig, men då statsbidrag för ändamålet icke beviljats tidigare, bör denna post icke medräknas i statsbidragsunderlaget.

Därest statsbidrag kommer att medgivas för ytterligare en kompletteringskurs i Göteborg, tillstyrker styrelsen, att för reseersättning och dagtraktamenten till kursledningen beräknas 3 000 kronor.

För bokinköp m. m. och expenser beräknar styrelsen med hänsyn till verkställda höjningar av telefonabonnemang samt inträffade prisstegringar 3 000 (+ 1 000) kronor. Det av föreningen beräknade beloppet sänkes härigenom med 3 500 kronor.

I enlighet med det anförda beräknas utgifterna för budgetåret 1956/57 till sammanlagt $(242\,400 - 4\,572 - 2\,884 - 35\,967 - 3\,500 - 10\,425 - 800 - 1\,000 - 3\,500)$ 179 752 kronor.

Såsom villkor för statsbidragets erhållande gäller f. n., att i fortsättningskursen minst nitton och i kompletteringskurserna sammanlagt minst sexton elever, som är i behov därav, befrias från erläggande av kursavgift. Vid en utökning av antalet kompletteringskurser bör antalet elever i dessa, som befrias från erläggande av kursavgift, bibehållas oförändrat men ytterligare

tre elever i fortsättningskursen erhålla avgiftsbefrielse. Inkomsterna av kursavgifter kan då antalet deltagare beräknas till 36 i fortsättningskursen och sammanlagt 100 i kompletteringskurserna, uppskattas till $(14 \times 200 + 84 \times 75)$ 9 100 kronor.

Statskontoret. I avvaktan på resultatet av medicinalstyrelsens översyn av 1946 års kommittés för sjuksköterskeutbildningen förslag rörande ordnandet av bl. a. utbildningen av sjuksköterskor med undervisande och administrativa uppgifter lärar varken någon höjning av statens andel i kostnaderna för kursverksamheten eller någon utökning av denna böra ifrågakomma. Tilläggas må, att den föreslagna ökningen av antalet kompletteringskurser, som särskilt motiverats med att utbildningen av vårdpersonal från sinnessjukhusen gör behovet av avdelningssköterskor med denna utbildning särskilt märkbart, icke beräknats medföra en motsvarande ökning av elevantalet.

Vid granskningen har statskontoret utgått från medicinalstyrelsens beräkningar av utgiftsunderlaget.

Därest kursverksamheten erhåller av statskontoret förutsatt oförändrad omfattning, saknas anledning att medgiva statsbidrag till kostnaderna för mer än tre heltidsanställda och en deltidsanställd studieledare. Lönen till sistnämnda befattningshavare, som för innevarande budgetår beräknats till 4 000 kronor, synes med hänsyn till den allmänna lönehöjningen kunna upptagas till 4 400 kronor. Av medicinalstyrelsen beräknade lönekostnader kan då minskas med $(15\,948 - 4\,400)$ 11 548 kronor. Begränsningen av antalet kompletteringskurser medför också, att posterna till hyror, lärararvoden och reseersättningar m. m. åt kursledningen kan sänkas med resp. 1 500, 4 830 och 600 kronor.

Tillräckliga skäl har enligt statskontorets mening ej anförts för en höjning av posten till bokinköp, papper m. m., varför utgiftsunderlaget bör nedräknas med ytterligare 1 000 kronor.

Det sammanlagda utgiftsunderlaget för kursverksamheten skulle alltså uppgå till i runt tal $(179\,752 - 11\,548 - 1\,500 - 4\,830 - 600 - 1\,000)$ 160 274 kronor. Efter avdrag för influtna kursavgifter, vilka torde kunna beräknas till oförändrat 7 825 kronor, samt med tillämpning av nuvarande procent-sats erhålles ett statsbidrag av $[\frac{2}{3} \times (160\,274 - 7\,825)]$ 101 633 kronor eller avrundat 101 500 kronor, vartill bör läggas 5 500 kronor till vissa pensionskostnader. Anslaget bör alltså upptagas till 107 000 kronor.

Departementschefen

Vid anmälan av anslagsbehovet för här ifrågavarande kursverksamhet för budgetåret 1955/56 förklarade jag mig ha för avsikt föreslå Kungl. Maj:t att föranstalta om en översyn av 1946 års kommittés för sjuksköterskeutbildningen betänkande om högre utbildning av sjuksköterskor m. m.

(SOU 1951: 33), varvid möjligheterna att inom en rimlig kostnadsram uppnå en tillfredsställande lösning av såväl frågan om huvudmannskapet för denna utbildning som organisationen i övrigt av densamma borde upptagas till förnyad ingående prövning. Genom beslut den 30 juni 1955 har Kungl. Maj:t uppdragit åt medicinalstyrelsen att med beaktande av vad jag sålunda anfört verkställa den ifrågavarande översynen. Då resultatet av densamma ännu icke föreligger, är jag för nästa budgetår icke beredd att beträffande fortsättningskurserna förorda annan ändring än att husmoderskursen förlänges från nio till nio och en halv månader.

För att ökat antal avdelningssköterskor skall få möjlighet att genomgå de av sjuksköterskeföreningen anordnade kompletteringskurserna, anser jag mig böra tillstyrka, att statsbidrag för nästa budgetår får utgå till fyra sådana kurser. Jag räknar med att dessa kommer att omfatta sammanlagt 110—120 elever.

I avvaktan på resultatet av den förenämnda översynen finner jag mig alltjämt icke böra föreslå en höjning av statens andel av kostnaderna för kursverksamheten. Statsbidraget bör sålunda fortfarande utgå med två tredjedelar av föreningens nettokostnader härför, beräknade på sätt jag i det följande förordar. Såsom villkor för statsbidragets åtnjutande torde, i enlighet med vad medicinalstyrelsen föreslagit, böra gälla, att i fortsättningskursen minst 22 och i kompletteringskurserna sammanlagt minst 16 elever, vilka är i behov därav, befrias från erläggande av kursavgift. Vidare bör undervisningen liksom hittills stå under medicinalstyrelsens ledning och bedrivs enligt en av styrelsen godkänd plan.

Till föreningens förslag att ansluta befattningarna som rektor och kursledare till statens pensionsanstalt är jag alltjämt icke beredd att taga ställning. Jag förordar i stället medicinalstyrelsens förslag, att föreningen liksom för innevarande budgetår erhåller statsbidrag till kostnader för pensionsavgifter med ett belopp av 5 500 kronor.

Kostnaderna för kursverksamheten har av medicinalstyrelsen reducerats från av föreningen beräknade 242 400 till 179 752 kronor, innebärande en ökning i förhållande till årets utgiftsunderlag med 27 050 kronor. Denna ökning, som i huvudsak hänförs till det ökade antalet kompletteringskurser samt till höjda löner, anser jag mig kunna godtaga med allenast den ändringen, att jag för bokinköp m. m. och expenser i förhållande till styrelsens förslag förordar en minskning med 500 kronor. Kostnadsökningen i förhållande till det för innevarande budgetår beräknade utgiftsunderlaget, 152 702 kronor, skulle sålunda komma att uppgå till (27 050 — 500) 26 550 kronor. I enlighet härmed och då inkomsterna av kursavgifter beträffande de statsbidragsberättigade kurserna vid av mig beräknat antal elever i kompletteringskurserna torde kunna uppskattas till omkring (14 × 200 + 94 × 75) 9 850 kronor, beräknar jag bidragsunderlaget för nästa budgetår

till (152 702 + 26 550 — 9 850) 169 402 kronor. Med hänsyn till vad jag förut anfört angående statens andel av kostnaderna m. m. skulle statsbidraget sålunda komma att uppgå till [$(\frac{2}{3} \times 169\,402) 112\,934 + 5\,500$] 118 434 kronor, eller avrundat 119 000 kronor. Förslaget innebär en ökning i förhållande till för innevarande budgetår anvisade medel med 17 000 kronor.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till utbildningskurser för instruktionsköterskor och husmödrar vid sjukvårdsanstalter m. fl.* för budgetåret 1956/57 anvisa ett anslag av 119 000 kronor.

[115] 112. Specialutbildning av barnsjuksköterskor

	Anslag	Nettoutgift
1953/54	46 400	49 901
1954/55	48 500	53 886
1955/56 (statsliggaren s. 1057)	48 500	
1956/57 (förslag)	51 600	

Yrkande

Medicinalstyrelsen (skr. 31/8 1955) hemställer, att anslaget höjes med 3 100 kronor.

	Anslag 1955/56	Förslag 1956/57	Ökn. el. minskn.
1. Arvode till en föreståndarinna	14 772	17 028	+ 2 256
2. Arvode till en kursledarinna	8 280	9 040	+ 760
3. Arvodet till speciallärare samt hospiteringsersättningar	18 500	18 500	—
4. Expenser	1 700	1 700	—
5. Sjukvård m. m.	48	32	— 16
6. Repetitions- och kompletteringskurs för å barnavårdscentral anställda sjuksköterskor	5 200	5 300	+ 100
			+ 3 100

Motiv

Undervisningen vid skolan meddelas *dels* vid s. k. A-kurser (barnavård och barnsjukvård) under sammanlagt högst tolv månader, varav praktisk utbildning å barnsjukhus och andra härför lämpade institutioner samt i öppen vård under cirka elva månader samt teoretisk undervisning, förutom i samband med den praktiska utbildningen, under cirka en månad, *dels ock* vid s. k. B-kurser (social barnavård) under en tid av fyra månader i samband med praktik inom skilda grenar av den förebyggande barnavården.

Vid skolan anordnas f. n. årligen två A-kurser med sammanlagt cirka 60 elever och två B-kurser med tillhoppa 40 elever. Då intagning av elever

till A-kurserna sker två gånger per år, undervisas vid skolan ständigt två grupper av dessa elever. B-kurserna pågår under tillhoppa åtta månader av året.

Därjämte anordnas vid skolan en repetitions- och kompletteringskurs om en månad för å barnavårdscentral anställda sjuksköterskor.

A-kurserna finansieras dels av kursavgifter (125 kronor per elev), dels ock av den ersättning, som erhålles för elevernas arbete vid karolinska sjukhusets barnklinik. Kostnaden för B-kurserna, vilka är avgiftsfria, har helt bestritts av statsmedel.

I avvaktan på resultatet av folkhälsoinstitutsutredningen har medicinalstyrelsen utgått från oförändrad organisation.

1 och 2) Anslagsposterna uppräknas med hänsyn till att de statsanställdas löner höjts fr. o. m. den 1 januari 1955. Föreståndarinnan erhåller fr. o. m. den 1 juli 1955 arvode motsvarande 24 löneklassen.

3) Därest en höjning genomföres av arvoden vid statens distriktssköterskeskola, bör motsvarande ökning medgivas beträffande ifrågavarande kurser.

6) Av de sjuksköterskor, som är anställda å barnavårdscentral, återstår 92, vilkas utbildning ligger minst fem år tillbaka i tiden. Av dessa har 60 förklarat sig önska deltaga i kommande repetitionskurs. Då behov sålunda alltjämt föreligger av dylika kurser, bör medel anvisas härför även för nästa budgetår. Med hänsyn till nyssnämnda löneökning uppräknas anslaget med 100 kronor.

Departementschefen

Av vad medicinalstyrelsen anfört framgår, att behov alltjämt föreligger av ytterligare repetitions- och kompletteringskurser för å barnavårdscentral anställda sjuksköterskor. Av de i runt tal 250 sjuksköterskor, som f. n. tjänstgör på barnavårdscentralerna, har sålunda inberäknat den kurs, som anordnas under innevarande budgetår, endast omkring 150 genomgått sådan kurs. Jag förordar därför, att medel anvisas för anordnande även under nästa budgetår av en repetitions- och kompletteringskurs med omkring 30 deltagare. Kostnaderna för denna kurs uppskattar jag i likhet med medicinalstyrelsen till 5 300 (+ 100) kronor.

Icke heller mot medicinalstyrelsens beräkning av medelsbehovet i övrigt under anslaget har jag funnit anledning till erinran. Anslaget bör alltså uppföras med 51 600 (+ 3 100) kronor.

Under åberopande av det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Specialutbildning av barnsjuksköterskor* för budgetåret 1956/57 anvisa ett förslagsanslag av 51 600 kronor.

[116] 113. Utbildningskurser i arbetsterapi

Under denna rubrik är i gällande riksstat uppfört ett anslag av 21 500 kronor för anordnande under budgetåret 1955/56 vid Steneby skolor för yrkesundervisning och slöjdföreningens skola i Göteborg av en kompletteringskurs för personal inom sinnessjukvården (statsliggaren s. 1058).

Yrkande

Överstyrelsen för yrkesutbildning (skr. 29/8 1955) hemställer, att 46 400 kronor anvisas för kompletteringskurser budgetåret 1956/57.

Motiv

Överstyrelsen har i enlighet med meddelat uppdrag föranstaltat om anordnande under vårterminen 1956 av en kompletteringskurs för personal inom sinnessjukvården.

Efter samråd med medicinalstyrelsen finner överstyrelsen, att trängande behov föreligger av att under budgetåret 1956/57 anordnas två kompletteringskurser. Medel bör sålunda ställas till förfogande för anordnande av en kompletteringskurs för skötare och sköterskor vid sinnessjukhus för utbildning till sysselsättnings- och arbetsterapeuter inom sinnessjukvården och en kurs för utbildning av den kategori sysselsättnings- och arbetsterapeuter, beträffande vilken behovet bedömes vara störst.

Kostnaderna för en kompletteringskurs beräknas till 23 200 (+ 1 700) kronor. Ökningen hänför sig till följande poster.

	Anslag 1955/56	Förslag	Ökning
1. Arvode till kursledare vid Slöjdföreningens skola	500	750	250
2. Undervisningsarvodet	12 500	13 200	700
3 Inköp av arbetsmateriel	1 500	2 250	750
			1 700

Tillsammans skulle alltså erfordras ($2 \times 23\,200$) 46 400 kronor för två kompletteringskurser.

Departementschefen

Riktlinjerna för den här ifrågavarande kursverksamheten, som förlagts till Steneby skolor för yrkesundervisning och slöjdföreningens skola i Göteborg, angavs i propositionen nr 82/1954. Utbildningsformen kan betraktas såsom en från den ordinarie utbildningen av arbets- och sysselsättnings-terapeuter fristående verksamhet, vilken främst syftar till att giva befattningshavare, som redan inom viss gren av sjukvården har att leda patienternas sysselsättning i arbetssalar o. d., ökade kvalifikationer härför.

Den första kompletteringskursen av detta slag anordnades hösten 1954 för personal inom sinnessjukvården. Enligt vad från kursledningen upplysts har resultatet av denna kurs varit mycket tillfredsställande och in-

tresset för utbildningen varit stort. En andra kurs för samma kategori kommer att anordnas våren 1956.

Då de hittills vunna erfarenheterna sålunda varit goda, förordar jag, att kursverksamheten under nästa budgetår får fortsättas efter huvudsakligen samma riktlinjer som hittills. Däremot finner jag mig icke böra föreslå, att medel beräknas för mera än en kurs budgetåret 1956/57. Då behovet av ifrågavarande utbildning alltjämt torde vara störst för sinnessjukvårdspersonal, för vilken den även synes särskilt lämpad, torde även nästa års kurs böra avses för sådan personal.

Vad angår medelsbehovet för nästa budgetår anser jag mig kunna tillstyrka en höjning av arvodet till kursledaren vid slöjdföreningens skola med 250 kronor. Undervisningsarvodena har enligt vad jag inhämtat avpassats efter landstingens motsvarande arvoden. Jag beräknar för detta ändamål en ökning av medelsbehovet med 650 kronor. I fråga om posten till inköp av arbetsmateriel föreslår jag en till 500 kronor begränsad höjning.

Anslaget bör alltså för nästa budgetår uppräknas med (250 + 650 + 500) 1 400 kronor och sålunda upptagas till (21 500 + 1 400) 22 900 kronor.

Under återopandande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Utbildningskurser i arbetsterapi* för budgetåret 1956/57 anvisa ett anslag av 22 900 kronor.

[117] 114. Bidrag till avlöningar åt distriktssköterskor m. m.

	Anslag	Nettoutgift
1953/54	7 300 000	6 621 259
1954/55	7 200 000	6 754 578
1955/56 (statsliggaren s. 1058)	7 200 000	
1956/57 (förslag)	8 000 000	

Yrkanden

I. *Svenska landstingsförbundets styrelse* (skr. 25/8 1955) hemställer om ändrade bestämmelser rörande statens bidrag till avlöande av distriktsköterskor och vissa andra sjuksköterskor inom den öppna hälso- och sjukvården.

II. *Medicinalstyrelsen* (skr. 31/8 1955) hemställer, att anslaget uppräknas med 1 100 000 kronor.

Motiv

I. *Svenska landstingsförbundets styrelse* anför:

Till följd av nya centrala överenskommelser rörande avlöningsvillkoren för sjuksköterskor synes kungörelserna angående statsbidrag till distriktsvård och statsbidrag till dispensärverksamhet för tuberkulosens bekämpande behöva ändras. För dessa verksamhetsuppgifter fördelas de löpande kostnaderna mellan staten och vederbörande lokala huvudman i princip

med hälften på vardera. I fråga om avlöningskostnaderna för sjuksköterskor genomföres denna fördelningsprincip på så sätt, att huvudmannen erhåller statsbidrag med hälften av ett i författningen angivet lönebelopp. Detta lönebelopp har hittills anknutits till de faktiskt utgående lönerna i enlighet med centralt träffade överenskommelser mellan huvudmännen och vederbörande personalorganisationer.

Sedan genom årets löneavtal sjuksköterska i öppen vård uppflyttats en lönegrad till lönegrad 16, måste uppenbarligen de lönebelopp, varå statsbidraget utgår, justeras uppåt i motsvarande mån, för att icke den fastslagna kostnadsfördelningen mellan staten och de lokala huvudmännen skall förskjutas till huvudmännens nackdel. Enär den aktuella löneregleringen äger tillämpning fr. o. m. 1955 års ingång, bör härav föranledda författningsändringar helst givas retroaktiv verkan.

Jämväl sjuksköterska vid mödra- och barnavårdscentraler har beretts löneuppflyttning från 15 till 16 lönegraden. Med hänsyn till att enligt gällande bestämmelser statsbidrag skall i tillämpliga fall utgå med samma belopp som om fråga varit om distriktssköterskebefattning, synes dock skäl ej föreligga till författningsändring i detta fall.

II. Antalet ordinarie distriktssköterskor uppgick den 1 januari 1953 till 1 342 och den 1 januari 1954 till 1 382. Den 1 januari 1955 utgjorde antalet inrättade tjänster 1 695, av vilka 1 425 besatta med ordinarie innehavare. Härvid har medräknats 20 distriktssköterskebarnmorskor, vilket antal under år 1956 beräknas öka med 10. Antalet tillsatta tjänster har således ökat med 40 under år 1953 och med 43 under år 1954. Under år 1955 har 81 sjuksköterskor avslutat sin utbildning vid distriktssköterskeskolan. Fr. o. m. år 1956 beräknas åter cirka 100 sköterskor avsluta sin utbildning vid skolan. Den 1 juli 1955 var 1 447 distriktsskötersketjänster besatta med ordinarie innehavare, varjämte 22 sjuksköterskor med distriktssköterskekompetens var anställda å vakanta tjänster. Cirka 25 dylika vikarier beräknas vara i tjänst under år 1955. Avgången på grund av giftermål, pensionering och dödsfall utgjorde under år 1954 cirka 3,4 procent. Ett visst antal sjuksköterskor med distriktssköterskekompetens övergår dessutom varje år till annan verksamhet inom hälsovården. För år 1955 torde man med hänsyn härtill kunna beräkna den sammanlagda avgången till 5 procent, eller 71 befattningshavare.

Antalet distriktssköterskor vid 1956 års ingång kan sålunda beräknas uppgå till $(1\,425 + 81 + 25 - 71)$ 1 460, av vilka 1 435 ordinarie sköterskor och 25 vakansvikarier. Antalet tillsatta tjänster skulle således under år 1955 ökas med 10. Med utgångspunkt härifrån skulle antalet distriktssköterskor vid 1956 års slut kunna beräknas till $(1\,435 + 100 + 25 - 72)$ 1 488, innebärande en ökning av antalet tillsatta tjänster med 28 under år 1956. Medeltalet för året skulle sålunda bli 1 474. Statsbidraget för nämnda tjänster kan beräknas till $(1\,474 \times 5\,634)$ 8 304 516 kronor. Enligt överenskommelse mellan Svenska landstingsförbundet och Svensk sjuksköterskeförening utgår distriktssköterskas lön fr. o. m. den 1 januari 1955

enligt lönegrad Ca 16. Då landstingsförbundet hos Kungl. Maj:t hemställt om motsvarande förhöjda statsbidrag till distriktsvården, har medicinalstyrelsen vid beräkandet av statsbidrag för budgetåret 1956/57 utgått från den lön, som f. n. utgår till statlig tjänsteman i lönegrad Ca 16, löneklass 18, ortsgrupp 3 (11 268 kronor). Härtill kommer utgifterna för kallortstillägg, beräknade till cirka 60 000 kronor.

Det totala medelsbehovet skulle alltså uppgå till (8 304 516 + 60 000) 8 364 516 kronor eller avrundat 8 300 000 kronor.

Yttranden

Över framställningen från Svenska landstingsförbundet har yttranden avgivits av statskontoret och medicinalstyrelsen.

Statskontoret har funnit framställningen ej giva anledning till erinran.

Medicinalstyrelsen, som erinrar om sina under förevarande punkt samt punkterna 120 och 124 gjorda anslagsframställningar, tillstyrker landstingsförbundets hemställan om ändring av grunderna för statsbidrag till distriktsvård och till dispensärverksamhet. Styrelsen fortsätter.

Förbundsstyrelsen har vidare erinrat om att jämväl sjuksköterska vid mödra- och barnavårdscentraler beretts löneuppflyttning från 15 till 16 lönegraden samt att skäl icke skulle föreligga att på grund härav ändra ifrågavarande statsbidragskungörelse, enär statsbidrag här i tillämpliga fall skall utgå med samma belopp som om fråga varit om distriktssköterskebefattning. Medicinalstyrelsen får med anledning härav meddela, att i stad, som ej deltagar i landsting, å barnavårdscentral heltidsanställd sjuksköterska fortfarande åtnjuter lön enligt lönegrad 15 samt att samma förhållande gäller för alla inom den förebyggande mödravården heltidsanställda barnmorskor. Styrelsen finner för den skull icke föreligga för förhöjt statsbidrag för sjukskötersketjänster vid barnavårdscentral.

Departementschefen

I anslutning till överenskommen lönegradsuppflyttning från 15 till 16 lönegraden för hos landstingen anställda sjuksköterskor inom den öppna hälso- och sjukvården har Svenska landstingsförbundet, i syfte att gällande princip om hälftindelning av kostnaderna för löner åt denna personal skall upprätthållas, föreslagit vissa ändringar i de bestämmelser, som reglerar statens bidrag till dessa ändamål. De befattningshavare, som beröres härav, är distriktssköterskor, heltidsanställda sjuksköterskor vid fristående centraldispensär och vid distriktsdispensär av typ II samt heltidsanställda sjuksköterskor vid mödra- eller barnavårdscentral. Jag finner det lämpligt att i ett sammanhang taga ställning till förslaget i dess helhet och vill därvid uttala, att jag biträder landstingsförbundets hemställan, såvitt angår distriktssköterskor och dispensärsköterskor. Vad angår heltidsanställda sjuksköterskor vid mödra- eller barnavårdscentraler är jag däremot icke beredd att tillstyrka en höjning av statsbidraget, med hän-

syn till att dylika befattningshavare hos städerna utanför landsting samt alla heltidsanställda barnmorskor vid mödra- och barnavårdscentraler alltjämt tillhör lönegraden 15. Jag kan icke förorda, att olika statsbidragsgrunder nu införas för de ifrågavarande befattningshavarna. De ändrade bestämmelserna beträffande distriktssköterskor och dispensärsköterskor synes böra få gälla retroaktivt fr. o. m. den 1 januari 1955.

Medicinalstyrelsen har vid beräkningen av medelsbehovet under förevarande anslag för nästa budgetår tagit hänsyn till den av landstingsförbundet begärda förhöjningen av statsbidraget för år 1956. Mot styrelsens beräkning härutinnan har jag i och för sig intet att erinra. Styrelsen synes ha förutsatt, att det retroaktivt förhöjda statsbidraget för år 1955, för vilket kostnaden torde kunna beräknas till cirka 300 000 kronor, skall utbetalas under innevarande budgetår. Sannolikt kan emellertid detta ej hinna ske i full utsträckning. Ätminstone till en del torde den retroaktiva förhöjningen därför komma att belasta anslaget för nästa budgetår. Även om så blir fallet, synes emellertid anslaget med hänsyn till den låga belastningen under de senaste budgetåren kunna uppföras med lägre belopp än medicinalstyrelsen föreslagit. För egen del uppskattar jag medelsbehovet till i runt tal 8 000 000 kronor.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) godkänna den av mig förordade ändringen av grunderna för statsbidrag till distriktsvård, att tillämpas fr. o. m. den 1 januari 1955;

b) till *Bidrag till avlöningar åt distriktssköterskor m. m.* för budgetåret 1956/57 anvisa ett förslagsanslag av 8 000 000 kronor.

[118] 115. *Bidrag till avlöningar åt distriktsbarnmorskor m. m.*

	Anslag	Nettoutgift
1953/54	3 600 000	3 243 556
1954/55	3 500 000	3 210 713
1955/56 (statsliggaren s. 1058)	3 300 000	
1956/57 (förslag)	3 400 000	

Yrkande

Medicinalstyrelsen (skr. 31/8 1955) hemställer, att anslaget uppräknas med 100 000 kronor.

Motiv

Anslaget för budgetåret 1956/57 avser distriktsbarnmorskornas avlöningar m. m. för år 1956.

Nya planer för den öppna förlossningsvården beräknas komma att gälla fr. o. m. den 1 januari 1956. Härvid kommer barnmorskeväsendet att omorganiseras huvudsakligen efter de riktlinjer, som angivits i propositionen nr 129/1955. Omorganisationen avses emellertid beträffande antalet ordi-

narie distriktsbarnmorsketjänster genomföras successivt. Vid befattningshavares avgång kommer sålunda hennes tjänst icke att återbesättas, med mindre den ingår i den nya planen.

Med hänsyn till det anförda räknas icke med några större förändringar under kalenderåret 1956 beträffande antalet innehavare av distriktsbarnmorsketjänster. Medan enligt gällande planer antalet statsbidragsberättigade distriktsbarnmorskebefattningar den 1 juli 1955 utgjorde högst 740, beräknas antalet sådana tjänster den 1 januari 1956 uppgå till cirka 650, varför statsbidrag till avlöningar åt distriktsbarnmorskor kan beräknas utgå med i runt tal $\left(650 \times \frac{10\,464}{2}\right)$ 3 400 800 kronor. Styrelsen har därvid utgått från lönen till statlig tjänsteman i lönegrad Ca 14, löneklass 16, ortsgrupp 3. Härifrån avgår $\left(20 \times \frac{360}{2}\right)$ 3 600 kronor för ett 20-tal barnmorskor i lönegrad 13. Å andra sidan tillkommer statsbidrag till kostnaderna för kallortstillägg, beräknat till 36 000 kronor.

Det totala medelsbehovet skulle således uppgå till (3 400 800 — 3 600 + 36 000) 3 433 200 kronor, vilket belopp föreslås avrundat till 3 400 000 kronor.

Departementschefen

Medicinalstyrelsens beräkning av medelsbehovet för nästa budgetår föranleder icke någon erinran från min sida. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till avlöningar åt distriktsbarnmorskor m. m.* för budgetåret 1956/57 anvisa ett förslagsanslag av 3 400 000 kronor.

[119] 116. Bidrag till distriktsbarnmorskans resor i samband med hemförlossning och eftervård

	Anslag	Nettoutgift
1953/54	100 000	75 318
1954/55	100 000	88 395
1955/56 (statsliggaren s. 1059)	100 000	
1956/57 (förslag)	90 000	

Yrkande

Medicinalstyrelsen (skr. 31/8 1955) föreslår, att anslaget nedräknas med 10 000 kronor.

Motiv

Enligt uppgift från barnmorskestyrelserna har för år 1954 rekviderats 106 802 kronor i statsbidrag. Den låga belastningen förklaras troligen av eftersläpning vid utbetalningarna. Anslaget för budgetåret 1956/57 avser verksamheten under år 1956.

Antalet hemförlossningar genom distriktsbarnmorska kan för år 1956 uppskattas till cirka 2 900. Antalet hembesök för eftervård torde även komma att minska något. Med hänsyn till nyssberörda uppgifter angående kostnaderna för år 1954 torde anslaget dock böra upptagas till 90 000 kronor.

Departementschefen

Då medicinalstyrelsens beräkning av medelsbehovet för nästa budgetår icke givit mig anledning till erinran, hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till distriktsbarnmorskans resor i samband med hemförlossning och eftervård* för budgetåret 1956/57 anvisa ett förslagsanslag av 90 000 kronor.

[120] 117. **Understödjande av dispensärverksamhet**

	Anslag	Nettoutgift
1953/54	1 650 000	1 311 722
1954/55	1 650 000	2 155 758
1955/56 (statsliggaren s. 1059)	1 500 000	
1956/57 (förslag)	1 750 000	

Jämlikt särskilt medgivande av riksdagen utgår statsbidrag till av studentkårerna i Uppsala, Lund, Stockholm och Göteborg organiserad dispensärverksamhet med 3 kronor för varje undersökt medlem av nämnda kårer eller av musikhögskolans elevkår, dock högst med 5 000 kronor för år till envar av dispensärerna i Uppsala, Lund och Göteborg samt 12 000 kronor för år till dispensären i Stockholm.

Yrkanden

I. *Svenska landstingsförbundets styrelse* (skr. 25/8 1955) hemställer om ändrade bestämmelser rörande statens bidrag till avlöning av dispensärsköterskor och vissa andra sjuksköterskor inom den öppna hälso- och sjukvården.

II. *Medicinalstyrelsen* (skr. 31/8 1955) hemställer, *dels* att maximibeloppen för statsbidrag till berörda studentkårer höjes fr. o. m. kalenderåret 1956, *dels ock* att anslaget uppräknas med 250 000 kronor.

Motiv

I. Innehållet i landstingsförbundets skrivelse samt remissyttrandena över densamma har refererats under anslaget till Bidrag till avlöningar åt distriktssköterskor m. m.

II. Av belastningen å anslaget budgetåret 1954/55 avser 108 551 kronor statsbidrag för kalenderåret 1952 och 519 658 kronor kalenderåret 1953. Å andra sidan föreligger eller förväntas statsbidragsrekvisitioner för år 1954 å cirka 144 500 kronor. Ungefär 1 672 000 kronor bör sålunda betraktas som den verkliga nettokostnaden för budgetåret 1954/55.

Med hänsyn till det ständigt ökande antalet medlemmar av studentkårnerna och därigenom föranledd kostnadsökning föreslås, att maximibeloppen för statsbidrag till studentdispensärerna uppräknas med 10 procent till 5 500 kronor resp. 13 200 kronor, innebärande en sammanlagd ökning med 2 700 kronor.

De statsbidrag, som enligt gällande kungörelse är anknutna till vissa löneklasser, bör uppräknas i anslutning till den 1955 beslutade höjningen av statstjänstemännens löner. Härigenom ökas medelsbehovet med cirka 50 000 kronor.

Svenska landstingsförbundet har hemställt, att statsbidraget till avlönande av sjuksköterskor fr. o. m. den 1 januari 1955 må beräknas med utgångspunkt från lönegrad Ca 16, löneklass 18 i stället för f. n. lönegrad Ca 15, löneklass 17. Vid bifall härtill uppstår en utgiftsökning å omkring 12 000 kronor för år.

Enligt gällande föreskrifter skall statsbidrag till resor till och från centraldispensär, undersökningsstation eller filialmottagning för undersökning utgå till medellösa och mindre bemedlade, varvid såsom mindre bemedlad anses den, vilken jämlikt kungörelsen angående statsbidrag till lindring i läkarvårdskostnaderna för mindre bemedlade å landsbygden är berättigad till statsbidrag, dock att viss frihet i fråga om behovsprövningen medgivits i ömmande fall. Medicinalstyrelsen har hemställt om höjning av den för berörda statsbidrag gällande behovsgränsen. Vid bifall härtill ökas medelsbehovet under nu ifrågavarande anslag. Med hänsyn härtill och till vad i övrigt anförts bör anslaget upptagas med i runt tal (1 672 000 + 2 700 + 50 000 + 12 000) 1 750 000 kronor.

Yttrande

I yttrande över medicinalstyrelsens framställning anför *statskontoret*.

Den höjning av maximibeloppen av statsbidragen till studentkårnernas dispensärer, som beslutades av 1952 års riksdag, föranleddes av ökade totalkostnader för dispensärerna på grund av större antal undersökta medlemmar av studentkårnerna. Då studentdispensärernas kostnader under senare år icke redovisats, kan statskontoret icke bedöma, huruvida en ytterligare uppräkning av statsbidragen kan vara sakligt motiverad. Ämbetsverket förordar därför oförändrat anslag i denna del. Mot medicinalstyrelsens beräkningar i fråga om statsbidrag till läkares och sjuksköterskors avlönande har statskontoret icke något att erinra. Däremot kan ämbetsverket icke tillstyrka höjning av behovsgränsen för utbekommande av resebidrag för inställelse vid centraldispensär. Statskontoret hänvisar beträffande detta spörsmål till sitt utlåtande i fråga om anslaget till Lindring i läkarvårdskostnaderna för mindre bemedlade å landsbygden.

Departementschefen

Till den av studentkårnerna i Uppsala, Lund, Stockholm och Göteborg organiserade dispensärverksamheten har vid sidan av statsbidragen utgått bidrag från Nationalföreningen mot tuberkulos med relativt höga årliga

belopp. Studentdispensären i Göteborg har dessutom erhållit medel genom Göteborgs läkarsällskap. Härigenom samt genom att en mindre avgift uttagits för undersökningarna i Stockholm har studentkårernas utgifter för verksamheten enligt vad jag inhämtat för år 1954 stannat vid i Stockholm 5 000 kronor, i Uppsala 3 000 kronor och i Lund 1 000 kronor, medan Göteborgs studentkår icke haft några utgifter för sin dispensär. Under dessa förhållanden finner jag mig icke böra tillstyrka en höjning av statsbidragens maximibelopp.

I anslutning till vad jag anfört under anslaget till Bidrag till avlöningar åt distriktssköterskor m. m. biträder jag de av landstingsförbundet föreslagna ändringarna i statsbidragsbestämmelserna beträffande dispensärsköterskorna, att tillämpas retroaktivt fr. o. m. den 1 januari 1955. Kostnaden för den retroaktiva höjningen torde åtminstone till en del komma att belasta anslaget för nästa budgetår. Anslaget bör vidare uppräknas med i runt tal 50 000 kronor i anslutning till de höjda statstjänstemannalönerna.

För medellösa och mindre bemedlade personers resor till och från dispensärorganen utgår statsbidrag med 50 procent, i de nordliga delarna av landet förhöjt till 60 resp. 70 procent av den del av resekostnaderna som överstiger tre kronor. Enligt vad jag erfarit avser chefen för socialdepartementet att senare denna dag framlägga förslag om ändring i lagen om allmän sjukförsäkring m. m. av innebörd bl. a., att resor till och från dispensärorgan för undersökning och behandling skall ersättas av sjukkassa enligt de förmånligare ersättningsgrunderna i 16 § första stycket andra punkten nämnda lag. Vid bifall till detta förslag bör här ifrågavarande statsbidragsbestämmelser ändras att gälla endast sådana medellösa eller mindre bemedlades resor, beträffande vilka ersättning ej skall utgivas av allmän sjukkassa. Då ändringen i sjukförsäkringslagen föreslås träda i kraft den 1 juli 1956 och statsbidragen utgår kalenderårsvis i efterskott, torde ändringen icke nämnvärt påverka medelsbehovet under förevarande anslag för nästa budgetår.

På grund av vad jag sålunda anfört beräknar jag, med utgångspunkt från den verkliga kostnaden under anslaget för budgetåret 1954/55, medelsbehovet för nästa budgetår till 1 750 000 kronor.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) godkänna de av mig förordade ändringarna av grunderna för statsbidrag till dispensärverksamhet för tuberkulosens bekämpande, att tillämpas beträffande lönebidragen fr. o. m. den 1 januari 1955 och i övrigt fr. o. m. den 1 juli 1956;

b) till *Understödjande av dispensärverksamhet* för budgetåret 1956/57 anvisa ett förslagsanslag av 1 750 000 kronor.

[121] 118. Allmän skärmbildsundersökning: Lokala undersökningar

	Anslag	Nettoutgift
1954/55	610 000	462 638
1955/56 (statsliggaren s. 1059)	540 000	
1956/57 (förslag)	540 000	

Yrkande

Medicinalstyrelsen (skr. 31/8 1955) föreslår, att anslaget höjes till 559 000 kronor.

Motiv

Under år 1955 har efter framställning från vissa huvudmän införts den nyheten i skärmbildsundersökningen, att två bilder tages av varje person, en frontalbild och en sidobild. Härigenom förbättras skärmbildsförfarandets tekniska utförande samt diagnostiska tillförlitlighet och räckvidd avsevärt. Beträffande härmed sammanhängande diagnostiska och tekniska problem anför t. f. chefläkaren vid skärmbildscentralen bl. a.

Vid standardröntgenundersökningar av bröstorganen ingår sidobild numera såsom en axiomatisk beståndsdel, nödvändig för tillfredsställande diagnostik. Vid skärmbildsröntgen är sidobilden ur diagnostisk synpunkt fullt lika motiverad. Numera är det tekniskt möjligt att prestera tillfredsställande skärmbilder i sidoprojektion. Gävleborgs läns landsting har beslutat, att den förnyade skärmbildsundersökningen detta år inom dess område även skall omfatta sidobilder.

Det praktiska resultatet av den förbättrade diagnostiken innebär: 1) en avsevärt säkrare diagnostik, omfattande sjukliga förändringar, som icke i annat fall hade blivit upptäckta, 2) ett betydligt ökat värde av skärmbildsmaterialet vid jämförande undersökningar i profylaktiskt avseende för den fortsatta allmänna folksjukvården, 3) ett betydligt minskat antal s. k. kontrollfall, d. v. s. remisser av patienter till dispensärerna för fortsatt utredning.

Genom sidobilderna har diagnostiken i så hög grad förbättrats, att antalet »negativa» kontrollfall kunnat inskränkas till ungefär hälften. Ökningen av »positiva» kontrollfall är givetvis ur folksjukvårdens synpunkt självklart berättigad.

Kostnadsökningen för sidobilderna belöper sig praktiskt taget endast till självkostnaden för film, vilken i dagens läge beräknas till cirka 18 öre per person. Vid en procedur av folkundersökningskaraktär är tillströmningen av patientmaterial icke sådan att arbetsresultaten per dag därav skulle inkräktas och sålunda medföra ökade driftutgifter per utförd undersökning.

Medlemmen av styrelsens vetenskapliga råd professorn Erik Lindgren uttalar bl. a., att skärmbildsmaterialet kan lämna upplysningar även om andra förändringar i thorax än om tuberkulos och att för bedömande av sådana förändringar sidobilden många gånger är ofrånkomlig.

Medicinalstyrelsen understryker de anförda synpunkterna beträffande värdet av att även sidobilder tages. Den härigenom ökade diagnostiska

säkerheten synes vara av den största betydelse, bl. a. genom att de s. k. negativa kontrollfallen, d. v. s. personer som å skärmbilden visat suspekta förändringar men vid dispensärkontroll ej ansetts behöva terapeutiska åtgärder, kunnat nedbringas med mer än 50 procent. Den hårda arbetsbelastningen på centraldispensärerna har härigenom kunnat minskas. Styrelsen tillstyrker ett godkännande från statsmakternas sida av tagandet av jämväl sidobilder. Någon nämnvärd ökning av det allmännas kostnader torde icke följa härav, då kostnadsökningarna på grund av ökad filmåtgång och ökad belastning å röntgenrör torde uppvägas av sänkta priser å skärmbildsfilm.

Liksom tidigare bör personalen vid centraldispensärerna inom berörda landstingsområden förstärkas med en extra läkare och ett extra biträde ävensom viss extra personal för handhavandet av administrativa uppgifter. Kostnaderna för ifrågavarande personal beräknar styrelsen till $[7 \times 10 \times (1\,500 + 500)]$ 140 000 kronor, varvid styrelsen räknat med undersökningar i sju landstingsområden.

Fr. o. m. innevarande budgetår har antalet skärmbildspatruller reducerats med en till 14. Behovet av skärmbildsundersökningar i oförändrad omfattning belyses på ett markerat sätt av sammanställningar av de vid dispensärerna verifierade fallen av skärmbildsupptäckt tuberkulos åren 1946—1954. Dessa utvisar nämligen en i praktiken oförändrad frekvens av nyupptäckt tuberkulos. Med hänsyn härtill samt till redan träffade engagemang ävensom till de militära undersökningarna är det ogörligt att ytterligare reducera antalet patruller. För kommande budgetår beräknas således 14 patruller vara i verksamhet.

Kostnaderna för avlöning åt den i patrullerna ingående personalen beräknar styrelsen till $(14 \times 12 \times 904 + 4 \times 12 \times 842 + 10 \times 12 \times 700 + 14 \times 12 \times 537)$ 366 504 kronor eller avrundat 366 500 kronor, varvid styrelsen räknar med 4 sjuksköterskor och 10 skärmbildsbiträden. Lönebeloppen beräknas för tekniker enligt 17, för sköterskor enligt 15, för skärmbildsbiträden enligt 10 samt för sjukvårdsbiträden enligt 5 löneklassen av ortsgrupp 3.

Utgifterna för traktamenten uppskattas med hänsyn till föregående budgetårs belastning till 210 000 kronor.

Medelsbehovet för röntgenrörslitage, film, framkallning, drivmedel och dylikt beräknas — efter 500 000 undersökningar och 80 öre per undersökning — till 400 000 kronor. Enär även under nästa budgetår granskningsläkarna bör beredas tillfälle till personlig kontakt med centraldispensärerna ute i landet, bör för resekostnader — en å två resor per år och läkare — beräknas 2 000 kronor.

Sammanlagt skulle kostnaderna sålunda uppgå till $(140\,000 + 366\,500 + 210\,000 + 400\,000 + 2\,000)$ 1 118 500 kronor eller avrundat 1 118 000 kronor.

Av detta belopp skall enligt statsmakternas beslut hälften bestridas av statsmedel och hälften av sjukvårdsområdenas huvudmän. Den statliga medelsanvisningen bör sålunda upptagas till 559 000 kronor. Bidragen från huvudmännen bör redovisas under anslaget i form av särskilda uppbördsmedel.

Departementschefen

Enligt vad jag inhämtat från medicinalstyrelsen beräknas skärmbildsundersökningarna under nästa budgetår komma att bedrivas inom Stockholms och Norrköpings städer ävensom Östergötlands, Kalmar, Gävleborgs och Västerbottens samt Gotlands eller Blekinge län. För dessa undersökningar anser jag mig i likhet med styrelsen böra räkna med 14 skärmbildspatruller.

Vad medicinalstyrelsen anfört rörande värdet av att sidobilder tages i samband med skärmbildsundersökningarna har övertygat mig om att en sådan utvidgning av verksamheten är befogad. De ökade kostnader för film m. m. som härigenom uppkommer — för statsverkets del cirka 50 000 kronor per år — torde uppvägas av den ökade säkerheten i diagnostiskt hänseende vid filmgranskningen. Jag biträder därför förslaget om att sidobilder får tagas i fortsättningen. Härvid förutsätter jag, att denna utvidgning — såsom medicinalstyrelsen framhållit vid anmälan av medelsbehovet för styrelsens skärmbildscentral (nästföljande punkt) — icke kommer att medföra några krav på personalökning för framtiden.

Mot medicinalstyrelsens beräkning av medelsbehovet under anslaget för nästa budgetår har jag i och för sig intet att erinra. Med hänsyn till den låga belastningen för budgetåret 1954/55 synes anslaget dock kunna uppföras med oförändrat belopp. Från huvudmännen inflytande bidrag torde liksom hittills böra redovisas under anslaget i form av särskilda uppbördsmedel.

Under återopande av det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Allmän skärmbildsundersökning: Lokala undersökningar* för budgetåret 1956/57 anvisa ett förslagsanslag av 540 000 kronor.

[122] 119. Allmän skärmbildsundersökning: Medicinalstyrelsens skärmbildscentral

	Anslag	Nettoutgift
1954/55	379 000	357 958
1955/56 (statsliggaren s. 1060)	379 000	
1956/57 (förslag)	410 000	

Yrkande

Medicinalstyrelsen (skr. 31/8 1955) föreslår, att anslaget höjes med 32 000 kronor.

A. Avlöningar:			
1. 1 vaktmästare Ce 10 i st. f. Cg 10	—		Ökning
2. Omräkning:			
a) Löneklassuppflyttningar.....	+ 2 802		
b) Rörligt tillägg	+ 29 200		
c) Avrundning	— 2		
			32 000
B. Omkostnader:			
1. Sjukvård.....	+ 500		
2. Bränsle, lyse och vatten.....	— 500		
			—
			32 000

Motiv

A) Under 1955 tages utöver den sedvanliga frontalbilden även en sidobild av varje person. Den härav följande ökningen i antalet bilder, som skall granskas vid skärmbildscentralen, kan bemästras med nuvarande personal.

A 1) Från skärmbildscentralen har anförts, att vaktmästartjänsten i lönegrad Cg 10 fr. o. m. nästa budgetår överföres till extra ordinarie stat för att göra tjänsten mera lockande på yngre personer. Den nuvarande vaktmästaren uppnår under innevarande budgetår 71 års ålder, och det är ovisst, hur länge han kan sköta tjänsten. *Medicinalstyrelsen* tillstyrker förslaget.

B 1) Med utgångspunkt från kostnaderna under budgetåret 1954/55 — 1 666 kronor — föreslås, att posten upptages med ett till 1 000 kronor förhöjt belopp.

B 2) Kostnaden 1954/55 — 2 930 kronor — är i förhållande till det anvisade beloppet låg. Emellertid har i juli 1955 betalats till föregående budgetår hänförliga räkningar för elektricitet å tillhoppa 2 066 kronor, varför kostnaderna för 1954/55 rätteligen uppgår till i runt tal 5 000 kronor. Då den normala årskostnaden torde röra sig omkring 5 000 à 5 500 kronor, kan posten nedräknas med 500 kronor till 5 500 kronor.

Yttrande

Statskontoret har ej funnit anledning till erinran i annat avseende än att ämbetsverket avstyrker förslaget, att vaktmästartjänsten i Cg 10 vid centralen nu göres extra ordinarie. För nyanställd vaktmästare torde i första hand böra ifrågakomma aspirant- eller extraanställning.

Departementschefen

Vid anmälan av motsvarande anslag för innevarande budgetår (1955 års statsverksprop., XI ht, s. 316) erinrade jag om att Kungl. Maj:t bemyndigat

medicinalstyrelsen att t. o. m. den 30 juni 1955 i huvudsaklig överensstämmelse med framlagt förslag förordna om bestridandet av de med chefläkarebefattningen förenade göromålen. Förslaget innebar bl. a., att nämnda göromål skulle bestridas genom dels halvtidsförordnande för en läkare mot arvode, dels uppdrag åt annan tjänsteman att mot arvode biträda läkaren med arbetsuppgifter av administrativ och ekonomisk natur. Jag uttalade att, om denna anordning visade sig böra bibehållas i fortsättningen, det borde övervägas att till ett kommande år ersätta chefläkartjänsten med två arvodesbefattningar med deltidstjänstgöring, varigenom en besparing å anslaget av drygt 8 000 kronor skulle göras. Kungl. Maj:t har sedermera bemyndigat medicinalstyrelsen att förlänga det ifrågavarande provisoriet t. o. m. den 30 juni 1956. Enligt vad jag inhämtat har uppdelningen av göromålen hittills fungerat tillfredsställande. Det är emellertid ovisst, hur länge den nuvarande läkaren kommer att kunna kvarstå och om uppdelningen kan bibehållas efter hans avgång. Under dessa förhållanden anser jag mig böra beräkna medel för chefläkartjänsten för budgetåret 1956/57.

Förslaget om överförande av vaktmästartjänsten i Cg 10 till extra ordinarie stat anser jag mig kunna biträda. Extraordinariesättningen bör dock självfallet icke utgöra hinder för en framtida avveckling av tjänsten, därest frågan härom skulle aktualiseras.

Anslagsposten till sjukvård m. m. torde alltjämt böra upptagas med oförändrat belopp. Delposten till bränsle, lyse och vatten synes med hänsyn till den verkliga belastningen budgetåret 1954/55 kunna nedräknas med 1 000 till 5 000 kronor. Under delposten till övriga expenser beräknar jag i likhet med medicinalstyrelsen oförändrat belopp, 18 700 kronor, med hänsyn till att skåp för förvaring av de militära skärmbilderna och korten fortlöpande måste anskaffas.

Medicinalstyrelsens beräkning av medelsbehovet i övrigt under anslaget, innefattande vissa automatiska utgiftsstegringar om i runt tal 32 000 kronor, har icke givit mig anledning till erinran.

Anslaget beräknas sålunda: avlöningar till icke-ordinarie personal 308 500 (+ 2 300) kronor och rörligt tillägg 77 300 (+ 29 700) kronor eller tillhoppa för avlöningar 385 800 kronor. För omkostnader tillkommer 24 200 (— 1 000) kronor.

Anslaget upptages alltså till (385 800 + 24 200) 410 000 kronor.

Under återopande av det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

- a) godkänna följande stat för medicinalstyrelsens skärmbildscentral, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1956/57:

Stat

Avlöningar

1. Avlöningar till icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	308 500	
2. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	77 300	385 800

Omkostnader

1. Sjukvård m. m., <i>förslagsvis</i>	500	
2. Expenser, <i>förslagsvis</i>	23 700	24 200
		<hr/> Summa kronor 410 000;

b) till *Allmän skärmbildsundersökning: Medicinalstyrelsens skärmbildscentral* för budgetåret 1956/57 anvisa ett förslagsanslag av 410 000 kronor.

[123] 120. Nyanskaffning av fordon för den statliga skärmbildsverksamheten. Något anslag för ifrågavarande ändamål är ej uppfört i gällande riksstat.

Yrkande

Medicinalstyrelsen (skr. 31/8 1955) hemställer, att för nyanskaffning av bussar och bilar för den statliga skärmbildsverksamheten anvisas ett reservationsanslag av 225 000 kronor.

Motiv

Sedan 1946 års riksdag beslutat om genomförandet av en allmän skärmbildsundersökning, inköpte medicinalstyrelsen för ändamålet bl. a. fyra bussar och elva skåpbilar. I samband med den år 1951 planerade utökningen av antalet skärmbildspatruller ställdes medel till förfogande av Svenska nationalföreningen mot tuberkulos för anskaffande av ytterligare fem skåpbilar av en mindre typ. Dessa har ersatt fem av de ursprungligen köpta skåpbilarna, vilka därefter fungerat som reservfordon. Sedan statsmakterna beslutat reducera antalet patruller till fjorton, drives verksamheten med tre bussar och 11 skåpbilar. En skärmbildsbuss har därför avyttrats till Finland, varifrån förelåg ett mycket förmånligt erbjudande.

De tre bussarna och de ursprungligen inköpta skåpbilarna har numera varit i bruk i åtta år eller mera och har körts mellan 8 500 och 12 000 mil på ofta undermåliga vägar med en last av cirka två ton och i övrigt under sådana förhållanden, att de varit underkastade mycket hård förslitning. De har numera nått ett sådant tillstånd, att det kan anses diskutabelt, om reparationer är ur ekonomisk synpunkt försvarbara. En av bussarna genomgick nyligen en fullständig reparation för cirka 9 000 kronor. De båda andra bussarna torde med det snaraste erfordra lika fullständiga repara-

tioner. Det har upplysts, att reparationskostnaderna för en buss under gynnsammaste förhållanden torde stanna vid cirka 10 000 kronor men att kostnaderna likaväl kan bli de dubbla. En dylik reparation gör bussarna någorlunda användbara under ett å två år. Skåpbilarna har under senare år vid flera tillfällen reparerats för cirka 3 000 kronor per bil och år, och för framtiden kan man räkna med att reparationer blir allt vanligare och att kostnaderna härför blir allt högre.

Bussarna har redan från början varit behäftade med något fel i framvagnen, varigenom denna under körning utan föregående varning liksom kastas åt sidan. Felet har icke kunnat avhjälpas och har med vagnarnas tilltagande ålder ytterligare accentuerats.

En nyanskaffning av bussar och skåpbilar måste sålunda snarast komma till stånd. Ehuru samtliga fordon i kontinuerlig drift av den första anskaffningen bör ersättas, föreslås nu, att två bussar och fem skåpbilar får ersättas. Kostnaderna för inköp av för ändamålet lämpade vagnar torde, efter avdrag av försäljningssumman för de gamla vagnarna, komma att belöpa sig till, för två bussar cirka 117 000 kronor och för fem skåpbilar cirka 105 000 kronor eller tillhoppa cirka 222 000 kronor, vilket belopp med hänsyn till vissa osäkra faktorer bör avrundas uppåt till 225 000 kronor.

Yttrande

Statskontoret tillstyrker, att medel anvisas för utbyte av sådana i skärmbildsverksamheten använda motorfordon, som blivit mest förslitna. Nyanskaffningen under nästa budgetår synes dock kunna begränsas att avse en buss och fem skåpbilar.

Departementschefen

De fordon, som anskaffades för den allmänna skärmbildsundersökningen då denna igångsattes budgetåret 1946/47, har nu varit i mer eller mindre regelbundet bruk i snart tio år. Av vad medicinalstyrelsen anfört framgår, att flera av dem är så förslitna, att de icke utan täta och dyrbara reparationer kan hållas i trafikdugligt skick. Då skärmbildsundersökningarna kan beräknas komma att fortgå för flera år framåt, synes det nödvändigt att nu påbörja anskaffning av nya fordon såsom ersättning för de hårdast förslitna. I första rummet synes skärmbildsbussarna vara i behov av utbyte.

På grund av att fordonen för att fylla sitt ändamål delvis måste specialtillverkas och förses med särskild utrustning, blir kostnaderna för nyanskaffningen relativt höga. Detta gäller särskilt bussarna. Kostnaderna torde därför böra fördelas på flera budgetår. Med hänsyn till angelägenheten av att i nuvarande läge den största återhållsamhet iakttages i fråga om statliga investeringar, anser jag mig för nästa budgetår blott kunna tillstyrka, att medel anvisas för nyanskaffning av en buss. Kostnaden för

denna, efter avdrag av försäljningssumman för en äldre buss som lämnas i utbyte, torde kunna beräknas uppgå till högst 60 000 kronor.

De för fordonsanskaffningen erforderliga medlen torde böra anvisas under ett särskilt anslag av reservationsanslags natur.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Nyanskaffning av fordon för den statliga skärmbildsverksamheten* för budgetåret 1956/57 anvisa ett reservationsanslag av 60 000 kronor.

[124] 121. Bidrag till avlöningar m. m. inom förebyggande mödra- och barnvård

	Anslag	Nettoutgift
1953/54	3 150 000	3 854 345
1954/55	3 150 000	3 095 906
1955/56 (statsliggaren s. 1061)	3 350 000	
1956/57 (förslag)	4 100 000	

Yrkanden

I. *Svenska landstingsförbundets styrelse* (skr. 25/8 1955) hemställer om ändrade bestämmelser rörande statens bidrag till avlöande av sjuksköterskor vid mödra- och barnvårdscentraler samt vissa andra sjuksköterskor inom den öppna hälso- och sjukvården.

II. *Medicinalstyrelsen* (skr. 31/8 och 12/10 1955) föreslår, *dels* att nuvarande bidragsgrunder i vissa avseenden ändras, *dels ock* att anslaget höjes med 1 333 000 kronor.

	Anvisat 1955/56	Förslag	Ökn. el. minskn.
1. Bidrag till inredning och utrustning av centraler ..	10 000	10 000	—
2. Bidrag till läkares, sjuksköterskors och barnmorskors avlöning (skrivelsen 12/10 1955)	3 275 000	4 600 000	+1 325 000
3. Bidrag till försöksverksamhet med speciell kontroll av havande kvinnor, lidande av vissa sjukdomar ..	5 000	5 000	—
4. Bidrag till upplysningsverksamhet	50 000	50 000	—
5. Bidrag till undervisning i mödragymnastik och skötsel av trilenapparat	10 000	9 200	— 800
6. Bidrag till utbildning av sjukgymnaster i mödragymnastik	—	1 900	+ 1 900
7. Bidrag till kurser för läkare vid barnvårdscentraler	—	7 000	+ 7 000
Avrundning			— 100
			+ 1 333 000

Motiv

I. Innehållet i landstingsförbundets skrivelse samt remissyttrandena över densamma har återgivits under anslaget till Bidrag till avlöningar åt distriktsköterskor m. m.

II. De verkliga kostnaderna för budgetåret 1954/55 har uppgått till 3 149 854 kronor. Den lägre anslagsbelastningen torde bero på eftersläpning beträffande utanordnandet av statsbidrag. Anslaget för budgetåret 1956/57 avser verksamheten under år 1956.

2) I fråga om bidragen till läkares, sjuksköterskors och barnmorskors avlöning anföres.

Antalet födda barn åren 1950—1954 utgjorde resp. 117 754, 112 321, 112 244, 112 504 och 107 210.

Hälsoövervakningens omfattning framgår av följande tablåer:

År	Mödrar	Spädbarn	Barn i 1—2 årsåldern	Barn i 2—7 årsåldern
<i>Inskrivna mödrar och barn</i>				
1950	77 262	103 758	89 622	127 312
1951	75 720	99 438	86 571	131 925
1952	78 816	99 992	85 419	133 685
1953	79 981	102 971	85 845	138 958
<i>Antal besök hos läkare</i>				
1950	185 407	308 637	121 859	110 527
1951	186 452	299 474	122 812	117 516
1952	197 792	297 676	121 912	121 034
1953	205 394	304 856	119 614	124 305

Statsbidrag skall fr. o. m. år 1956 utgå till en läkarundersökning av nyförlöst kvinna i utvidgad eftervård. Ehuru obligatorisk skyldighet för huvudmännen att införa sådan eftervård icke föreskrivits, beräknas samtliga huvudmän ha genomfört denna utvidgning den 1 januari 1956. Alla i mödravården inskrivna kvinnor torde emellertid icke komma att utnyttja möjligheten till eftervårdsbesök. Antalet sådana torde därför tills erfarenhet vunnits böra uppskattas till 20 000.

Med hänsyn härtill och med ledning av tendenserna i nyssberörda tablåer, uppskattas antalet besök hos organen för den förebyggande mödra- och barnvården under år 1956 enligt följande:

Mödrar	Spädbarn	Barn i 1—2 årsåldern	Barn i 2—7 årsåldern	Summa
220 000	280 000	110 000	150 000	760 000

Statsbidraget till läkarnas avlöning utgår f. n. för varje undersökning av blivande moder eller nyförlöst kvinna med 2 kronor 75 öre, av småbarn med 2 kronor 25 öre samt av spädbarn med 1 krona 75 öre. Bidrag utgår dock per mottagning med lägst 17 kronor samt med högst följande belopp, nämligen för skilda mottagningar av kvinnor och barn vid central med 37 kronor och vid station eller filial med 32 kronor samt för gemensamma mottagningar av kvinnor och barn vid central med 35 kronor och vid station eller filial med 30 kronor.

Vid överläggningar mellan medicinalstyrelsen och Sveriges läkarförbund har förbundet yrkat en betydande höjning av dessa belopp. Förbundet har framhållit, att fränsett en 10-procentig höjning år 1953 ersättningsbeloppen varit oförändrade sedan år 1945. Med nuvarande penningvärde och skatte-tryck framstode dessa ersättningsbelopp såsom oskäligt låga och hade på

många håll lett till en ur medicinsk synpunkt olycklig forcering av verksamheten vid mottagningarna. Förbundets förslag avsåge att åvägabringa en mera tillfredsställande ordning härutinnan, samtidigt som läkarna skulle erhålla en rimligare ersättning.

Medicinalstyrelsen finner för sin del angeläget, att ersättningsbeloppen till läkarna avvåges så, att hälsokontrollen kan fungera tillfredsställande utan en medicinskt opåkallad forcering av arbetet. Den förebyggande mödra- och barnvården har efter hand kommit att innefatta alltmer ökade och kvalificerade undersöknings- och rådgivningsuppgifter för läkarna. Sålunda har bl. a. tillkommit havandeskapsdiagnos och behandling av havandeskapssjukdomar samt rådgivning beträffande förebyggande födelsekontroll. Härjämte har på senare år anordnats särskilda mottagningar för rådgivning beträffande barn, som företer uppfostringsvårigheter eller neurologiska symtom. Enligt styrelsens mening behövs ökat utrymme för beaktande av mentalhygieniska synpunkter och uppfostringsproblem inom ramen för de allmänna barnavårdsmottagningarna. Även inom mödravården kräver mentalhygien ökat beaktande.

Tidpunkten synes vidare vara inne att i möjligaste mån inordna den statsunderstödda skyddsympningen i den förebyggande barnvården. Under överläggningarna med läkarförbundet enades man om att den obligatoriska skyddskoppypningen av barn lämpligen kunde ombesörjas å barnavårdsmottagningarna. Detta skulle även gälla barn över sex år. Därigenom skulle tjänsteläkarna normalt befrias från skyldigheten att planera och anordna särskilda ymningmöten, varjämte en icke ringa minskning av såväl tjänsteläkarnas som barnavårdscentralläkarnas skrivarbete skulle ske genom en förenkling av rapporteringen.

Mot bakgrunden av vad sålunda förekommit anser styrelsen påkallat, att en väsentlig höjning av ersättningen till läkarna inom den förebyggande mödra- och barnvården kommer till stånd.

År 1953 utgjorde medeltalet besök per mottagning å barnavårdscentral av typ I 13,7 och å mödravårdscentral av typ I 12,6, varvid mottagningstiden beräknas i genomsnitt ha uppgått till inemot 1½ resp. 2 timmar. Vid centraler av typ II uppgick medeltalet besök per mottagning år 1953 till 3,8 inom mödravården och 7,0 inom barnvården, medan motsvarande siffror vid stationerna, inklusive filialerna, utgjorde 2,0 resp. 7,4. Vid dessa senare mottagningar torde mottagningstiden mera sällan ha överstigit en timme. Med ledning härav och med understrykande av att de mentalhygieniska synpunkterna framdeles måste beaktas mera, har styrelsen kommit till den uppfattningen, att på en mottagningstid av en timme i regel högst 7 mödrar resp. 10 barn kan beräknas erhålla en tillfredsställande hälsokontroll. Härvid har hänsyn även tagits till den tid, som åtgår för skyddskoppypning av barnen.

Från dessa utgångspunkter har styrelsen och läkarförbundet enats om att föreslå följande grunder för ersättning åt läkarna inom ifrågavarande vårdgren, nämligen *dels* ett grundbelopp av 10 kronor per mottagning, *dels* ock en prestationsersättning för varje besök av 3 kronor 50 öre inom mödravården och 2 kronor 50 öre inom barnvården. I detta senare belopp ingår ersättning för skyddskoppypning, beräknad efter 13 öre per barn. Någon maximoregel för ersättningen per mottagning avses icke längre skola gälla. Vidare förutsättes, att mottagningstiden skall utsträckas utöver en timme, i den mån besöksfrekvensen eller omständigheterna i övrigt så påkallar.

Vid ett godtagande av dessa grunder bör ersättningen till läkarna vid de särskilda mottagningarna för barn med uppfostringssvårigheter eller neuro-labila symtom höjas till 35 kronor per mottagning.

Kostnaderna för läkarnas ersättning under budgetåret 1956/57 beräknas sålunda.

Sammanlagda antalet mottagningar inom den förebyggande mödra- och barnvården beräknas enligt föreliggande planer och tilltänkt utveckling av vården samt enligt uppskattad besöksfrekvens till 67 600. Kostnaderna för budgetåret 1956/57 skulle sålunda uppgå till följande belopp:

Grundbelopp 10 kr. per mottagning.....	676 000
Ersättning för förvårds- och eftervårdsbesök av mödrar, 3 kr. 50 öre per moder	770 000
Ersättning för besök av barn, 2 kr. 50 öre per barn.....	1 350 000
	2 796 000

Till ersättningar för särskilda mottagningar för rådgivning i fråga om barn, som företer uppfostringssvårigheter eller neurolabila symtom, beräknas — vid höjning av läkarens avlöning till 35 kronor per mottagning och med ökad besöksfrekvens — åtgå 100 000 kronor.

För bidraget till föreståndare vid mödravårdscentraler av typ I upptages oförändrat belopp, 30 000 kronor.

Särskilt föreståndararvode utgår f. n. icke till föreståndare vid barnavårdscentral av typ I. Från Sveriges läkarförbund har krävts, att dylikt arvode skall utgå på samma sätt som till föreståndare för mödravårdscentral av typ I. Medicinalstyrelsen anser skäligt tillmötesgå detta krav och hemställer, att 20 000 kronor beräknas för ändamålet för budgetåret 1956/57.

Den totala kostnaden för läkarövervakningen skulle alltså uppgå till (2 796 000 + 100 000 + 30 000 + 20 000) 2 946 000 kronor.

Inordnas på sätt föreslagits den obligatoriska skyddskoppypningen i den förebyggande barnvården, torde det särskilda anslaget för detta ändamål kunna upptagas med allenast ett nominellt belopp av 100 kronor.

Statens kostnader för sjuksköterskors och barnmorskors avlöande uppgick under budgetåret 1954/55 till 1 425 323 kronor. Medicinalstyrelsen räknar för nästa budgetår med oförändrat 260 heltidsanställda sjuksköterskor vid mödra- och barnavårdscentraler. Antalet heltidsanställda barnmorskor vid mödravårdscentraler, som f. n. är 32, beräknas öka till 40, varjämte styrelsen räknar med 30 deltidanställda barnmorskor.

Enligt gällande bestämmelser skall vid mödravårdscentral eller barnavårdscentral, typ I eller II, eller mödra- och barnavårdscentral, typ II, heltidsanställd barnmorska eller sjuksköterska åtnjuta kontanta avlöningsförmåner med minst samma belopp, som tillkommer distriktssköterska. Vidare skall för befattning som heltidsanställd barnmorska eller sjuksköterska vid sådan central utgå statsbidrag med samma belopp och på i tillämpliga delar samma villkor som om fråga varit om distriktssköterskebefattning. Enligt mellan landstingens centrala lönenämnd och svensk sjuksköterskeförening träffat avtal skall sjuksköterska i öppen vård, alltså även å barnavårdscentral heltidsanställd sjuksköterska, åtnjuta lön enligt lönegrad 16 mot förut lönegrad 15. Vid mödra- och barnavårdsorgan i stad, som ej tillhör landstingskommun, heltidsanställd sjuksköterska samt alla inom den förebyggande mödravården heltidsanställda barnmorskor åtnjuter där-

emot fortfarande lön enligt lönegrad 15. Enär medicinalstyrelsen icke anser skäl föreligga för förhöjt statsbidrag för nämnda sjukskötersketjänster i lönegrad 16, föreslår styrelsen, att nuvarande statsbidragsgrunder alltjämt skall gälla.

Statsbidraget till avlöning av sjuksköterskor och barnmorskor beräknas vid bifall till medicinalstyrelsens förslag till (1 410 240 + 216 960 + 15 000) 1 642 200 kronor.

Sammanlagt skulle alltså bidragen till läkares, sjuksköterskors och barnmorskors avlöning uppgå till (2 946 000 + 1 642 200) 4 588 200 kronor, avrundat 4 600 000 kronor.

3) Åt medicinalstyrelsen har uppdragits att i enlighet med i propositionen nr 129/1955 förordat förslag under budgetåret 1955/56 låta anordna försöksverksamhet med speciell kontroll av havande kvinnor, lidande av vissa sjukdomar. Enär verksamheten, som bör igångsättas under senare hälften av budgetåret, icke kan beräknas bliva slutförd under detta budgetår, bör 5 000 kronor anvisas för ändamålet jämväl för budgetåret 1956/57.

4) För medicinalstyrelsens upplysningsverksamhet, som väsentligen handhaves av svenska socialvårdsförbundet, anhålles om oförändrat 50 000 kronor.

5) Rörande kurserna i mödragymnastik och skötsel av trilénapparat anföres.

Då det i många fall saknats kompetenta sjukgymnaster, lämpliga lokaler m. m. och då det varit svårt att skaffa vikarier för deltagande barnmorskor, har endast åtta kurser kommit till stånd under budgetåret 1954/55.

Ledare för kurserna har varit läkare med specialistutbildning i obstetrik och gynekologi. Undervisningen i triléngivning har emellertid i regel meddelats av narkosläkare, vilken då uppburet det för läkaren avsedda arvodet. Ett särskilt arvode av 100 kronor bör därför beräknas för ledningen av kursen. Lektionerna i mödragymnastik har endast omfattat avslappningsteknik och vigörgymnastik. Då undervisningen i mödragymnastik även bör omfatta hälsovårdsundervisning, bör antalet lektioner ökas. Kostnadsökningen härför beräknas till 70 kronor per kurs. Ersättning för de demonstrationer av avslappningsteknik och vigörgymnastik, som omhändervades av sjukgymnast, synes böra utgå med 80 kronor. Kostnadsökningen för varje kurs beräknas sålunda till 250 kronor. Kostnaden per kurs skulle då bli 765 kronor.

Hittills har cirka 730 barnmorskor erhållit ifrågavarande utbildning. Under innevarande budgetår beräknas ytterligare 200 barnmorskor utbildas. Då fortfarande ett antal barnmorskor saknar utbildning på området, bör kurser komma till stånd även under budgetåret 1956/57. Emellertid torde endast 12 kurser böra anordnas nämnda budgetår. Med 10 deltagare i varje kurs skulle kostnaderna uppgå till (12 × 765) 9 180 kronor eller i runt tal 9 200 kronor.

6) I propositionen nr 129/1955 uttalades, att undervisningen i mödragymnastik om möjligt bör meddelas av barnmorska och sjukgymnast i samarbete. I den ordinarie utbildningen av sjukgymnaster ingår numera

undervisning i mödragymnastik. För dessförinnan färdigutbildade sjukgymnaster anordnades åren 1951 och 1954 särskilda kurser för sammanlagt 34 sjukgymnaster. F. n. torde finnas cirka 250 sjukgymnaster, utbildade för att meddela mödragymnastik. Då emellertid ett tillräckligt stort antal sjukgymnaster icke står till förfogande för ändamålet, hemställer medicinalstyrelsen att å gymnastikavdelningen vid karolinska sjukhuset få anordna en ny kurs i mödragymnastik för 15 legitimerade sjukgymnaster. Kostnaderna för kursen beräknas till cirka 1 900 kronor.

7) I petita för budgetåret 1955/56 åskade medicinalstyrelsen medel för anordnande av fortbildningskurser för läkare vid barnavårdscentraler och anförde bl. a.

Verksamheten vid barnavårdsorganen bör nu utvidgas att omfatta andra områden inom den förebyggande barnvården, framför allt mentalhygien. Djupare insikter hos läkarna om den fundamentala betydelse, som ökad förståelse för barnens psyke och reaktionssätt i de tidigare åldrarna har för en riktig uppfostran och för att förebygga nervösa rubbningar, är önskvärda för läkarnas arbete på det mentalhygieniska området. Den fortlöpande kontrollen av småbarnens psykiska utveckling, den bättre känndomen icke endast om deras intellektuella förutsättningar utan även om deras psykologiska egenart och eventuella psykopatologiska särdrag torde bli en värdefull källa till upplysning för skolorna.

Då förslaget ej vann beaktande, upptogs frågan i motion till 1955 års riksdag (II: 80). I utlåtande häröver anförde statsutskottet bl. a., att en dylik kurs i och för sig skulle fylla ett visst behov men att möjligheterna för läkare att skaffa sig utbildning i barnpsykiatri vore så begränsade, att det kunde ifrågasättas, om tillgängliga lärarkrafter försloge för denna nya uppgift. Då vidare återhållsamhet måste iakttagas med statsutgifterna, avstyrkte utskottet bifall till motionen. Riksdagen beslöt i enlighet härmed.

Medicinalstyrelsen framhåller, att det icke torde möta nämnvärd svårighet att anordna dessa kurser trots bristen på lärare i barnpsykiatri. Det är endast fråga om tre dagars föreläsningar och diskussioner. Styrelsen anhåller därför ånyo om medel för ändamålet. För arvoden till föreläsare efter 75 kronor per föreläsning erfordras (18×75) 1 350 kronor per kurs. Till kursdeltagare och föreläsare från annan ort bör utgå reseersättning och dagtraktamente för fem dagar enligt rese- och traktamentsklass II B. Dessa kostnader beräknas till ($20 \times 110 + 5 \times 20 \times 31$) 5 300 kronor. Sammanlagda kostnaderna för en kurs skulle sålunda bli ($1\,350 + 5\,300$) 6 650 kronor eller avrundat 7 000 kronor.

Yttrande

Statskontoret anför.

Kommittén för översyn av hälso- och sjukvården i riket kommer, enligt vad ämbetsverket under hand inhämtat, att upptaga frågan om mera enhetliga regler för statsbidrag på den öppna hälso- och sjukvårdens område. 21 — *Bihang till riksdagens protokoll 1956. 1 saml. Nr 1. Bil. 13.*

I avvaktan på kommitténs förslag i denna del torde ändring ej böra vidtagas i det nu tillämpade systemet för statsbidrag till ersättning åt läkarna. Det föreslagna inordnandet av den obligatoriska skyddskoppymningen i den förebyggande barnvården torde likaledes ej nu böra prövas. Ej heller bör f. n. införas statsbidrag till arvode åt föreståndare för barnvårdscentral, typ I.

Med hänsyn till de allmänna löneförhöjningarna synes viss uppräknig av bidragen, förslagsvis med 8 procent, motiverad. I följd härav torde statsbidraget till ersättning åt läkare för särskilda mottagningar för barn, som företer uppfostringssvårigheter eller neurolabila symtom, böra höjas till 27 kronor för mottagning. I enlighet härmed torde medelsanvisningen för ändamålet böra höjas med 4 000 kronor.

Vidare bör statsbidraget för varje undersökning av spädbarn bestämmas till en krona 90 öre, av småbarn till två kronor 45 öre och av blivande moder eller nyförlöst kvinna till tre kronor. Dessutom bör i stort sett motsvarande höjning ske av minimi- och maximibeloppen per mottagning. Statskontoret föreslår, att minimibeloppet höjes till 18 kronor, att maximibeloppet för skilda mottagningar av kvinnor och barn fastställs vid central till 40 kronor och vid station eller filial till 35 kronor samt att maximibeloppet för gemensamma mottagningar av kvinnor och barn bestämmas vid central till 38 kronor och vid station eller filial till 32 kronor. Den kostnadsökning, som därigenom uppkommer, torde — fränsett förenämnda utgiftsstegring å 4 000 kronor — kunna uppskattas till cirka 140 000 kronor.

Vad angår kurserna för barnmorskor i mödragymnastik och skötsel av trilénapparat, anser sig statskontoret ej kunna tillstyrka den föreslagna ökningen av antalet lektioner i mödragymnastik. För införande av särskild ersättning till föreståndarna för kurserna och till sjukgymnaster för demonstrationer i mödragymnastik har tillräckliga skäl ej anförts, varför ämbetsverket avstyrker förslagen härom. Då hittills anvisade medel till sagda kurser kunnat tagas i anspråk endast i mycket begränsad omfattning, föreslås, att för nästa budgetår medel beräknas endast till tio kurser. Vid sådan minskning av antalet kurser torde medelsanvisningen kunna begränsas till 5 200 kronor.

Det förnyade förslaget om anordnande av fortbildningskurser för läkare vid barnvårdscentraler torde alltjämt böra lämnas utan bifall.

Med hänsyn till vad sålunda anförts och då framställningen i övrigt ej givit anledning till erinran, förordar statskontoret, att anslaget uppföres med förslagsvis 3 650 000 kronor.

Departementschefen

Från läkarhåll har anförts, att de nuvarande ersättningsbeloppen till läkarna för mottagningarna i förebyggande mödra- och barnvård är oskäligt låga och att detta förhållande lett till en icke önskvärd forcering av verksamheten. Även medicinalstyrelsen har understrukit angelägenheten av att ersättningarna avväges på sådant sätt, att ifrågavarande vårdgren kan fungera tillfredsställande och en alltför högt uppdriven takt i arbetet undvikas. Samtidigt har styrelsen erinrat om de nya kvalificerade arbetsuppgifter, som på senare år tillagts läkarna inom den förebyggande mödra- och

barnavården. Med utgångspunkt från dessa omständigheter har representanter för medicinalstyrelsen och Sveriges läkarförbund vid överläggningar under hösten 1955 enats om ett system för statsbidrag till ifrågavarande ersättningar, som i vissa hänseenden väsentligt avviker från vad som f. n. gäller. Sålunda föreslås, att de nuvarande minimi- och maximibeloppen för ersättning per mottagning avskaffas och ersättes av ett för alla typer av mottagningar enhetligt grundbelopp av 10 kronor per mottagning, varjämte statsbidraget för varje undersökt kvinna och barn höjes till 3 kronor 50 öre resp. 2 kronor 50 öre. I samband härmed avses den obligatoriska skyddskoppypningen av barn skola innefattas i den förebyggande barnavården, varvid särskild ersättning för ympningarna ej skulle utgå. Till grund för förslaget har legat vissa beräkningar angående de högsta antal mödrar och barn, som genomsnittligt bör mottagas per timme för att en tillfredsställande vård skall kunna meddelas.

För egen del har jag icke kunnat undgå att finna förslaget innebära en sådan väsentlig ökning av statsverkets utgifter att jag, icke minst i ett läge då den största återhållsamhet med statsutgifterna bör eftersträvas, varit tveksam, om förslaget borde accepteras. Frågan har därför inom civildepartementet blivit föremål för ytterligare överläggningar med läkarnas representanter i samband med höstens budgetarbete. Vissa klarlägganden har härvid lämnats bl. a. rörande inarbetandet av skyddskoppypningarna i barnavårdsmottagningarna. Vidare har enighet rått om att en minskning av antalet undersökta per timme är ett angeläget önskemål till undvikande av hets och slentrian vid ifrågavarande läkarmottagningar. De av medicinalstyrelsen angivna högsta genomsnittsantalen mottagna per timme har ur denna synpunkt befunnits godtagbara.

Erfarenheten visar, att svårigheter föreligger att med nuvarande bidragsgrunder kvarhålla läkarna i tillräckligt antal inom den förebyggande mödra- och barnavården. Risk för en icke lämplig forcering av arbetet vid läkarmottagningarna föreligger också. Det nu föreliggande förslaget synes innebära ökade utsikter att undvika sådana olägenheter i fortsättningen. Samtidigt innebär förslaget en av allt att döma rationell ordning för skyddskoppypning av barn, som är inskrivna inom den förebyggande barnavården.

Med hänsyn till vad sålunda förekommit och då en tillfredsställande förebyggande mödra- och barnavård icke torde kunna upprätthållas, om en ökning av statsbidraget till läkarnas avlönande icke vidtages, finner jag mig böra tillstyrka, att det föreliggande förslaget genomföres. Den härav föranledda årliga kostnadsökningen torde kunna beräknas till i runt tal 950 000 kronor, vartill kommer viss automatisk ökning på grund av vårdgrenens fortsatta utbyggnad.

De ändrade bestämmelserna torde böra träda i kraft den 1 juli 1956. Då statsbidragen utgår helårsvis i efterskott, påverkas medelsbehovet för nästa

budgetår endast delvis av ändringarna. Med hänsyn härtill torde medelsbehovet för ifrågavarande ersättningar kunna uppskattas till omkring 2 300 000 kronor.

Vid bifall till vad jag sålunda föreslagit synes det nuvarande anslaget till Skyddskoppypmpning, vilket för innevarande budgetår upptagits med 165 000 kronor, kunna avföras från riksstaten. Eventuellt i framtiden uppkommande medelsbehov till ersättningar för sådana skyddskoppypmpningar, som ej skall företagas inom den förebyggande barnvårdens ram, torde efter nuvarande ersättningsgrunder få bestridas från anslaget till Vissa kostnader för allmän hälso- och sjukvård.

I konsekvens med den av mig förordade höjningen av statens bidrag till läkarnas ersättning torde statsbidraget till de särskilda mottagningarna för rådgivning i fråga om barn, som företer uppfostringssvårigheter eller neurolabila symptom, böra höjas från nuvarande 25 till 35 kronor per mottagning. Medelsbehovet för ändamålet synes för nästa budgetår kunna beräknas till högst 75 000 kronor.

För bidrag till föreståndare vid mödravårdscentraler av typ I beräknar jag oförändrat 30 000 kronor. Förslaget att motsvarande föreståndararvode skall införas vid barnavårdscentraler av typ I kan jag icke biträda.

På grund av vad jag sålunda föreslagit uppskattar jag den totala kostnaden för läkarövervakningen för nästa budgetår till (2 300 000 + 75 000 + 30 000) 2 405 000 kronor.

Vad härefter angår statsbidraget till avlönande av sjuksköterskor och barnmorskor har Svenska landstingsförbundet begärt höjning av statsbidraget i anslutning till företagen lönegradsuppflyttning av de hos landstingen anställda sjuksköterskorna i öppen vård. I enlighet med vad jag anfört vid anmälan av anslaget till Bidrag till avlöningar åt distriktsköterskor m. m. är jag icke beredd att tillstyrka landstingsförbundets framställning i förevarande del. Med tillämpning av nuvarande statsbidragsgrunder beräknar jag sålunda i likhet med medicinalstyrelsen medelsbehovet för ändamålet till 1 642 200 kronor.

För avslutande av den innevarande budgetår påbörjade försöksverksamheten med speciell kontroll av havande kvinnor, lidande av vissa sjukdomar, tillstyrker jag, i överensstämmelse med vad jag förutsatte vid anmälan av propositionen nr 129/1955, att 5 000 kronor anvisas för budgetåret 1956/57.

Då alltjämt ett antal barnmorskor i sluten vård saknar utbildning i mödragymnastik och trilångning, anser jag mig böra förorda, att 12 utbildningskurser på området får anordnas nästa budgetår. Jag förutsätter, att ytterligare sådana kurser därefter icke skall behövas. Med hänsyn härtill torde nu icke böra övervägas att utöka kursinnehållet eller att införa särskilda ersättningar åt kursledare eller åt sjukgymnaster för demonstra-

tioner av vigörgymnastik och avslappningsteknik. Enligt gällande grunder kan medelsbehovet beräknas till i runt tal (12×515) 6 200 kronor.

Förslaget om anordnande av fortbildningskurser för läkare vid barnavårdscentraler finner jag mig alltså icke kunna tillstyrka. Ej heller kan jag biträda förslaget om medelsanvisning för en kurs i mödragymnastik för sjukgymnaster.

Mot medicinalstyrelsens beräkning av medelsbehovet i övrigt har jag intet att erinra.

Det sammanlagda medelsbehovet under anslaget skulle vid bifall till vad jag föreslagit uppgå till ($10\,000 + 2\,405\,000 + 1\,642\,200 + 5\,000 + 50\,000 + 6\,200$) 4 118 200 kronor, vilket belopp torde kunna avrundas nedåt till 4 100 000 kronor.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) godkänna de av mig förordade ändringarna av grunderna för bidrag till avlöningar m. m. inom förebyggande mödra- och barnavård samt för skyddskoppypning att tillämpas fr. o. m. den 1 juli 1956;

b) till *Bidrag till avlöningar m. m. inom förebyggande mödra- och barnavård* för budgetåret 1956/57 anvisa ett förslagsanslag av 4 100 000 kronor.

[125] 122. Bidrag till resor i förebyggande mödra- och barnavård

	Anslag	Nettoutgift
1953/54	850 000	1 292 135
1954/55	800 000	1 042 845
1955/56 (statsliggaren s. 1062)	900 000	
1956/57 (förslag)	1 000 000	

Yrkande

Medicinalstyrelsen (skr. 31/8 1955) hemställer, att anslaget höjes med 100 000 kronor.

Motiv

Belastningen för budgetåret 1954/55 motsvarar ej de verkliga kostnaderna på grund av viss eftersläpning ifråga om utanordnandet av statsbidragen. De verkliga kostnaderna utgjorde 987 703 kronor. Med hänsyn härtill samt till väntad minskning i besöksfrekvensen till följd av sjunkande antal födda barn bör anslaget för hittills avsedda ändamål höjas till 980 000 kronor.

Fr. o. m. den 1 januari 1956 skall statsbidrag utgå även till dels havande kvinnors resor till dispensärorgan för skärmbildsundersökning i fall, där

det kan misstänkas att kvinnan lider av tuberkulos, dels ock nyförlösta kvinnors resor till en läkarundersökning i utvidgad eftervård. För resor för skärmbildsundersökning beräknar medicinalstyrelsen 10 000 kronor.

Ehuru någon obligatorisk skyldighet för huvudmännen att införa utvidgad eftervård icke föreskrivits, beräknas samtliga huvudmän komma att ha genomfört denna utvidgning före ingången av budgetåret 1956/57. Tills erfarenhet vunnits av den utvidgade eftervården torde det förslå att för ändamålet beräkna 10 000 kronor.

I enlighet med det anförda skulle medelsbehovet uppgå till (980 000 + 10 000 + 10 000) 1 000 000 kronor.

Departementschefen

Det är vanskligt att förutsäga, i vilken utsträckning de av 1955 års riksdag beslutade utvidgningarna av den förebyggande mödravården till att omfatta skärmbildsundersökning av havande kvinnor i vissa fall samt eftervård av nyförlösta kvinnor kommer att påverka medelsbehovet under förevarande anslag för nästa budgetår. I avvaktan på erfarenhet härutinnan anser jag mig kunna godtaga medicinalstyrelsens beräkning i dessa delar. På grund härav och då styrelsens uppskattning av medelsbehovet i övrigt icke föranleder någon erinran från min sida, förordar jag, att anslaget uppföres med 1 000 000 kronor. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till resor i förebyggande mödra- och barnavård* för budgetåret 1956/57 anvisa ett förslagsanslag av 1 000 000 kronor.

[126] 123. Läkemedel åt vissa kvinnor och barn

	Anslag	Nettoutgift
1953/54	900 000	837 674
1954/55	900 000	958 584
1955/56 (statsliggaren s. 1062)	850 000	
1956/57 (förslag)	900 000	

Yrkande

Medicinalstyrelsen (skr. 31/8 1955) hemställer, att anslaget höjes med 50 000 kronor.

Motiv

Den stegrade anslagsbelastningen torde bero på dels ökad besöksfrekvens, dels viss tidigare eftersläpning med utbetalningar, vilken nu inhämtats, dels ock de år 1954 genomförda ändringarna av statsbidragsbestämmelserna. Även den ändring, som vidtagits år 1955, synes komma

att medföra en mindre kostnadsökning. Å andra sidan har antalet födda barn minskat under senare år, till följd varav anslaget torde belastas i mindre omfattning än tidigare. Med hänsyn till det anförda föreslås, att anslaget höjes med 50 000 kronor.

Departementschefen

Medicinalstyrelsens beräkning av medelsbehovet under anslaget för nästa budgetår har icke givit mig anledning till erinran. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Läkemedel åt vissa kvinnor och barn* för budgetåret 1956/57 anvisa ett förslagsanslag av 900 000 kronor.

[127] 124. **Bidrag till folkbildningsorganisationerna för anordnande av allmän sexualhygienisk upplysningsverksamhet.** Anslaget, som i riksstaten för innevarande budgetår uppförts med 45 000 kronor (statsliggaren s. 1062), är avsett att genom skolöverstyrelsens försorg fördelas mellan folkbildningsorganisationerna m. fl. såsom bidrag till kostnaderna för av dem anordnad sexualhygienisk upplysningsverksamhet.

Yrkande

Skolöverstyrelsen (skr. 1/8 1955) hemställer, att anslaget uppföres med 50 000 kronor.

Motiv

Intresset för upplysningsverksamheten är allttjämt stort. Arbetarnas bildningsförbund har de senaste åren ej kunnat tillgodose önskemål om föreläsningar i sexualhygien motsvarande ungefär 5 000 kronor. Budgetåret 1954/55 sökte 15 organisationer bidrag med sammanlagt 51 674 kronor. Då skolöverstyrelsen finner upplysningsverksamheten viktig ur samhällssynpunkt, föreslås, att anslaget höjes till 50 000 kronor, med vilket belopp anslaget utgick budgetåren 1947/51.

Departementschefen

Jag förordar, att anslaget för nästa budgetår uppföres med oförändrat belopp, och hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till folkbildningsorganisationerna för anordnande av allmän sexualhygienisk upplysningsverksamhet* för budgetåret 1956/57 anvisa ett anslag av 45 000 kronor.

[128] 125. Abortförebyggande åtgärder

	Anslag	Nettoutgift
1953/54	240 000	104 164
1954/55	175 000	205 157
1955/56 (statsliggaren s. 1063)	175 000	
1956/57 (förslag)	280 000	

Yrkande

Medicinalstyrelsen (skr. 31/8 1955) hemställer, *dels* att anslagets rubrik ändras till Familjerådgivning, *dels ock* att anslaget höjes med 170 000 kronor.

	Anslag 1955/56	Förslag	Ökning
1. Anordnande och upprätthållande av verksamheten..	65 900	140 000	74 100
2. Tillgodoseende av överhängande hjälpbehov hos kvinnor, som besöker kurator	75 000	150 000	75 000
3. Ersättning till vissa laboratorier för utförande av biologiska graviditetsreaktioner	34 000	34 000	—
4. Preventivrådgivning för män	100	100	—
5. Mentalhygienisk påbyggnadskurs för abortkuratorer..	—	20 000	20 000
6. Avrundning			900
			170 000

Motiv

1) Den abortförebyggande — eller, som styrelsen anser det riktigare att benämna den, familjerådgivande — verksamheten har under år 1954 bedrivits vid 12 rådgivningsbyråer. Utöver dessa räknar styrelsen fr. o. m. den 1 januari 1956 med nya byråer i Falun, Norrköping och Motala. Antalet statsbidragsberättigade byråer skulle sålunda under kalenderåret 1956 uppgå till 15.

Enligt gällande beräkningsgrunder uppskattar styrelsen medelsbehovet för rådgivningsbyråernas verksamhet till följande belopp, nämligen för läkarlöner 35 100 kronor, för löner åt kuratorerna 78 000 kronor samt för kuratorernas resor för hembesök hos havande kvinnor och för kvinnornas resor till byråerna 30 000 kronor. Sammanlagt skulle sålunda statsbidragen till rådgivningsbyråerna uppgå till (35 100 + 78 000 + 30 000) 143 100 kronor eller i runt tal 140 000 kronor.

2) Det ankommer numera på medicinalstyrelsen att fastställa de grunder, enligt vilka medel skall ställas till kuratorernas förfogande för tillgodoseende av överhängande hjälpbehov hos kvinnor, som besöker kurator. Styrelsen har beslutat, att anvisade medel skall proportionellt fördelas mellan rådgivningsbyråerna i förhållande till antalet under det sista kalenderåret nyinskrivna sökande.

Under år 1954 har 4 580 personer nyinskrivits. Med nuvarande medelsanvisning skulle redan vid oförändrat antal nyinskrivna på varje nyinskriven endast komma ett belopp av 16 kronor 44 öre. Ehuru givetvis icke alla abortsökande har överhängande hjälpbehov, torde uppenbarligen ett oför-

ändrat belopp av 75 000 kronor icke förslå att tillgodose mer än de allra mest överhängande hjälpbehoven. Då emellertid ifrågavarande medel visat sig vara av stort värde i det abortförebyggande arbetet, är det angeläget, att kuratorerna beredes möjlighet att tillgodose överhängande hjälpbehov hos ett betydligt ökat antal abortsökande. Beloppet bör därför höjas till förslagsvis 30 kronor per nyinskriven. Med hänsyn härtill och till de tre nytillkommande rådgivningsbyråerna bör 150 000 kronor anslås för ändamålet.

3) Antalet godkända laboratorier för utförande av biologiska graviditetsreaktioner ha under det sista budgetåret ökat från 15 till 16. Med hänsyn härtill och till belastningen budgetåret 1954/55 — 29 505 kronor — torde anslagsposten bära upptagas med oförändrat belopp.

4) Då det för preventivrådgivning åt män anvisade beloppet ej tagits i anspråk de sista budgetåren, torde liksom för budgetåret 1955/56 endast en formell anslagspost om 100 kronor behöva upptagas.

5) Efter bemyndigande anordnade medicinalstyrelsen år 1954 vid socialinstitutet i Stockholm en mentalhygienisk påbyggnadskurs för utbildning av abortkuratorer. Det är synnerligen angeläget, att en ny kurs kommer till stånd. Antalet abortkuratorer, vilka av styrelsen beviljats dispens för tjänstgöring vid rådgivningsbyrå intill dess ny påbyggnadskurs anordnas, uppgår nu till åtta. Av dessa tjänstgör flera vid de största rådgivningsbyråerna.

1954 års kurs har icke givit eleverna önskvärda kunskaper för arbetet inom den familjerådgivande verksamheten. Studietiden vid kursen har varit alltför knappt tilltagen med hänsyn till kursplanen. För att kunna fylla sin uppgift behöver kuratorn djupare insikter och mer praktisk handledning än vad 1954 års kurs givit. Den föreslagna kursen avses därför omfatta en studietid om 18½ vecka, d. v. s. en månad längre än 1954 års kurs. Kursplanen är däremot i huvudsak densamma. Antalet kursdeltagare beräknas till cirka 12. Kostnaderna för kursen uppskattas till 10 170 kronor eller avrundat 10 000 kronor.

För stipendier bör upptagas samma belopp som för 1954 års kurs, 10 000 kronor. Kostnaderna för kursen skulle således bli (10 000 + 10 000) 20 000 kronor.

Yttranden

Familjerådgivningskommittén avstyrker, att namnet på den abortprofylaktiska verksamheten nu ändras till familjerådgivning, samt anför.

I abortutredningens betänkande har man enligt kommitténs förmenande aldrig avsett att endast fastställa en ny benämning på den abortförebyggande verksamheten utan att samtidigt bredda dennas innehåll. Någon sådan utökning av den abortförebyggande verksamhetens resurser, att en allmän utvidgning av denna blir möjlig, har medicinalstyrelsen, enligt vad kommittén kan finna, icke avsett eller föreslagit. Det får anses mindre

lyckligt att på administrativ väg skapa en uppfattning om familjerådgivning som icke överensstämmer med den bredare tolkning av begreppet, som bl. a. abortutredningen avsåg. Det är i och för sig fullständigt riktigt, att man som ett led i abortprofylaxen bedriver familjerådgivning, men man bör observera, att denna rådgivning endast täcker en del av det allmänna begreppet familjerådgivning.

Statskontoret finner ej tillräckliga skäl föreligga för större höjning av det belopp, som avses för tillgodoseende av överhängande hjälpbehov hos kvinnor, som besöker kurator, än som motiveras av de nytillkommande byråerna i Falun, Norrköping och Motala. Sammanlagt torde för detta ändamål böra ställas till förfogande högst 90 000 kronor för nästa budgetår.

Departementschefen

Den abortförebyggande verksamheten bör tills vidare bibehållas i oförändrad form och bedrivs med samma principiella inriktning som hittills. Under sådana förhållanden är jag icke beredd att förordna, att verksamheten nu gives en ändrad benämning. Anslaget bör därför upptagas under oförändrad rubrik.

Under år 1955 har, enligt vad jag inhämtat, inga nya rådgivningsbyråer godkänts för erhållande av statsbidrag. Medicinalstyrelsen har räknat med ytterligare tre statsbidragsberättigade rådgivningsbyråer under år 1956, varigenom det sammanlagda antalet byråer skulle uppgå till 15. Denna beräkning anser jag mig böra godtaga. Samtliga dessa byråer torde emellertid knappast kunna beräknas vara i drift under hela året. Med hänsyn härtill synes medelsbehovet till anordnande och upprätthållande av verksamheten för nästa budgetår kunna uppskattas till högst 125 000 kronor.

Enligt beslut av 1955 års riksdag skall det ankomma på medicinalstyrelsen att inom ramen för anvisat belopp mellan rådgivningsbyråerna fördela de medel, som skall ställas till kuratorernas förfogande för tillgodoseende av överhängande hjälpbehov hos kvinnor, som besöker kurator. Styrelsen har beslutat, att medlen skall fördelas mellan byråerna i proportion till antalet nyinskrivna kvinnor under det sista kalenderåret. Detta antal uppgick för år 1954 till 4 580. Då antalet nyinskrivna torde komma att stiga i samband med en ökning av antalet byråer, bör det för ändamålet anvisade beloppet höjas för nästa budgetår. Jag kan dock endast tillstyrka en till 25 000 kronor begränsad höjning. Beloppet bör alltså bestämmas till 100 000 kronor.

På grund av det växande behovet av utbildade abortkuratorer biträder jag förslaget, att en mentalhygienisk påbyggnadskurs för utbildning av sådana under nästa budgetår anordnas vid socialinstitutet i Stockholm med cirka 12 deltagare. Den av medicinalstyrelsen förordade utökningen av antalet undervisningstimmar i förhållande till tidigare kurs och härav följande förlängning av kurstiden med en månad anser jag mig på av

styrelsen anförda skäl kunna godtaga. Medelsbehovet för ändamålet beräknar jag i likhet med styrelsen till 20 000 kronor.

På grund av vad jag sålunda anført och då medicinalstyrelsens beräkning av medelsbehovet i övrigt under anslaget ej givit mig anledning till erinran, torde anslaget för nästa budgetår böra uppföras med (125 000 + 100 000 + 34 000 + 100 + 20 000) 279 100 kronor eller avrundat 280 000 kronor.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Abortförebyggande åtgärder* för budgetåret 1956/57 anvisa ett förslagsanslag av 280 000 kronor.

[129] 126. Stipendier för blivande distriktstamläkare m. fl.

	Anslag	Nettoutgift
1953/54	400 000	369 046
1954/55	400 000	383 904
1955/56 (statsliggaren s. 1063)	400 000	
1956/57 (förslag)	475 000	

Yrkande

Medicinalstyrelsen (skr. 31/8 1955) hemställer, att anslaget uppräknas med 100 000 kronor.

Motiv

Bruttoutgifterna för budgetåret 1954/55 var 399 000 kronor. Återbetalningar har emellertid verkställt med 15 096 kronor.

Med hänsyn till den ännu bestående bristen på tandläkare inom folk-tandvården är det önskvärt, att stipendier utdelas även under nästa budgetår.

Antalet stipendiesökande var läsåret 1953/54 229 och läsåret 1954/55 284, av vilka en återkallade. 195 stipendier å 2 000 kronor och 10 å 1 000 kronor beviljades. Ett stipendium å 1 000 kronor lyftes dock ej.

Enligt tillgängliga uppgifter tjänstgjorde den 1 juli 1955 inom folk-tandvården 291 stipendiater. Av 129 tandläkare, som haft skyldighet att påbörja stipendiattjänstgöringen under budgetåret 1954/55, tjänstgjorde eller hade till tjänstgöring strax efter den 1 juli 1955 anmälts 125. De återstående fyra har av olika anledningar beviljats uppskov med påbörjandet av sin tjänstgöring. Bortfallsprocenten är således 0.

Enär genom riksdagens beslut antalet elever vid tandläkarhögskolorna fr. o. m. läsåret 1955/56 skall ökas med 60 till 240, föreslås, att antalet stipendier höjes från 200 till 250.

Antalet inskrivna elever vid högskolorna var vid senaste vårterminens slut 833.

Departementschefen

Av medicinalstyrelsens redogörelse för stipendiaternas fullgörande av dem åliggande tjänstgöringsskyldighet inom folktandvården framgår, att tillfredsställande förhållanden i detta hänseende numera uppnåtts, i det samtliga tjänstgöringsskyldiga stipendiater, som icke av särskilda skäl beviljats uppskov, såväl i juli 1954 som vid motsvarande tid 1955 tjänstgjorde eller anmälts skola påbörja tjänstgöringen.

På grund av riksdagens år 1955 fattade beslut om inrättande av en odontologisk högskoleklinik i Umeå och om ökat elevintag vid tandläkarhögskolan i Malmö (prop. nr 138, statsutsk. utl. nr 148, riksd. skr. nr 326) har antalet nyinskrivna elever vid tandläkarhögskolorna höjts från 180 till 240 per år. Jag finner det med hänsyn härtill rimligt, att antalet stipendier ökas. I likhet med medicinalstyrelsen föreslår jag, att medel för nästa budgetår beräknas för 250 stipendier om 2 000 kronor. Jag förutsätter emellertid att, för den händelse antalet ansökningar om stipendier för läsåret 1956/57 kommer att överstiga 250, hinder icke bör möta för Kungl. Maj:t att medgiva utdelande av ytterligare det antal stipendier, som må bli erforderligt. I enlighet med det anförda och då återbetalning av beviljade stipendiebelopp regelmässigt synes förekomma i viss utsträckning, torde medelsbehovet för nästa budgetår kunna beräknas till 475 000 kronor.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Stipendier för blivande distriktstandläkare m. fl.*
för budgetåret 1956/57 anvisa ett förslagsanslag av 475 000 kronor.

[130] 127. Bidrag till driften av folktandvården

	Anslag	Nettoutgift
1953/54	6 000 000	8 233 089
1954/55	7 000 000	7 511 968
1955/56 (statsliggaren s. 1063)	8 400 000	
1956/57 (förslag)	9 300 000	

Yrkande

Medicinalstyrelsen (skr. 31/8 1955) hemställer, att anslaget uppräknas med 900 000 kronor.

Motiv

Folktandvård i enlighet med av medicinalstyrelsen fastställd plan är numera anordnad inom samtliga landstingsområden och städer utanför landsting med undantag av Stockholm. Sedan Kungl. Maj:t den 17 juni 1955 medgivit, att statsbidrag till folktandvård må, räknat fr. o. m. den

1 januari 1954, utgå till Stockholms stad, kommer plan för folktandvården i staden att fastställas under år 1955.

Den 1 juli 1955 var enligt tillgängliga uppgifter 16 centraltandpolikliniker och 501 av de 510 inrättade distriktstandpoliklinikerna i verksamhet. Antalet vid centraltandpolikliniker tjänstgörande tandläkare var 29, varav 16 lasarettstandläkare, och antalet distriktstandläkare 1 107, av vilka 927 inom landstingsområdena. Av distriktstandläkarna var 364 utlänningar, vilka förordnats som vikarier, samt 291 stipendiater. 84 tandläkartjänster saknade innehavare eller vakansvikarie.

Under andra halvåret 1954 legitimerades 66 tandläkare och under första halvåret 1955 111. Enligt uppgift från tandläkarhögskolorna beräknas under andra halvåret 1955 sammanlagt omkring 100 tandläkare komma att utexamineras. Styrelsen uppskattar antalet distriktstandläkare den 1 juli 1956 till minst 1 450, varav cirka 220 för Stockholms del.

Enligt preliminär beräkning utgjorde antalet fullständigt behandlade barn under år 1954 inom landstingsområdena cirka 435 000 och i städerna utanför landsting cirka 63 000 eller tillhopa omkring 498 000.

Antalet fullständigt behandlade barn under år 1956 uppskattas till för landstingsområdena cirka 503 000 och för städer utanför landsting cirka 153 000 eller sammanlagt cirka 656 000. Med nuvarande bidragsgrunder uppgår statsbidraget till 8 048 000 resp. 1 224 000 kronor eller tillhopa 9 272 000 kronor, vilket belopp torde avrundas uppåt till 9 300 000 kronor.

Departementschefen

Vid anmälan av motsvarande anslag för innevarande budgetår (1955 års statsverksprop., XI ht, s. 339) berörde jag, att frågan om statsbidrag till Stockholms stads folktandvård för tiden fr. o. m. den 1 januari 1954 nyligen aktualiserats och att ärendet beräknades kunna avgöras inom den närmaste tiden. Jag föreslog härvid, att Kungl. Maj:t skulle utverka riksdagens bemyndigande att tills vidare i avvaktan på hur förhållandena på detta område komme att gestalta sig medgiva de avvikelser från statsbidragsbestämmelserna, som med hänsyn till de speciella förhållandena inom Stockholms stads folktandvård bedömdes oundgängligen nödvändiga. Sedan dylikt bemyndigande lämnats, medgav Kungl. Maj:t genom beslut den 17 juni 1955, att statsbidrag finge, räknat fr. o. m. den 1 januari 1954, utgå till staden i enlighet med gällande statsbidragsbestämmelser utan hinder av vissa avvikelser från eljest gällande grunder, som folktandvårdsplanen för staden enligt medgivande av 1951 års riksdag (skr. nr 354) under en begränsad övergångstid avsåges skola innebära. Såsom villkor för statsbidraget skulle vidare gälla, att staden vid organiserandet av folktandvården i Stockholm fr. o. m. den 1 juli 1955 iakttog vissa särskilda av Kungl. Maj:t meddelade bestämmelser angående ledningen av stadens folktandvård, Eastmaninstitutets ställning i fråga om barntandvården, skoltandvårdens orga-

nisation m. m. Kungl. Maj:t medgav härjämte provisorisk dispens från statsbidragsbestämmelserna i vad avsåge viss uppdelning å deltidstjänster av en övertandläkartjänst hos staden, tjänstgöringstiderna för de i stadens tjänst anställda tandläkarna samt avgifter för tandregleringsvård. Sedan medicinalstyrelsen härefter den 24 augusti 1955 fastställt plan för folktandvården i Stockholm, är sålunda frågan om statsbidrag till folktandvård för stadens del slutbehandlad.

I detta sammanhang vill jag erinra om att Kungl. Maj:t den 29 april 1955 bemyndigade mig att tillkalla en sakkunnig för utredning av frågan om tjänstgöringstiderna för tandläkare inom folktandvården och därmed sammanhängande spørsmål. En av mig härefter tillkallad utredningsman har nyligen avgivit ett förslag i ämnet. Jag räknar med att ärendet efter avslutad remissbehandling skall kunna prövas inom sådan tid att eventuellt förslag i ämnet skall hinna föreläggas 1956 års riksdag.

Vad härefter angår medelsbehovet under anslaget för nästa budgetår har medicinalstyrelsens beräkning icke givit mig anledning till erinran. Anslaget torde alltså böra uppföras med 9 300 000 kronor.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till driften av folktandvården* för budgetåret 1956/57 anvisa ett förslagsanslag av 9 300 000 kronor.

[131] 128. **Bidrag till utrustning av polikliniker för folktandvård.** För detta ändamål har för budgetåret 1955/56 anvisats ett reservationsanslag av 200 000 kronor (statsliggaren s. 1063).

Yrkande

Medicinalstyrelsen (skr. 31/8 1955) hemställer, att anslaget höjes med 50 000 kronor.

Motiv

Den 1 juli 1955 uppgick det disponibla beloppet å anslaget till 200 738 kronor. Samma dag hade styrelsen inneliggande statsbidragsansökningar om sammanlagt 172 500 kronor. För innevarande budgetår disponeras sålunda endast 28 238 kronor för nyinkommande ansökningar. För 94 nyinrättade och i bruk varande polikliniker, för vilka utrustningsbidrag ännu icke begärts, beräknas 424 800 kronor komma att erfordras. Härutöver planeras 51 polikliniker, att tagas i bruk intill den 30 juni 1957. Statsbidraget för dem beräknas till 230 700 kronor. Ett belopp av (424 800 + 230 700) 655 500 kronor skulle sålunda erfordras t. o. m. den 30 juni 1957. Med hänsyn till alltjämt rådande tandläkarbrist och begränsningen av den till hälso- och sjukvård anslagna byggnadskvoten finner sig emellertid

medicinalstyrelsen nödsakad att mana till återhållsamhet med inrättandet av nya tandpolikliniker. Med beaktande härav och med hänsyn till att viss eftersläpning av rekvisitioner kan väntas, har styrelsen begränsat anslags-
äskandet till 250 000 kronor.

Departementschefen

Då medelsbehovet för nästa budgetår icke synes kunna beräknas uppgå till lägre belopp än medicinalstyrelsen föreslagit, får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till utrustning av polikliniker för folktandvård* för budgetåret 1956/57 anvisa ett reservationsanslag av 250 000 kronor.

[132] 129. **Åtgärder i kariesförebyggande syfte.** Något anslag för ändamålet är ej uppfört i gällande riksstat. Under medicinalstyrelsens omkostnadsanslag har dock 5 000 kronor anvisats till upplysnings- och propagandaverksamhet på området.

Yrkanden

I. *Medicinalstyrelsen* (skr. 3/9 1955) hemställer, att för åtgärder i kariesförebyggande syfte anvisas ett reservationsanslag av 270 000 kronor.

II. *Tandvärnet, riksföreningen för tandsjukdomarnas bekämpande*, (skr. 29/8 1955) anhåller om statsbidrag till föreningens verksamhet för budgetåret 1956/57 med 20 000 kronor.

Motiv

I. På grundval av de genom den odontologiska försöksverksamheten vid Vipeholms sjukhus framkomna resultaten rörande sambandet mellan söt-saksförbrukning och tandröta uppdrog Kungl. Maj:t den 5 november 1954 åt medicinalstyrelsen att bedriva upplysnings- och propagandaverksamhet samt vidtaga lämpliga åtgärder i övrigt till förebyggande av tandrötans skadeverkningar.

En god tandhälsa hos svenska folket förutsätter en förändrad inställning till konsumtionen av sötsaker samt en ökad insikt om den personliga munhygienens vikt. Styrelsen önskar genom en väl utformad samt systematisk och intensivt bedriven upplysningsverksamhet, riktad direkt till den stora allmänheten och i första hand ungdomen, sprida kunskap om tandsjukdomarnas uppkomst, skadeverkningar samt förebyggande och samtidigt väcka ansvarskänslan hos den enskilde för tändernas bevarande. En dylik verksamhet får emellertid icke vara en engångsföreteelse utan måste bedrivas på lång sikt samt periodvis stimuleras genom särskilda intensiva

propagandakampanjer. Härvid bör insättas såväl riksomfattande som provinsiella aktioner.

För upplysnings- och propagandaverksamheten avser medicinalstyrelsen att till en början begagna sig av folder, affischpropaganda, publicitet, föreläsningssverksamhet, film samt radio och television.

Foldern, som bör tryckas i 3,5 miljoner exemplar och spridas till alla svenska hem, skall vara en kortfattad upplysningsskrift på 5 à 6 sidor med suggestiva bilder och text. Skriften skall distribueras genom postverket men också tillhandahållas genom folkvandvärden, privatpraktiserande tandläkare, läkare, företrädesvis vid mödra- och barnavårdscentraler, lärarpersonal, distriktsskötorskor m. fl. Den beräknade kostnaden för folderns utarbetande och tryckning är 50 000 kronor. För distribution genom postverket i form av gruppkursband till omkring 2 500 000 hushåll erfordras cirka 125 000 kronor.

För *affischpropagandan* räknar styrelsen med att framställa affischer för inomhusbruk, vilka väntas ge den största effekten i förhållande till kostnaden. Affischerna anslås på medicinalstyrelsens hälsovårdstavlor ute i landet samt i skolor och hos privatpraktiserande tandläkare. Eventuellt bör även kommunikationsmedlen utnyttjas för ändamålet. Kostnaden för en affisch i format 25 × 35 cm torde för en upplaga på 50 000 exemplar belöpa sig till cirka 10 000 kronor.

För *publicitet* i anslutning till kampanjen erfordras medel för inköp av fotografier och teckningar, för framställning av matriser samt artikelhonorar. Härför beräknas 15 000 kronor. Även genom orienterande artiklar och diskussionsinlägg i fackpress för i första hand medicinal- och lärarpersonal finns möjligheter att vägleda den profylaktiska verksamheten samt stimulera personalen till ökade insatser.

Medicinalstyrelsen räknar vidare med att få till stånd en intensifierad *föreläsningssverksamhet* i tandvårdsfrågor framför allt för barnen i skolorna, vid föräldramöten, föreningsmöten o. s. v. Denna verksamhet bör främst handhas av lämpliga tandläkare på orten. Som åskådningsmaterial vid föreläsningarna kommer styrelsen att ställa s. k. bildband till förfogande, utarbetade med särskild hänsyn till skolungdom. Kostnaden för framställning av ett 60-tal bildband beräknas till 3 000 kronor.

Även *film* bör användas i upplysningsarbetet. Styrelsen ämnar låta inspela och distribuera dels en kortfilm, avsedd såsom förspel till de ordinarie biografprogrammen landet runt (cirka 12 minuter), dels en längre film, avsedd att utlånas till korporationer och enskilda. Den sistnämnda kommer att framställas såsom smalfilm (16 mm) med en speltid av cirka 20 minuter. Kostnaderna för filmen torde belöpa sig till cirka 55 000 kronor.

Beträffande *radions* medverkan i upplysningskampanjen har styrelsen med Radiotjänst diskuterat lämpliga programpunkter för såväl skolradion som huvudprogrammet. Skolradion skall i första hand utnyttjas för korta instruktiva föredrag samt samtal mellan lärare och skolungdom i aktuella tandvårdsfrågor. Vidare har diskuterats ett program i skolradion, som kunde ligga till grund för en uppsatstävlan bland landets skolbarn. För sistnämnda ändamål erforderligt anslag dels till priser, dels till täckande av kostnader i direkt samband med tävlingen beräknas till 3 000 kronor. I huvudprogrammet bör propagandan bedrivas genom föredrag, direktreferat av samtal mellan tandläkare och representanter för föräldrar, skolbarn m. fl. samt reportage.

Vid tidpunkten för propagandans igångsättande har *televisionen* börjat med regelbundna utsändningar. Med hänsyn härtill bör man även räkna med detta medel för upplysningsverksamheten.

Det är sannolikt, att ytterligare värdefulla uppslag framkommer, sedan upplysningskampanjen börjat. Av denna anledning bör det finnas visst anslagsutrymme även för dylika förslag. För detta ändamål äskar styrelsen 10 000 kronor.

Sammanlagt skulle alltså kostnaderna för de planerade upplysnings- och propagandaåtgärderna uppgå till (50 000 + 125 000 + 10 000 + 15 000 + 3 000 + 55 000 + 3 000 + 10 000) 271 000 eller avrundat 270 000 kronor.

Med hänsyn till att organisatoriska förberedelser för den inledande propagandaaktionen kräver viss tid samt den lämpligaste tidpunkten att starta denna är ett nytt skolårs början, ämnar medicinalstyrelsen igångsätta kampanjen i september 1956.

Den riksomfattande upplysningsverksamhet, som kommer att bedrivas av styrelsen i samarbete med andra centrala instanser och med Tandvärdet, bör kompletteras genom provinsiella aktioner. Enligt gällande statsbidragsbestämmelser skall inom folktandvården råd och upplysningar meddelas angående förebyggande tandvård. Det förefaller därför naturligt, att lokala initiativ till kariesprofylaktiska åtgärder tages av folktandvårdens huvudmän i samråd med tandvårdsinspektörerna. Ansvaret bör därvid distriktsvis tillkomma poliklinikföreståndaren i nära samarbete med övriga tandläkare på orten samt andra lämpliga personer.

I vissa fall har huvudmännen distriktsvis sammanslutit representanter för kommuner till tandvårdsnämnder. Hittills har dylika nämnder endast inrättats inom några få landstingsområden, och deras uppgifter har huvudsakligen legat på det organisatoriska planet. Tidpunkten synes nu vara inne att utveckla dessa nämnder till mera effektiva organ vid folktandvårdens sida, icke minst i det förebyggande arbetet. De bör medverka för upplysning och propaganda i tandvårdsfrågor och därvid främst vidtaga åtgärder för nedbringande av sötsakskonsumtionen inom resp. distrikt och för ernående av en förbättrad munhygien. Ett givande samarbete torde efter hand kunna etableras mellan Tandvärdet och de lokala tandvårdsorganen.

II. Tandvärdet anför.

Tandvärdet, som har till uppgift att arbeta för tandsjukdomarnas förebyggande och bekämpande, bildades år 1950 på initiativ av Sveriges tandläkarförbund och Svenska tandläkaresällskapet. Föreningen räknar cirka 950 enskilda medlemmar och 10 stödjande medlemmar.

Tandsjukdomarnas utbredning är i Sverige så gott som 100-procentig. Tandröta angriper allt yngre åldersgrupper, och kariesfrekvensen visar alltså ett jämt en fortsatt stegring. Tandvårdsbehovet är alltför stort och ökar ständigt. Utgifterna för tandvården under år 1954 beräknas till cirka 180 miljoner kronor, varav det allmänna belastas med cirka 50 miljoner kronor.

Genom en systematisk och intensiv upplysning om den enskildes möjlig-

heter att förebygga och undvika tandsjukdomarna kan på lång sikt tandvårdsbehovet minskas, det allmännas utgifter för folktandvård hållas nere och en bättre tandhälsa skapas hos vårt folk. En saklig upplysning i dessa frågor kan därför betraktas som ett stort samhällsintresse. Tandvärnet har allt sedan sin start bedrivit sådan propaganda helt i överensstämmelse med medicinalstyrelsens anvisningar. Emellertid behöver Tandvärnets propaganda ytterligare intensifieras och föreningens verksamhetsområde väsentligt utvidgas. Härför erfordras större resurser än föreningen nu förfogar över. För arbetsåret 1956 beräknas utgifterna till cirka 38 000 kronor, därav för propaganda, film, nytryck av broschyrer m. m. 22 000 kronor, medan intäkterna av medlemsavgifter, räntor och propagandamaterial m. m. uppskattas till cirka 18 000 kronor. För budgetåret 1956/57 hemställer föreningen därför om anslag av statsmedel med 20 000 kronor.

Yttranden

I. I yttrande över medicinalstyrelsens framställning anför *statskontoret*.

För att en upplysnings- och propagandakampanj på förevarande område skall nå åsyftat resultat, torde den böra fortgå under lång tid. Det kan väntas, att erfarenheter angående de för ändamålet lämpligaste medlen kommer att vinnas efter hand. I avvaktan härpå lär verksamheten böra bedrivas i begränsad omfattning. För att kampanjen även under sådana förhållanden skall få en så vitt möjligt tillfredsställande effekt, synes propagandan främst böra rikta sig till föräldrar till skolbarn.

Under nästa budgetår torde verksamheten böra inskränkas till att omfatta utgivning och distribution av den i ärendet nämnda foldern samt upplysning genom radion. Övriga angivna former för propaganda bör tills vidare anstå.

Vad angår finansieringen av verksamheten anser *statskontoret*, att landstingen och de landstingsfria städerna i egenskap av huvudmän för folktandvården skäligen bör bestrida en väsentlig del av kostnaderna.

Med angivna utgångspunkter föreslår *statskontoret*, att medelsanvisningen för nästa budgetår begränsas till förslagsvis hälften av de för utgivande av foldern beräknade kostnaderna eller sålunda till i runt tal 90 000 kronor.

Svenska choklad- och konfektyrfabrikantföreningen hemställer, att den internationella vetenskapens fortsatta arbete i kariesfrågan avvaktas, innan några åtgärder vidtages i anledning av medicinalstyrelsens förslag.

II. Över Tandvärnets framställning har yttranden avgivits av medicinalstyrelsen och *statskontoret*.

Medicinalstyrelsen finner Tandvärnets verksamhet vara av stor betydelse och väl komplettera den av styrelsen planerade upplysningsverksamheten. Styrelsen tillstyrker därför ansökningen.

Statskontoret erinrar, att ämbetsverket i yttrande över tidigare bidragsframställningar från Tandvärnet uttalat, att bidrag från staten av principiella skäl ej borde komma i fråga. Då till stöd för den förnyade ansökningen ej anförts några skäl, som bör föranleda ändrat ståndpunkts-tagande, föreslår *statskontoret*, att densamma lämnas utan bifall.

Departementschefen

Tandrötan har i vårt land visat en kraftig ökning under de senaste årtiondena och har numera nått en utomordentligt stor utbredning. Vid en år 1943 företagen undersökning anträffades sålunda endast en kariesfri individ på 1 000 svenska män i värnpliktsåldern. I folktandvården påträffades åren 1946—1949 cirka sju kariesfria barn på 1 000 i 7-årsåldern och cirka tre på 1 000 som ett medeltal för hela skolåldern. Icke utan fog har tandrötan därför betecknats såsom ett av våra största socialmedicinska problem.

Självfallet har den höga kariesfrekvensen vid sidan av de humanitära och medicinska aspekterna betydande ekonomiska konsekvenser. Det är givetvis mycket svårt att ens tillnärmelsevis uppskatta de totala utgifter, som svenska folket direkt eller indirekt årligen åsamkas på grund av tand-sjukdomar. Enligt en år 1951 inom medicinalstyrelsen gjord beräkning skulle utgifterna kunna uppskattas till mellan 137 och 163 milj. kronor, varav största delen ansågs betingad av tandrötan. Omräknad i dagens penningvärde och med hänsyn tagen till den fortgående utbyggnaden av bl. a. den sociala tandvården kan en total kostnad på mellan 200 och 250 milj. kronor ej anses osannolik. Enbart för driften av folktandvården uppskattades bruttokostnaden år 1953 till 43,9 milj. kronor och år 1954 till i det närmaste 50 milj. kronor.

Under dessa förhållanden är det uppenbart, att en minskning av tand-sjukdomarnas och härvid framförallt tandrötans utbredning är en angelägenhet av största betydelse. Resultatet av den nyligen avslutade odontologiska försöksverksamheten vid Vipeholms sjukhus i Lund liksom vissa utländska undersökningar på området under senare år har ökat kunskaperna om tandrötans orsaker och mekanism samt givit vissa riktpunkter för hur det kariesförebyggande arbetet bör bedrivas. I mycket hög grad blir det härvid fråga om att väcka den enskilde individens insikter om och förståelse för den kariesframkallande effekt, som under vissa omständigheter är förenad med konsumtionen av en del näringsämnen, och hur dessa skadeverkningar kan begränsas samt att överhuvudtaget sprida ökad kännedom om värdet av en riktigt sammansatt kost och iakttagandet av en god munhygien. För att nå ett gynnsamt resultat härutinnan får man räkna med att ett fortlöpande intensivt upplysningsarbete måste bedrivas.

Med hänsyn till de stora värden, som sålunda står på spel, är jag för egen del beredd medverka till att åtgärder nu vidtages för att igångsätta en samlad upplysnings- och propagandakampanj med syfte att minska tandrötans härjningar. För att erhålla bästa möjliga slagkraft bör kampanjen bedrivas i intim samverkan mellan berörda statliga och kommunala organ och i nära samarbete med intresserade enskilda organisationer och sammanslutningar. Den centrala planläggningen av aktionen synes mig böra ankomma på medicinalstyrelsen.

De av medicinalstyrelsen föreslagna riksomfattande propagandaåtgärderna bör, såsom styrelsen också förutsatt, kombineras med lokala aktioner i landstingens regi. För att i största möjliga utsträckning stimulera de lokala huvudmännen att engagera sig häri föreslår jag, att staten påtager sig kostnaderna för sådan upplysningsverksamhet, som planeras för landet i dess helhet. Jag anser mig vid bifall till detta förslag ha anledning räkna med att landstingen skall aktivt medverka i det lokala propagandarbetet genom egna initiativ samt ekonomiska bidrag för dessas förverkligande. Jag är för egen del tveksam om lämpligheten att utnyttja de i vissa landstingskommuner bildade tandvårdsnämnderna för detta ändamål. I stället torde böra övervägas att ute i landet bilda lokala aktionskommittéer med representanter för olika berörda intresseriktningar och med uppgift att planlägga och bedriva det kariesprofylaktiska arbetet.

För att den föreslagna upplysnings- och propagandakampanjen skall få gynnsammast möjliga effekt, anser jag i likhet med medicinalstyrelsen, att en kombination av olika propagandamedel bör komma till användning. Beträffande verksamhet, som är avsedd att bedrivas med statsmedel, synes mig de av styrelsen föreslagna åtgärderna i och för sig lämpliga. Även andra åtgärder kan emellertid övervägas. Eventuellt bör sålunda undersökas lämpligheten av att utsprida flygblad. Till ledning för föreläsare kan övervägas att utarbeta en kortfattad handbok i de aktuella frågorna. Vad särskilt angår den av styrelsen föreslagna foldern, anser jag det däremot kunna ifrågasättas, om de betydande kostnader som beräknats för distribution av densamma i form av gruppkursband motsvarar denna åtgärds propagandavärde. Genom att utdela foldern vid folktandvårdspolikliniker, organ för förebyggande mödra- och barnavård, skolor och andra institutioner samt vid privatpraktiserande tandläkares och läkares mottagningar m. m. torde man nå flertalet av den krets, som foldern i första hand bör rikta sig till, nämligen barn och ungdom samt dessas föräldrar. Sannolikt kan medverkan vid spridningen av foldern även påräknas från andra håll, såsom Svenska röda korset och kvinnoorganisationerna. På grund härav synes det åtminstone f. n. icke påkallat, att medel beräknas för distribution av foldern till alla svenska hem. Kostnaderna minskas härigenom med 125 000 kronor. Då jag i övrigt som en allmän grund för det fortsatta planeringsarbetet i huvudsak kan godtaga medicinalstyrelsens kostnadsberäkningar, torde den statliga medelsanvisning, som i övrigt skulle erfordras för kampanjen, kunna uppskattas till omkring 150 000 kronor.

Upplysningsaktionen igångsättande bör föregås av en omsorgsfull planläggning. Ej minst viktigt är att de riksomfattande propagandaåtgärderna samordnas med de lokala aktionerna. Förberedelsearbetet i form av utarbetande, tryckning och distribution av upplysningsmaterial, inspelning av filmer m. m. kan även väntas bli tidskrävande. Med hänsyn härtill och då jag delar medicinalstyrelsens uppfattning, att den lämpligaste tidpunk-

ten att starta kampanjen är ett nytt skolårs början, förordar jag, att den samma uppskjutes till hösten 1957.

För att det organisatoriska arbetet med kraft skall kunna påbörjas snarast möjligt, förordar jag, att medel härför anvisas redan för nästa budgetår. Jag föreslår, att beloppet för nämnda budgetår bestämmes till 55 000 kronor. Återstående erforderliga medel torde böra anvisas för budgetåret 1957/58.

Medlen torde böra anvisas under ett särskilt anslag å riksstaten av reservationsanslags natur, benämnt Åtgärder i kariesförebyggande syfte.

Vad härefter angår Tandvårnets framställning är jag icke beredd tillstyrka, att föreningen för nästa budgetår erhåller ett särskilt bidrag till sin verksamhet. Jag förutsätter emellertid, att medicinalstyrelsen vid upplysningskampanjens planläggning och genomförande kommer att bedriva ett nära samarbete med Tandvårnet.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) godkänna av mig förordade riktlinjer för upplysnings- och propagandaåtgärder i kariesförebyggande syfte;

b) till Åtgärder i kariesförebyggande syfte för budgetåret 1956/57 anvisa ett reservationsanslag av 55 000 kronor.

[133] 130. Utbildningskurs för vissa utländska tandläkare. Något anslag för ändamålet är ej uppfört i gällande riksstat.

Med stöd av Kungl. Maj:ts bemyndigande tillkallade jag den 20 augusti 1954 landshövdingen F. Thunborg att verkställa utredning rörande den efterutbildning och kunskapsprövning, som kunde vara erforderlig för tandläkare med utländsk, icke-nordisk tandläkarexamen. Utredningsmannen har med skrivelse den 29 januari 1955 överlämnat utredning med förslag till kurser för vissa tandläkare med icke-nordisk examen. Förslaget har härefter varit föremål för remissbehandling.

Yrkande

Utredningsmannen föreslår, att utbildningskurser för vissa utländska tandläkare anordnas, och beräknar för en första sådan kurs en kostnad av 86 000 kronor.

Motiv

Gällande behörighetsbestämmelser och villkor för anställning inom folktandvården. Enligt gällande lag om

behörighet att utöva tandläkarkonsten tillkommer sådan behörighet, förutom legitimerad läkare, legitimerad tandläkare. För legitimation krävs i båda fallen svenskt medborgarskap och här i riket avlagd läkar- resp. tandläkarexamen. Emellertid kan behörighet tillkomma även den, som icke är legitimerad läkare eller tandläkare men som av Kungl. Maj:t utnämns på tandläkarbefattning eller av medicinalstyrelsen är förordnad att tjänstgöra som vikarie på tandläkartjänst inom folktandvården. Slutligen kan Kungl. Maj:t eller, efter Kungl. Maj:ts bemyndigande, medicinalstyrelsen meddela särskilt tillstånd att inom riket verka som tandläkare (generell behörighet). I sistnämnda fall kan behörigheten inskränkas till omfattning, tid och ort. I de fall, då vederbörande utnämns till tandläkarbefattning av Kungl. Maj:t, kan den inskränkas till omfattningen.

Villkoren för innehav av tandläkartjänst inom folktandvården återfinnes i kungörelsen angående statsbidrag till folktandvård, vilken föreskriver svenskt medborgarskap, legitimation som tandläkare eller generellt bemyndigande.

I fråga om vikariat på distriktstandläkartjänst föreskrives i instruktionen för tandläkare inom folktandvården, att förordnande i första hand skall meddelas legitimerad tandläkare. Kan sådan tandläkare icke erhållas, ankommer det på medicinalstyrelsen att förordna lämplig vikarie. Härvid gäller, att medicinalstyrelsen ej får förordna utländsk medborgare utan Kungl. Maj:ts medgivande.

Genom beslut den 4 december 1953 har Kungl. Maj:t med stöd av bestämmelserna i behörighetslagen bemyndigat medicinalstyrelsen att meddela svensk medborgare, som utan att vara legitimerad tandläkare under minst fem år med goda vitsord uppehållit tandläkartjänst inom folktandvården, tillstånd att utöva tandläkarkonsten som tandläkare inom folktandvården. Vidare har Kungl. Maj:t genom samma beslut medgivit, att svensk medborgare, som av medicinalstyrelsen erhållit sådant tillstånd, må utan hinder av bestämmelserna för behörighet till tjänst inom folktandvården söka och inneha tjänst som distriktstandläkare eller som föreståndare för distriktstandpoliklinik. Detta beslut har tillkommit för att bereda naturaliserade tandläkare med utländsk utbildning möjlighet till en säkrare anställning än vad som tidigare varit möjligt.

Alltsedan december 1953 har Kungl. Maj:ts beslut om tillstånd för utländsk tandläkare att tjänstgöra inom folktandvården utformats så, att medicinalstyrelsen bemyndigats att bestämma den tid sökanden skall erhålla förordnande som vikarie inom folktandvården. Styrelsen brukar i allmänhet förordna vederbörande första gången under en till två månader samt därefter, om erfarenheterna är goda, för sex månader och efter utgången av denna tid för ett år i sänder. De utländska tandläkarnas första förordnande brukar i allmänhet avse förordnande på poliklinik, där särskilt erfarna tandläkare, i vissa fall tandvårdsinspektörer, finnes. Härigenom erhålles möjlighet till ledning och bedömning av vederbörandes arbete.

A n t a l e t u t l ä n d s k a t a n d l ä k a r e i l a n d e t. Under det andra världskriget kom en del utländska tandläkare — främst balter och medborgare från våra nordiska grannländer — till Sverige som flyktingar. De gavs då tillfälliga anställningar inom vår folktandvård, något som torde ha berott icke endast på humanitära skäl utan även på den akuta bristen på tandläkare inom folktandvården. Det är dock främst efter krigsslutet,

som utländska tandläkare i större utsträckning sökt sig hit med avsikt att få anställning inom den sociala tandvården. Möjlighet till annan anställning för tandläkare med utländsk examen har hittills endast undantagsvis givits.

Enligt uppgift tjänstgjorde den 1 november 1954 inom folktandvården totalt 1 066 tandläkare. Totala antalet utländska tandläkare var vid samma tidpunkt 356, varav 102 med nordisk och återstoden med icke-nordisk examen. I den icke-nordiska gruppen dominerar de tyska tandläkarna, vilkas antal uppgick till 193. Av de 254 tandläkarna med icke-nordisk examen hade 85 arbetat här sedan tiden före år 1951, varefter under åren 1951—1954 tillkommit resp. 56, 48, 39 och 26.

De utländska tandläkarnas utbildning m. m. Ifråga om utbildningen kan enligt utredningsmannen i förevarande sammanhang bortses från de nordiska tandläkarna, då undervisningens uppläggning och omfattning i stort sett överensstämmer i de nordiska länderna.

Emellertid erbjuder den relativt stora gruppen utländska tandläkare med icke-nordisk utbildning naturligt nog vissa problem, då dessa tandläkare med en i förhållande till sina svenska kolleger olikartad utbildning skall inpassas i en ny miljö och i en för dem i väsentliga hänseenden ny organisation.

Utbildningen för de icke-nordiska tandläkare, vilka vanligtvis kan komma ifråga för tjänstgöring i Sverige, avviker rätt väsentligt från den nuvarande svenska. Som regel är utbildningstiden i deras hemland kortare än här. Det händer också, att utbildningens tyngdpunkt är förlagd till andra ämnesgrupper än hos oss. Enligt vad från sakkunnigt håll inhämtats, omfattar sålunda utbildningen vid de tyska universiteterna teoretiska, delvis propedeutiska, och fyra kliniska terminer, medan den hos oss numera omfattar två teoretiska, tre propedeutiska och fem kliniska terminer. Vidare synes de utländska tandläkarna i många fall inom tand- och käk-kirurgi samt käkprotetik ha erhållit en mycket grundlig och ibland bättre utbildning och övning än sina svenska kolleger. Däremot uppges de icke ha samma kunskaper som de svenska tandläkarna i exempelvis sådana ämnen som karieslära, protetik och i viss utsträckning barntandvård. Utredningsmannen erinrar emellertid i detta sammanhang om att utbildningen i Sverige intill läsåret 1934/35 var treårig samt därefter intill hösten 1947 fyraårig. Först fr. o. m. läsåret 1947/48 började den nu gällande femåriga studieplanen att tillämpas. Av den svenska tandläkarkåren av i dag har således endast en minoritet genomgått den femåriga utbildningen. I viss omfattning har dock tandläkare med den kortare utbildningen deltagit i efterutbildningskurser inom speciella ämnesområden.

De utländska tandläkarnas anställning inom folktandvården möttes från början med en viss skepsis från högskolehåll. Grunden härför var främst, att den utländska tandläkarutbildningen icke ansågs lika god som den nuvarande svenska.

I ett utlåtande den 11 oktober 1944 i ärende rörande tillstånd för viss utlänning att utöva tandläkaryrket inom folktandvården framhöll sålunda dåvarande tandläkarinstitutets lärarråd, att utbildningen utomlands vore ojämn samt att erfarenheterna visade, att de utländska tandläkarna ofta ej tillnärmelsevis ägde de kunskaper, som fordrades för avläggande av svensk tandläkarexamen. Enligt lärarrådets mening grundade sig en tandläkares yrkesskicklighet ytterst på de genom den grundläggande utbild-

ningen förvärvade kunskaperna. För folktandvårdens renommé och framtida utveckling vore det av stor vikt, att de utländska tandläkarna, som finge arbeta inom den sociala tandvården, också i stort sett fyllde de krav, som ställdes på en svensk tandläkare. Lärarrådet, som avstyrkte den aktuella framställningen, hade intet att erinra mot att sökanden finge avlägga en efter vederbörandes kunskapsstandard förkortad svensk tandläkarexamen.

Sedan Kungl. Maj:t i ett flertal liknande ärenden, trots lärarrådets avstyrkan, bifallit de gjorda framställningarna, har lärarrådet och sedermera lärarkollegiet vid tandläkarhögskolan i Stockholm — utan att dock i princip ha ändrat inställning — förklarat sig i allmänhet ej böra avstyrka de remitterade ansökningarna. Efter Kungl. Maj:ts beslut den 4 december 1953, varigenom vägen för de utländska tandläkarna öppnades att, sedan de erhållit svenskt medborgarskap, efter viss tids tjänstgöring inom folktandvården erhålla ordinarie tjänster, har lärarkollegiet intagit en mer restriktiv hållning och således i större utsträckning än tidigare i sina remissvar funnit sig böra avstyrka ansökningar från utlänningar om tillstånd att utöva tandläkarkonsten inom folktandvården.

Universitetskanslern har i stort anslutit sig till lärarkollegiets uppfattning.

Kollegiets farhågor, att de utländska tandläkarna i sin praktiska verksamhet icke helt skulle kunna fylla de krav, som skulle komma att ställas på dem, motsäges av medicinalstyrelsens, tandvårdsinspektörernas och landstingens utsagor i skilda sammanhang. Enligt dessa omdömen måste de utländska tandläkarnas yrkeskvalifikationer och utförda arbeten i regel under rådande förhållanden anses såsom tillfredsställande.

U t r e d n i n g s m a n n e n s f ö r s l a g. Man har genom de utländska tandläkarnas prestationer kunnat upprätthålla den sociala tandvårdsverksamheten i betydligt större omfattning än som eljest skulle ha varit möjligt. Förhållandena i Norrland skulle mångenstädes ha varit katastrofala, om man tvekat att inom folktandvården nyttja det tillskott av arbetskraft, som de utländska tandläkarna representerar. Hittillsvarande erfarenheter synes visa, att de utländska tandläkarna i allmänhet ute på sina nya arbetsfält och i samvaron med svenska kolleger väl kompletterat sina kunskaper och anpassat sig efter de nya förhållandena och kraven. Denna anpassning har givetvis ibland berett svårigheter. Misstag torde också i vissa fall ha begåtts. Dock måste de allvarliga anmärkningar, som förekommit, betecknas som synnerligen fåtaliga. Sedan 1939 har blott två utländska tandläkare med icke-nordisk examen blivit föremål för disciplinär åtgärd från medicinalstyrelsens sida. Å andra sidan har klart positiva erkännanden lämnats från många håll. Förtjänsten av att de utländska tandläkarna så relativt snabbt och smidigt anpassat sig till svenska förhållanden och yrkeskrav torde till största delen kunna tillskrivas det positiva intresse de rönt från tandvårdsinspektörernas sida.

De utländska tandläkarna har sålunda av tandvårdsinspektörerna fått en betydande handledning och hjälp till anpassning i sin nya arbetsmiljö.

Detta förhållande utesluter emellertid inte behovet av en ytterligare för-trogenhet med svenska undersökningsmetoder och behandlingsformer. En sådan komplettering av deras kunskaper anser utredningsmannen vara mycket önskvärd, för att de utländska tandläkarna helt skall komma till sin rätt inom vår tandvård.

I detta syfte föreslås anordnande av särskilda kurser vid tandläkarhög-skola. Varje sådan kurs skulle omfatta 154 timmar under en tid av fyra veckor. Antalet deltagare föreslås ej överskrida 30. Syftet skulle vara att lämna kursdeltagarna en allmänt orienterande översikt över den svenska tandläkarutbildningens kliniskt-praktiska grund, så att de i sin tandvårds-utövning skulle kunna bättre förstå, följa och tillämpa de svenska kolleger-nas undersöknings- och studiemetoder för diagnoser, val av behandlings-linjer, prognosbestämningar och profylaktiska åtgärder.

Kursen borde väsentligen ägnas de områden av svensk odontologisk ut-bildning, inom vilka t. ex. den tyska utbildningen hittills visat brister. Förutom vissa delar av karies- och proteslära skulle därför kursprogram-met upptaga ämnena pulpa- och rotbehandling, dental röntgendiagnostik, parodontologi, bettanalys med parodontoprotetik samt barntandvård. Där-jämte vore en kortare kurs i tandreglering önskvärd, ävensom demonstra-tioner och övningar i mun- och tandundersökning, kariesregistrering m. m. på mottagningsavdelning samt föreläsningar i social odontologi med för-fattningskunskap. I ämnena parodontoprotetik och parodontologi, karies-lära och proteslära skulle kortare seminarier inläggas. Efter kursens slut skulle en klinisk övning i undersökning, diagnosställning, behandlingsbe-stämning m. m., redovisad i form av en journalskrivning på för varje del-tagare utvald patient, äga rum. Kursen skulle avslutas med en skriftlig övning, vilken icke skulle vara ett betygsgivande prov utan blott avse att lämna kursledningen behövlig uppfattning om och erfarenhet av kursens utformning och värde.

Kursen föreslås skola ledas av en kursnämnd, i vilken skulle ingå rektor och ytterligare en representant för vederbörande tandläkarhögskola, chefen för medicinalstyrelsens tandvårdsbyrå, en av styrelsen utsedd tandvårds-inspektör samt en av Svenska landstingsförbundet och Svenska stadsför-bundet i samråd utsedd representant.

I princip skulle kursen vara obligatorisk för utländska tandläkare med mindre än tre års praktik inom folktandvården, vilka önskar erhålla fort-satt förordnande. Utredningsmannen föreslår, att till en början endast en försöskurs anordnas och att densamma förlägges till Stockholm.

Skulle erfarenheterna av den första kursen bli sådana, att en dubblering befinnes önskvärd, torde den ena kursen bära förläggas till tandläkarhög-skolan i Stockholm och den andra till tandläkarhögskolan i Malmö.

Med hänsyn till kursens syfte att tjäna som en handledning i svenska

undersökningsmetoder och behandlingsformer bör utländska tandläkare med ungefär ett års praktik inom den svenska folktandvården i första hand uttagas till kursen. I mån av utrymme bör plats beredas även dem, som har längre tids praktik. Uttagningen av kursdeltagare bör åvila medicinalstyrelsen i samråd med vederbörande huvudman. Det förutsättes, att Kungl. Maj:t skall kunna medgiva befrielse från genomgång av kursen.

Kostnaderna för kursen skulle bestridas av statsverket, i vad de avser arvoden till lärare, utgifter för materiel m. m. Då undervisningen måste äga rum under pågående ferier vid tandläkarhögskolan, fordras för att locka kompetenta lärare högre lärararvoden än normalt. Utredningsmannen förordar följande timarvoden, nämligen för professor och självständig laborator 75 kronor, för laborator 50 kronor samt för avdelningstandläkare och assistent 40 resp. 30 kronor. Med angivna arvoden skulle den totala kostnaden för ersättning till kurslärarna uppgå till 23 260 kronor.

Kostnaderna för övrig personal, såsom tandtekniker, hantverkare, laboratoriebiträden, sköterskeelever och skrivhjälp, har, enär till högskolan fast knutna tandtekniker och hantverkare i viss utsträckning beräknas kunna utnyttjas, uppskattats till 5 000 kronor.

Kursnämndens ledamöter bör tillerkännas ersättning för sitt uppdrag i form av dagarvoden enligt kommittékungörelsen samt därutöver i förekommande fall ersättning för resor från hemorten till Stockholm och åter enligt reseklass I allmänna resereglementet. Till arvoden och resekostnader för nämnden beräknas 2 000 kronor. Härtil kan i vissa fall komma ersättning för mistad arbetsinkomst. Något belopp härför torde icke kunna angivas.

Kostnaderna för förbrukningsmateriel har av högskolan angivits till drygt 160 kronor per kursdeltagare eller tillhopa cirka 5 000 kronor, vilket belopp i avvaktan på närmare erfarenhet torde få godtagas.

I engångsutgifter för anskaffning av nödiga instrument för kursdeltagare, såsom sonder, speglar m. m., har beräknats 900 kronor per elev eller totalt 27 000 kronor.

I enlighet med det anförda skulle de direkta kostnaderna för kursen uppgå till $(23\,260 + 5\,000 + 2\,000 + 5\,000 + 27\,000)$ 62 260 eller avrundat 62 000 kronor.

Efter samråd med Svenska landstingsförbundet och Svenska stadsförbundet föreslås, att huvudmännen skall betala kursdeltagarna lön enligt 24 löneklassen under kursen. Staten bör däremot bekosta resa från tjänstgöringsorten till Stockholm och åter enligt reseklass II jämte traktamente härunder och under kurstiden motsvarande traktamentsklass B i resereglementet. Med en resekostnad av i genomsnitt 100 kronor per kursdeltagare skulle statens kostnader för resor och traktamenten bli i runt tal 800 kronor för varje elev eller totalt 24 000 kronor.

Yttranden

Över utredningen har yttranden avgivits av *kanslern för rikets universitet*, efter hörande av *lärarkollegierna vid tandläkarhögskolorna i Stockholm och Malmö*, *medicinalstyrelsen*, *statskontoret*, *styrelserna för Svenska landstingsförbundet och Svenska stadsförbundet*, *Svenska tandläkaresällskapet* och *Sveriges tandläkarförbund* gemensamt samt *Sveriges tandvårdsinspektörsförening*.

Förslaget har i princip tillstyrkts eller lämnats utan erinran av samtliga remissorgan.

Medicinalstyrelsen framhåller, att de utländska tandläkarna i stort sett på ett tillfredsställande sätt utfört sina arbetsuppgifter och tämligen snart anpassat sig i sin nya arbetsmiljö. Detta torde till icke oväsentlig del bero på vederbörande tandvårdsinspektörers stora intresse att handleda dem. Med den vidare utbyggnad av folktandvården som successivt äger rum torde det bli förenat med vissa svårigheter att räkna enbart med det stöd tandvårdsinspektörerna kan lämna vid de utländska tandläkarnas anpassning till svenska förhållanden. I nuvarande läge finner sig styrelsen därför böra ansluta sig till utredningsmannens förslag att anordna relativt korta översiktskurser vid tandläkarhögskola för de utländska tandläkarna. Styrelsen anser det betydelsefullt, att föreläsningar i förebyggande tandvård inlemmas i programmet, och förutsätter, att detta överväges vid kommande revidering av kursprogrammet. Den första kursen torde få betraktas såsom en försökskurs, och programmet torde efter vunna erfarenheter även i övrigt kunna behöva ändras.

Lärarkollegiet vid tandläkarhögskolan i Stockholm finner det nödvändigt, att så många som möjligt av de 113 tandläkare, som sedan 1952 anställdes i folktandvården, redan det första året deltagit i utbildningen. Detta förutsätter emellertid anslag till två kurser redan första året. Om två kurser anordnas även påföljande år, torde härefter böra övervägas att begränsa kursgivningen till en kurs om året. I fråga om kostnadsberäkningen föreslår lärarkollegiet en höjning med 450 kronor per kurs, för att demonstrationer och handledning i dental röntgendiagnostik skall kunna ledas av professorn i ämnet.

Lärarkollegiet vid tandläkarhögskolan i Malmö ifrågasätter, huruvida den föreslagna undervisningen kan givas med behållning för kursdeltagarna under den korta tiden av fyra veckor och om kursplanen överhuvudtaget kan nå avsett syfte. Kollegiet noterar därför med tillfredsställelse, att kursplanen avses få försökskaraktär. Kollegiet har ej något att erinra mot att försökskursen förlägges till tandläkarhögskolan i Stockholm.

Enligt *kanslern för rikets universitet* vore det principiellt riktigast, att samtliga de 48 tandläkare med icke-nordisk examen, som inkommit till Sverige år 1952, jämte ytterligare några som hitkommit år 1953 beredd

tillträde till den första kursundervisningen. Med hänsyn till de svårigheter, som en dylik anordning skulle kunna medföra för folktandvården, vill kanslern dock icke motsätta sig, att till en början allenast en kurs kommer till stånd, förlagd till tandläkarhögskolan i Stockholm, för utbildning av de tandläkare utredningsmannen föreslagit.

Även *Svenska landstingsförbundets styrelse* understryker, att erfarenheterna av de utländska tandläkarnas arbete i den svenska folktandvården i stort sett varit gynnsamma. Det är därför angeläget, att hinder icke reses mot att utnyttja deras arbetskraft. Å andra sidan är det självfallet ofrånkomligt, att de utländska tandläkarnas yrkesskicklighet blir prövad, så att ej folktandvårdens patienter utsättes för onödiga risker. Styrelsen delar utredningsmannens uppfattning, att en kortare orienteringskurs för dessa tandläkare kan vara av betydelse. Mot omfattningen och uppläggningsen av den föreslagna kursen har styrelsen intet att erinra. Styrelsen, som finner det vara av värde ur huvudmännens synpunkt, att de utländska tandläkarna genomgår kursen, har ej heller något att erinra mot förslaget, att huvudmännen under kurstiden skall bestrida lön åt tandläkarna enligt 24 löneklassen.

Sistberörda förslag tillstyrkes även av *Svenska stadsförbundets styrelse*.

Svenska tandläkaresällskapet och *Sveriges tandläkarförbund* anför bl. a.

Ehuru utredningen icke syftar till en kunskapsprövning, som dock synes motiverad, utan till en undervisning av de utländska tandläkarna, vill organisationerna däri ändock se ett positivt förslag i frågan. Då stora svårigheter torde föreligga för genomförandet av en effektiv kunskapsprövning, är organisationerna beredda att godtaga den föreslagna formen för undervisning.

Den i utredningen intagna kursplanen synes väl utformad med hänsyn till den begränsade tid, som står till förfogande. Dock förefaller utrymmet för barntandvård och odontologisk ortopedi vara alltför snävt tillmätt.

Enligt organisationernas mening är det önskvärt, att alla utländska tandläkare genomgår de planerade kurserna. För att få med så många som möjligt torde man under rådande förhållanden få börja med dem, som vistats längst i landet och sluta med dem, som varit i tjänst i ungefär ett år. Härvid måste förutsättas, att kurser gives även av högskolan i Malmö. Organisationerna är emellertid ense med utredningsmannen om att den första kursen bör givas i Stockholm som försökskurs.

Sveriges tandvårdsinspektörsförening anser vissa förändringar böra ske i avvägningen mellan de i kursen föreslagna läroämnena. Barntandvården, som upptar mer än 50 procent av distriktstandläkarnas arbetstid, är i kursplanen ej tillfredsställande tillgodosedd. Likaså torde en utökning av antalet timmar i ämnena karieslära, pulpa- och rotbehandling samt proteslära böra övervägas. För att kursen skall kunna hållas inom den beräknade fyraveckorstiden, föreslås motsvarande reducering av timantalet i vissa andra läroämnena. Då syftet med kursen i första hand är att tillföra folktandvården kvalificerad arbetskraft, synes det motiverat, att de

som får förmånen att bevista densamma förbinder sig att under förslagsvis två år tjänstgöra inom folktandvården.

Beträffande de av utredningsmannen beräknade kurskostnaderna har erinringar framförts endast av *statskontoret*, som anför.

Statskontoret kan icke tillstyrka, att timarvodena till lärarna utmätas efter förmånligare grunder än som eljest ansetts böra medgivnas för motsvarande undervisning (prop. nr 212/1954 s. 67, 68 och 78, statsutsk. utl. nr 191/1954, riksd. skr. nr 395/1954).

Vad angår det för engångsutgifter för anskaffning av instrument avsedda beloppet av 27 000 kronor må framhållas, att då kursen skall förläggas till tid, då ferier pågår vid tandläkarhögskolan, redan befintlig utrustning bör utnyttjas i största möjliga utsträckning. Vid bedömandet av medelsbehovet för angivna ändamål bör detta förhållande särskilt uppmärksammas.

Beträffande ersättningen till ledamöterna i kursnämnden utgår statskontoret från att endast undantagsvis fråga kan uppkomma om gottgörelse för mistad arbetsinkomst. Enligt ämbetsverkets mening bör spørsmålet om dylik ersättning prövas av Kungl. Maj:t efter framställning i varje särskilt fall.

Kostnaderna för resor och traktamenten till kursdeltagarna bör bestri-
das av vederbörande huvudman. Det kan dock ifrågasättas, huruvida icke kursdeltagarna själva bör svara för viss del av utgifterna för resor och uppehälle med hänsyn till de gynnsamma avlöningsförhållandena för tandläkarna inom folktandvården. Det må för övrigt beaktas, att endast resekostnadsbidrag utgår till i fortsättnings- och repetitionskurser deltagande ordinarie och extra ordinarie statsanställda läkare med lång resväg.

För bestridandet av de med kursverksamheten förenade kostnaderna torde ett särskilt reservationsanslag böra anvisas.

Departementschefen

De utländska tandläkarnas arbetskraft utgör på grund av bristen på inhemska tandläkare en värdefull tillgång för folktandvården. I många mera svårbesatta distrikt skulle en tillfredsställande folktandvård sannolikt icke ha kunnat komma till stånd, om huvudmännen varit hänvisade att anställa enbart tandläkare med svensk tandläkarexamen. Den 1 juli 1955 tjänstgjorde 364 utländska tandläkare såsom vikarier inom folktandvården, representerande omkring en tredjedel av det totala antalet distriktstamläkare. Av de utländska tandläkarna utgjordes flertalet av sådana med icke-nordisk examen.

De något över 100 nordiska tandläkarna i riket utgör i förevarande sammanhang icke något problem, eftersom tandläkarutbildningen i de nordiska länderna i huvudsak är likartad samt miljö- och språkförhållanden icke torde nämnvärt försvåra dessa tandläkares anpassning inom svensk tandvård. För de icke-nordiska tandläkarna ställer sig saken delvis annorlunda. Såsom utredningsmannen framhållit, är utbildningstiden för dem som regel kortare än i Sverige och utbildningens tyngdpunkt stundom förlagd till andra ämnen än vid de svenska tandläkarhögskolorna. Härtill

kommer, att språksvårigheter och de främmande miljöförhållandena för dessa tandläkare kan resa hinder för en snar anpassning.

Från högskolehåll har i skilda sammanhang hävdats, att en kortare och på sina håll kvalitativt sämre tandläkarutbildning i utlandet borde föranleda, att de utländska tandläkarna underkastades kunskapsprövning, innan de finge arbeta inom den svenska folktandvården. Såväl från huvudmännens och tandvårdsinspektörernas sida som av medicinalstyrelsen har emellertid vitsordats, att de utländska tandläkarna i stort sett på ett tillfredsställande sätt utfört sina arbetsuppgifter och tämligen snart anpassat sig i sin nya arbetsmiljö.

Under sådana förhållanden har utredningsmannen icke funnit erforderligt att nu överväga införande av en efterutbildning i egentlig mening för de ifrågavarande tandläkarna, förenad med betygssättning. Däremot har utredningsmannen funnit det önskvärt, att en kompletterande undervisning anordnas i form av översiktskurser med syfte att överbrygga de största olikheterna mellan den utländska och den svenska utbildningen samt öka de utländska tandläkarnas förtrogenhet med här i landet tillämpade undersöknings- och behandlingsmetoder. Full enighet har i remissyttrandena kommit till uttryck i fråga om önskvärdheten av en sådan undervisning.

För egen del vill jag helt instämma i vad utredningsmannen sålunda föreslagit. Jag förordar alltså, att kortare översiktskurser anordnas vid tandläkarhögskola i syfte att underlätta de icke-nordiska tandläkarnas anpassning till den svenska folktandvården. Kurstiden torde böra bestämmas till fyra veckor, och antalet kursdeltagare bör uppgå till omkring 30 per kurs. Jag biträder vidare förslaget, att kursverksamheten skall stå under ledning av en kursnämnd med fem ledamöter.

I fråga om undervisningens omfattning och fördelning på de olika läroämnena har jag i huvudsak intet att erinra mot utredningsmannens förslag. Då emellertid vid remissbehandlingen olika förslag till ändringar i kursplanen framförts, bör det ankomma på kursnämnden att inom ramen för av utredningsmannen föreslaget totalantal kurstimmar göra de justeringar i planen som må anses erforderliga. Innan erfarenhet vunnits av hur utbildningen i detalj bör utformas, torde endast en kurs böra anordnas, förlagd till tandläkarhögskolan i Stockholm och med karaktären av försökskurs. Frågan huruvida framdeles flera kurser bör givas årligen torde få avgöras, när erfarenheter av försökskursen föreligger.

Med hänsyn till syftet med den ifrågavarande utbildningen delar jag utredningsmannens uppfattning, att från genomgång av kursen kan undantagas sådana utländska tandläkare, som vid den tidpunkt, då kursen hålles, en längre tid vistats i landet och därigenom redan kan antagas ha anpassat sig till sin nya arbetsmiljö. I princip instämmer jag med utredningsmannen i att icke-nordiska tandläkare med mera än tre års anställning inom landet icke bör ifrågakomma för denna utbildning. Till den första kursen föreslår

jag i likhet med utredningsmannen, att tandläkare med ungefär ett års verksamhet i landet uttages. Då denna kurs bör hållas på eftersommaren 1956, torde densamma i första hand böra göras obligatorisk för sådana icke-nordiska tandläkare, som anställts inom folktandvården under år 1955 och som önskar erhålla fortsatt förordnande inom denna. Dessa torde enligt i december 1955 erhållna uppgifter ha uppgått till något över 30.

Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att utfärda de närmare föreskrifter angående kursverksamheten, som må finnas erforderliga.

Vad härefter angår kurskostnaderna kan jag i huvudsak godtaga utredningsmannens förslag härutinnan. Med hänsyn till att kursen måste hållas under ferietiden vid tandläkarhögskolan, anser jag mig böra förordna, att högre undervisningsarvoden får utgå till kurslärarna än eljest är brukligt för motsvarande undervisning. Jag tillstyrker därför vad utredningsmannen härutinnan föreslagit.

Beträffande ersättningen till kursnämndens ledamöter förutsätter jag, att gottgörelse till dessa för mistad arbetsinkomst icke skall ifrågakomma. Skulle fråga härom likväl i något fall aktualiseras, torde spörsmålet böra underställas Kungl. Maj:ts prövning.

För anskaffande av instrument för kursdeltagarna har utredningsmannen beräknat en engångsutgift av 27 000 kronor. För egen del är jag emellertid icke beredd att tillstyrka högre medelsanvisning härför än 17 000 kronor. Jag förutsätter härvid, att tandläkarhögskolan i något större omfattning än utredningsmannen beräknat skall kunna ställa utrustning till förfogande för ändamålet samt att i övrigt kursdeltagarna själva i någon utsträckning skall kunna tillhandahålla erforderliga instrument.

Med hänsyn till vad jag sålunda anfört beräknar jag de direkta kostnaderna för försökskursen till 52 000 kronor.

Förslaget att staten skall svara för kursdeltagarnas resor till och från kursorten finner jag mig kunna tillstyrka. Kostnaden härför kan beräknas till 3 000 kronor. Däremot synes kursdeltagarna själva kunna stå för kostnaderna för sitt uppehälle under kurstiden, eftersom de av huvudmännen kommer att erhålla lön enligt 24 löneklassen under kursen. Jag avstyrker således förslaget, att traktamenten till kursdeltagarna skall utgå av statsmedel.

På grund av vad jag sålunda anfört uppskattar jag medelsbehovet för ifrågavarande utbildningsverksamhet för nästa budgetår till (52 000 + 3 000) 55 000 kronor. Medlen synes böra anvisas under ett särskilt förslagsanslag, benämnt Utbildningskurs för vissa utländska tandläkare.

Under åberopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Utbildningskurs för vissa utländska tandläkare* för budgetåret 1956/57 anvisa ett förslagsanslag av 55 000 kronor.

[134] 131. Viss försöksverksamhet på yrkesmedicinens område

	Anslag	Nettoutgift
1954/55	227 000	197 547
1955/56 (statsliggaren s. 1064)	234 500	
1956/57 (förslag)	227 000	

Yrkande

Medicinalstyrelsen (skr. 31/8 1955) hemställer, att anslaget höjes med 16 000 kronor.

	Ökning
A. Avlöningar	—
B. Omkostnader	
Materiel- och diverse omkostnader	6 000
C. Forskningsverksamheten	10 000
	16 000

Motiv

Medicinalstyrelsen har överlämnat en av *biträdande överläkaren vid den yrkesmedicinska centralen, docenten Å. Swensson* upprättad *redogörelse* för centralens verksamhet under budgetåret 1954/55. Av redogörelsen framgår bl. a. följande.

Verksamheten har i stort sett fortgått efter samma riktlinjer som tidigare. Vid centralen har under året mottagits omkring 700 patienter. De undersökta personerna kan fördelas på inemot ett tjugotal riskgrupper av vitt skiftande art. Härtill kommer friskkontroller av bl. a. minderåriga. Försäkringsinrättningar har begärt specialutredningar och bedömning av cirka 60 mer komplicerade och svårbedömda försäkringsfall. I övrigt har utförts löpande undersökningar och forskningar, ofta av omedelbart praktiskt värde för de yrkesarbetandes skydd mot ohälsa.

Av redogörelsen framgår vidare, att pågående undersökning över den blodskadande effekten av vissa ämnen samt försök med standardisering av ett biologiskt silikostest väntas fortsätta under nästa budgetår. Vidare torde undersökningar över tand- och lungskador hos vissa musiker samt fältundersökningar över förekomsten av luftvägsbesvär och eventuella lungskador i samband med aluminiumframställning med smältelektrolys slutföras. En undersökning över giftigheten av färgerna i s. k. anilinpennor beräknas bli slutförd under innevarande budgetår. Av särskild aktualitet torde också pågående undersökning över vissa yrkesrisker i samband med användningen av tiofosforpreparat vara, och centralen avser att ägna detta problem särskild uppmärksamhet.

Med forskningsbidrag har under kalenderåret 1954 bedrivits fortsatta undersökningar rörande silikos, retande gasers effekt på verksamheten i luftvägarna, koloxid, damm, hälsoriskerna inom småindustrier i Stockholm, elektriska olycksfall samt alkylkvicksilverförgiftningar. Vidare har toxikologiska undersökningar utförts beträffande insektdödande medel tillhörande gruppen fosforylföreningar, blodförändringar hos personer i radiologiskt arbete samt toxiciteten hos vissa kvicksilverföreningar. Dessutom

har bidrag lämnats till utarbetande av mikroanalysmetoder för kvicksilver samt komplettering av tidigare undersökningar rörande utsöndring av bly genom urinen.

Biträdande överläkaren framför ånyo önskemålet, att verksamheten måtte få den mera definitiva organisationsform, som är en förutsättning för att centralen skall kunna arbeta med full effektivitet.

Medicinalstyrelsen framhåller, att lokalfrågan alltjämt endast är provisoriskt löst och att centralen icke torde kunna organiseras som en permanent avdelning vid karolinska sjukhuset, så länge lokalfrågan lägger hinder i vägen. Styrelsen understryker emellertid angelägenheten av att lokalfrågan snarast möjligt bringas till en definitiv lösning i samband med den fortsatta utbyggnaden av karolinska sjukhuset.

A) Av *biträdande överläkaren* upprepade önskemål om personalförstärkning bör enligt *medicinalstyrelsen* anstå i avbidan på resultatet av folkhälsoinstitutsutredningen. Styrelsen förutsätter härvid, att Kungl. Maj:t även i fortsättningen har möjlighet att medgiva sådan förstärkning av personalen som befinner sig oundgängligen nödvändig.

B) *Biträdande överläkaren* åberopar, att i centralens instruktionsenliga uppgifter ingår att bedriva vetenskapligt arbete på yrkessjukdomarnas område. Förutom gruppundersökningar på människor måste man i stor utsträckning göra djurförsök, framför allt när det gäller de många nyintroducerade kemiska substanserna. Djurkostnaderna för sådana försök är mycket höga och centralens resurser otillräckliga. Därtill kommer att centralen, som icke har egna djuravdelningar, måste inhysa djuren på andra institutioner, vilket medför utgifter för foder och vård. För att möjliggöra inköp av djur för de mest trängande undersökningarna bör omkostnadskontot höjas. — *Medicinalstyrelsen* finner, att de under senare år avsevärt ökade kostnaderna för i synnerhet försöksdjur bör föranleda en uppräknig av anslagsposten till materiel och diverse omkostnader med 6 000 kronor.

C) För bidrag till forskningsverksamheten räknar styrelsen med ett belopp av 60 000 kronor, då under de senaste åren kostnaderna för såväl assistens som försöksdjur och annan materiel avsevärt ökats.

Yttrande

Statskontoret anför.

Ämbetsverket vill ej motsätta sig, att medel till anskaffande av vissa försöksdjur anvisas under anslagsposten till materiel och diverse omkostnader. För innevarande budgetår har under sagda post upptagits 5 500 kronor för viss engångsanskaffning av apparatur. För inköp av försöksdjur torde böra beräknas samma belopp, varigenom posten kan bibehållas oförändrad.

Belastningen å anslagsposterna till kostnader för undersökningar vid statens institut för folkhälsan och kostnader för patienters resor m. m.

uppgick för budgetåret 1954/55 till i runt tal 16 400 resp. 350 kronor. För budgetåret 1953/54 var motsvarande siffror, i avrundade tal, 14 160 resp. 2 950 kronor. Med hänsyn till belastningen föreslår statskontoret, att nämnda anslagsposter nedräknas till förslagsvis 20 000 (— 7 500) kronor resp. 5 000 (— 7 000) kronor.

I nuvarande läge lärer någon förhöjning av beloppet till bidrag till forskningsverksamhet rörande yrkessjukdomarna ej böra ifrågakomma.

Departementschefen

Såsom jag framhöll vid anmälan av den yrkesmedicinska centralens anslagsbehov för innevarande budgetår (1955 års statsverkprop., XI, s. 346), torde med ett ställningstagande till centralens definitiva organisation och verksamhetsområde böra anstå i avvaktan på folkhälsoinstitutsutredningens förslag, vilket kan väntas komma att påverka avgränsningen av centralens arbetsområde i förhållande till statens institut för folkhälsan. I samband med ställningstagandet till organisationsfrågan synes även böra undersökas möjligheterna att bringa centralens lokalfråga till en godtagbar lösning på längre sikt. Då folkhälsoinstitutsutredningens betänkande icke kan väntas föreligga i sådan tid, att därå grundade förslag kan framläggas för årets riksdag, torde den yrkesmedicinska verksamheten under nästa budgetår få bedrivas efter huvudsakligen samma riktlinjer som hittills. Jag förutsätter härvid, att liksom under innevarande budgetår möjlighet bör föreligga för Kungl. Maj:t att medgiva förstärkning av personalen, om så skulle visa sig oundgängligen nödvändigt.

Arvodet till biträdande överläkaren vid centralen har jämlikt riksdagens i anledning av propositionen nr 191/1955 givna bemyndigande höjts från 21 780 till 23 520 kronor per år. Till följd härav bör anslaget uppräknas med 1 740 kronor. Härtill kommer den automatiska stegringen av avlöningskostnaderna på grund av den allmänna löneförhöjningen med cirka 9 000 kronor.

Till inköp av försöksdjur för de vid centralen bedrivna undersökningarna tillstyrker jag, att 1 800 kronor för nästa budgetår anvisas under anslagsposten till materiel och diverse omkostnader. Då under nämnda anslagspost för innevarande budgetår beräknats 5 500 kronor för viss engångsanskaffning av apparatur, bör anslagsposten nedräknas med (5 500 — 1 800) 3 700 kronor.

Såsom statskontoret framhållit, har belastningen på anslagsposterna till Kostnader för undersökningar vid statens institut för folkhälsan och till Kostnader för patienters resor m. m. under de båda sistförflutna budgetåren varit låg. Med anledning härav torde posterna för nästa budgetår kunna nedräknas med 9 500 resp. 5 000 kronor.

För bidrag till forskningsverksamheten beräknar jag för budgetåret 1956/57 oförändrat 50 000 kronor.

På grund av det anförda föreslår jag, att anslaget nedräknas med (1 740

+ 9 000 — 3 700 — 9 500 — 5 000) 7 460 kronor eller i runt tal 7 500 kronor och sålunda upptages till (234 500 — 7 500) 227 000 kronor. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Viss försöksverksamhet på yrkesmedicinens område* för budgetåret 1956/57 anvisa ett förslagsanslag av 227 000 kronor.

[135] 132. Åtgärder mot utbredning av könssjukdomar

	Anslag	Nettoutgift
1953/54	900 000	809 389
1954/55	1 000 000	871 646
1955/56 (statsliggaren s. 1065)	1 000 000	
1956/57 (förslag)	900 000	

Yrkande

Medicinalstyrelsen (skr. 31/8 1955) föreslår, att anslaget uppföres med oförändrat belopp.

Motiv

Den alltjämt betydande belastningen på anslaget beror bl. a. på numera tillämpade behandlingsmetoder med relativt höga kostnader för läkemedel, t. ex. penicillin.

Antalet nyanmälda fall av könssjukdom i smittsamt skede uppgick år 1951 till 13 833, år 1952 till 15 234, år 1953 till 14 170, år 1954 till 13 924 samt under första halvåret 1955 till 6 377 fall. Sjukdomsfrekvensen har alltså under de senaste åren hållit sig på ungefär samma nivå. Även om syfilis visat en nedgång, är gonorréfrekvensen alltjämt påfallande hög.

1) För åtgärder i allmänhet mot könssjukdomar har under budgetåret 1954/55 utbetalats 543 763 kronor. Beloppet avser bidrag till arvoden till poliklinikläkare och sundhetsinspektörer ävensom ersättning till övriga läkare samt för läkemedel.

Användningen av antibiotika vid behandlingen av venerisk sjukdom i smittsamt skede medför ofta, att kostnaden per recept ökas, under det att kostnaden per patient betydligt minskas. Då någon väsentlig ökning av läkemedelskostnaderna icke synes vara att emotse för budgetåret 1956/57, beräknas för förevarande del av anslaget åtgå sammanlagt 700 000 kronor.

2) Rörande ersättningen till av medicinalstyrelsen godkända laboratorier för vissa undersökningar anföres.

Kostnaden för ersättning för bakteriologiska undersökningar av prov för att genom odling påvisa gonokocker har för budgetåret 1954/55 uppgått till 189 125 kronor, motsvarande cirka 40 000 prov. Därjämte utfördes cirka 47 000 prov vid statens bakteriologiska laboratorium. Medelsbehovet för ändamålet uppskattas till oförändrat cirka 200 000 kronor.

Kostnaderna för blodprov för Wassermanns reaktion uppgick under föregående budgetår till cirka 82 500 kronor, motsvarande över 25 000 prov. Dessutom utfördes vid statens bakteriologiska laboratorium cirka 53 000 under-

sökningar. Kostnaderna per prov har varierat från 1 krona 89 öre vid statens bakteriologiska laboratorium till 6 kronor vid laboratorierna i Göteborg och Uppsala. En viss ökning av antalet prov kan väntas på grund av den föreskrivna skyldigheten för varje sjöman i utrikes fart att vid påmönstring förete intyg om att serologisk undersökning för påvisande av syfilis utförts minst en gång om året. För Wassermann-prov, inbegripet sådana vid läkarundersökning av sjöfolk, beräknas sammanlagt 100 000 kronor.

Sammanlagt beräknas för här avsedda odlingar och prov 300 000 kronor.

3) För bidrag till avlönande av 8 kuratorer i de fyra största städerna beräknas för budgetåret 1956/57 oförändrat 52 440 kronor.

4) Tillsynen över de profylaktiska mottagningarna i Stockholm torde liksom tidigare kunna uppdragas åt den särskilde sundhetsinspektören för Stockholms stad och län. Statsbidraget till avlönande av läkare, som har överinseende över mottagningarna i Göteborg, beräknas oförändrat till 1 200 kronor.

5) För upplysningsverksamhet beräknas samma belopp som för innevarande budgetår eller 10 000 kronor.

Det sammanlagda medelsbehovet under anslaget kan således beräknas till (700 000 + 300 000 + 52 440 + 1 200 + 10 000) 1 063 640 kronor. Med hänsyn till de osäkra beräkningsgrunderna torde emellertid anslaget kunna begränsas till 1 000 000 kronor.

Departementschefen

Med hänsyn till att antalet nyanmälda fall av könssjukdomar alltjämt är betydande, är det angeläget, att effektiva åtgärder för bekämpande av dessa sjukdomar även i fortsättningen vidtages. I anslutning till belastningen budgetåret 1954/55 torde anslaget emellertid för nästa budgetår kunna nedräknas med 100 000 kronor.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Åtgärder mot utbredning av könssjukdomar* för budgetåret 1956/57 anvisa ett förslagsanslag av 900 000 kronor.

[136] 133. Skyddsympning mot difteri

	Anslag	Nettoutgift
1953/54	50 000	36 049
1954/55	50 000	90 572
1955/56 (statsliggaren s. 1066)	40 000	
1956/57 (förslag)	60 000	

Yrkande

Medicinalstyrelsen (skr. 31/8 1955) föreslår, *dels* att nuvarande föreskrift om maximering av ersättningen till ympare skall upphöra, *dels ock* att anslaget uppräknas med 40 000 kronor.

Motiv

Frivillig skyddsympning mot difteri visar under 1954 en något ökad frekvens. Antalet ympningar uppgick år 1951 till 62 881, 1952 till 66 262, 1953 till 40 000 och 1954 till 44 250. Schickprov har utförts år 1951 å 51 personer, år 1952 å 23 personer och år 1953 å 2 personer. Under år 1954 utfördes inga sådana prov.

Difterifrekvensen har under de senare åren sjunkit från 30 fall år 1952 samt 13 fall år 1953 till 1 fall 1954 samt 3 första halvåret 1955. Antalet bacillbärare var år 1954 7. Den av den »naturliga infektionen» åstadkomna immuniteten mot sjukdomen har emellertid samtidigt sjunkit. Vid ett dåligt immunitetsläge kan sjukdomen åter snabbt gripa omkring sig.

Från provinsialläkarhåll har föreslagits, att de maximeringar av ersättningen till läkare, som nu stadgas, skulle slopas och ersättningen därmed bringas att bli en av rabattering oberoende prestationsersättning. Som motiv härför har åberopats, att den nuvarande ordningen medför ett onödigt skrivbordsarbete för tjänsteläkarna. En undersökning av ett antal räkningar visar, att de ympningar, som faller under maximeringsbestämmelserna, uppgår till ungefär 10 procent av hela antalet. Då det är angeläget att lätta tjänsteläkarnas arbetsbörda och då maximeringsbestämmelserna icke synes ha någon större betydelse för statens kostnader för här avsedda ympningar, förordar styrelsen, att ifrågavarande bestämmelser ändras, så att ersättning utgår med en krona för varje ympning, oberoende av antalet.

Den ökade belastningen å anslaget under budgetåret 1954/55 torde endast delvis ha föränletts av år 1953 vidtagen höjning av ersättningen för difteriympning. Avsevärd eftersläpning vid uttagandet av ersättningarna torde också ha förekommit. Förslaget om slopande av rabatteringen torde icke föränleda nämnvärd merbelastning. Styrelsen föreslår därför, att anslaget uppräknas till 80 000 kronor.

Yttrande

Statskontoret, som erinrar att grunderna för ersättning till läkare för ympning omprövades vid 1953 års riksdag, har ej funnit skäl föreligga att slopa för ersättningen gällande maximiregler och avstyrker förslaget härom. Med hänsyn till belastningen under det senaste budgetåret bör anslaget upptagas med av medicinalstyrelsen föreslaget belopp.

Departementschefen

För frivillig skyddsympning mot difteri utgår ersättning till ympare, som förordnas av medicinalstyrelsen, med 45 kronor per dag och till annan läkare, som icke till följd av tjänst eller överenskommelse är pliktig att utan särskild gottgörelse utföra ympning, med en krona för varje ympning,

dock att, därest antalet ympningar per dag överstiger 30, ersättning utgår med allenast 30 öre för varje ympning utöver 30 samt med högst 45 kronor per dag. Jag är icke beredd att föreslå någon ändring i dessa ersättningsgrunder.

Såsom medicinalstyrelsen framhållit, torde den höga belastningen å anslaget föregående budgetår till avsevärd del bero på eftersläpning vid utbetalning av ersättningar. Med hänsyn härtill och till det minskade antalet ympningar under de senaste två år, för vilka redovisning föreligger, synes uppräknningen av anslaget för nästa budgetår kunna begränsas till 20 000 kronor.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Skyddsympning mot difteri* för budgetåret 1956/57
anvisa ett förslagsanslag av 60 000 kronor.

[137] 134. Vissa kostnader för allmän hälso- och sjukvård

	Anslag	Nettoutgift
1953/54	25 000	263 335
1954/55	30 000	517 005
1955/56 (statsliggaren s. 1066)	30 000	
1956/57 (förslag)	35 000	

Yrkande

Medicinalstyrelsen (skr. 31/8 1955) föreslår, att anslaget uppföres med oförändrat belopp.

Motiv

Belastningen budgetåret 1954/55 har för medicinalstyrelsens del utgjort 510 732 kronor, huvudsakligen beroende på de omfattande bakteriologiska kontrollåtgärder som påkallats av de stora paratyfusedemierna under år 1954. För dessa har styrelsen bemyndigats disponera 460 000 kronor. Vidare har för förstärkt beredskap mot vissa fall av barnförslamning anvisats 50 400 kronor till stipendier för utbildning av narkosläkare och 21 000 kronor till anordnande av kurser i behandling av svalg- och andningsförslamningar. Härjämte har disponerats 6 600 kronor till emballage till i styrelsens respiratorcentral ingående respiratorer och 6 000 kronor för trycksaker i anledning av planerad skyddsympning mot polio. Ersättning till de svenska ledamöterna i en nordisk teknisk-fysiologisk-klinisk rådgivande expertgrupp för auktoritativ bedömning av nya respiratorkonstruktioner samt i en nordisk expertgrupp rörande aktiv immunisering mot polio utgår också av anslaget. Från detta har även bestritts rese- och traktamentskostnader för deltagare i en konferens rörande karantänspersonalens arbete. Slutligen har medicinalstyrelsen bemyndigats disponera medel för

täckande av vissa smärre kostnader, bl. a. i samband med de berörda paratyfusedemierna.

Det epidemiologiska läget är f. n. gynnsamt, och vidtagna beredskapsåtgärder på området har i huvudsak konstaterats motsvara behovet i nu rådande läge. Prognosen beträffande epidemiska sjukdomar är emellertid alltid osäker, och situationen kan radikalt förändras. Vissa centrala åtgärder, t. ex. utbildningskurser i behandling av vissa former av polio, och även andra åtgärder torde bli erforderliga även under nästa budgetår. På grund av det ovissa läget och med hänsyn till redan vidtagna åtgärder finner styrelsen likväl icke erforderligt att nu uppräknat anslaget.

Då epidemibekämpandet vanligen är av brådskande natur och ofta kräver anlitan av särskilda utvägar, förutsättes, att Kungl. Maj:t liksom tidigare förbehålles möjlighet att disponera medel från anslaget såväl till särskilda åtgärder till förebyggande och bekämpande av epidemiska sjukdomar som till sådana överläggningar och utredningar i hälsovårdsfrågor, för vilka medel ej finnes i annan ordning tillgängliga. Härtill och för andra till anslaget hänförliga ändamål än läkarbesiktningar jämlikt karantänskungörelsen, för vilka erfordras 10 000 kronor, antages åtgå sammanlagt 20 000 kronor. Med hänsyn härtill och till de ovissa förutsättningar som påverkar anslagsberäkningen föreslås, att anslaget uppföres med oförändrat belopp, 30 000 kronor.

Departementschefen

Den exceptionellt höga belastningen på anslaget under de senaste två budgetåren sammanhänger huvudsakligen med de omfattande beredskaps- och andra åtgärder, som påkallats av paratyfusedemierna åren 1953 och 1954 samt polioepidemien förstnämnda år. Såväl paratyfus som barnförslamning har under 1955 förekommit i normal omfattning. Antalet till medicinalstyrelsen inrapporterade poliofall uppgick sålunda under tiden 1 juli—15 november 1955 till 356 mot 4 224 resp. 658 under motsvarande tid de båda föregående åren. Antalet inrapporterade paratyfusfall har under samma tidsperiod åren 1953—1955 utgjort 6 462, 443 resp. 424. Med hänsyn härtill och till redan vidtagna beredskapsåtgärder anser jag mig böra räkna med att anslaget under nästa budgetår huvudsakligen skall behöva anlitas endast för mera ordinära utgifter.

Från förevarande anslag utgår bl. a. ersättning i vissa fall till s. k. kroniska bacillbärare samt personer, som utan att ha konstaterats vara sjuka misstänkts föra smitta och därför isolerats. I en till mig nyligen avlämnad utredning angående ersättning vid lagenliga ingripanden i hälsovårdens intresse har föreslagits ändrade ersättningsregler i dylika fall. Förslaget är f. n. föremål för remissbehandling, varför jag ännu ej kunnat taga ställning till detsamma. Jag räknar emellertid med att förslag i ännu

skall hinna föreläggas årets riksdag. Hittills beviljade ersättningar av detta slag har belastat förevarande anslag i ringa omfattning. På grund härav och då bifall till utredningsförslaget torde föranleda medelsanvisning i särskild ordning torde medelsberäkningen under detta anslag för nästa budgetår icke nämnvärt påverkas av ställningstagandet till förslaget.

Vid anmälan av anslaget till Bidrag till avlöningar m. m. inom förebyggande mödra- och barnavård har jag föreslagit, att den obligatoriska skyddskoppypningen av barn inordnas i den förebyggande barnavården samt att ersättning för sådana skyddskoppypningar, som ej skall företagas inom den förebyggande barnavårdens ram, skall efter nuvarande ersättningsgrunder få bestridas från förevarande anslag. Då skyddskoppypning å särskilda ympnings- eller besiktningsmöten eller eljest på föranstaltande av hälsovårdsmyndighet i framtiden torde bli aktuell i någon omfattning av betydelse endast i händelse av inträffad eller hotande smittkoppsepidemi, synes medel för dylika ersättningar icke behöva beräknas särskilt för nästa budgetår.

I detta sammanhang anhåller jag att få anmäla, att Svenska livräddningssällskapet gjort framställning om statsbidrag med 6 000 kronor för att anordna en kurs för utbildning av bevaknings- och livräddningspersonal, avsedd för livligt frekventerade badplatser. Med hänsyn till det stora antal drunkningsolyckor, som årligen inträffar i samband med bad, anser jag det angeläget, att den ifrågavarande kursen kan komma till stånd såsom ett led i strävandena att minska olycksfrekvensen. Jag tillstyrker därför, att livräddningssällskapet beviljas det begärda bidraget, att bestridas från förevarande anslag.

På grund härav och då medicinalstyrelsens beräkning av medelsbehovet i övrigt under anslaget icke givit mig anledning till erinran, torde anslaget för nästa budgetår böra uppföras med i runt tal (30 000 + 6 000) 35 000 kronor.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Vissa kostnader för allmän hälso- och sjukvård*
för budgetåret 1956/57 anvisa ett förslagsanslag av 35 000 kronor.

[138] 135. **Lindring i läkarvårdskostnaderna för mindre bemedlade å landsbygden**

	Anslag	Nettoutgift
1953/54	250 000	245 649
1954/55	150 000	195 383
1955/56 (statsliggaren s. 1067)	50 000	
1956/57 (förslag)	50 000	

Yrkande

Medicinalstyrelsen (skr. 31/8 1955) hemställer, *dels* att statsbidragsgrunderna i visst avseende ändras, *dels ock* att anslaget uppföres med oförändrat belopp.

Motiv

Västerbottens läns landstings förvaltningsutskott har hemställt om sådan ändring i gällande statsbidragsbestämmelser, att rätten till fria resor till centraldispensär vid familje- och miljöundersökningar samt vid kontrollundersökningar utvidgades att omfatta även personer, som enligt nuvarande bestämmelser icke hade sådan rätt. Vid frågans behandling i medicinalstyrelsens huvudmannaråd erinrades, att i propositionen angående sjukförsäkringen konstaterats, att det icke vore möjligt att utan en ingående undersökning ålägga sjukförsäkringen uppgifter på det sjukdomsförebyggande området. Då förevarande spørsmål sålunda f. n. ej kunde lösas inom sjukförsäkringens ram, enades man om att föreslå höjning av den behovsgräns, som anges för statsbidrag till lindring i läkarvårdskostnaderna för mindre bemedlade å landsbygden. Med hänsyn till penningvärdets fall bör nämnda behovsgräns sättas vid 6 000 kronor. Den föreslagna höjningen torde icke böra medföra inskränkning av den rätt till friare behovsprövning, som i vissa fall tillkommer medicinalstyrelsen.

Belastningen å anslaget utgjorde för tiden 1 juli—31 december 1954 117 081 kronor och för tiden 1 januari—30 juni 1955 78 301 kronor. Härav framgår, att belastningen i väsentlig mån påverkas av den allmänna sjukförsäkringen. Då några säkra slutsatser ännu icke kan dragas rörande omfattningen av denna påverkan samt den föreslagna höjningen av behovsgränsen icke torde nämnvärt inverka på belastningen för budgetåret 1956/57 föreslås, att anslaget uppföres med oförändrat belopp.

Yttrande

Statskontoret hänvisar med anledning av yrkandet om höjning av maxigränsen i inkomsthänseende för åtnjutande av ifrågavarande statsbidrag till vad statsutskottet vid behandlingen år 1955 av frågan om bidrag till anskaffande av hörapparater uttalade rörande inkomstberäkningarna vid den ekonomiska behovsprövningen (utl. nr 104, s. 14). Statskontoret, som ej finner skäl föreligga för ändring av de nuvarande bidragsgrunderna, vilka fastställdes år 1952, avstyrker förslaget härom. Såsom medicinalstyrelsen förutsatt, torde anslaget för nästa budgetår böra uppföras med oförändrat belopp.

Departementschefen

Uppgifter, som införskaffats från vissa länsstyrelser, angående i vilken omfattning förevarande anslag anlitas efter sjukförsäkringsreformens

ikraftträdande tyder på att de här ifrågavarande statsbidragen numera till stor del förlorat sin betydelse. Den av medicinalstyrelsen redovisade belastningen å anslaget för tiden 1 januari—30 juni 1955 synes i väsentlig mån avse ersättningar för läkarbesök före 1955 års ingång. Skulle den sålunda observerade tendensen visa sig bli bestående, torde till ett kommande år böra övervägas att slopa dessa bidrag. Under sådana förhållanden är jag icke beredd att nu föreslå ändring av bidragsgrunderna.

I avvaktan på närmare erfarenhet angående anslagsbehovet anser jag mig kunna godtaga medicinalstyrelsens uppskattning härutinnan för nästa budgetår, avseende oförändrad medelsanvisning.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Lindring i läkarvårdskostnaderna för mindre bemedlade å landsbygden* för budgetåret 1956/57 anvisa ett förslagsanslag av 50 000 kronor.

[139] **136. Förbättrad sjukvård inom rikets ödemarksområden**

	Anslag	Nettoutgift
1953/54	15 000	5 987
1954/55	10 000	15 772
1955/56 (statsliggaren s. 1067)	10 000	
1956/57 (förslag)	10 000	

Yrkande

Medicinalstyrelsen (skr. 31/8 1955) hemställer, att anslaget uppföres med oförändrat belopp.

Motiv

Vid ingången av budgetåret 1955/56 fanns på anslaget en reservation av 20 974 kronor. Det för samma budgetår disponibla beloppet uppgick alltså till 30 974 kronor.

Såvitt medicinalstyrelsen har sig bekant, föreligger icke behov av medel för uppförande eller inrättande av sjukstuga vid läkarstation under de närmaste åren.

För övriga med anslaget avsedda ändamål ineligger hos styrelsen beviljade statsbidrag samt icke avgjorda bidragsansökningar för budgetåret 1953/54 om sammanlagt 11 500 kronor.

För vartdera av budgetåren 1954/55 och 1955/56 räknar styrelsen med ett medelsbehov av högst 15 000 kronor, varför anslaget vid ingången av budgetåret 1956/57 skulle vara helt förbrukat.

Sjukvårdsautomobiler finns f. n. i Funäsdalen, Arvidsjaur och Vittangi. Behov av sådana bilar har förklarats föreligga på nämnda orter. För bilen

i Funäsdalen anses dock statsbidrag icke behöva utgå efter den 15 februari 1955.

Då styrelsen överväger att samordna sjuktransporter med automobil och sådana transporter med helikopterflyg, har det styrelsen meddelade uppdraget att göra en översyn av grunderna för ifrågavarande statsbidrag ännu icke kunnat slutföras. Emellertid förutsattes att uppdraget kommer att slutföras inom sådan tid, att slutligt ställningstagande föreligger före ingången av budgetåret 1956/57. Med hänsyn till att full visshet icke råder härutinnan, synes det önskvärt, att medel finns tillgängliga för samtliga hittillsvarande ändamål även för nästa budgetår. I avvaktan på slutligt ställningstagande i frågan räknar styrelsen därför med ett anslagsbehov av 10 000 kronor.

Departementschefen

Medicinalstyrelsens översyn av grunderna för statsbidrag under anslaget har ännu icke slutförts. Jag förutsätter dock, att resultatet av utredningen skall föreligga i sådan tid, att det skall bli möjligt att taga ställning i frågan senast i samband med budgetarbetet hösten 1956. Skulle utredningen hinna fullbordas före ingången av budgetåret 1956/57 och giva vid handen, att nu utgående driftbidrag till sjukvårdsautomobiler bör upphöra, torde dock Kungl. Maj:t vara oförhindrad att redan för nästa budgetår föreskriva, att bidragen ej skall utgå. Medelsberäkningen för nämnda budgetår synes emellertid böra ske med utgångspunkt från f. n. gällande grunder. Härvid synes anslagsbehovet kunna uppskattas till 10 000 kronor.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Förbättrad sjukvård inom rikets ödemarksområden* för budgetåret 1956/57 anvisa ett reservationsanslag av 10 000 kronor.

[140] 137. Sjuktransporter med flygplan

	Anslag	Nettoutgift
1953/54	75 000	56 962
1954/55	90 000	124 092
1955/56 (statsliggaren s. 1068)	65 000	
1956/57 (förslag)	90 000	

Yrkande

Flygförvaltningen (skr. 13/9 1955) har, i enlighet med det organisationsförslag som redovisas under nästföljande punkt, icke äskat några medel under förevarande anslag.

Departementschefen

Under återopande av vad jag i det följande anför vid anmälan av anslaget till Understödjande av helikopterflyg, föreslår jag, att flygvapnets

nuvarande ambulansflygorganisation i huvudsak bibehålles under nästa budgetår och att medelsbehovet under förevarande anslag beräknas till 90 000 kronor.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Sjuktransporter med flygplan* för budgetåret 1956/57 anvisa ett förslagsanslag av 90 000 kronor.

[141] 138. Understödjande av helikopterflyg

	Anslag	Nettoutgift
1954/55	170 000	181 548
1955/56 (statsliggaren s. 1068)	200 000	
1956/57 (förslag)	225 000	

Yrkanden

I. *Flygförvaltningen* (skr. 13/9 1955) hemställer efter samråd med medicinalstyrelsen, Svenska röda korset, luftfartsstyrelsen samt länsstyrelserna i Stockholms, Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län, *dels* att ambulansflygorganisationen fr. o. m. den 1 juli 1956 utbygges samt helt grundas på privatägda helikoptrar och flygplan, *dels ock* att anslaget uppföres med 700 000 kronor.

II. *Länsstyrelsen i Norrbottens län* (skr. 13/9 1955) föreslår, att anslaget vid oförändrad helikopterflygorganisation uppföres med oförändrat belopp.

III. *Aktiebolaget Lapplandsflyg* (skr. 18/3 1955) anhåller att få övertaga ambulansflygtjänsten i övre Norrland och härför erhålla statsbidrag.

Motiv

I. *Flygförvaltningen* anför.

I flygförvaltningens utredning den 11 september 1953 angående de tekniska och ekonomiska förutsättningarna för anlåtande av Ostermans aeroaktiebolag i en helikopterflygtjänst av större omfattning föreslogs en utbyggnad i tre etapper av helikopterhjälporganisationen i Norrland och i Stockholms skärgård. Enligt etapp 3 skulle två stationer i Norrland utrustas med större helikoptertyp, varvid staten skulle svara för kostnaderna för dessa stationer samt ersätta bolaget för viss beredskapskostnad i Stockholms skärgård. Statens direkta utgifter beräknades till 861 000 kronor, men bolaget skulle återbära vissa belopp i anledning av enskilda beställningsuppdrag.

På grundval av flygförvaltningens utredning framlades förslag i ämnet för 1954 års riksdag (prop. nr 59). Sedan propositionen bifallits av riksdagen, uppdrog Kungl. Maj:t åt länsstyrelsen i Norrbottens län att för budgetåret 1954/55 träffa avtal med Ostermans aeroaktiebolag om utförande av ambulansflygningar med en helikopter, stationerad i Gällivare, för en fast kostnad av 140 000 kronor per år samt 160 kronor per flygtimme. Avtalet har förlängts att gälla även budgetåret 1955/56.

Ambulansflygverksamheten under de tre år helikoptrar i större utsträckning utfört dylika framgår av följande tabell.

År	Flygbas	Flygplanstyp	Antal flygningar	Flygtid
1953	Stockholm	Bell 47	32	43 tim. 35 min.
	»	Sea-Bee	9	4 » 55 »
	»	FV-amb	72	35 » — »
	Östersund	Bell 47	2	3 » 50 »
	»	FV-amb	13	47 » 10 »
	Gällivare	Bell 47	19	28 » — »
1954	Luleå	FV-amb	38	114 » 30 »
	Stockholm	Bell 47	48	59 » 05 »
	»	Sikorsky	1	1 » 55 »
	»	Sea-Bee	22	22 » 15 »
	»	FV-amb	42	32 » 35 »
	Göteborg	Bell 47	2	5 » 15 »
	Östersund	Bell 47	11	18 » 05 »
	»	FV-amb	11	20 » — »
	Gällivare	Bell 47	54	72 » 25 »
	Luleå	FV-amb	27	106 » 30 »
1955 1 jan. — 30 juni	Stockholm	Bell 47	56	58 » 45 »
	»	Sikorsky	5	19 » 10 »
	»	Sea-Bee	7	5 » 30 »
	»	FV-amb	12	10 » — »
	Östersund	Bell 47	8	14 » 30 »
	»	FV-amb	6	19 » 35 »
	Gällivare	Bell 47	34	50 » 35 »
	»	Norseman	1	— » 40 »
	Luleå	FV-amb	6	17 » 50 »

Tabellen visar, att helikoptrar utfört huvuddelen av ambulansflygningarna.

Flygförvaltningen anser sig nu böra föreslå en fortsatt utbyggnad av ambulansflygverksamheten grundad på hittills erhållna erfarenheter.

Enligt tillgänglig flygfrekvens- och haveristatistik har den mindre helikoptern typ Bell 47 visat sig väl fylla de fordringar som bör ställas på en helikopter i ambulansflygtjänst. För den fortsatta utbyggnaden av ambulansflygtjänsten i övre Norrland finns det alltså f. n. inget bärande skäl att övergå till en större och mer kostsam helikoptertyp. Däremot bör, om den mindre typen väljes, antalet fasta stationer ökas från två till tre — Gällivare, Storuman och Östersund — för att det tidigare tänkta området skall kunna täckas. Med nuvarande kostnader skulle medelsbehovet för dessa tre stationer uppgå till ($3 \times 200\,000$) 600 000 kronor, vilket belopp understiger kostnaderna i den tidigare föreslagna etapp 3 med cirka 200 000 kronor. Härtill kommer kostnad för sjuktransporter i Stockholms skärgård, vid en beräknad flygtid av 150 flygtimmar uppgående till 65 000 kronor samt beredskapskostnad av i runt tal 35 000 kronor eller tillhoppa 100 000 kronor.

I närheten av de angivna stationsorterna håller dessutom enskilda bolag flygplan, vilka kan förses med bårar. Dessa flygplan kan utan andra kostnader än det direkta timpriset insättas i ambulansflygtjänst. Kostnaderna härför belöper sig f. n. till 360 kronor per flygtimme för flygplan typ Nor-

seman och 180 kronor per flygtimme för flygplan typ Sea-Bee. Med hänsyn till att baserna för dessa privatägda flygplan i allmänhet ligger närmare hämtningsplatser och sjukhus än flygvapnets baser, blir kostnaderna för sådana ambulansflygningar lägre än om de utföres med flygvapnets flygplan. Därför föreslås, att alla anslag för ambulansflygningar fr. o. m. budgetåret 1956/57 överlämnas till resp. länsstyrelser och att flygvapnets ambulansflygplan efter en övergångsperiod överföres till flygvapnets transportförband. Långa specialtransporter kan dock flygvapnet i ömmande fall fortfarande handha.

Vid en övergång till en helt civil sjuktransportorganisation baserad huvudsakligen på helikoptrar måste den civila flygsäkerhetstjänsten sannolikt utbyggas något. Kostnaderna härför kan ej f. n. angivas. Frågan bör närmare utredas gemensamt av flygvapnet, luftfartsstyrelsen, telestyrelsen och resp. länsstyrelser. I avvaktan härpå är flygvapnet berett att enligt flygvapnets ordnings- och säkerhetsföreskrifter för flygning lämna erforderligt bistånd på de tider, då flygvapnets väder-, signal- och trafikledningsorgan är i funktion.

II. *Länsstyrelsen i Norrbottens län* anför.

Erfarenheterna av den hittills inom länet bedrivna flygverksamheten med helikopter har varit mycket goda. På grund av sin mångsidiga användbarhet har helikoptern infriat de förväntningar man ställde på den som komplement till och ersättning för de konventionella flygplanstyperna. Den hittills använda typen, Bell 47, har vid exempelvis undsättningsflygningar med proviant och foder till under förfallstiderna isolerade platser, skogsbrandbevakningar samt vissa polisiära uppgifter helt fyllt de fordringar man rimligtvis kan ställa på en maskin av den storleksordningen. Vid sjuktransporter vore däremot helikoptrar av större typ att föredraga. En helikopter av typ Bell 47 kan visserligen bära två liggande passagerare i täckta bårar, men bårarna måste då placeras utanför kabinen, varigenom patienten icke under transporten kan vårdas på samma sätt som om bårarna hade varit placerad i kabinen. Användningen för hjälpflygningar av enbart Bell 47 med dess relativt begränsade aktionsradie och utrymmen kan därför endast betraktas som en temporär lösning.

Under juli månad 1955 har helikopter använts inom länet sammanlagt 130 timmar 55 minuter. Detta timental hänför sig emellertid icke enbart till den i Gällivare stationerade statsunderstödda helikoptern. Enligt länsstyrelsens uppfattning kan flygverksamheten antagas komma att öka under budgetåret 1956/57.

Ostermans aeroaktiebolag har förklarat sig icke påfordra någon höjning av den f. n. utgående fasta avgiften. Anslaget till understödjande av helikopterflyg — inräknat de 10 000 kronor, som skall disponeras av flygförvaltningen — beräknas till oförändrat 200 000 kronor.

Inom länet bedrivs flygverksamhet av Aktiebolaget Lapplandsflyg. Bolaget har i fyra fall utfört ambulansflygningar med personer, som varit i stort behov av operation eller vård på lasarett. I dessa fall har svårigheter

förelegat att erhålla flygambulans eller helikopter. Om ambulans eller helikopter använts, synes kostnaderna ha drabbat statsverket. Länsstyrelsen hemställer i anledning härav om bemyndigande att av förslagsanslaget till Sjuktransporter med flygplan få utbetala ersättning för flygningar, vilka kommer att utföras av Aktiebolaget Lapplandsflyg, då möjligheter icke förelegat att använda den i Luleå stationerade flygambulansen eller den i Gällivare baserade helikoptern.

III. Aktiebolaget Lapplandsflyg anför.

Bolagets huvudbas är Porjus, varjämte flygplan varit baserade i Abisko, Kiruna och Arjeplog. Flygverksamheten har visat en konstant ökning. Antalet flygtimmar utgjorde sålunda under 1954 1 271.

Flygplansparken består av två flygplan av typ Norseman (8-sitsiga) och fyra av typ Sea-Bee (4-sitsiga). Samtliga flygplan är lämpliga som ambulansplan såväl för sommar- som vinterflygningar och kan förses med bårar. Dessutom avser bolaget att inköpa en helikopter av typ Bell 47 G, vilken är den senaste förbättrade modellen av den här i landet använda helikoptertypen. Genom kombinationen av konventionella plan och helikopter beräknar bolaget få möjlighet att fullständigt tillgodose behovet av ambulans- och räddningstjänst i övre Norrland även under vinterhalvåret. Erfaren personal står till förfogande för helikopterflygningar. Organisationen och den tekniska tjänsten kommer att lösas efter luftfartsstyrelsens anvisningar.

För ambulansflygning med konventionella flygplan hemställer bolaget om ett anslag av 28 000 kronor per år som ersättning för den beredskap, som kräves särskilt under tiden 15 oktober—28 februari, då flygverksamheten normalt icke upprätthålles. Priset för utförda ambulansflygningar skulle utgå enligt gällande taxa, för flygplan av typ Norseman 360 kronor och för flygplan av typ Sea-Bee 180 kronor per flygtimme.

För flygning med helikopter hemställes om ett anslag av 105 000 kronor per år samt dessutom ersättning för utförda flygningar med 200 kronor per timme. Utöver de angivna priserna skulle icke ifrågasättas någon extra debitering för reservbesättning, traktamente och dylikt.

Bolaget räknar med att den ökade flygverksamhet, som skulle bli en följd av förvärvet av en helikopter, skall successivt minska bolagets behov av stöd.

Yttranden

I. Över flygförvaltningens framställning har yttranden avgivits av *statskontoret*, *länsstyrelsen i Jämtlands län*, *Stockholms läns landstings förvaltningsutskott*, *Ostermans aeroaktiebolag* och *Aktiebolaget Lapplandsflyg*.

Statskontoret anför.

Beslut om statsunderstöd till en på helikoptrar baserad räddningstjänst har fattats först av 1954 års riksdag, varvid förutsatts, att verksamheten till en början skulle få karaktär av försöksverksamhet och begränsas till de nordligaste delarna av riket, vilka ansetts i främsta rummet vara i behov av helikopterflyg för här avsedda ändamål. Självfallet bör någon utbyggnad av verksamheten ej ifrågakomma, förrän behovet därav blivit klart ådagalagt. Då erfarenheterna av den statsunderstödda helikopterflygtjänsten

i övre Norrland inskränker sig till ett år, synes tillräckligt underlag för bedömande av huruvida och i vilken utsträckning en utvidgning av denna form av räddnings- och undsättningstjänst bör komma till stånd ännu ej föreligga. Statskontoret är därför ej berett förorda flygförvaltningens förslag om utbyggnad av helikopterhjälporganisationen redan under nästa budgetår. Den ambulansberedskap, som flygvapnet upprätthåller, torde således böra bestå även under budgetåret 1956/57. Medelsbehovet härför undandraget sig statskontorets närmare bedömande. I betraktande av belastningen under budgetåret 1954/55 synes emellertid en ökning av medelsanvisningen för ändamålet vara påkallad. Bl. a. har utgifterna för ambulansflygningar med helikopter i avsevärd mån överstigit härför anvisade medel. Kostnaderna för sistnämnda flygningar har i enlighet med riksdagens beslut till ett belopp av 10 000 kronor bestritts från anslaget till understödjande av helikopterflyg, medan överskjutande kostnader enligt uppgift belastat anslaget till sjuktransporter med flygplan. Flygförvaltningen äger jämväl för budgetåret 1955/56 för utförande av sjuktransporter med helikopter disponera 10 000 kronor från anslaget till understödjande av helikopterflyg. Ur redovisningssynpunkt bör lämpligast samtliga kostnader för sjuktransporter med helikopter i här avsedda fall bestridas från anslaget till sjuktransporter med flygplan. Enligt vad statskontoret inhämtat har flygförvaltningen beräknat medelsbehovet för budgetåret 1956/57 för flygvapnets ambulansflygorganisation inklusive ambulansflygningar med helikopter till omkring 210 000 kronor, därest en översyn å ordinarie sjuktransportplanet i Östersund behöver komma till stånd. Eljest har kostnaderna uppskattats till omkring 165 000 kronor.

Länsstyrelsen i Jämtlands län yttrar.

Ostermans aeroaktiebolag har alltsedan vintern 1951 haft en helikopter stationerad inom länet. Till en början bedrevs flygverksamheten allenast under vintermånaderna. Fr. o. m. december 1953 har bolaget mera permanent drivit flygverksamhet med en helikopter, stationerad i Östersund. Denna har under tiden 1 juli 1954—30 juni 1955 företagit 17 ambulansflygningar om sammanlagt 40 flygtimmar samt flygningar för lappfogden, militära myndigheter, statens vattenfallsverk m. fl. om tillhoppa 340 timmar. För rundflygning, taxiflygning m. m. har antalet flygtimmar utgjort cirka 300.

Länsstyrelsens erfarenheter av bolagets helikopterverksamhet ger klart vid handen, att behov av en i länet stationerad helikopter föreligger såväl för ambulans- och räddningstjänsten som för näringslivet och vissa statliga myndigheter. Länsstyrelsen tillstyrker, att en helikopter av typen Bell 47 stationeras i Östersund samt att statsbidrag till verksamheten lämnas på enahanda villkor som för Norrbottens län under innevarande budgetår. Enär civil flygverksamhet i numera icke oväsentlig omfattning bedrivs i länet med konventionella flygplan, kan väl en viss tvekan hysas om lämpligheten av att endast helikopterflygtrafiken tillförsäkras statligt stöd, men länsstyrelsen anser likväl befogat, att avtal nu träffas om tillhandahållande av en helikopter för utförande av hjälpflygningar inom länet. Därest flygförvaltningens förslag — synbarligen innebärande att under den för Östersundsstationen beräknade årskostnaden skall inrymmas jämväl kostnader för sjuktransportflygningar med civila konventionella flygplan i de fall då helikoptern icke kan komma till användning — realiserats, öppnas där-

med en möjlighet att i viss omfattning jämväl taga de i länet stationerade, med häranordning utrustade civila konventionella flygplanen i anspråk för hjälpflygningar.

Länsstyrelsen biträder sålunda tanken att på förslaget sätt pröva möjligheten av att avveckla flygvapnets direkta engagemang beträffande ambulansflygverksamheten. Dessförinnan måste emellertid icke endast tillgången på helikopterflyg inom länet genom statliga stödåtgärder garanteras utan även åtgärder för tillskapande av en civil jourtjänst innefattande jämväl det i länet tillgängliga civila konventionella flyget vidtagas. Under angivna förutsättningar bör efter någon tids försöksverksamhet — under vilken jämväl det militära ambulansflyget för exceptionella fall bör stå till buds för hjälpflygningar — sådan erfarenhet ha vunnits, att slutlig ställning kan tagas till frågan om en definitiv avveckling av det militära ambulansflyget. Länsstyrelsen vill emellertid understryka, att innan detta slopas jämväl de med ordnandet av en fullt effektiv civil flygsäkerhetstjänst förenade spörsmålen måste ha lösts. Denna fråga bör sålunda snarast göras till föremål för särskild utredning.

Stockholms läns landstings förvaltningsutskott anför.

Landstinget har under en följd av år frivilligt åtagit sig sjuktransportväsendet i länet, varvid för skärgårdsområdet anlåtats dels det vid Hägernäs stationerade ambulansflygplanet, dels helikopter. Kostnaderna härför har intill den 1 januari 1955 till övervägande del betalats av landstinget och endast en mindre del, i regel 10 kronor per person och transport, av patienterna, oavsett vilket färdssätt som använts. Enligt sjukförsäkringsreformen ersättes emellertid kostnaderna för försäkrads resa för intagning å sjukhus helt av försäkringen. Härigenom har landstinget ansett sig kunna begränsa sin bidragsgivning för sjuktransporter till de s. k. utförsäkrade.

Då det ordinarie ambulansflygplanet i december 1954 måste tagas ur trafik för reparation, träffades överenskommelse mellan landstingets förvaltningsutskott, flygförvaltningen och Ostermans aeroaktiebolag, att bolaget skulle svara för ambulanstransporter i länets skärgård under den tid Hägernäsplanet reparerades. Av beredskapskostnaderna, som uppgick till 56 800 kronor, har flygförvaltningen erlagt $\frac{1}{3}$ och resten förskötterats av landstinget.

Enligt vad förvaltningsutskottet har sig bekant, har beredskapsavgift icke erlagts av övriga landsting, där statsunderstött helikopterflyg stationerats under de senaste åren. Utskottet kan icke finna rättvist, att Stockholms läns landsting i detta hänseende sättes i sämre ställning än övriga landsting. Landstingets deltagande i dessa kostnader vintern 1954—1955 är en engångsåtgärd, som icke vidare kan ifrågakomma. Förvaltningsutskottet hälsar därför med tillfredsställelse, att flygförvaltningen i sitt organisationsförslag upptagit kostnaderna icke blott för flygtid utan även för beredskap.

Huruvida ambulanstjänsten i Stockholms läns skärgård lämpligen bör bestridas av enbart helikopter eller av flygplanet vid Hägernäs med helikopter som komplement undanrar sig utskottets bedömande. Även om helikoptern har avsevärda fördelar, synes kostnaderna för densamma beredskapsdrift bli så höga att man bör överväga, åtminstone ännu någon tid, att i huvudsak anlita det traditionella flygplanet under de årstider och väderleksförhållanden, då det kan verkställa transporterna, och begränsa användningen av helikopter till de övriga tiderna av året. Vad kostnaderna för heli-
24 — *Bihang till riksdagens protokoll 1956. 1 saml. Nr 1. Bil. 13.*

kopterberedskapen beträffar ifrågasättes, huruvida de ej skulle kunna nedbringas. Utskottet har sig nämligen bekant, att ett icke ringa antal invånare i länets skärgård tecknat abonnemang hos Räddningskåren om sjuktransporter med bl. a. flygambulans, vilka sjuktransporter utföres av Ostermans aeroaktiebolag. För att kunna fullgöra dessa abonnerade flygambulanstransporter torde bolaget vara nödsakat hålla viss beredskap.

Ostermans aeroaktiebolag tillstyrker i princip flygförvaltningens förslag samt tillägger.

Av utomordentligt stor vikt är att ambulansflygorganisationen i beredskaps- och alarmeringshänseende är väl planlagd och funktionsduglig. Ur denna synpunkt synes det nödvändigt, att ambulansflygverksamheten anförtros åt ett enda företag, oavsett om transporter skall ske med helikopter eller flygplan. Då bolaget för att kunna fullgöra sina beredskapsåtaganden har alarmberedskap dygnet runt med personal och materiel, är det ur såväl kostnads- som organisationssynpunkt icke välbetänkt att anlita jämväl annat företag för ambulanstjänsten med flygplan.

För den i Gällivare stationerade helikoptern har det visat sig, att ytterligare en besättning för helikoptern varit nödvändig för att kunna hålla anbefalld beredskap och samtidigt bereda personalen dem enligt avtal tillkommande ledighet och vila. Från hösten 1954 har en sådan ytterligare besättning ställts till Gällivare-stationens förfogande. Kostnaderna för denna extra besättning, bestående av förare och mekaniker, uppgår till 30 000 kronor. Bolaget anhåller därför, att anslaget för täckande av den fasta kostnaden höjes med 30 000 kronor till 170 000 kronor för alla tre helikopterstationerna.

Beträffande den civila flygsäkerhetstjänsten är bolaget ense med flygförvaltningen om att frågan måste utredas för att i sinom tid utlösa erforderliga åtgärder. I avvaktan härpå torde emellertid frågan kunna lösas provisoriskt genom att man alltefter omständigheterna i varje särskilt fall replierar på flygvapnets väderleks- och signaltjänst samt trafikledning, på linjetrafikens säkerhetstjänst samt på polisväsendets radiotjänst.

Aktiebolaget Lapplandsflyg uttalar.

Därest Kungl. Maj:t anser lämpligt garantera Ostermans aeroaktiebolag de fasta kostnaderna vid flygning med helikopter, bör detta ske på ett sådant sätt, att det icke verkar i alltför hög grad konkurrenshämmande för andra flygföretag. Under det gångna året har formen för statens stöd förhindrat Aktiebolaget Lapplandsflyg att igångsätta sin planerade helikopterverksamhet.

Bolaget föreslår därför, att förutsättningen för statens stöd till Ostermans aeroaktiebolag skall vara, att samtliga detta bolags beställare vid flygning med helikopter debiteras den verkliga kostnaden för flygtiden och att en återbetalning sedan sker till staten på basis av denna flygtid. Av den fasta avgiften skulle 27 000 kronor kunna beräknas täcka beredskapskostnaderna, och återstoden skulle då återbetalas med förslagsvis 300 kronor per timme. Kundpriset skulle utgå med 460 kronor per timme.

II. I yttrande över den av länsstyrelsen i Norrbottens län gjorda framställningen erinrar *statskontoret* om sitt i det föregående redovisade förslag, att kostnaderna för sjuktransporter med helikopter inom de delar av landet, som ej kan draga nytta av helikoptertjänsten i övre Norrland, vid sådana till-

fällen, när flygning med flygvapnets ambulansplan icke lämpligen kan ske, skall bestridas från anslaget till sjuktransporter med flygplan. Vid bifall härtill torde anslaget till understödjande av helikopterflyg för budgetåret 1956/57 böra nedräknas med 10 000 kronor. I övrigt har länsstyrelsens framställning ej givit statskontoret anledning till erinran i annat avseende än att ämbetsverket avstyrker förslaget, att länsstyrelsen skulle bemyndigas att av anslaget till Sjuktransporter med flygplan utbetala ersättning till Aktiebolaget Lapplandsflyg för flygningar, som bolaget i vissa fall kunde komma att utföra. Då antalet här avsedda flygtransporter torde vara rätt begränsat, bör länsstyrelsen hos Kungl. Maj:t i varje särskilt fall göra framställning om ersättning till bolaget för utförda flygtransporter.

III. Över Aktiebolaget Lapplandsflygs framställning har yttranden avgivits av *luftfartsstyrelsen*, *flygförvaltningen*, *länsstyrelsen i Västerbottens län*, efter hörande av landsfogden och lappfogden i länet, *länsstyrelsen i Norrbottens län*, efter hörande av förste provinsialläkaren, lappfogdar, landsfiskaler och kommunala myndigheter i länet, samt *Ostermans aeroaktiebolag*.

Luftfartsstyrelsen anför.

Aktiebolaget Lapplandsflyg har icke f. n. någon helikopter och har icke heller någon organisation för helikopterflygverksamhet. Bolaget får därför anses sakna erforderlig erfarenhet av denna typ av flygning. Med hänsyn till att förvärvsmässig ambulansflygtjänst av naturliga skäl endast får uppdragas åt ett företag, där garantier för en effektiv och säker verksamhet så långt möjligt föreligger, synes ur de synpunkter styrelsen har att företräda Aktiebolaget Lapplandsflyg icke f. n. böra anförtros att utföra ambulansflygningar med helikopter.

Vidkommande bolagets framställning om statsbidrag för ambulansflygning med flygplan av konventionell typ torde det f. n. icke utan särskild utredning vara möjligt att uttala sig om, huruvida det av bolaget föreslagna arrangemanget blir mindre kostnadskrävande för statsverket eller eljest lämpligare än nu tillämpad ordning. Innan en sådan utredning verkställts, kan något uttalande i detta hänseende icke göras från luftfartsstyrelsens sida. Därest en sådan utredning skulle företagas, bör den självfallet innefatta en prövning jämväl av andra företags lämplighet och möjligheter att utföra dylik ambulansflygtjänst.

Enligt styrelsens mening är det för tidigt att redan nu ompröva frågan om statsbidrag till ambulansflygtjänst med helikopter; detta spörsmål bör upptagas tidigast under år 1956 under förutsättning, att erforderligt bedömningsmaterial då föreligger.

På grund av vad sålunda anförts avstyrker luftfartsstyrelsen den av Aktiebolaget Lapplandsflyg gjorda framställningen.

Samma ståndpunkt intager *flygförvaltningen*, som framhåller de svårigheter som föreligger att hålla enstaka flygplan i flygdugligt skick, då reservdelar och dylikt måste anskaffas från utlandet. I Aktiebolaget Lapplandsflygs förslag har upptagits endast en helikopter. Denna kommer troligen att långa perioder vara ur tjänst för översyner, reparationer eller brist

på reservdelar. Flygförvaltningen anser vidare bolagets beräkning av kostnaderna för helikoptertjänsten med hänsyn till verkliga kostnader för en helikopter icke vara sakligt grundad.

Länsstyrelsen i Västerbottens län har intet att erinra mot att Aktiebolaget Lapplandsflyg tilldelas bidrag för sin flygverksamhet.

Länsstyrelsen i Norrbottens län yttrar.

Det kan starkt ifrågasättas, om det statliga ekonomiska stödet skall komma endast ett privatägt företag till godo. Visserligen har Ostermans aeroaktiebolag utfört en högst berömvärd pionjärinsats inom länet, men att enbart av den anledningen giva bolaget en i viss mån privilegierad ställning i förhållande till andra företag synes vara värt att närmare överväga. I detta sammanhang må framhållas, att den av Aktiebolaget Lapplandsflyg bedrivna verksamheten inom länet varit av mycket stor betydelse och att erfarenheterna av bolagets verksamhet varit goda.

Den nuvarande organisationen av ambulansflyget inom länet har hittills fungerat i stort sett tillfredsställande. Emellertid har Aktiebolaget Lapplandsflyg i vissa fall, då svårigheter förelegat att erhålla flygambulans eller helikopter, utfört brådskande ambulansflygningar. Länsstyrelsen har i anledning härav hemställt om bemyndigande att under nästa budgetår få utbetala ersättning till bolaget för flygningar i sådana fall.

Under återopande av vad sålunda anförts hemställer länsstyrelsen, att bolagets framställning f. n. icke föranleder vidare åtgärd.

Ostermans aeroaktiebolag anför.

Bolaget har sedan februari 1947 flugit cirka 12 000 timmar med helikopter. Under tiden 1 april 1954—31 mars 1955 flög bolaget i övre Norrland 850 timmar med helikopter, varav 150 timmar för ambulans- och räddningsuppdrag (65 uttryckningar). Bolaget, som f. n. har 70 anställda, däruv 18 helikopterförare och 19 helikoptermekaniker, har ett centralt reservdelslager, vars värde är cirka 500 000 kronor. Under vintern 1955 anordnade bolaget en helikopterflygskola och en skola för helikoptermekaniker. Fr. o. m. den 1 maj 1955 innehar bolaget 10 Bell-helikoptrar och en större helikopter, typ Sikorsky S 55.

Bolaget anser, att flygambulanstjänsten i Norrland är så krävande, att densamma endast kan anförtros ett företag, som har en tillförlitlig och beprövad organisation med erforderliga reserver samt omfattande och ingående erfarenheter av såväl helikopterflyg som flygambulanstjänst. Detta gäller icke minst i övre Norrland med dess besvärliga terräng och skiftande väderleksförhållanden. Ostermans bolag torde kunna fylla långtgående krav, då det gäller att säkerställa en kontinuerlig drift av ifrågavarande slag.

Aktiebolaget Lapplandsflygs förslag beträffande ersättning för flygverksamheten torde icke ställa sig billigare för staten jämfört med den ersättning, som utgår till Ostermans. Vid den kalkylerade flygfrekvensen (minst 600 timmar per år) kommer nämligen den högre fasta ersättning, som Ostermans bolag erhåller, mer än väl att kompenseras av det lägre timpriset.

Enligt bolagets uppfattning kan det under förhandenvarande omständigheter icke anses vare sig riktigt eller lämpligt att överflytta avtalet för ifrågavarande verksamhet till ett annat företag. Bolaget hemställer därför, att Aktiebolaget Lapplandsflygs skrivelse icke föranleder någon åtgärd.

Departementschefen

Den civila ambulansflygtjänsten i landet är f. n. i första hand baserad på flygvapnets ambulansflygplan i Hägernäs, på Frösön och i Luleå. Vid sidan av dessa har emellertid fr. o. m. budgetåret 1954/55 försöksvis tillskapats en statsunderstödd helikopterflygtjänst i övre Norrland. Denna anordning innebär, att Ostermans aeroaktiebolag enligt avtal med kronan håller en helikopter av mindre typ stationerad i Gällivare för ambulans- och räddningsuppdrag. Enligt avtalet utgår av statsmedel dels en fast årlig avgift för beredskapshållning av 140 000 kronor, dels ock ersättning för utförda flygningar med 160 kronor per timme. Statliga och kommunala myndigheter äger, i den mån räddningstjänsten medger detta, mot samma timpris utnyttja helikoptern även för andra flyguppdrag.

Under senare år har Ostermans bolag tillfälligt eller mera permanent också i andra delar av landet stationerat helikoptrar, vilka för särskilda situationer stått till förfogande för ambulans- och andra räddningsuppdrag mot av bolaget betingade priser. I Stockholm har bolaget sålunda regelmässigt haft flera helikoptrar placerade. Dessa har på senare år i icke ringa utsträckning, bl. a. av Stockholms läns landsting, anlåtats för ambulansflygningar i Stockholms skärgård. Under viss tid vintern 1954—1955, då flygvapnets ordinarie sjuktransportflygplan i Hägernäs oväntat måste intagas för översyn, uppehölls ambulanstjänsten i Stockholms skärgård uteslutande med helikopter, varvid kostnaderna härför delvis bestreds med statsmedel från förevarande anslag och anslaget till sjuktransporter med flygplan. Även i Östersund har bolaget under de sista två åren stadigvarande haft en helikopter stationerad, vilken vid vissa tillfällen, då sjuktransportflygplanet ej kunnat användas, utfört ambulansflyguppdrag.

Vid enstaka tillfällen, då andra lämpliga flygmedel ej stått till buds, har härjämte de senaste åren ambulansflygningar skett med konventionella flygplan, tillhöriga privata företag, framför allt inom Norrbottens och Jämtlands län.

Under den korta tid, som en mera fast organiserad helikopterflygtjänst stått till förfogande för ambulanstransporter och andra räddningsuppdrag i övre Norrland, har helikoptern dokumenterat sin stora användbarhet för ändamålet. Den har dessutom visat sig utgöra en värdefull tillgång för andra flyguppdrag och har härvid rätt flitigt anlåtats av bl. a. vattenfallsverket och andra statliga myndigheter. Det har därför synts mig finnas anledning överväga att nu öppna möjligheter att även i andra delar av landet mera permanent disponera helikopter för framför allt ambulans- och räddningsändamål.

Det förslag, som flygförvaltningen framfört i sådant syfte, innebär, att genom Ostermans aeroaktiebolag skulle upprättas fasta helikopterstationer i Storuman och Östersund efter mönster av vad som f. n. tillämpas i övre Norrland samt att bolaget härutöver mot viss lägre ersättning än i Norr-

land skulle hålla en helikopter i beredskap i Stockholm för ambulansflygningar mot bolagets ordinarie flygtimpris, 450 kronor per timme. Flygvapnets civila ambulansflygtjänst föreslås i samband härmed skola avvecklas.

För egen del har jag funnit, att utöver den av flygförvaltningen verkställda utredningen erfordras klarlägganden i ett flertal ekonomiskt-administrativa frågor, vilka bör lösas i samband med en utbyggnad av och mera permanent organisation för helikopterflygtjänsten. På grund härav har jag för avsikt att inom den närmaste tiden föreslå Kungl. Maj:t att föranstalta om särskild utredning rörande dessa spörsmål. I avvaktan på resultatet av denna utredning är jag icke beredd att nu taga ställning till flygförvaltningens förslag om en utbyggnad av helikopterflygtjänsten.

Jag föreslår alltså, att den nuvarande ambulansflygorganisationen i huvudsak bibehålles för nästa budgetår. På grund av speciella förhållanden synes emellertid vissa provisoriska åtgärder böra övervägas.

Vad först angår ambulans- och räddningstjänsten i övre Norrland, har denna i allt större utsträckning fullgjorts med helikopter. Under första halvåret 1955 utfördes sålunda endast sex ambulansflygningar med flygplanet i Luleå mot 34 med helikopter. Numera har både Aktiebolaget Lapplandsflyg och Ostermans aeroaktiebolag konventionella flygplan i Norrbottens län, vilka kan användas för sjuktransporter. Vid vissa längre transporter, för vilka helikoptern ej lämpligen bör anlitas, har det visat sig, att dessa flygplan på grund av sin lämpligare placering inom det aktuella området kan utföra ambulansflygning både snabbare och till lägre kostnad än Luleå-planet. Redan för innevarande budgetår har flygförvaltningen därför ansett sig böra medgiva, att inom vissa närmare angivna områden ambulansflygning får äga rum med de ifrågavarande flygplanen, när patientens hämtningsplats är så belägen, att helikoptern ej bör användas. Enligt vad från flygförvaltningen upplysts har denna anordning hittills fungerat väl. Om samma ordning får tillämpas även för nästa budgetår, kan enligt flygförvaltningen hela ambulansflygtjänsten i övre Norrland upprätthållas med helikopter och privatägda flygplan, varvid sjuktransportplanet i Luleå kan ställas i reserv. Under förutsättning att en tillfredsställande ambulansflygtjänst på detta sätt kan uppehållas, synes hinder icke böra möta mot att så sker. Med hänsyn till de hittills vunna erfarenheterna av provisoriet utgår jag ifrån att flygplanet i Luleå under nästa budgetår endast skall behöva hållas i reserv för att insättas blott i händelse av längre specialtransporter eller om systemet skulle visa sig ej fungera på godtagbart sätt.

I fråga om helikoptertjänsten i övre Norrland anser jag mig med hänsyn till den förutsatta utredningen icke nu böra pröva frågan om en överflyttning av densamma till Aktiebolaget Lapplandsflyg. Avtal torde därför även för nästa budgetår böra slutas med Ostermans bolag enligt i huvudsak samma grunder som hittills. Rörande viss justering i avtalsvillkoren återkommer jag i det följande i samband med kostnadsberäkningarna.

För Östersunds-områdets del innebär mitt förslag, att flygvapnets sjuktransportplan på Frösön tills vidare kommer att bibehållas. Dock måste planet under sådana förhållanden genomgå större motoröversyn under nästa budgetår. Härvid torde planet få lov att tagas ur bruk under en tid av omkring fem månader. Det är vidare enligt vad jag erfarit ovisst, om Ostermans bolag utan särskild ersättning härför är berett att kvarhålla en helikopter i Östersund i fortsättningen. För att ambulanstjänsten under sådana omständigheter skall kunna upprätthållas under tiden för översynen, föreslår jag, att sjuktransportplanet i Luleå, vilket såsom jag nyss förutsatt skall reservställas, under nämnda tid placeras på Frösön. I sitt yttrande över flygförvaltningens förslag har vidare länsstyrelsen i Jämtlands län upplyst, att med båranordning utrustade civila flygplan står till förfogande inom länet för hjälpflygningar. Om vid behov även dessa kan få anlitas för ambulansflygningar, räknar jag med att en tillfredsställande ambulansflygberedskap skall kunna upprätthållas, även om helikopter ej finnes tillgänglig under hela den ifrågavarande kritiska tiden. För kortare perioder i samband med de s. k. förfallstiderna synes, om så befinnes nödvändigt för ambulanstjänsten, få träffas avtal med Ostermans bolag om att mot fast ersättning hålla helikopter placerad i Östersund.

För ambulansflygtjänsten i Stockholms skärgård slutligen beräknas sjuktransportplanet i Hägernäs stå till förfogande nästa budgetår. Från flygförvaltningens sida har emellertid framhållits, att det nuvarande flygplanet på grund av sin tyngd har svårigheter under stora delar av vintern att landa på isarna i skärgården. Med hänsyn härtill kan det visa sig nödvändigt att relativt ofta repliera på helikopter för ändamålet. Jag anser det emellertid icke erforderligt, att avtal träffas med Ostermans om att hålla en helikopter i beredskap härför under hela den ifrågavarande vinterperioden. Det torde finnas anledning förutsätta, att bolaget liksom hittills varit fallet som regel kommer att ha helikopter tillgänglig i Stockholm för beställning av flygtransport i varje särskilt fall. Möjligen torde det kunna bli aktuellt att för islägnings- och islossningstiderna föranstalta om viss helikopterberedskap för skärgården.

På grund av vad jag sålunda anfört beräknar jag kostnaderna för sjuktransporter med flygvapnets ambulansflygplan för nästa budgetår till i runt tal 85 000 kronor. Jag har härvid tagit hänsyn till å ena sidan den minskning av kostnaderna, som uppkommer vid reservställning av flygplanet i Luleå, å andra sidan den kostnadsökning — beräknad till 50 000 kronor — som uppstår för översyn av sjuktransportplanet på Frösön. Vidare har jag ansett mig böra utgå ifrån att Stockholms läns landsting liksom hittills kommer att lämna bidrag till drift- och underhållskostnaderna för Hägernäs-planet. För ambulansflygning med privatägda konventionella flygplan i Norrbottens och Jämtlands län i enlighet med vad jag i det föregående förordal torde kunna beräknas åtgå 6 000 kronor. Även sistberörda medel

torde böra anvisas under anslaget till Sjuktransporter med flygplan. I överensstämmelse med min hemställan under nästföregående punkt bör sagda anslag alltså upptagas med (85 000 + 6 000) 91 000 kronor, eller avrundat 90 000 kronor.

Vidkommande härefter kostnaderna för helikopterflygning har Ostermans aeroaktiebolag begärt höjning av den fasta avgiften för helikoptern i övre Norrland från 140 000 till 170 000 kronor på grund av nödvändigheten att dubblera helikopterbesättningen för att överenskommen beredskap skall kunna hållas. För egen del finner jag skäligt, att bolaget erhåller ersättning för de ökade kostnader bolaget härigenom åsamkas. Vid de överläggningar med bolagets representanter, som i samband med höstens budgetarbete hållits inom inrikesdepartementet, har emellertid enighet nåtts om att föreslå, att den fasta avgiften skall höjas med endast 18 000 kronor, medan återstoden av kostnadsökningen skall uttagas genom höjning av flygtimpriset från 160 till 180 kronor. Detta förslag anser jag böra biträda. I avvaktan på resultatet av den förutsatta utredningen torde sålunda icke böra övervägas att ytterligare höja flygtimpriset på sätt Aktiebolaget Lapplandsflyg yrkat i sitt yttrande över flygförvaltningens förslag. Enligt de av mig förordade ersättningsgrunderna torde för ambulans- och räddningsflygning med helikopter i övre Norrland under nästa budgetår komma att erfordras i runt tal 200 000 kronor. Härtill kommer för sjuktransporter med helikopter i övriga delar av landet vid sådana tillfällen, när flygning med flygvapnets ambulansplan icke lämpligen kan ske, ett belopp, vilket med hänsyn till vad jag i det föregående anfört torde kunna uppskattas till 25 000 kronor.

Medelsbehovet under anslaget till Understödjande av helikopterflyg skulle således för nästa budgetår uppgå till (200 000 + 25 000) 225 000 kronor.

Under åberopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t under förevarande rubrik måtte föreslå riksdagen

att till *Understödjande av helikopterflyg* för budgetåret 1956/57 anvisa ett förslagsanslag av 225 000 kronor.

[142] 139. **Centrala sjukvårdsberedningen: Avlöningar**

	Anslag	Nettoutgift
1954/55 (jämte arbetsstudieavdelningen) ..	267 500	279 137
1955/56 (statsliggaren s. 1068)	283 400	
1956/57 (förslag)	326 400	

Yrkanden

I. *Centrala sjukvårdsberedningen* (skr. 29.8 1955) hemställer, att anslaget höjes med 25 700 kronor.

	Ökn. el. minskn.
1. Löneregleringar m. m.	
a) 1 byrådirektör Ca 33 i st. f. Ca 31	+ 1 644
b) 1 byrådirektör Ca 31 i st. f. 1 byråingenjör Ce 27.....	+ 1 992
c) 2 ingenjörer Ce 25 i st. f. Ce 23	+ 2 040
d) 1 ingenjör Ce 23 i st. f. tekniker Ce 17.....	+ 2 532
e) 1 assistent Cg 23	+ 15 948
f) Nedräkning av belopp till arvoden åt sakkunniga för särskilda gransknings- uppgifter	— 12 500
g) 1 kanslibitråde Ce 11 i st. f. kontorsbiträde Ce 8	+ 1 212
h) Tillfällig arbetskraft för kontorsgöromål.....	+ 4 000
2. Omräkning	
Löneklassuppflyttning	+ 3 720
Övertids- och vikariatsersättningar	+ 5 000
Avrundning	+ 112
	+ 25 700

II. I skrivelse den 27 september 1955 hemställer *beredningen*, att hinder förklaras icke möta mot att Svenska landstingsförbundet tillhandahåller viss ytterligare personal för rationalisering av sjukhusarbetet.

Motiv

I. 1 a) Tjänsten som föreståndare för materielavdelningen får anses särskilt krävande beträffande innehavarens tekniska kvalifikationer. Tjänstemannen skall i chefsställning i och för standardisering bevaka och därför också behärska hela sjukvårdsmaterielområdet. Han skall taga initiativ till nya standardbestämmelser och ändring av tidigare fastställda sådana. Utöver de tekniska kvalifikationerna ställes stora krav på honom vid samarbetet med övriga standardiseringsorgan, industriföretag och andra. Av stor ekonomisk betydelse för det allmännas utgifter för sjukvården är vidare arbetet med granskning av de statliga sjukhusens utrustningsanslag, som huvudsakligast tillkommit sedan upprustningen av sinnessjukvården beslutats. Härtill har även kommit undervisningssjukhusen. Det är sålunda väl motiverat, att tjänsten placeras i den högsta för sådan tjänst förekommande lönegraden. Någon direkt jämförelse med andra statstjänster torde icke kunna göras utom i fråga om tjänstens allmäntekniska innebörd. I sistnämnda hänseende framhålles placeringen i 33 lönegraden för de viktigaste ingenjörsbefattningarna hos patent- och registreringsverket.

1 b) Arbetsstudieavdelningen är fr. o. m. den 1 juli 1955 inordnad i beredningen som en särskild avdelning. Avdelningsföreståndaren skall bl. a. leda arbetsstudierna inom sjukvårdsväsendet. Detta arbete, som har till syfte att befrämja rationalisering och kostnadsbesparing i fråga om sjukhusdriften, bedrivs i form av dels lokala undersökningar på sjukhus och liknande anstalter, dels ock bearbetning och publicering av det undersökta materialet. Sedan tjänsten inrättades, har arbetet blivit väsentligt mera omfattande och kvalitativt mera krävande, beroende på att mera komplicerade undersökningar nu kan utföras. Tjänsten bör med hänsyn till arbetsuppgifternas kvalitet inrättas som en byrådirektörstjänst. Den nuvarande

lönegradsställningen kan därjämte anses som en diskriminering av arbetsstudieavdelningen i jämförelse med övriga avdelningar. I motsats till vissa chefer för arbetsgrupper hos statens organisationsnämnd bär föreståndaren för beredningens arbetsstudieavdelning ensam det slutliga ansvaret för arbetsstudiefrågornas tekniska handläggande. Placering i 31 lönegraden synes med hänsyn härtill väl motiverad. Han bör liksom de övriga avdelningsföreståndarna vara ordinarie tjänsteman.

1 c) De två ingenjörstjänsterna i Ce 23 på arbetsstudieavdelningen ställer stora krav på innehavaren, bl. a. vid uppläggnings- och det självständiga handhavandet av studierna samt vid utarbetandet av redogörelser för desamma. Beredningen föreslår, att tjänsterna omändras till ingenjörstjänster i Ce 25. Hos statens organisationsnämnd är tjänster med motsvarande kompetens och arbetsuppgifter i regel placerade i 25 lönegraden.

1 d) Tjänsten som tekniker i Ce 17 på materielavdelningen bör i likhet med den tidigare motsvarande tjänsten på planläggningsavdelningen omändras till tjänst som ingenjör i Ce 23. Kraven på befattningshavaren har ökats undan för undan. Med rådande brist på kvalificerade tjänstemän med teknisk utbildning måste för de nuvarande arbetsuppgifterna erbjudas placering i 23 lönegraden. Beredningen har redan under senare delen av budgetåret 1954/55 erhållit tillstånd att med vakanssättning av tekniker-tjänsten i Ce 17 provisoriskt inrätta en tjänst som extra ingenjör.

1 e) och f) Då arbetet med granskningen av utrustningsförslag kräver speciell sakkunskap, har särskilda medel anvisats till arvoden åt sakkunniga på området. För innevarande budgetår har beviljats 17 500 kronor. Beredningen har funnit det ogörligt att för ifrågavarande ändamål endast förlita sig till tillfällig personal och har därför under budgetåret 1954/55 haft en stadigvarande arbetskraft anställd. För att nöjaktigt kunna fullgöra granskningsuppdragen, vilka väntas öka i omfattning för varje år, är det nödvändigt, att en heltidsanställd tjänsteman fortfarande biträder med dessa arbetsuppgifter. Tjänsten bör tills vidare inrättas för en assistent i Cg 23.

Även om viss stadigvarande arbetskraft erhålles för granskningsuppgifterna, måste beredningen, med hänsyn till dessas skiftande natur, även i fortsättningen anlita särskilda sakkunniga. Kostnaden härför kan dock tills vidare begränsas till 5 000 kronor för år.

1 g) Förutom kontoristen i Ce 13, som handhar registrerings-, bokförings- och kassagöromål, har beredningen för kontorsgöromål anställda fyra kontorsbiträden. Vissa av deras arbetsuppgifter, bl. a. arkiveringsuppgifter samt distribution och fakturering av beredningens publikationer, kräver stor noggrannhet och stor allmän duglighet. Det föreligger även ett oavvisligt behov av en mera kvalificerad kraft, som vid förfall för kontoristen kan vikariera på kontorstjänsten. På grund härav bör en kontorsbiträdestjänst omändras till kanslibiträdestjänst i Ce 11.

1 h) På grund av den stora arbetsbelastningen föreligger behov av ytterligare kontorsbiträdespersonal. Beredningen kan tillsvidare begränsa anspråken till ett deltidsanställt kontorsbiträde och föreslår, att härför beräknas 4 000 kronor.

II. Jämlikt Kungl. Maj:ts uppdrag har centrala sjukvårdsberedningen den 15 december 1952 träffat avtal med Svenska landstingsförbundet om visst samarbete i fråga om rationalisering av sjukhusarbetet. Enligt avtalet tillhandahåller förbundet två arbetsstudieingenjörer, vilkas verksamhet skall vara inriktad på arbetsstudier vid landstingssjukhusen. Avlöningskostnaderna för ingenjörerna bestrides av förbundet, medan med deras arbete förenade resekostnader och traktamentsersättningar samt omkostnader i övrigt bestrides av beredningen. Ingenjörernas arbete har medfört, att arbetsstudier vid landstingssjukhusen kunnat verkställas i betydligt raskare takt än tillförne. Arbetet skulle emellertid i väsentlig grad underlättas, om ifrågavarande arbetskraft förstärktes med en teknisk assistent. Landstingsförbundet har därför erbjudit sig att tillhandahålla en dylik tjänsteman med avlöning motsvarande löneklass 17. Befattningshavaren har anställts interimistiskt och har på prov redan börjat sin verksamhet hos beredningen. Då provtjänstgöringen ytterligare ådagalagt behovet av arbetskraftsförstärkningen, hemställer beredningen, att hinder från Kungl. Maj:ts och kronans sida förklaras icke möta att landstingsförbundet, förutom den i ifrågavarande avtal angivna personalen, tillhandahåller en teknisk assistent.

Yttranden

Över centrala sjukvårdsberedningens anslagsframställning har yttranden avgivits av statens lönenämnd och statskontoret.

Statens lönenämnd har icke något att erinra mot den föreslagna lönegradsplaceringen för den nyinrättade assistenttjänsten vid materielavdelningen. Vad gäller lönegradsändringarna kan lönenämnden endast tillstyrka förslagen om ersättande av en tjänst som tekniker i Ce 17 med en tjänst som ingenjör i Ce 23 och en tjänst som kontorsbiträde i Ce 8 med en tjänst som kanslibiträde i Ce 11.

Statskontoret anför.

Frågan om ändrad löneställning för byrådirektören å materielavdelningen prövades vid 1954 års riksdag utan att föranleda någon åtgärd. Det ånyo framförda förslaget om tjänstens uppflyttning torde alltjämt ej böra beaktas. Likaledes föreslås, att det förnyade förslaget om ändring av tjänsten som byråingenjör i Ce 27 å arbetsstudieavdelningen lämnas utan bifall.

Då lönegradsplaceringen av de båda ingenjörstjänsterna i Ce 23 å arbetsstudieavdelningen prövats i samband med tjänsteförteckningsrevisionen (prop. nr 241/1952) och därefter av 1953 års riksdag, bör det förnyade yrkandet om högre löneställning för dem ej föranleda någon åtgärd.

Statskontoret vill ej motsätta sig, att en tjänst som tekniker i Ce 17 å materielavdelningen omändras till ingenjörstjänst i Ce 23.

Förslagen om inrättande av en assistenttjänst i Cg 23 och bibehållande av ett belopp å 5 000 kronor till arvodering av sakkunniga föreslås ej föränleda annan åtgärd än att det för anställande av extra arbetskraft för vissa gransknings- och standardiseringsuppgifter avsedda beloppet å 17 500 kronor uppräknas med 2 500 kronor.

För ersättande av en av kontorsbiträdestjänsterna med en kanslibiträdets-tjänst har enligt statskontorets mening ej anförts tillräckliga skäl. Statskontoret vill däremot ej motsätta sig, att 4 000 kronor anvisas för anställande av tillfällig skrivhjälp.

Departementschefen

Sedan centrala sjukvårdsberedningens arbetsstudieavdelning numera enligt beslut av 1955 års riksdag permanent inordnats i beredningen, anser jag mig böra tillstyrka, att avdelningens föreståndare skall erhålla ordinarie tjänst. Under hänvisning till vad chefen för civildepartementet anført vid anmälan av för flera huvudtitlar gemensamma frågor föreslår jag vidare, att befattningen uppflyttas till förste byråingenjörstjänst i 29 lönegraden.

Under åberopande av nyssnämnda departementschefsuttalande förordar jag vidare, att teknikertjänsten på materielavdelningen utbytes mot en ingenjörsbefattning i 23 lönegraden samt att en kontorsbiträdestjänst uppflyttas till kanslibiträdets-tjänst. I övrigt kan jag icke biträda av sjukvårdsberedningen framförda förslag om löneregleringar.

Då det för kontinuiteten i den beredningen åvilande granskningen av utrustningsförslag synes erforderligt, att en heltidsanställd tjänsteman finnes anställd å materielavdelningen, anser jag mig böra tillstyrka inrättande av en assistenttjänst i Cg 23 för ändamålet. I enlighet med beredningens förslag förordar jag härjämte, att 5 000 kronor beräknas för anställande av tillfällig arbetskraft för dylika arbetsuppgifter.

Däremot kan jag icke biträda förslaget, att anslaget uppräknas för ökning av kontorspersonalen.

För vikariats- och övertidsersättningar föreslår jag en till 2 000 kronor begränsad höjning.

Beträffande svenska landstingsförbundets förslag om förstärkning med en assistent av den personal, som förbundet enligt avtal tillhandahåller för intensifiering av arbetsstudieavdelningens arbete för att rationalisera sjukhusarbetet vid landstingens sjukhus, har jag i och för sig intet att erinra mot detsamma. Jag förutsätter emellertid, att denna personalförstärkning icke skall föränleda ökade kostnader för statsverket. I den mån sjukvårdsberedningens totala omkostnader för den av landstingsförbundet tillhandahållna arbetskraften icke skulle uppvägas av huvudmännen debiterad dag-ersättning för de utförda arbetsstudierna, bör beredningen upptaga förhandlingar med förbundet om täckande av merkostnaden.

Vid bifall till vad jag sålunda förordat erfordras en ökning av medelsanvisningen med 10 212 kronor. Härtill kommer den automatiska utgiftstegringen med 3 720 kronor för löneklassuppflyttningar och 29 000 kronor

för höjningen av det rörliga tillägget. Anslaget bör alltså uppräknas med (10 212 + 3 720 + 29 000) 42 932 kronor eller i runt tal 43 000 kronor.

Anslaget beräknas sålunda: avlöningar till ordinarie tjänstemän 72 600 (+ 18 800) kronor, arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, oförändrat 7 200 kronor, avlöningar till övrig icke-ordinarie personal 184 700 (— 9 700) kronor och rörligt tillägg 61 900 (+ 33 900) kronor.

Anslaget bestämmes alltså till (72 600 + 7 200 + 184 700 + 61 900) 326 400 (+ 43 000) kronor.

I anledning av förslagen bör vidare personalförteckningen för centrala sjukvårdsberedningen ändras på det sätt, att en ny tjänst som förste byråingenjör i Ca 29 upptages på förteckningen och en tjänst som byråingenjör i Ce 27 uteslutes från densamma.

Under åberopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga de ändringar i personalförteckningen för centrala sjukvårdsberedningen, vilka nyss angivits;

b) godkänna följande avlöningsstat för centrala sjukvårdsberedningen, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1956/57:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	72 600
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	7 200
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal ..	184 700
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	61 900

Summa kronor 326 400;

c) till *Centrala sjukvårdsberedningen*: *Avlöningar* för budgetåret 1956/57 anvisa ett förslagsanslag av 326 400 kronor.

[143] 140. *Centrala sjukvårdsberedningen: Omkostnader*

	Anslag	Nettoutgift
1954/55 (jämte arbetsstudieavdelningen)	21 100	21 680
1955/56 (statsliggaren s. 1069)	22 700	
1956/57 (förslag)	32 700	

Yrkande

Centrala sjukvårdsberedningen (skr. 29/8 1955) hemställer, att anslaget uppräknas med 10 000 kronor.

	Utgifter (jämta arb. stud.-avd.) 1954/55	Anslag 1955/56	Förslag	Ökning
1. Reseersättningar	14 893	15 000	23 000	8 000
2. Övriga expenser.....	17 498	19 000	21 000	2 000
				10 000

Motiv

1) Från anslagsposten bestrides bl. a. resekostnader till ledamöterna i beredningens styrelse och arbetsutskott. Styrelsen sammanträder i regel en gång i kvartalet och arbetsutskottet två gånger i månaden. Fr. o. m. innevarande budgetår ingår i arbetsutskottet en styrelseledamot, bosatt i Karlskrona. Dennes resekostnader beräknas till omkring 6 000 kronor per år. Av övriga styrelseledamöter är en bosatt i Östersund. Ersättandet av en byrådirektörsbefattning med en byråchefstjänst medför även höjda resekostnader. Med hänsyn härtill och till den nyligen inträdda ökningen i järnvägarnas biljettpriser bör anslagsposten höjas med 8 000 kronor.

2) Ökningen hänför sig dels till den genom det nya kollektivavtalet med städerskepersonalen inträdda ökningen av städningskostnaderna och dels till den allmänna varuprisökningen, vilken återverkar på kostnaderna för bl. a. kontorsmaterielen.

Yttrande

Statskontoret gör, med hänsyn till vad sjukvårdsberedningen anfört, ej erinran mot en uppräknig av anslagsposten till reseersättningar och delposten till övriga expenser. Posterna torde dock för nästa budgetår böra uppföras med högst 20 000 kronor vardera.

Departementschefen

På av centrala sjukvårdsberedningen anförda skäl anser jag mig kunna biträda beredningens förslag om uppräknig av anslagsposten till reseersättningar med 8 000 kronor och delposten till övriga expenser med 2 000 kronor.

Anslaget bör alltså höjas med (8 000 + 2 000) 10 000 kronor och sålunda upptagas till (22 700 + 10 000) 32 700 kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Centrala sjukvårdsberedningen*: *Omkostnader* för budgetåret 1956/57 anvisa ett förslagsanslag av 32 700 kronor.

[144] 141. Bidrag till psykisk barna- och ungdomsvård

	Anslag	Nettoutgift
1953/54	260 000	262 036
1954/55	340 000	324 803
1955/56 (statsliggaren s. 1069)	340 000	
1956/57 (förslag)	400 000	

Yrkande

Medicinalstyrelsen (skr. 31/8 1955) föreslår, att anslaget uppräknas med 60 000 kronor.

Motiv

Av belastningen budgetåret 1954/55 hänför sig 243 023 kronor till bidrag för åren 1952 och 1953. I statsbidrag för år 1954 hade således utbetalats endast 81 779 kronor. Den 1 juli 1955 förelåg ännu ej behandlade bidragsrekvisitioner om tillhoppa cirka 188 000 kronor. Från ett landsting har rekvisition ännu ej inkommit.

Utöver de 6 läkar- och 17 assistenttjänster, som år 1953 beräknades skola nyinrättas, har numera ytterligare 5 läkar- och 9 assistenttjänster tillkommit. Denna utökning av antalet tjänster beräknas medföra en ökad belastning på anslaget med i runt tal 60 000 kronor.

Departementschefen

Med hänsyn till den utvidgning av den psykiska barna- och ungdomsvården, som enligt vad medicinalstyrelsen upplyst ägt rum under det senaste budgetåret, torde anslaget böra uppräknas med 60 000 kronor.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till psykisk barna- och ungdomsvård* för budgetåret 1956/57 anvisa ett förslagsanslag av 400 000 kronor.

[145] 142. **Kostnader för sjukvård m. m. åt vissa utlänningar**

	Anslag	Nettoutgift
1953/54	1 150 000	724 457
1954/55	850 000	658 497
1955/56 (statsliggaren s. 1069)	600 000	
1956/57 (förslag)	750 000	

Yrkande

Medicinalstyrelsen (skr. 31/8 1955) hemställer, att anslaget höjes med 290 000 kronor.

Motiv

Den relativt låga belastningen på anslaget budgetåret 1954/55 förklaras av att avgången från sanatorierna av utländska patienter varit något större än beräknat.

Det för budgetåret 1955/56 anvisade anslaget är avsett för vård av dels sjuka flyktingar, vilka på grund av tidigare beslut omhändertagits, dels ock ytterligare högst 60 tuberkulossjuka flyktingar, vilka under hösten 1955 skall mottagas i Sverige.

Det klientel, som f. n. står under medicinalstyrelsens omvårdnad, fördelade sig den 1 juli 1955 på följande sätt:

Stråtenbo konvalescentförläggning	42
E-paviljongerna och sanatorierna	59
Vrigstadhemmet	8

109

Medicinalstyrelsen har för budgetåret 1956/57 utgått från en viss ökning av antalet å sanatorier intagna patienter på grund av att nämnda 60 flyktingar och eventuellt ytterligare någon mindre kontingent andra flyktingar skall mottagas. Styrelsen har utgått från att den allmänna sjukförsäkringen icke kommer att ersätta ifrågakvarande vård. Beläggningen å Stråtenbo konvalescentförläggning och Vrigstadhemmet torde komma att bli förhållandevis konstant. Styrelsen räknar med följande beläggning och vårdkostnader.

	Antal vårdade pr dag	Beräknad dagkostnad	Års- kostnad
Stråtenbo konvalescentförläggning.....	42	8: —	122 640
E-paviljonger och sanatorier	70	25: —	638 750
Vrigstadhemmet.....	8	6: —	17 520
	120		778 910

Till social omvårdnad erfordras, enligt samma beräkningsgrunder som tillämpas för innevarande budgetår, ett belopp av 61 900 kronor. Medelsbehovet för tandvård, resor till och från sjukvårdsinrättningar samt begravningskostnader uppskattas till resp. 2 000, 4 000 och 1 000 kronor eller tillhopa 7 000 kronor.

Lönekostnaderna för chefspersonal vid stråtenboförläggningen, för kuratorer vid E-paviljongerna, för en kurator hos styrelsen samt för extra arbetskraft för det centrala bestyret med verksamheten beräknas till resp. 14 100, 2 400, 14 000 och 12 000 kronor, tillsammans 42 500 kronor.

Sammanlagt skulle alltså erfordras en medelsanvisning av (778 910 + 61 900 + 7 000 + 42 500) 890 310 kronor, eller avrundat 890 000 kronor.

Departementschefen

Vid anmälan av motsvarande anslag i 1955 års statsverksproposition (XI, s. 371) anförde jag, dels att ett tiotal flyktingar av europeisk härkomst från Kina, därav sju tuberkulossjuka, beviljats inresevisering till riket och beräknades anlända inom den närmaste tiden, dels ock att förhandlingar påginge med Förenta Nationernas höge kommissarie för flyktingar om överförande till Sverige av ett mindre antal tuberkulossjuka flyktingar från Trieste.

De sjuka i den förra gruppen, som anlände till Sverige i slutet av januari 1955, är samtliga numera utskrivna från sanatorium.

Förhandlingarna rörande Triesteflyktingarna resulterade i att 31 tuberkulossjuka och ett tjugutal anhöriga till dem mottogs här i maj 1955. Av dessa flyktingar kvarlåg i slutet av november endast 11 på sanatorium. Kostnaderna för omhändertagandet och vården av denna flyktinggrupp har för budgetåret 1954/55 bestritts från tredje huvudtitelns anslag till Bidrag till internationell hjälpverksamhet men har härefter överflyttats till förevarande anslag.

Vid besök, som höge kommissarien för flyktingar avlade i Sverige i början av år 1955, väcktes fråga om att här i riket mottaga bl. a. ytterligare ett antal sjuka flyktingar från läger i Österrike. Sedan förutsättningarna härför närmare utretts, förklarade Kungl. Maj:t genom beslut den 30 juni 1955, att från flyktingläger under höge kommissariens mandat skulle mottagas — förutom vissa arbetsföra flyktingar, beträffande vilka chefen för socialdepartementet lämnat en redogörelse vid anmälan av femte huvudtitelns anslag till Kostnader för överflyttning av arbetskraft — högst 60 tuberkulossjuka flyktingar jämte anhöriga till dem. Kostnaderna för omhändertagandet och vård av dessa skulle för innevarande budgetår bestridas med hälften från vardera av det förenämnda anslaget till Bidrag till internationell hjälpverksamhet och nu ifrågavarande anslag. Sedan en av Kungl. Maj:t utsedd delegation vid besök i Österrike under eftersommaren uttagit ifrågavarande flyktingar, har under hösten samtliga medgivna 60 sjuka flyktingar samt ett åttiotal anhöriga till dem anlant till riket. Av de sjuka hade ett tiotal redan i slutet av november 1955 kunnat utskrivas från sanatorium och vistades tillsammans med familjerna på arbetsmarknadsstyrelsens förläggningar i avvaktan på arbetsplacering och bostad.

Uppkommande vårdkostnader för samtliga nu omförmälda sjuka flyktingar bör för nästa budgetår bestridas från förevarande anslag. Av vad jag anfört framgår emellertid, att utskrivningen från sanatorium hittills i flertalet fall kunnat ske efter förhållandevis kort tid. Det torde finnas skäl förmoda, att så skall bli fallet även i fortsättningen och att endast ett mindre antal av ifrågavarande flyktingar sålunda skall vara i behov av sjukhusvård under nästa budgetår. Med hänsyn härtill anser jag mig böra räkna med att belastningen på anslaget för budgetåret 1956/57 kommer att bli lägre än medicinalstyrelsen förutsatt. För egen del uppskattar jag medelsbehovet till 750 000 kronor.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Kostnader för sjukvård m. m. åt vissa utläningar* för budgetåret 1956/57 anvisa ett förslagsanslag av 750 000 kronor.

[146] 143. **Kostnader för överförande till Sverige av vissa utländska läkare**

	Anslag	Nettoutgift
1954/55	5 000	1 358
1955/56 (statsliggaren s. 1070)	5 000	
1956/57 (förslag)	5 000	

Yrkande

Medicinalstyrelsen (skr. 31/8 1955) hemställer, att anslaget uppföres med oförändrat belopp.

Motiv

Av de 60 österrikiska läkare, som utsetts att överföras till Sverige, har hittills 47 inkommit i riket. En har därefter återvänt till Österrike. Ytterligare österrikiska läkare torde ej komma att överföras till Sverige inom ramen för den år 1950 träffade överenskommelsen mellan Sverige och Österrike.

Från förevarande anslag skall bestridas kostnaderna för anordnande av förberedande och kompletterande kurser — motsvarande de kurser, vilka anordnats för de hit överförda österrikiska läkarna — även för i fortsättningen till riket ankommande läkare, vilka söker tjänstgöring i Sverige. Med hänsyn till att det icke är möjligt att nu beräkna, huru stort belopp som kan komma att erfordras härför, hemställer *medicinalstyrelsen*, att anslaget uppföres med oförändrat belopp.

Departementschefen

I avbidan på resultatet av pågående utredning angående efterutbildning av utländska läkare är det icke möjligt att förutsäga, om eller i vilken utsträckning det kan bli aktuellt att anordna förberedande eller kompletterande kurser för till riket ankommande läkare. Då medelsbehovet för dylikt ändamål sålunda är ovisst, torde anslaget för nästa budgetår få uppföras med oförändrat belopp.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Kostnader för överförande till Sverige av vissa utländska läkare* för budgetåret 1956/57 anvisa ett förslagsanslag av 5 000 kronor.

C. Överståthållarämbetet och landsstaten

[147] 1. Överståthållarämbetet: Avlöningar

	Anslag	Nettoutgift
1954/55	4 668 000	4 684 340
1955/56 (statsliggaren s. 1085)	4 660 000	
1956/57 (förslag)	5 125 000	

Överståthållarämbetet (skr. 30/8 och 26/8 1955) föreslår, att anslaget höjes beträffande kansliavdelningarna med 191 400 kronor och för skatteavdelningen med 286 900 kronor.

	Ökn. el. minskn.
<i>Kansliavdelningarna.</i>	
1. Personalförstärkningar m. m.:	
a) 1 amanuens Cg 23	—
b) 1 kanslist Cf 13 å första kansliavdelningens allm. sektion	+ 10 224
c) Trafiksektionen:	
1 kanslibiträdestjänst Ca 11 omändras till en kontoristtjänst Ca 13, 1 kontorist Ca 13, 2 kanslibiträden Ca 11 (708 + 10 224 + 19 032)	+ 29 964
2. Omräkning:	
a) Höjt rörligt tillägg	+ 131 000
b) Uppflyttningar i reglerad befordringsgång	+ 9 200
c) Löneklassändringar	+ 11 000
d) Avrundning	+ 12
	+ 191 400
<i>Skatteavdelningen.</i>	
3. Ordinariesättning av 3 kontorsbiträdestjänster	—
4. Omräkning:	
a) 1 amanuens i st. f. 1 kanslist	+ 1 728
b) Ändringar i löneklass och reglerad befordringsgång samt höjt rörligt tillägg	+ 296 712
5. Tillfällig personal	— 11 500
Avrundning	— 40
	+ 286 900

Motiv

1 a) Den för innevarande budgetår medgivna utökningen av personalen med en tillfällig amanuens för naturalisationsärenden erfordras även för nästa budgetår för att en tilltagande eftersläpning av ärendena ej ånyo skall uppkomma. I mån så kan medhinnas, avser ämbetet att utnyttja vederbörande även för arbetet inom den ekonomiska försvarssektionen, vilket hittills måst i huvudsak åsidosättas.

1 b) Antalet stiftelser under ämbetets tillsyn, vilket redan nu är betydande, torde komma att kraftigt öka på grund av vidtagna ändringar i kommunalskattelagen i fråga om avdragsrätten för avsättning till pensionsstiftelser. Då ämbetet städse strävat efter att tillsynen skall ha en reell innebörd, innebär granskningsarbetet en mycket betungande arbetsuppgift, som tidvis, i brist på särskild arbetskraft för ändamålet, i viss utsträckning fått stå tillbaka för andra löpande uppgifter. Ämbetet anser en utökning av personalen oundgänglig för att granskningsarbetet skall kunna fullgöras på ett försvarligt sätt. I avbidan på närmare erfarenheter har överståthållarämbetet begränsat sig till att hemställa om medel till en ny kanslisttjänst.

1 c) Under tiden sedan 1948, då biträdespersonalen beräknades till 5 kanslibiträden och 14 kontorsbiträden, har en avsevärd ökning av arbetsbelastningen skett å trafiksektionens bilregister- och körkortsdetaljer. Antalet registrerade fordon har ökat från 35 918 den 1 januari 1948 till 84 676 den 1 januari 1955. Å körkortsdetaljen har antalet expedierade ärenden i anledning av körkortsansökningar ökat från 6 084 år 1948 till 14 114 år 1954, medan antalet inkomna domar och strafförelägganden — föranledande anteckningar i registret och i vissa fall åtgärd för körkortsåterkallelse — ökat från 2 543 till 14 246. Trots denna betydande ansvällning av ärendena har t. o. m. budgetåret 1955/56 anslag beviljats endast för förstärkning med tillhoppa 6 kontorsbiträden. Denna personalökning har ej varit tillfyllest för att hålla arbetet flytande. — Sammanlagt tjänstgör nu — förutom den särskilda personalen för investeringsskattens debitering och uppbörd — 6 kanslibiträden och 22 kontorsbiträden å detaljerna. Kontorsbiträdenas andel av biträdespersonalen, som enligt 1947 års biträdesutrednings normer icke borde överstiga 60 procent, har numera för kansliavdelningarnas del stigit till 65,6 procent mot enligt utredningen avsedda 59,7 procent, och proportionen är som synes särskilt ogynnsam inom bilregister- och körkortsdetaljerna, vilket lett till ideliga personalbyten. Förstärkning av biträdesorganisationen bör därför avse tjänster över kontorsbiträdesgraden. Överståthållarämbetet föreslår uppflyttning av en kanslibiträddestjänst till kontoristtjänst i Ca 13 samt inrättande av en ny kontoristtjänst i Ca 13 och två kanslibiträddestjänster i Ca 11. Den uppflyttade kontoristtjänsten avses härvid för diarie- och längdföring samt övrigt förekommande bokförings- och expeditjonsarbete å bilregisterdetaljens skatteexpedition. Den nya kontoristtjänsten avses för diarietjänst m. m. å körkortsdetaljen. Det ena kanslibiträdet erfordras å bilskatteexpeditionen för arbetsuppgifter, som f. n. åvila den föreslagna kontoristen. Det andra kanslibiträdet avses för besvarande av telefonförfrågningar till automobilregistret.

4 a) Fr. o. m. den 1 juli 1952 anvisades medel för 5 nya befattningar som amanuenser eller kanslist. Ämbetet antog 3 amanuenser och 2 kans-

lister. Den ena av dessa kanslistbefattningar har förut på grund av uppkommen vakans utbytt mot amanuens tjänst. Ämbetet avser nu att ersätta den återstående kanslistbefattningen med en amanuens tjänst.

5) För budgetåret 1955/56 beräknade ämbetet kostnaderna för tillfällig personal till 45 000 kronor. För budgetåret 1956/57 uppskattar ämbetet samma kostnader till lägst 26 000 kronor sålunda: För tillfällig personal för arbete i samband med återbetalning av överskjutande skatt beräknas ett belopp av 6 000 kronor. — Ärenden rörande uttagande av skatt av personer bosatta å utrikes ort har ökat kraftigt under de senaste åren, vartill kommer nya arbetsuppgifter angående uttagande av utländska skatter för här i riket bosatta personer (2 165 ärenden under 1954). Antalet restitutioner har ökat. Den granskning, som föregår ämbetets beslut rörande avskrivning och avkortning av i Stockholms stad påförda utskylder har för att göras så effektiv som möjligt under vissa perioder av året skett med arbetskraft, som uteslutande avdelats för ändamålet. På grund härav har viss tillfällig arbetskraft måst anlitas för vissa andra arbetsuppgifter. En ytterligare arbetsuppgift, som under senare år tilltagit i betydelse och därför kräver mera arbetskraft, är ämbetets åligganden enligt uppbördsförordningen i fråga om fastställande av arbetsgivares ansvar för anställdas skatter. Utgifterna för tillfällig personal för nu nämnda arbetsuppgifter uppskattas av ämbetet till 12 000 kronor. — Kostnaderna för utlämning av blanketter, sorteringsarbete å kupongskattekontoret samt upplysningstjänst beräknas till ett med hänsyn till inträdda löneökningar med 1 000 kronor förhöjt belopp eller till 8 000 kronor. — Erforderligt belopp för tillfällig personal blir sålunda (6 000 + 12 000 + 8 000) 26 000 kronor.

Departementschefen

Den för innevarande budgetår anställda arbetskraften för biträde vid handläggningen av naturalisationsärendena torde i enlighet med överståthållarämbetets hemställan böra bibehållas även under nästa budgetår. Inrättandet av en kanslisttjänst för arbetet med tillsyn av stiftelser är jag icke beredd att tillstyrka redan nu, innan erfarenhet vunnits om storleken av den ökning av hithörande arbetsuppgifter, som beslutad ändring i kommunalskattelagen kommer att medföra. Den alltjämt fortgående ökningen av arbetsuppgifterna med motorfordons- och körkortsärenden nödvändiggör viss ytterligare förstärkning av arbetskraften å ämbetets trafiksektion. Under hänvisning till vad chefen för civildepartementet anfört vid anmälan av för flera huvudtitlar gemensamma frågor föreslår jag därför, att en tjänst som kanslibitråde i Ca 11 å sektionen omändras till en kontoristtjänst i Ca 13. Därutöver tillstyrker jag, att personalen på sektionen något förstärkes med tillfällig arbetskraft i biträdesgrad. Förslaget i övrigt rörande kansliavdelningarna har icke givit mig anledning till erinran. Med hänsyn till att den särskilda avgiften vid investering i motorfordon skall

uttagas även under 1956, erfordras den härmed sysselsätta extra personalen även under första delen av budgetåret 1956/57. Kostnaden för avlöning av denna personal vid överståthållarämbetet upptager jag till 13 000 kronor.

Jag biträder ämbetets förslag i vad angår skatteavdelningen. Enligt grunderna för den reglerade befordringsgången bör tre extra ordinarie kontorsbiträden fr. o. m. nästa budgetår erhålla tjänster i Ca 8.

Vad jag sålunda föreslagit medför en höjning av anslaget med 27 200 kronor för personalen å kansliavdelningarna och en minskning å 4 000 kronor för skatteavdelningen. Den automatiska utgiftsstegringen beräknas för kansliavdelningarna till 151 200 kronor och för skatteavdelningen till 290 900 kronor. Anslaget skulle alltså höjas med (27 200 — 4 000 + 151 200 + 290 900) 465 300 kronor eller i runt tal 465 000 kronor.

Anslaget beräknas för kansliavdelningarna sålunda: avlöningar till överståthållaren och underståthållaren oförändrat 68 200 kronor, avlöningar till ordinarie tjänstemän 830 500 (+ 3 000) kronor, arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, oförändrat 26 000 kronor, avlöningar till övrig icke-ordinarie personal 406 300 (+ 43 900) kronor, representationsbidrag till överståthållaren oförändrat 20 000 kronor och rörligt tillägg 315 800 (+ 132 100) kronor.

För skatteavdelningen upptager jag följande anslagsposter, nämligen avlöningar till ordinarie tjänstemän 2 145 200 (— 3 500) kronor, avlöningar till övrig icke-ordinarie personal 627 800 (+ 28 800) kronor och rörligt tillägg 685 200 (+ 260 700) kronor.

För ämbetet i dess helhet torde alltså anslagsposterna uppföras med följande belopp: avlöningar till överståthållaren och underståthållaren oförändrat 68 200 kronor, avlöningar till ordinarie tjänstemän 2 975 700 (— 500) kronor, arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, oförändrat 26 000 kronor, avlöningar till övrig icke-ordinarie personal 1 034 100 (+ 72 700) kronor, representationsbidrag till överståthållaren oförändrat 20 000 kronor och rörligt tillägg 1 001 000 (+ 392 800) kronor.

I anledning av förslagen bör vidare i fråga om personalförteckningen antalet kontoristtjänster ökas med en och antalet kanslibiträdestjänster minskas med en samt antalet kontorsbiträdestjänster ökas med tre.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga de ändringar i personalförteckningen för överståthållarämbetet, vilka erfordras i anledning av vad jag i det föregående föreslagit;

b) fastställa följande avlöningsstat för överståthållarämbetet, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1956/57:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till överståthållaren och underståthållaren, <i>förslagsvis</i>	68 200
2. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	2 975 700
3. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	26 000
4. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	1 034 100
5. Representationsbidrag till överståthållaren ..	20 000
6. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	1 001 000
	Summa kronor 5 125 000;

c) till *Överståthållarämbetet*: *Avlöningar* för budgetåret 1956/57 anvisa ett förslagsanslag av 5 125 000 kronor.

[148] 2. *Överståthållarämbetet*: *Omkostnader*

	Anslag	Nettoutgift
1954/55	417 500	444 931
1955/56 (statsliggaren s. 1088)	422 500	
1956/57 (förslag)	451 000	

Yrkande

Överståthållarämbetet (skr. 26/8, 30/8 och 3/12 1955) föreslår, att anslaget höjes med 34 200 kronor.

	Utgifter		Anvisat 1955/56	Förslag	Ökning
	1953/54	1954/55			
1. <i>Reseersättningar</i> :					
Skatteavdelningen.....	3 403	4 673	4 000	6 000	2 000
2. <i>Expenser</i> :					
a) Kansliavdelningarna:					
Övriga expenser	97 799	116 732	96 300	109 700	13 400
b) Skatteavdelningen:					
Övriga expenser	235 000	226 000	230 000	248 800	18 800
					34 200

Motiv

1) Resekostnaderna beräknas öka med 1 000 kronor på grund av taxehöjningar för spårvagnar och bussar samt med lägst 1 000 kronor på grund av ökat antal tjänsteresor i samband med arbetet med 1957 års allmänna fastighetstaxering.

2 a) Städningskostnaderna ökar med 3 700 kronor på grund av en ofrånkomlig mindre utökning av arbetstiden för städerskorna vid kansliavdelningarna (400 kronor) och höjning av de kollektivavtalsbestämda lönerna (3 300 kronor). Kostnaderna för kungörande enligt 51 § ölförsälj-

ningsförordningen den 26 maj 1954 av ämbetets beslut i ärenden angående tillstånd till försäljning av öl beräknas belöpa sig till minst 3 000 kronor per år. Sådana kostnader har icke förekommit tidigare. Trafiksektionen har numera sammanförts till en enhet i lokaler i polishuset vid Agnegatan, vilket kommer att ge möjlighet till rationalisering av dess arbete. Sektionens möbelbestånd är emellertid delvis rent mindervärdigt, vilket skapat otrivsel bland personalen. Ämbetet hemställer därför om anvisande av ett belopp av 6 700 kronor för ersättande av de mest otidsenliga och opraktiska möblerna.

2 b) Städningskostnaderna beräknas enligt hittillsvarande grunder till 75 000 kronor.

Under budgetåret 1954/55 nedgick kostnaderna för skrivmateriel, papper och tryck på grund av förskjutningar i vissa leveranser m. m. till 32 000 kronor, vilket är onormalt lågt i jämförelse med tidigare år (48 100 kronor 1952/53, 49 600 kronor 1953/54 samt beräknat 52 000 kronor för 1955/56). Ämbetet uppskattar kostnaderna för budgetåret 1956/57 till 50 000 kronor.

Kostnaderna för inventarieunderhåll och för sådana inköp av inventarier, som ej är att hänföra till engångsanskaffning, beräknar ämbetet till 20 000 kronor, vilket i runt tal motsvarar de verkliga utgifterna under budgetåret 1954/55 (19 400 kronor). Ämbetet hemställer därjämte om anslag å 5 000 kronor för inköp av en kontaktkopieringsmaskin och en dikterings- och talregistreringsapparat, vilka skulle vara ändamålsenliga och underlätta arbetet, i synnerhet å bokgranskningskontoret.

För bindning, bokinköp och transporter har under budgetåret 1954/55 förbrukats 46 000 kronor. På grund av viss förskjutning har emellertid nämnda kostnader blivit högre än normalt. Ämbetet beräknar kostnaderna för budgetåret 1956/57 till 37 000 kronor.

Kostnaderna för skatteavdelningens tjänstebil har under budgetåret 1954/55 uppgått till 3 100 kronor. Enär bilen vid ingången av budgetåret 1956/57 varit i bruk i tre år och därför torde draga väsentligt högre underhållskostnader än tidigare, torde utgifterna för bilen vid en försiktig beräkning böra upptagas till 5 000 kronor.

Departementschefen

Ämbetets beräkning av resekostnaderna för skatteavdelningen föranleder ej erinran från min sida.

För erforderlig nyanskaffning av möbler till ämbetets trafiksektions lokaler tillstyrker jag ett belopp av 6 000 kronor. Højningen i övrigt av beloppet för kansliavdelningarnas expenser torde kunna begränsas till 5 000 kronor. Vad angår skatteavdelningen upptager jag posten för inventarieunderhåll och inköp av maskiner till 22 500 kronor och kostnaderna för avdelningens tjänstebil till 4 200 kronor eller 2 500 kronor resp. 800 kronor lägre än ämbetet beräknat. Med biträdande av ämbetets förslag i övrigt

tillstyrker jag sålunda en höjning av beloppet för övriga expenser för skatteavdelningen med 15 500 (18 800 — 2 500 — 800) kronor.

Anslaget torde alltså för nästa budgetår böra ökas med (2 000 + 6 000 + 5 000 + 15 500) 28 500 kronor till 451 000 kronor.

Jag hemställer förty, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Överståthållarämbetet: Omkostnader* för budgetåret 1956/57 anvisa ett förslagsanslag av 451 000 kronor.

[149] 3. Länsstyrelserna: Avlöningar

	Anslag	Nettoutgift
1954/55	37 300 000	37 638 040
1955/56 (statsliggaren s. 1088) ..	37 800 000	
1956/57 (förslag)	42 100 000	

Länsstyrelserna har i framställningar, vilka inkommit under augusti och september 1955, avgivit förslag till beräkning av utgifterna under nästa budgetår för ifrågavarande ändamål.

Vissa länsstyrelser har härvid hemställt om inrättande av nya tjänster eller ändring i lönegradsplaceringen av befintliga tjänster. I enlighet med framställningar från civila statsförvaltningens tjänstemannaförbund och Sveriges juristförbund har sålunda från vissa län föreslagits uppflyttning av tjänsten som förste länsassessor från Ca 33 till Ca 37. De särskilda yrkandena innebär i övrigt, i vad angår tjänster som skall redovisas å personalförteckningen, följande.

Länsstyrelserna i Stockholms och Kalmar län föreslår, att en länsnotarie-tjänst i Ca 25 å landskansliet vid vardera länsstyrelsen omändras till tjänst som förste länsnotarie i Ca 27 på grund av ändrad ansvarsställning för befattningen resp. med hänsyn till de kvalificerade arbetsuppgifter, som är förenade med tjänsten.

Länsstyrelsen i Stockholms län har vidare föreslagit, att en tjänst som kanslibitråde i Ca 11 å kameralsektionen med hänsyn till befattningshavarens arbetsuppgifter omändras till en kontoristtjänst i Ca 13 och att den extra befattningen i Cg 11 som föreståndare för det för riket gemensamma skattereklamationskontot och det centrala registret över utfärdade debetsedlar å preliminär skatt för danska, finska och norska arbetstagare omändras till ordinarie kanslibitrådestjänst i Ca 11.

Länsstyrelserna i Uppsala, Kronobergs och Hallands län hemställer, att tjänsterna som förste länsnotarie i Ca 27 å landskansliet med hänsyn till arbetsuppgifternas art uppflyttas till Ca 29.

Envar av *länsstyrelserna i Uppsala, Östergötlands och Hallands län* har vidare under åberopande av arbetsvolymens ökning hemställt om inrättande av en länsnotariatjänst i reglerad befordringsgång å landskansliet.

Länsstyrelsen i Uppsala län föreslår därjämte uppflyttning av två landskanslisttjänster i Ce 19 å landskansliet till 21 lönegraden och placering av en sådan tjänst å övergångsstat i lönegrad Ca 21 samt inrättande av en befattning som kansliskrivare i Ca 15 å landskansliets planeringssektion.

Länsstyrelsen i Östergötlands län hemställer, att en ordinarie landskanslist i Ca 21, vilken sedan 1941 varit anställd hos statens biltrafiknämnd, där han är extra ordinarie förste byråsekreterare och extra byrådirektör, föres å övergångsstat.

Länsstyrelserna i Gotlands, Blekinge och Örebro län har föreslagit inrättande av en kanslibiträddestjänst i Ca 11 å respektive landskansliers planeringssektion. Som skäl härför har åberopats arbetsvolymens ansvällning och tillkomsten av nya ärendegrupper, vilket medfört större behov av kvalificerad biträdeshjälp.

Länsstyrelsen i Skaraborgs län föreslår, att en biträddestjänst i Ca 8 å folkbokföringsdetaljen omändras till kanslibiträddestjänst i Ca 11. Innehavaren av denna uppflyttade befattning skulle svara för de tryckande registren.

Med hänvisning till särskild framställning till Kungl. Maj:t den 5 maj 1955 har *länsstyrelsen i Gotlands län*, under framhållande av att länet saknar taxeringsinspektörstjänst och att med hänsyn härtill taxeringssektionens ordinarie landskanslist måste anförtros åtskilliga arbetsuppgifter, som normalt ankommer å taxeringsinspektör, hemställt, att en landskanslisttjänst i Ca 21 å taxeringssektionen uppflyttas till förste landskanslisttjänst i Ca 25. Länsstyrelsen hemställer därjämte, att en icke-ordinarie landskanslisttjänst å landskansliet göres ordinarie i lönegrad Ca 21. I sistnämnda hänseende framhåller länsstyrelsen, att ordinarie tjänst i Ca 21 saknas, vilket försvårar rekryteringen. Den ifrågavarande icke-ordinarietjänsten har under en sexårsperiod haft fem olika innehavare. För närvarande är tjänsten besatt med väl kvalificerad befattningshavare, som önskar kvarstanna i länet, om tjänsten blir ordinarie.

Under framhållande av önskvärdheten av ett intensifierat bokgranskningsarbete hemställer envar av *länsstyrelserna i Kristianstads, Västernorrlands och Norrbottens län* om inrättande av ytterligare en tjänst som taxeringsassistent-taxeringsrevisor i lönegraderna Cf 19—Ca 25.

Länsstyrelsen i Malmöhus län har föreslagit inrättande av en tjänst som länsassessor i Ce 32 å planeringssektionen som kvalificerat biträde åt och ersättare för sektionschefen samt, med hänsyn till det ansvar och den befälsställning, som följer med befattningen, uppflyttning av tjänsten som förste expeditionsvakt från Ca 12 till Ca 14.

Länsstyrelsen i Skaraborgs län begär, att en tjänst som biträdande taxeringsintendent eller alternativt en tjänst som länsassessor i Ca 31 inrättas å landskontoret.

Länsstyrelsen i Västmanlands län hemställer om inrättande av en kon-

toristtjänst i Ca 13 å landskontorets taxeringssektion, avsedd för kvalificerad biträdeshjälp åt taxeringsrevisionspersonalen.

Under framhållande av den väsentligt ökade arbetsbelastningen, vilken fått till följd en rätt avsevärd arbetsbalans, har *länsstyrelsen i Kopparbergs län* yrkat, att en länsnotarietjänst i Ca 25 inrättas å landskansliet.

Länsstyrelsen i Västernorrlands län föreslår inrättande av en tjänst som förste länsnotarie i Ca 27, avsedd för kvalificerade arbetsuppgifter å landskansliets planeringssektion.

Länsstyrelsen i Norrbottens län har föreslagit, att en tjänst som kansli-skrivare i Ca 15 nyinrättas å landskansliets planeringssektion samt att tjänsten som landshövdingens sekreterare med hänsyn till särskilda krav på befattningshavarens allmänna duglighet och skicklighet uppflyttas från Ca 11 till Ca 13.

Slutligen har *länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län* i särskild framställning (skr. 5/10 1955) hemställt om förstärkning av den kvalificerade juristpersonalen å landskansliet. Länsstyrelsen åberopar bl. a. den stora arbetsbördan, främst å planerings- och socialsektionerna, och framhåller, att den på grund av brist på lämplig arbetskraft icke kan ägna tillfredsställande handläggning åt eller taga önskvärda initiativ i med hänsyn till länets speciella struktur särskilt betydelsefulla ärendegrupper angående kommunala indelningsfrågor samt frågor rörande vattenförsörjning, avlopp och förbättring av sanitära förhållanden i övrigt.

Enligt länsstyrelsernas förslag bör antalet ordinarie kontorsbiträdestjänster med tillämpning av grunderna för den reglerade befordringsgången öka med 12.

Vad angår behovet av medel för avlöningar under budgetåret 1956/57 utvisar en sammanställning av länsstyrelsernas förslag, att anslaget i dess helhet borde beräknas till i runt tal 42 175 000 kronor.

Departementschefen

Såsom jag vid anmälan i föregående års statsverksproposition av motsvarande anslag erinrat om (XI ht., s. 425), innebar den fr. o. m. den 1 januari 1953 beslutade omorganisationen av länsstyrelserna, att en sektionsindelning skulle genomföras inom desamma, i samband varmed en delegering av ärendena för att få till stånd ett bättre utnyttjande av den kvalificerade personalen skulle äga rum. Jag framhöll vidare, att jag, eftersom omorganisationen icke ännu vore slutförd vid flertalet länsstyrelser och tillräcklig erfarenhet således ej föreläge för bedömande av länsstyrelsernas eventuella behov av ytterligare kvalificerad arbetskraft, icke vore beredd att tillstyrka framlagda förslag om dylik personalförstärkning. I stort har förhållandena sedan dess icke undergått någon sådan förändring, som ger anledning att innevarande år bedöma länsstyrelsernas förslag annorlunda. Den nya organisationen har sålunda ännu varit i kraft för kort

tid för att motivera allmänna personalförstärkningar eller mera generella lönegradsuppflyttningar. I fråga om landskontoren och speciellt deras taxeringssektioner vill jag vidare erinra om det nyligen framlagda betänkandet angående en effektivare taxering, vilket även innefattar en bedömning av behovet av den personal, som erfordras för länsstyrelsernas befattning med taxeringsfrågorna. En eventuell förstärkning av den för dessa arbetsuppgifter avsedda personalen bör övervägas först i samband med behandlingen av detta betänkande.

Om jag sålunda ej är beredd att i allmänhet biträda framförda förslag om personalförstärkning eller lönegradsuppflyttning, föreligger å andra sidan i vissa fall sådana speciella förhållanden, som synes mig motivera ett annat ställningstagande. På grund av väsentliga svårigheter att med tillgänglig personal bemästra den tilltagande arbetsbördan bör sålunda en extra länsnotarie anställas å landskansliet i Östergötlands län och en tjänst som länsnotarie i reglerad befordringsgång inrättas å landskansliet i Kopparbergs län. Därjämte förordar jag, att den vid länsstyrelsen i Västernorrlands län med hänsyn till arbetsuppgifter i anledning av vattenregleringar m. m. anställda extra länsnotarien bibehålles. Med hänsyn till angelägenheten av att viktiga frågor rörande kommunala indelningar samt vattenförsörjning och avlopp m. m. i Göteborgs och Bohus län bringas till avgörande, tillstyrker jag, att länsstyrelsen beredes tillfällig personalförstärkning genom att medgivande lämnas till dubblering under högst två år av en länsassessorstjänst å landskansliet. För några fall förordar jag en viss mindre ökning av personalen genom anställande av extra arbetskraft i lägre biträdesgrad. Med anledning av att den särskilda investeringsavgiften å motorfordon skall uttagas jämväl under innevarande år, erfordras den härmed sysselsatta extra personalen även under förra delen av budgetåret 1956/57. Kostnaden härför upptager jag till 143 000 kronor.

Under hänvisning till vad chefen för civildepartementet anfört vid anmälan av för flera huvudtitlar gemensamma frågor förordar jag, att tjänsterna som förste länsnotarie å landskanslierna i Uppsala, Kronobergs, Blekinge och Hallands län uppflyttas från Ca 27 till Ca 29 samt att den icke-ordinarie landskanslistjänsten å landskansliet i Gotlands län göres ordinarie i lönegraden Ca 21. Enligt grunderna för den reglerade befordringsgången bör ytterligare tolv ordinarie kontorsbiträdestjänster i Ca 8 inrättas fr. o. m. nästa budgetår. Antalet ordinarie kontorsbiträden torde i enlighet härmed upptagas till 369.

I anslutning till länsstyrelsens i Skaraborgs län hemställan om inrättande av en kanslibiträdestjänst å landskontorets folkbokföringsdetalj vill jag meddela, att översyn av biträdesorganisationen å dessa detaljer pågår och att jag avser att vidtaga de lönegradsjusteringar i fråga om icke-ordinarie biträdestjänster, vartill översynen kan ge anledning. Dessa justeringar kommer dock ej att påverka anslagsberäkningen.

På grund av avgång kan i fråga om förteckningen över tjänstemän å övergångsstat en länsbokhållare av första klass i Ca 27 utgå samt antalet länsassessorer i Ca 30, landskanslister i Ca 21 samt landskanslister och landskontorister i Ca 19 nedsättas med resp. tre, en och åtta till resp. tre, två och tio.

Vad angår anslagsbehovet bör anslagsposten till avlöningar till landshövdingarna med hänsyn till påräknelig belastning upptagas till 800 000 (— 50 000) kronor.

Till avlöningar till övriga tjänstemän å ordinarie stat bör beräknas ett belopp av 19 300 000 (+ 300 000) kronor.

Medelsbehovet för avlöningar till tjänstemän å övergångsstat, vilket för innevarande budgetår bort höjas till belopp, överensstämmande med de nya grundlönetabellerna, upptages, med omräkning i enlighet med dessa tabeller, till 261 000 (+ 34 000) kronor.

Från anslagsposten till arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, torde få bestridas kostnaderna för arvoden till sakkunniga biträden åt länsstyrelserna i frågor rörande psykologiskt försvar, vilka kostnader kan beräknas till 18 000 kronor. Med hänsyn jämväl till den automatiska höjningen av arvodena till föredragandena hos civilbefälharna torde under posten anvisas 158 000 (+ 28 000) kronor. För ersättning till militärassistenter bör beräknas 102 000 (+ 10 000) kronor. Kostnaderna för ersättning till inkvarteringschefer torde kunna uppskattas till 13 000 (+ 2 000) kronor. Posten till ersättning åt vägtrafikombud upptages till 70 000 (+ 20 000) kronor. Anslagsposten i dess helhet skulle alltså uppgå till (158 000 + 102 000 + 13 000 + 70 000) 343 000 (+ 60 000) kronor.

Medelsbehovet för avlöningar till övrig icke-ordinarie personal upptager jag till 13 200 000 (+ 200 000) kronor.

För särskilda löneförmåner till ordinarie tjänstemän (representationsbidrag till landshövdingarna) bör beräknas oförändrat 283 000 kronor.

Anslagsposten till tilläggsförmåner åt befattningshavare på äldre stat torde med hänsyn till ökat kristillägg upptagas till 18 000 (+ 2 000) kronor.

För rörligt tillägg erfordras 7 895 000 (+ 3 754 000) kronor.

Anslaget bestämmes alltså till (800 000 + 19 300 000 + 261 000 + 343 000 + 13 200 000 + 283 000 + 18 000 + 7 895 000) 42 100 000 (+ 4 300 000) kronor.

I anledning av mina förslag torde vidare vissa ändringar böra vidtagas i personalförteckningen för länsstyrelserna.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen, att

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga de ändringar i personalförteckningen för länsstyrelserna, vilka erfordras i anledning av de av mig framlagda förslagen;

b) godkänna följande avlöningsstat för länsstyrelserna, att tillämpas tillsvidare fr. o. m. budgetåret 1956/57:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till landshövdingarna, <i>förslagsvis</i>	800 000	
2. Avlöningar till övriga tjänstemän å ordinarie stat, <i>förslagsvis</i>	19 300 000	
3. Avlöningar till tjänstemän å övergångsstat, <i>förslagsvis</i>	261 000	
4. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t:		
a. Ersättning till sakkunniga för biträde vid utredningar m. m., <i>förslagsvis</i>	158 000	
b. Ersättning till militärassistenter, <i>förslagsvis</i>	102 000	
c. Ersättning till inkvarteringschefer, <i>förslagsvis</i>	13 000	
d. Ersättning till vägtrafikombud, <i>förslagsvis</i>	70 000	343 000
5. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	13 200 000	
6. Särskilda löneförmåner till ordinarie tjänstemän (representationsbidrag till landshövdingarna), <i>förslagsvis</i>	283 000	
7. Tilläggsförmåner åt befattningshavare å äldre stat, <i>förslagsvis</i>	18 000	
8. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	7 895 000	
		<u>Summa kronor 42 100 000;</u>

c) till *Länsstyrelserna*: *Avlöningar* för budgetåret 1956/57 anvisa ett förslagsanslag av 42 100 000 kronor.

[150] 4. Länsstyrelserna: Sjukvård m. m.

	Anslag	Nettoutgift
1953/54	195 000	231 325
1954/55	225 000	237 114
1955/56 (statsliggaren s. 1096)	225 000	
1956/57 (förslag)	225 000	

Enligt *länsstyrelsernas* beräkningar skulle de sammanlagda utgifterna för nästa budgetår uppgå till 217 800 kronor.

Departementschefen

Med hänsyn till belastningen under budgetåret 1954/55 torde anslaget böra uppföras med oförändrat belopp. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Länsstyrelserna: Sjukvård m. m.* för budgetåret 1956/57 anvisa ett förslagsanslag av 225 000 kronor.

[151] 5. *Länsstyrelserna: Reseersättningar*

	Anslag	Nettoutgift
1953/54	850 000	1 113 704
1954/55	950 000	965 089
1955/56 (statsliggaren s. 1096)	1 050 000	
1956/57 (förslag)	1 200 000	

Enligt *länsstyrelsernas* förslag skulle medelsbehovet under nästa budgetår uppgå till sammanlagt 1 111 300 kronor.

Departementschefen

På grund av taxehöjningar inom kommunikationsväsendet och med hänsyn till att den under budgetåret infallande allmänna fastighetstaxeringen kommer att medföra stegrade resekostnader för landskontorens personal föreslår jag, att anslaget uppräknas med 150 000 kronor till 1 200 000 kronor.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Länsstyrelserna: Reseersättningar* för budgetåret 1956/57 anvisa ett förslagsanslag av 1 200 000 kronor.

[152] 6. *Länsstyrelserna: Expenser*

	Anslag	Nettoutgift
1953/54	5 290 000	6 170 506
1954/55	5 770 000	6 208 279
1955/56 (statsliggaren s. 1097)	5 810 000	
1956/57 (förslag)	6 510 000	

Yrkanden

1) Enligt *länsstyrelsernas* beräkningar skulle medelsbehovet för nästa budgetår utgöra 6 100 900 kronor, varav för bränsle, lyse och vatten 946 400 kronor, för övriga expenser för eget behov 4 872 700 kronor och för expenser för annat än eget behov 281 800 kronor.

2) *Byggnadsstyrelsen* uppskattar medelsbehovet för möblering av representationsrum i vissa landshövdingeresidens samt för renovering av möbler och textilier i residensen till 235 000 kronor.

3) *Länsstyrelsernas utbildningsnämnd* (skr. 2/9 och 27/10 1955) hemställer, att för nästa budgetår måtte anvisas 40 700 kronor till kurser för utbildning av landskanslist, 38 000 kronor till utbildningskurser för biträdespersonal vid landskontor och häradsskrivarkontor, 2 800 kronor till arvoden åt nämndens ledamöter samt 1 500 kronor för studiekonferenser för landsstatstjänstemän.

Motiv

3) En kurs för utbildning av landskanslisters å landskontor samt aspiranter å härads-skrivar- och kronokamrerartjänster har börjat under hösten 1955 och skall avslutas med kursens speciella del hösten 1956. Kostnaderna för denna del av kursen uppskattas till 15 200 kronor.

Med hänsyn till att antalet befattningshavare, vilka väntar på att få genomgå den utbildning som erfordras för erhållande av ordinarie landskanslisttjänst å landskontor samt härads-skrivar- och kronokamrerartjänst, alltså är stort, anser nämnden det behövt att en ny kurs anordnas med början hösten 1956. För denna kurs beräknas kostnaden för nu ifrågasvarande budgetår till 10 600 kronor.

Den år 1954 till innevarande budgetår, med början under våren 1956, planerade kursen för utbildning av landskanslisters å landskansli har nämnden beslutat inställa, enär utbildningsbehovet visat sig vara mindre än beräknat. I enlighet med den ursprungliga planen för utbildning av ifrågasvarande befattningshavare bör emellertid en ny sådan kurs anordnas med början under våren 1957. Nämnden beräknar kostnaden för den under budgetåret 1956/57 infallande allmänna delen av denna kurs till 14 900 kronor.

Vad angår äskandet rörande medel till särskilda utbildningskurser för biträdespersonal å landskontor och härads-skrivarkontor hänvisar utbildningsnämnden till en utarbetad promemoria med förslag till utbildning av ifrågasvarande personal. I promemorian framhålls vikten av att personalen vid landskontoren och härads-skrivarkontoren har sådana kunskaper, att den vid sin livliga kontakt med allmänheten i uppboords- och taxeringsfrågor kan stå de sökande väl till tjänst och lämna riktiga upplysningar. En god utbildning befrämjar även i övrigt arbetsresultatet, varjämte det ur effektivitets- och rationaliseringssynpunkter är önskvärt, att envar av biträdespersonalen ej endast behärskar sin detaljs arbete utan även äger ett visst mått av kunnande rörande samtliga landskontorens och härads-skrivarkontorens arbetsuppgifter.

Anordningar med detta syfte har åren 1953 och 1955 vidtagits vid länsstyrelsen i Stockholms län, som anordnat kurser för biträden, med viss tids praktisk tjänstgöring, vid landskontoret och vissa härads-skrivarkontor. Kurserna, som rönt stort intresse från biträdespersonalens sida, har förlagts till lokal inom länsstyrelsen och omfattat i regel 2 timmar i veckan å tjänstetid under 2—3 månader. Med ledning av erfarenheterna i Stockholms län förordar nämnden, att dylika kurser anordnas i länen. Kurserna bör förslagsvis omfatta lägst 40 och högst 48 undervisningstimmar i folkbokföring, taxering, uppboord samt allmänt kamerala spörsmål m. m. enligt grunder, som närmare utvecklas i promemorian. För biträdespersonalen vid landskontoret samt vid härads-skrivarkontoren i och i omedelbar närhet av residensstaden bör kurserna uppläggas på sätt som skett i Stockholms län. För

personal, som ej kan deltaga i dessa kurser, bör anordnas koncentrerade kurser i residensstaden eller, i undantagsfall, på annan plats i länet. En sådan kurs skulle taga omkring två veckor i anspråk.

Kostnaderna för deltagarnas resor till och från utbildningskurs bör bekostas av statsmedel. Av statsmedel bör även lämnas bidrag för uppehåll å kursorten till befattningshavare, som ej är där stationerad, i de fall övernattning måste ske, med förslagsvis 10 kronor per dygn. Varje kurs bör omfatta högst 20 deltagare. Lärarna vid kurserna synes böra erhålla en viss mindre ersättning, förslagsvis 10 kronor per undervisningstimme.

Det synes önskvärt att kurserna kan anordnas redan under budgetåret 1956/57. Kostnaderna beräknas till 18 000 kronor för läroböcker och arvoden till lärarna samt 20 000 kronor för rese- och traktamentsersättningar till därtill berättigade.

Departementschefen

Kostnaderna för de ändamål, för vilka länsstyrelserna beräknat medel, har enligt länsstyrelsernas egna uppgifter under de två senaste budgetåren uppgått till omkring 5 200 000 resp. 5 250 000 kronor. För nästa budgetår måste räknas med att kostnaderna kommer att icke oväsentligt stiga bl. a. på grund av genom nytt kollektivavtal höjda städningslöner samt ökade priser på papper, trycksaker m. m. Jag anser, att för budgetåret 1956/57 bör beräknas 5 992 000 kronor, varav 884 000 kronor för bränsle, lyse och vatten, 4 808 000 kronor till övriga expenser för eget behov och 300 000 kronor till expenser för annat än eget behov. I posten till övriga expenser för eget behov ingår preliminärt beräknade utgifter å 168 000 kronor för utbyggnad eller utbyte av telefonväxlar i Stockholms, Hallands och Kopparbergs län och 200 000 kronor för anskaffande av inventarier m. m. i samband med inflyttning i nybyggda tjänstelokaler för länsstyrelserna i Kopparbergs och Jämtlands län. Vidare har jag med hänsyn till det skick, vari nuvarande bilar befinner sig, räknat med utbyte av tjänstebilarna i fem län.

Till anskaffande av s. k. fönsterkuvert för försändande till de skattskyldiga av debetsedlar samt tryckning genom postverkets försorg av anställningskort, uppbörds kort och debetsedlar upptager jag oförändrat 400 000 kronor. Kostnaden för möblering av och underhåll av inredningar i representationsrum i landshövdingeresidensen torde för nästa budgetår kunna begränsas till 70 000 kronor.

Emot de av länsstyrelsernas utbildningsnämnd gjorda medelsberäkningarna för kurserna för utbildning av landskanslistor, för arvoden till nämndens ledamöter och för studiekonferenser för landsstatstjänstemän har jag icke annan erinran än att arvoden till ledare av utbildningskurserna för landskanslistor, vilka av nämnden föreslagits höjda med 200 kronor för envar av de tre kurserna, bör upptagas till oförändrade belopp resp. 2 000,

1 000 och 1 500 kronor. För ifrågavarande ändamål bör beräknas (15 000 + 10 400 + 14 700 + 2 800 + 1 500) 44 400 kronor.

Vad angår den av utbildningsnämnden planerade kursverksamheten för utbildning av viss biträdespersonal delar jag nämndens uppfattning, att sådana kurser torde ge värdefulla resultat såväl ur intern arbetssynpunkt som i fråga om personalens kontakt med allmänheten. Ehuru jag icke är beredd att nu föreslå anvisande av särskilda medel för ändamålet, förutsätter jag därför, att kursverksamhet i den form som tillämpats i Stockholms län skall, inom ramen för redan tillgängliga medel, kunna äga rum under budgetåret.

Liksom för innevarande budgetår torde medel anvisas till bestridande av kostnaderna för länsstyrelsernas antagningsnämnds verksamhet. Dessa kostnader upptager jag för nästa budgetår till 3 600 (— 700) kronor.

Anslaget uppföres alltså med (5 992 000 + 400 000 + 70 000 + 44 400 + 3 600) 6 510 000 (+ 700 000) kronor.

Den sålunda gjorda beräkningen — liksom beräkningen av övriga omkostnadsanslag av huvudtiteln — har så avpassats, att upptagna belopp torde kunna rymma alla förutsebara eller inom kontroll liggande kostnader för de ändamål anslagen avser. Jag förutsätter därför, i fråga om såväl detta som övriga nyssnämnda anslag, att belastningen normalt skall kunna hållas inom den bestämda ramen samt att överskridande icke skall behöva förekomma annat än i undantagsfall och på grund av förhållanden, som icke kunnat förutses vid beräkningen.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Länsstyrelserna: Expenser* för budgetåret 1956/57
anvisa ett förslagsanslag av 6 510 000 kronor.

[153] 7. *Länsstyrelserna: Publikationstryck*

	Anslag	Nettoutgift
1953/54	150 000	156 836
1954/55	175 000	145 776
1955/56 (statsliggaren s. 1102)	175 000	
1956/57 (förslag)	175 000	

Länsstyrelserna har uppskattat medelsbehovet för nästa budgetår till 172 900 kronor.

Departementschefen

Med hänsyn till vissa prishöjningar upptager jag anslaget till oförändrat belopp och hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Länsstyrelserna: Publikationstryck* för budgetåret
1956/57 anvisa ett förslagsanslag av 175 000 kronor.

[154] 8. Landsfogdarna m. fl.: Avlöningar

	Anslag	Nettoutgift
1953/54	1 310 000	1 186 283
1954/55	1 345 000	1 296 944
1955/56 (statsliggaren s. 1102)	1 400 000	
1956/57 (förslag)	1 550 000	

Yrkanden

1) *Länsstyrelsernas* anslagsäskanden upptager för den under länsstyrelserna sorterande personalen ett belopp av i runt tal 1 111 900 kronor.

2) *Riksåklagarämbetet* (skr. 31/8 1955) har hemställt om inrättande av ytterligare sex fasta landsfogdeassistenttjänster i Ce 27. Vid bifall härtill ökas det av länsstyrelserna äskade beloppet för fast stationerad personal med 119 100 kronor, och utgör det belopp, som riksåklagarämbetet beräknar för den ämbetet underställda åklagaraspirantorganisationen (ambulerande landsfogdeassistenter och aspiranter), 260 000 kronor jämte rörligt tillägg eller 325 000 kronor. Därest ämbetets hemställan ej skulle vinna bifall, bör anslaget till åklagaraspirantorganisationen upptagas till 345 000 kronor jämte rörligt tillägg eller ca 431 300 kronor.

3) *Länsstyrelsen i Malmöhus län* (skr. 31/8 1955) föreslår att tjänsten som biträdande landsfogde i länet överföres på ordinarie stat. Länsstyrelsen åberopar därvidlag skrivelse från juristförbundet, vari framhålls som motivering för önskemålet om ordinariesättning, att tvekan ej torde föreligga om det framtida behovet av biträdande landsfogdetjänster och att befordran till tjänsterna sker vid en förhållandevis hög ålder.

Motiv

2) De tjänsteåligganden som åvilar landsfogdarna är numera så betungande, att ett betydande behov av assistenthjälp föreligger inom organisationen. Inom inrikesdepartementet tillkallade sakkunniga uttalade i en den 1 december 1954 avgiven promemoria, att behov för närvarande föreläge av åtta tjänster som biträdande landsfogde samt 14 fasta och sju ambulerande landsfogdeassistenter. I enlighet med beslut av 1955 års riksdag finnes nu inrättade åtta tjänster som biträdande landsfogde samt åtta fasta landsfogdeassistenttjänster och 13 tjänster som ambulerande assistent. Med den kännedom ämbetet äger om arbetsförhållandena inom landsfogdeorganisationen anser ämbetet det angeläget, att de i promemorian föreslagna ytterligare sex fasta assistenttjänsterna — en i vardera av Stockholms, Kalmar, Malmöhus och Västernorrlands län samt två i Norrbottens län — inrättas från och med budgetåret 1956/57. Merkostnaden i fråga om löner för inrättandet av dessa tjänster utgör i runt tal 12 000 kronor. Den verkliga fördyringen blir dock lägre genom inbesparingar av tjänstgörings-traktamenten. Dessa inbesparingar torde enligt vad de sakkunniga beräknat komma att motsvara merkostnaden för grundlön eller ca 9 500 kronor.

Vad angår behovet av åklagaraspiranter beräknas att åtta tjänster inom stadsfiskalsorganisationen kommer att få besättas under tiden fram till utgången av budgetåret 1956/57 på grund av organisationens utbyggnad. Förutom den personal som behövs härför erfordras ytterligare ett antal landsfogdeassistenter såsom biträdande åklagare och som vikarier för stadsfiskalerna. Med stöd av vunna erfarenheter anser ämbetet denna förstärknings- och vikarieorganisation böra omfatta minst 25 landsfogdeassistenter. Stadsfiskalsorganisationen skulle alltså behöva förstärkas med (8 + 25) 33 befattningshavare.

Inom närmaste tiden skall tillsättas två landsfogdetjänster, en biträdande landsfogdetjänst och sju fasta assistenttjänster. Härjämte skall finnas 13 ambulerande assistenter, av vilka sex enligt ämbetets hemställan ovan från och med budgetåret 1956/57 bör omvandlas till fasta assistenter. Under en nära framtid erfordras alltså inom landsfogdeorganisationen 23 befattningshavare.

Enligt ämbetets beräkningar skulle alltså omkring 56 befattningshavare erfordras inom den närmaste framtiden. För tillgodoseende av detta behov finnes att tillgå 54 nu i tjänst varande aspiranter och assistenter, som ej innehar eller varaktigt uppehåller fast tjänst inom åklagarväsendet. Tillgänglig personal förslår alltså ej ens för behovet under budgetåret 1956/57. För att täcka detta behov och för att tillgodose det ytterligare personalbehov som uppkommer genom avgång, erfordras följaktligen antagning och utbildning av ytterligare ett antal åklagaraspiranter. Ämbetet räknar med att för sådant ändamål åtta aspiranter bör anställas under budgetåret 1955/56 och fem aspiranter under budgetåret 1956/57.

Av de 54 aspiranter och e. o. landsfogdeassistenter, som nu tjänstgör inom aspirantorganisationen, beräknas ett 20-tal ha tagits i anspråk för fasta tjänster inom åklagar- och polisväsendet före ingången av budgetåret 1956/57. 21 befattningshavare beräknas komma att tjänstgöra inom stadsfiskalsorganisationen. Vid bifall till ämbetets hemställan om inrättande av ytterligare sex tjänster som fasta assistenter kommer av återstående 13 befattningshavare sex att övergå till dessa tjänster. Resterande sju befattningshavare beräknas komma att tjänstgöra som ambulerande assistenter. Skulle ämbetets hemställan icke vinna bifall, beräknas samtliga 13 nyssnämnda befattningshavare komma att vara ambulerande assistenter.

Medelsbehovet av grundlöner för aspirantorganisationen utgör enligt ämbetets beräkningar, för sju ambulerande assistenter 100 212 kronor, för åtta aspiranter, som beräknas bli antagna fr. o. m. den 1 oktober 1955, 99 936 kronor samt för fem aspiranter, som förutsättes komma att antagas den 1 juli 1956, 57 240 kronor, tillhoppa 257 388 kronor eller i runt tal 260 000 kronor. Därest ämbetets hemställan om inrättande av ytterligare sex fasta assistenttjänster icke bifalles, ökas grundlönebeloppet för aspirantorganisationen med ca 85 000 kronor till 345 000 kronor.

Departementschefen

I föregående års proposition rörande anslaget till avlöningar för landsfogdarna m. fl. för innevarande budgetår (nr 106) framhöll jag (s. 22) att landsfogdeorganisationen vore i stort behov av ökad kvalificerad biträdes-hjälp och att påtagliga fördelar såväl med avseende på kontinuiteten i arbetet som för assistenterna själva vore förenade med att knyta ytterligare fast placerade assistenter som arbetshjälp åt landsfogdarna. På av utredningsmännen anförda skäl förordade jag, bl. a., en utökning från och med innevarande budgetår av antalet fasta landsfogdeassistenttjänster till åtta. Jag delar riksåklagarämbetets uppfattning, att stort behov föreligger av fortsatt utbyggnad av denna fasta kvalificerade arbetshjälp åt landsfogdarna. Jag föreslår därför, att ytterligare tre fasta landsfogdeassistenttjänster i Ce 27 inrättas fr. o. m. nästa budgetår. Det torde liksom förut få ankomma på Kungl. Maj:t att bestämma i vilka län de skall vara placerade. Vid bifall till förslaget minskar antalet ambulerande landsfogde-assistenter med tre till tio.

Emot riksåklagarämbetets beräkning i fråga om aspirantorganisationen har jag ingen erinran. Det framställda förslaget om ordinariesättning av biträdande landsfogdetjänsten i Malmöhus län är jag icke beredd att tillstyrka. Länsstyrelsernas beräkningar i övrigt föranleder icke erinran.

Förslaget om omändring av tre landsfogdeassistenttjänster från ambulerande till fasta medför en ökning av anslagsbehovet med 6 000 kronor. Den automatiska utgiftsökningen uppgår till 144 000 kronor. Anslaget bör således uppräknas med (6 000 + 144 000) 150 000 kronor.

Anslagsposten till avlöningar till ordinarie tjänstemän torde upptagas till oförändrat belopp 570 000 kronor.

Beloppet till avlöningar till icke-ordinarie personal uppskattar jag till 675 000 (+ 15 000) kronor.

För rörligt tillägg bör beräknas ett belopp av 305 000 (+ 135 000) kronor.

Anslaget torde alltså bestämmas till (570 000 + 675 000 + 305 000) 1 550 000 (+ 150 000) kronor.

Vidare torde på personalförteckningen upptagas ytterligare tre landsfogdeassistenter i lönegrad Ce 27.

Under åberopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga nyss angivna ändring i personalförteckningen för landsfogdarna m. fl.;

b) godkänna följande avlöningsstat för landsfogdarna m. fl., att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1956/57:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	570 000
2. Avlöningar till icke-ordinarie personal	675 000
3. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	305 000

Summa kronor 1 550 000;

c) till *Landsfogdarna m. fl.*: Avlöningar för budgetåret 1956/57 anvisa ett förslagsanslag av 1 550 000 kronor.

[155] 9. *Landsfogdarna m. fl.*: Omkostnader

	Anslag	Nettoutgift
1953/54	244 000	332 235
1954/55	265 000	325 616
1955/56 (statsliggaren s. 1104)	305 000	
1956/57 (förslag)	343 000	

Medelsbehovet för nästa budgetår har av *länsstyrelserna* uppskattats till 352 000 kronor.

Departementschefen

Anslagsposterna till sjukvård m. m. samt till reseersättningar upptager jag till oförändrade belopp, 2 500 resp. 200 000 kronor.

För expenser har under ett vart av de två senast förflutna budgetåren förbrukats i runt tal 126 000 kronor. Anvisat belopp för innevarande budgetår utgör 102 500 kronor. Med hänsyn till belastningen, inträffade prishöjningar samt vissa nödvändiga möbel- och inventarieanskaffningar upptager jag anslagsposten till ett med 38 000 kronor förhöjt belopp eller till 140 500 kronor.

Anslaget bör alltså uppföras med (2 500 + 200 000 + 140 500) 343 000 (+ 38 000) kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Landsfogdarna m. fl.*: Omkostnader för budgetåret 1956/57 anvisa ett förslagsanslag av 343 000 kronor.

[156] 10. *Häradsskrivarna m. fl.*: Avlöningar

	Anslag	Nettoutgift
1953/54	11 190 000	11 554 011
1954/55	11 550 000	12 061 503
1955/56 (statsliggaren s. 1105)	12 350 000	
1956/57 (förslag)	13 820 000	

I skrivelser, vilka inkommit under augusti och september 1955, har *länsstyrelserna* avgivit förslag rörande beräkningen av utgifterna under nästa budgetår för ifrågavarande ändamål.

I vad angår personal, som skall uppföras å personalförteckningen, har därvid hemställts av *länsstyrelsen i Västerbottens län*, att häradsskrivar-tjänsten i Skellefteå fögderi med hänsyn till befolkningsökningen i fögderiet och den särskilt stora besöksfrekvensen å kontoret måtte uppflyttas från 27:e till 29:e lönegraden. I övrigt har i några fall föreslagits förstärkning av biträdespersonalen.

Enligt länsstyrelsernas förslag bör antalet ordinarie kontorsbiträdestjänster enligt grunderna för reglerad befordringsgång ökas med sex.

En sammanställning av länsstyrelsernas medelsäskanden för budgetåret ger vid handen, att anslaget i dess helhet borde beräknas till i runt tal 13 848 000 kronor.

Departementschefen

Enär löneställningen för häradsskrivarna efter förhandlingar med vederbörande personalorganisationer prövats av riksdagen så sent som år 1953 vill jag icke förorda länsstyrelsens i Västerbottens län förslag om ändrad lönegradsplacering för en häradsskrivare i länet. Med hänsyn till att riksdagen föregående år beslutat en icke oväsentlig förstärkning av biträdespersonalen inom organisationen är jag icke heller beredd att tillstyrka medel till ytterligare sådan arbetskraft. I enlighet med länsstyrelsernas framställningar föreslår jag, att ytterligare sex extra ordinarie kontorsbiträden enligt grunderna för den reglerade befordringsgången erhåller ordinarie tjänst i Ca 8 fr. o. m. nästa budgetår. Antalet ordinarie kontorsbiträdestjänster skulle därefter uppgå till 429.

Den automatiska utgiftsökningen uppgår till 1 470 000 kronor, med vilket belopp anslaget torde höjas.

Vad angår beräkningen av medelsbehovet föreslår jag, att anslagsposten till avlöningar till ordinarie tjänstemän upptages till 4 620 000 (+ 50 000) kronor och att posten till avlöningar till icke-ordinarie personal bestämes till 6 500 000 (+ 50 000) kronor. För rörligt tillägg erfordras 2 700 000 (+ 1 370 000) kronor.

Anslaget skulle således bestämmas till (4 620 000 + 6 500 000 + 2 700 000) 13 820 000 (+ 1 470 000) kronor.

Under åberopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga förutberörda ändring i personalförteckningen för häradsskrivarna m. fl.;

b) godkänna följande avlöningsstat för häradsskrivarna m. fl., att tillämpas tillsvidare fr. o. m. budgetåret 1956/57:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, förslagsvis	4 620 000
2. Avlöningar till icke-ordinarie personal, förslagsvis	6 500 000
3. Rörligt tillägg, förslagsvis	2 700 000

Summa kronor 13 820 000;

c) till *Häradsskrivarna m. fl.*: Avlöningar för budgetåret 1956/57 anvisa ett förslagsanslag av 13 820 000 kronor.

[157] 11. Häradsskrivarna m. fl.: Omkostnader

	Anslag	Nettoutgift
1953/54	1 060 000	1 279 109
1954/55	1 135 000	1 189 673
1955/56 (statsliggaren s. 1107)	1 195 000	
1956/57 (förslag)	1 310 000	

Medelsbehovet för nästa budgetår har av *länsstyrelserna* uppskattats till i runt tal 1 366 000 kronor.

Departementschefen

Anslagsposten till sjukvård m. m. upptager jag till oförändrat belopp, 65 000 kronor.

Kostnaderna för reseersättningar, vilka för sistförflutet budgetår uppgått till i runt tal 293 000 kronor, uppskattar jag med hänsyn till vissa taxehöjningar till ett med 65 000 kronor förhöjt belopp eller till 310 000 kronor.

Anslagsposten för expenser, vilken under budgetåret 1954/55 belastats med omkring 821 000 kronor, torde med hänsyn till ökade städningsslöner och vissa prishöjningar böra uppräknas till 935 000 (+ 50 000) kronor.

Anslaget uppföres alltså med (65 000 + 310 000 + 935 000) 1 310 000 (+ 115 000) kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Häradsskrivarna m. fl.*: Omkostnader för budgetåret 1956/57 anvisa ett förslagsanslag av 1 310 000 kronor.

[158] 12. Landsfiskalerna m. fl.: Avlöningar

	Anslag	Nettoutgift
1953/54	17 100 000	17 390 138
1954/55	17 950 000	18 268 154
1955/56 (statsliggaren s. 1108)	18 500 000	
1956/57 (förslag)	20 650 000	

Yrkanden och motiv

1) I skrivelser, vilka inkommit under augusti och september 1955, har *länsstyrelserna* avgivit förslag rörande anslaget för nästa budgetår.

Från flertalet län innefattar förslagen framställningar om förstärkning av biträdespersonalen. Vad angår personalorganisationen i övrigt har yrkats utbyte av en ordinarie kontorsbiträdestjänst mot en ordinarie kanslibitträdestjänst i *Stockholms län* samt utbyte av en kanslibitträdestjänst i Ca 11 mot en tjänst som kontorist i Ca 13 i vardera av *Södermanlands, Östergötlands, Jönköpings* och *Västmanlands län* ävensom inrättande av en ny ordinarie kontoristtjänst i vardera av *Östergötlands* och *Norrbottnens län*.

Enligt förslagen kan vidare för budgetåret 23 ordinarie kontorsbiträdestjänster utbytas mot icke-ordinarie tjänster.

Några länsstyrelser har därjämte gjort framställningar om inrättande av nya och utbyte av vissa kvalificerade tjänster. Sålunda har *länsstyrelserna i Göteborgs och Bohus, Örebro* samt *Norrbottnens län* med åberopande av arbetsförhållandena hemställt, att en tjänst som biträdande landsfiskal i Ce 25 måtte inrättas i vardera av resp. Kungälv, Lekebergs och Korpilombolo distrikt. Med samma motivering har *länsstyrelserna i Kopparbergs* och *Västerbottens län* föreslagit, att tjänsterna som biträdande landsfiskal i Avesta och Lycksele södra distrikt utbytes mot extra ordinarie landsfiskals-tjänster i Ce 27. *Länsstyrelsen i Jämtlands län* hemställer, att en landsfiskal i länet, vilken på grund av sjukdom måst förflyttas till annan tjänstgöring, föres på övergångsstat.

Rörande behovet av medel för avlöningar under budgetåret 1956/57 ger en sammanställning av länsstyrelsernas förslag vid handen, att anslaget i dess helhet borde beräknas till i runt tal 20 925 000 kronor.

2) *Nämnden för antagande av aspiranter å landsfiskalstjänst* har i skrivelse den 16 februari 1955 påtalat avgången från landsfiskalsbanan bland färdigutbildade landsfiskalsaspiranter. Nämnden erinrar om att löneför-månerna för landsfiskalsorganisationens rekryteringspersonal genom beslut av 1948 års riksdag förbättrats. Arvodet under utbildningstiden bestämdes därvid till 300 kronor i månaden och en förmånligare befordringsgång fastställdes. Tillströmningen till landsfiskalsbanan ökade härigenom avsevärt, och ytterligare åtgärder för att stimulera rekryteringen ansågs vid omläggningen av landsfiskalsorganisationen den 1 januari 1952 icke erforderliga.

Vikariebehovet inom organisationen har uppskattats till 60—70 assistenter, och antagningsnämnden, som i början av år 1952 beräknade, att kadern av färdigutbildade, ej befordrade assistenter år 1957 skulle uppgå till ett antal av 49, har räknat med att balans mellan behovet av och tillgång på färdigutbildade aspiranter skulle uppnås någon gång i slutet av 1950-talet. Emellertid har under åren 1952—1954 skett en alltmer tilltagande avgång

bland de färdigutbildade aspiranterna, vilken avgång kulminerat under 1954. Den främsta anledningen härtill har varit aspiranternas önskan att fortsätta sina juridiska studier till juris kandidatexamen. Av denna orsak har sålunda tre aspiranter under 1952 och två under 1953 erhållit begärt entledigande. Under 1954 och 1955 fram till den 16 februari har av samma anledning fyra resp. två aspiranter erhållit begärt entledigande och nio resp. tre beviljats tjänstledighet. Av polischefskurserna 1954 och 1955 har sålunda vardera året ca 20 procent av de färdigutbildade lämnat banan.

Nämnden, som befarar, att ett flertal aspiranter även i framtiden kommer att betrakta den med hänsyn till det statliga utbildningsbidraget ekonomiskt fördelaktiga landsfiskalsutbildningen endast som ett led i studierna till juris kandidatexamen, anser situationen vara bekymmersam och ägnad att ingiva oro för landsfiskalsorganisationens funktionsduglighet. Nämnden hemställer därför, att åtgärder för motverkande av avgången måtte övervägas. Nämnden ifrågasätter — trots principiella betänkligheter — om icke tjänstgöringsskyldighet efter genomgången landsfiskalsutbildning borde införas. Denna skyldighet skulle kunna utformas så, att arvodet å 300 kronor för månad under aspirantutbildningen endast utginge till dem, som vid antagandet till aspirant förbunde sig att fullfölja utbildningen och att viss tid, förslagsvis tre år, efter avslutad utbildning tjänstgöra inom landsfiskalsorganisationen. Därest vederbörande icke infriade sådan förbindelse, skulle han vara skyldig att återbetala uppburna belopp.

Yttranden

Över antagningsnämndens framställning har yttranden avgivits av statskontoret samt *föreningen Sveriges landsfogdar* och *föreningen Sveriges landsfiskaler*.

Båda föreningarna har förklarat sig hysa vissa principiella betänkligheter mot nämndens förslag. Landsfiskalsföreningen tillstyrker dock förslaget med hänsyn till den nödsituation, vari landsfiskalsorganisationen befinner sig. Landsfogdeföreningen ifrågasätter, om icke aspirantarvodet i stället kunde utformas såsom något slags stipendium eller studielån, för vilket återbetalningsskyldighet ej skulle inträda, om aspiranten fortsatte på banan eller slutade av anledning, som kunde anses godtagbar efter prövning från fall till fall.

Statskontoret erinrar om att svårigheter att inom resp. verksamhetsområde behålla på kronans bekostnad utbildad personal gjort sig gällande inom olika delar av statsförvaltningen. Sålunda har problemet avhandlats i en inom försvarsdepartementet upprättad promemoria angående åtgärder med liknande syfte som det här ifrågavarande. I yttrande över denna promemoria har försvarets civilförvaltning framlagt förslag om införande av ett system med skuldförbindelser samt upprättat förslag till föreskrifter, vilka avses skola ersätta de nu för vissa personalkategorier gällande be-

stämmelserna om tjänsteförbindelser. Statskontoret uttalade i yttrande över promemorian, att den av civilförvaltningen föreslagna anordningen vore väl värd att prövas, och förordade även att det övervägdes i vad mån systemet med skuldförbindelser lämpligen borde införas också för andra delar av förvaltningen. Detta system är enligt statskontorets mening lämpligare än den av antagningsnämnden förordade anordningen med tjänsteförbindelse.

Departementschefen

Den nuvarande landsfiskalsorganisationen har varit gällande sedan den 1 januari 1952. I vad avser personalbehovet inom distrikten samt fördelningen mellan dem av tjänster i olika löneställning bygger den emellertid på arbetsstatistiken för år 1949. Sedan dess har skett såväl en betydande ökning av landsfiskalernas arbetsbörda, främst genom trafikens stegring och den ökade brottsligheten, som avsevärda omkastningar i den inbördes ordningen distrikten emellan i fråga om arbetsbelastningen. Denna utveckling har för många distrikt medfört betydande svårigheter, för vars avhjälpande tillfällig personal måst anställas. Situationen har härigenom blivit sådan, att en omprövning av personalbehovet är påkallad. Inkomna framställningar från olika personalorganisationer rörande arbetskraftbehovet i distrikten bestyrker detta. Jag avser därför att snarast låta verkställa en utredning angående hithörande frågor och räknar med att nästa år kunna för riksdagen redovisa resultatet av denna samt framlägga de förslag, som därav kan föranledas. I avvaktan härpå är jag icke beredd att nu biträda framställda förslag rörande personalbehovet i annan mån än att jag dels förordar anvisande av medel för viss ytterligare förstärkning av biträdestjänsten med i runt tal 200 000 kronor och dels — under hänvisning till vad chefen för civildepartementet anfört vid anmälan av för flera huvudtitlar gemensamma frågor — tillstyrker, att en tjänst som kanslibiträde i Ca 11 i Vetlanda distrikt omändras till en kontoristtjänst i Ca 13.

Enligt länsstyrelsernas förslag kan för nästa budgetår 23 ordinarie kontorshjälpstjänster i Ca 8 utbytas mot icke-ordinarie biträdestjänster för skriv- och kontorsgöromål.

Genom beslut den 31 mars och den 29 april 1955 har Kungl. Maj:t förordnat, att tre landsfiskaler i Ca 27 till följd av sjukdom tills vidare skall ha annan tjänstgöring inom landsstaten. Då ifrågavarande befattningshavare är varaktigt oförmögna att uppehålla landsfiskalstjänst, torde de fr. o. m. nästa budgetår föras å övergångsstat. Det förutsättes därvid, att motsvarande antal tjänster i de förvaltningar, där de tjänstgör, hålles vakanta.

Vad angår den av antagningsnämnden för landsfiskalsaspiranter påtalade avgången från landsfiskalsbanan bland de färdigutbildade aspiranterna delar jag nämndens uppfattning, att denna omständighet kan skapa en ohåll-

bar situation för hela landsfiskalsorganisationen genom att kadern av färdigutbildade, ej befordrade assistenter, vilken avsetts och är nödvändig för att täcka behovet av arbetskraft för vikariat o. d., icke når erforderlig storlek. Enligt vad jag under hand inhämtat från nämnden har någon förbättring icke inträtt sedan nämnden avlät sin skrivelse. Tendensen under 1955 är således densamma som under 1954. Jag anser därför, att snara åtgärder för åstadkommande av ändring i detta förhållande bör övervägas. Att jag likväl icke är beredd att nu föreslå några sådana åtgärder beror på att samma problem föreligger inom andra delar av statsförvaltningen och att det torde vara lämpligast att tillskapa en generell och mera enhetligt utformad anordning för att motverka en dylik avgång. Jag vill emellertid understryka, att situationen för landsfiskalsorganisationen synes mig sådan, att det kan visa sig nödvändigt att taga upp frågan om särskilda — och eventuellt provisoriska — åtgärder på detta område redan innan det mera allmänna problemet är moget för lösning.

De i det föregående framlagda förslagen medför en kostnadsökning av i runt tal 270 000 kronor. Den automatiska utgiftsstegringen beräknas till 1 880 000 kronor. Anslaget bör därför uppräknas med 2 150 000 kronor.

Posten till avlöningar till ordinarie tjänstemän beräknar jag till 8 900 000 (+ 190 000) kronor. För avlöningar till icke-ordinarie personal erfordras ett belopp av 7 350 000 (+ 200 000) kronor. Anslagsposten till arvoden till landsfiskalselever m. fl. uppskattar jag till 365 000 (+ 65 000) kronor. För rörligt tillägg torde anvisas 4 035 000 (+ 1 695 000) kronor.

Anslaget bestämmes alltså till (8 900 000 + 7 350 000 + 365 000 + 4 035 000) 20 650 000 (+ 2 150 000) kronor.

I anledning av förslagen bör vidare å personalförteckningen antalet kontorister i Ca 13 ökas med en till 60, antalet kanslibiträden i Ca 11 minskas med ett till 160 och antalet kontorsbiträden i Ca 8 minskas med 23 till 167. På övergångsstat torde uppföras tre landsfiskaler i Ca 27.

Jag hemställer med hänvisning till det anförda, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

- a) bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga nyss angivna ändringar i personalförteckningen för landsfiskalerna m. fl.;
- b) godkänna följande avlöningsstat för landsfiskalerna m. fl., att tillämpas tillsvidare fr. o. m. budgetåret 1956/57:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	8 900 000
2. Avlöningar till icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	7 350 000
3. Arvoden till landsfiskalselever m. fl., <i>förslagsvis</i>	365 000
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	4 035 000
	Summa kronor 20 650 000;

c) till *Landsfiskalerna m. fl.*: *Avlöningar* för budgetåret 1956/57 anvisa ett förslagsanslag av 20 650 000 kronor.

[159] 13. *Landsfiskalerna m. fl.*: *Omkostnader*

	Anslag	Nettoutgift
1953/54	2 865 000	3 325 036
1954/55	3 135 000	3 277 304
1955/56 (statsliggaren s. 1111)	3 280 000	
1956/57 (förslag)	3 415 000	

Länsstyrelserna har uppskattat medelsbehovet för sina egna behov för nästa budgetår till 3 495 700 kronor.

Departementschefen

Anslagsposten till sjukvård m. m. torde med hänsyn till belastningen kunna nedräknas med 20 000 kronor till 65 000 kronor.

För reseersättningar har under de två sistförflutna budgetåren förbrukats omkring 1 435 000 resp. 1 366 000 kronor. Medelsanvisningen torde med hänsyn härtill böra minskas. På grund av genomförda taxehöjningar anser jag mig dock ej böra förorda större minskning än 30 000 kronor och upp-tager därför posten till 1 440 000 kronor.

Utgifterna för expenser har under de två senaste budgetåren enligt länsstyrelsernas uppgifter utgjort i runt tal 1 721 000 resp. 1 756 000 kronor. Anvisat belopp för innevarande budgetår utgör 1 680 000 kronor. Med hänsyn till höjningen av städningslönerna och vissa prishöjningar måste uppräkning ske av detta belopp. Jag upptager posten till 1 860 000 (+ 180 000) kronor.

Av medlen till övriga utgifter bör delposten till antagningsnämndens verksamhet med hänsyn till belastningen uppräknas med 3 000 kronor till 5 500 kronor. Posterna till handledning under landsfiskalsaspiranternas polistjänstgöring och kostnader för distriktsåklagarkurs torde böra beräknas till samma belopp som i gällande stat 500 resp. 14 000 kronor. Kost-

naderna för tjänstedräkt uppskattar jag till 30 000 (+ 2 000) kronor. Anslagsposten i dess helhet upptages således till (5 500 + 500 + 14 000 + 30 000) 50 000 (+ 5 000) kronor.

Anslaget torde alltså uppföras med (65 000 + 1 440 000 + 1 860 000 + 50 000) 3 415 000 (+ 135 000) kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Landsfiskalerna m. fl.: Omkostnader* för budgetåret 1956/57 anvisa ett förslagsanslag av 3 415 000 kronor.

D. Polisväsendet**[160] 1. Statspolisintendenten m. fl.: Avlöningar**

	Anslag	Nettoutgift
1954/55	530 000	510 230
1955/56 (statsliggaren s. 1113)	676 000	
1956/57 (förslag)	823 000	

Av anslaget för innevarande budgetår skall ett belopp av 206 000 kronor avräknas mot automobilskattemedlen.

Yrkande

Statspolisintendenten (skr. 30/8 1955) hemställer, att anslaget höjes med 217 000 kronor.

	Ökning
1. Avlöning till <i>statspolisintendenten</i> samt kostnader för hans pensionering och sjukvård	2 400
2. <i>Personalförstärkningar</i>	
a) En förste byråingenjörstjänst Ce 29	21 900
b) Två garageförmanstjänster Ce 13	20 130
c) En expeditionsvaktstjänst Ce 11 vid avdelningen i Stockholm	9 240
d) En kanslibiträdestjänst Ce 11 vid avdelningen i Stockholm	9 240
e) Två hästkötartjänster Ce 10 vid avdelningen i Göteborg	16 830
f) Nio skrivbiträdestjänster i reglerad befordringsgång vid avdelningarna i Stockholm, Uppsala, Jönköping, Visby, Kristianstad, Halmstad, Göteborg, Borås och Hudiksvall	65 910
3. <i>Löneregleringar</i>	
a) En bitr. polisintendenttjänst Ce 34 utbytes mot en polisintendenttjänst Ca 37	1 665
b) En polisnotarietjänst Cg 25 utbytes mot en extra polisnotarietjänst Cg 27	1 965
c) Sex kontorsbiträdestjänster i reglerad befordringsgång utbytes mot kanslibiträdestjänster Ce 11 vid avdelningarna i Stockholm, Karlstad, Örebro, Falun, Gävle och Sundsvall	6 660
d) Ordinariesättning av två kontorsbiträdestjänster i reglerad befordringsgång	—
4. Omräkning	60 937
5. Avrundning	123
	217 000

Motiv

2 a) De senaste årens utbyggnad av statspolisorganisationen har medfört betydande utökningar av statspolisens motorfordonsbestånd. Det är därför synnerligen önskvärt att inom organisationen äga tillgång till en befattningshavare med grundlig motorteknisk utbildning och erfarenhet, vilken under statspolisintendenten kunde ha överinseende över och ansvara för skötseln och underhållet av motorfordonsbeståndet. Icke obetydliga kostnader skulle härigenom kunna inbesparas för statsverket. Befattnings-

havaren skulle även kunna tagas i anspråk för andra tekniska göromål. På grund av de kvalificerade och självständiga arbetsuppgifterna samt med hänsyn till den stora efterfrågan på kvalificerad teknisk personal synes tjänsten icke böra placeras lägre än i Ce 29.

2 b) Vid avdelningen i Göteborg skötes bilunderhållet f. n. av en pensionerad polisman mot arbetsbeting och i Luleå av en hästskötare på övergångsstat. Det är önskvärt att erhålla en mera permanent lösning av dessa personalfrågor.

2 c) För expeditionsvaktsgöromål å statspolisintendentens kansli har hittills anlåtats två pensionerade polismän mot arvoden. Det är ovisst huru länge dessa polismän kan stå till förfogande.

2 d) Personalen vid den kamerala avdelningen vid statspolisintendentens kansli har visat sig för fåtalig för att kunna bemästra den alltmer växande arbetsbördan. Övertidsarbete har förekommit i stor utsträckning. Arbetsbördan väntas komma att öka ytterligare vid bifall till nu framlagda förslag om utökning av statspolisen.

2 e) Vid statspolisavdelningen i Göteborg finnes f. n. 15 ridhästar. För underhåll och vård av dessa svarar Göteborgs stad, som tillhandahåller två hästskötare. En av dessa har erhållit avsked och för den andre kan eventuellt sjukpensionering komma i fråga. Avtal med staden om fortsatt underhåll och vård har ej kunnat träffas. Ett bifall till förslaget innebär icke någon reell kostnadsökning för statsverket, då en motsvarande besparing uppstår å anslaget D IV.

2 f) Inom ramen för den av trafiksäkerhetsutredningen föreslagna utökningen av statspolisens skrivbitrådesorganisation föreslås inrättande av en skrivbitrådesbefattning i reglerad befordringsgång vid envar av statspolisavdelningarna i Stockholm, Uppsala, Jönköping, Visby, Kristianstad, Göteborg och Borås. — Utredningens förslag upptog icke någon ordningsstatspolisavdelning i Hudiksvall. I enlighet med statsmakternas beslut inrättades emellertid fr. o. m. den 1 juli 1954 en ordningsavdelning därstädes. Fr. o. m. den 1 januari 1954 finnes även en kriminalstatspolisavdelning i staden. Det är oundgängligen nödvändigt, att avdelningarna — 2 befäl och 6 man — tilldelas bitrådeshjälp. — Avdelningen i Halmstad har numera blivit av den storleksordningen — 2 befäl och 13 man — att ytterligare ett skrivbiträde erfordras.

3 a) Trafiksäkerhetsutredningen föreslog, att en ny tjänst som polisintendent i Ca 37 skulle inrättas vid statspolisen. Förslaget föranledde icke någon Kungl. Maj:ts åtgärd. De hittills vunna erfarenheterna från den under senare år genomförda utvidgningen av statspolisorganisationen motiverar, att biträdande polisintendenttjänsten i Ce 34 ändras till polisintendenttjänst i Ca 37. Befattningshavaren skall kunna företräda statspolisintendenten och på eget ansvar handlägga vissa ärenden av kvalificerad natur.

3 b) Den inom statspolisorganisationen inrättade polisnotarietjänsten i Cg 25 är avsedd att innehavas av en e. o. landsfogdeassistent. De s. k. fasta landsfogdeassistenterna är placerade i Ce 27.

3 c) Vid ett antal större statspolisavdelningar finnes fr. o. m. den 1 juli 1955 tre kvinnliga biträden, vilka helt saknar befodringsmöjligheter inom avdelningen. Det är av väsentlig betydelse för erhållande av kvalificerade sökande, att vissa befodringsmöjligheter kan ställas i utsikt. Vid de större avdelningarna åläggdes ett av kontorsbiträdena mera kvalificerade göromål.

Yttranden

Statskontoret anför.

I betraktande av de skäl, som anförts för inrättande av en tjänst som förste byråingenjör, vill statskontoret om än med viss tvekan ej motsätta sig bifall till framställningen i denna del. Ämbetsverket kan dock ej tillstyrka, att befattningen placeras högre än i lönegrad Ce 27.

Med hänsyn till den ståndpunkt 1955 års riksdag intagit till det då framförda yrkandet om inrättande av nya garageförmanstjänster ävensom till den fortgående utökningen av statspolisens motorfordonsbestånd vill statskontoret ej heller motsätta sig inrättandet av ytterligare en sådan befattning i Cg 13.

Statskontoret erinrar om, att biträdespersonalen å kamerala avdelningen inom statspolisintendentens kansli fr. o. m. budgetåret 1955/56 utökats med bl. a. ett kanslibitråde för kamerala göromål. Med hänsyn härtill anser statskontoret, att någon ökning av antalet biträden å kamerala avdelningen ej bör ifrågakomma, förrän erfarenhet vunnits om utnyttjandet av den personal, som står till förfogande för budgetåret 1955/56.

Ifråga om statspolisens hästar i Stockholm, Malmö och Sundsvall finnes avtal mellan statspolisintendenten och vederbörande städer om att dessa skall ombesörja underhåll och vård av statens hästar i samband med underhåll och vård av de till vederbörande stads poliskår hörande hästarna. Något liknande avtal har ej kunnat träffas med Göteborgs stad. Statspolisintendenten har därför ansett det vara mest ändamålsenligt, att staten övertager hästunderhållet i Göteborg, för vilket ändamål föreslås inrättande av två hästskötartjänster i Ce 10. Även om den föreslagna anordningen får anses ur principiell synpunkt otillfredsställande, synes möjlighet ej erbjuda sig att ordna hästunderhållet på annat sätt. Med hänsyn till föreliggande särskilda omständigheter vill statskontoret därför icke motsätta sig bifall till framställningen i denna del. Ämbetsverket förutsätter därvid, att en sådan lösning ej skall få prejudicerande betydelse för i detta hänseende gällande anordningar i övriga städer med ridande statspolis.

Statspolisens biträdesorganisation föreslås förstärkt med sammanlagt 9 skrivbiträdestjänster, innebärande en ökning med 2 befattningar utöver det av trafiksäkerhetsutredningen föreslagna totala antalet tjänster. Statskontoret kan endast tillstyrka inrättande av en biträdestjänst — avsedd för ordnings- och kriminalstatspolisen i Hudiksvall — utom ramen för utredningens förslag.

Med omprövning av lönegradsplaceringen av tjänsterna såsom biträdande polisintendent i Ce 34 och polisnotarie i Cg 25 torde alltjämt böra anstå i avvaktan på erfarenhet rörande omfattningen av den centrala organisa-

tionens verksamhet efter slutförandet av den pågående utbyggnaden av polisorganisationen och om kvaliteten av de för tjänsterna avsedda arbetsuppgifterna. Förslaget om utbyte av sex kontorsbiträdesbefattningar vid vissa statspolisavdelningar mot kanslibitträdestjänster kan statskontoret ej biträda.

Statens lönenämnd finner icke skäl tillstyrka, att tjänsten som biträdande polisintendent i Ce 34 utbytes mot en tjänst som polisintendent i Ca 37 och att polisnotarietjänsten i Cg 25 uppflyttas till Cg 27. Lönenämnden erinrar, att nämnden i utlåtande den 10 februari 1954 över 1953 års trafiksäkerhetsutrednings betänkande med förslag till förstärkt trafikövervakning m. m. förklarat sig icke vara övertygad om att det för tillgodo-seende av utredningens syften vore erforderligt, att den centrala organisationen tillfördes en ny tjänst i så hög lönegrad som den 37:e. Nämnden avstyrkte därför inrättandet av en polisintendentstjänst i Ca 37 och föreslog i stället, bl. a., att det närmare övervägdes, huruvida icke en tillfredsställande lösning av spörsmålet skulle kunna vinnas därigenom, att av de nya göromål, som skulle ankomma på den statspolisintendenten underställda personalen, de mera kvalificerade anförtroddes den biträdande polisintendenten i Ce 34. Beträffande polisnotarietjänsten — vilken av utredningen ansetts böra placeras i Cg 27 — ifrågasatte nämnden, huruvida arbetsuppgifterna motiverade högre placering än i 25 lönegraden.

Lönenämnden anser sig icke heller kunna tillstyrka statspolisintendentens förslag om uppflyttning till 11 lönegraden av vissa tjänster som biträde för skriv- och kontorsgöromål.

Den nya tjänst, som föreslås för ärenden rörande statspolisens motorfordon m. m., bör enligt lönenämndens mening icke placeras högre än i 27 lönegraden.

I övrigt finner sig lönenämnden kunna tillstyrka de föreslagna lönegradsplaceringarna. Rörande löneställningen för två garageförmanstjänster (avdelningarna i Göteborg och Luleå) erinras, att nämnden tillstyrkt placering i 13 lönegraden för dessa tjänster jämväl i sitt utlåtande den 12 oktober 1954 över statspolisintendentens petita för innevarande budgetår.

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen anför följande.

Värdet av statspolisens motorfordonsbestånd den 1 juli 1956 uppskattas till omkring 4,5 milj. kronor. Kostnaden för underhåll och drift av dessa fordon beräknas uppgå till 1,4 milj. kronor under budgetåret 1956/57.

Enligt vad väg- och vattenbyggnadsstyrelsen inhämtat sker inköp av statspolisens tekniska utrustning, bl. a. av motorfordon, centralt i Stockholm. Ansvaret för motorfordonens skötsel och vård, liksom även för utförandet av vissa reparationer, åvilar emellertid vederbörande statspolisavdelningsföreståndare.

Med hänsyn till den relativt stora fordonsparken är det angeläget att frågor rörande fordonens skötsel m. m. handlägges på ett såväl ur teknisk som ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt, vilket icke torde vara möjligt med den nuvarande organisationen. Styrelsen ställer sig emeller-

tid tveksam till om statspolisintendentens förslag till inrättande av en särskild befattning i 29:e lönegraden kan utgöra en lämplig lösning på frågan. Sålunda torde en enda befattningshavare enligt styrelsens uppfattning icke medhinna den mängd av arbetsuppgifter som statspolisintendenten redovisat. Det torde därför erfordras även en viss lokal organisation utöver garageförmännen. Styrelsen anser vidare, att det är svårt att erhålla kvalificerade sökande till den tjänst det här är fråga om, då befodringsutsikterna genom tjänstens isolerade läge är betydligt sämre än på andra håll.

En annan lösning synes möjligen vara att provisoriskt och i avvaktan på erfarenheter utnyttja befintliga statliga organ med lämplig organisation och erfarenhet på detta område. De myndigheter, som härvid kan ifrågakomma är bl. a. armétygförvaltningen, telestyrelsen och väg- och vattenbyggnadsstyrelsen. På grund av den mycket stora maskinpark som väg- och vattenbyggnadsstyrelsen har att sköta är styrelsen dock mycket tveksam om framför allt styrelsens lokala organisation för maskinfrågor — depåverkmästarna — kan belastas med ytterligare arbetsuppgifter.

Beträffande punkten 2 b i statspolisintendentens förslag får styrelsen framhålla, att i en garageförmäns åligganden ingår icke endast ansvaret för ordningshållningen i garaget och liknande uppgifter, utan han bör även svara för fordonens dagliga skötsel samt själv kunna utföra smärre reparationer. Antalet motorfordon vid statspolisens avdelningar i Göteborg och Luleå motiverar enligt styrelsens uppfattning anställning av garageförmän. Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen får därför tillstyrka statspolisintendentens förslag i denna del.

Departementschefen

Statspolisintendentens förslag om personalförstärkning å den kamerala avdelningen av centralkansliet biträder jag så till vida, att jag förordar inrättande av en biträdestjänst i reglerad befodringsgång.

Frågan om utökning av antalet skrivbiträden å de olika statspolisavdelningarna bör sättas i samband med den utbyggnad av ordningsstatspolisen i personellt hänseende, som avses komma till stånd under nästa budgetår. I det följande kommer jag att förorda den av statspolisintendenten föreslagna förstärkningen av ordningsstatspolisen. Med hänsyn härtill och då jag icke har något att erinra mot statspolisintendentens uppskattning av biträdesbehovet för den av honom föreslagna organisationen, tillstyrker jag inrättande av nio tjänster i reglerad befodringsgång.

Med hänsyn till de särskilda svårigheter, som synes föreligga att få till stånd ett avtal med Göteborgs stad angående underhåll och vård av statspolisens hästar vid avdelningen i Göteborg vill jag icke motsätta mig förslaget om inrättande av två hästskötartjänster vid denna avdelning. Tjänsterna böra tills vidare placeras såsom extra i 10 lönegraden. I likhet med statskontoret förutsätter jag, att denna lösning icke skall få prejudicerande verkan.

Övriga förslag om personalförstärkning är jag f. n. icke beredd tillstyrka, därvid jag beträffande den ifrågasatta tjänsten som förste byråingenjör särskilt beaktat vad väg- och vattenbyggnadsstyrelsen anfört.

I likhet med statskontoret anser jag även, att omprövningen av lönegradsplaceringen för tjänsterna som biträdande polisintendent och polisnotarie bör anstå. Den förstnämnda tjänsten torde dock nu böra ordinarie-sättas.

Under hänvisning till vad chefen för civildepartementet anfört vid anmälan av för flera huvudtitlar gemensamma frågor föreslår jag, att en kontorsbiträdestjänst vid envar av statspolisavdelningarna i Örebro, Karlstad och Falun uppflyttas till kanslibiträddestjänst i lönegraden Ce 11.

Jämlikt grunderna för den reglerade befordringsgången bör två kontorsbiträden uppföras på ordinarie stat.

Vid bifall till mina förslag skulle anslaget uppräknas med (7 860 + 16 830 + 65 910) 90 600 kronor för nya tjänster och 3 330 kronor i anledning av lönegradsuppflyttningar, vartill kommer 53 070 kronor i automatiskt stegrade kostnader.

Anslaget beräknas sålunda: avlöning till statspolisintendenten samt kostnader för hans pensionering 36 700 (+ 2 400) kronor, avlöningar till ordinarie tjänstemän 135 000 (+ 27 000) kronor, avlöningar till icke ordinarie personal 494 300 (+ 48 600) kronor, rörligt tillägg 157 000 (+ 69 000) kronor.

Anslaget uppföres alltså med (36 700 + 135 000 + 494 300 + 157 000) 823 000 (+ 147 000) kronor. Härav torde ett belopp av 340 000 kronor avräknas mot automobilskattemedlen.

I enlighet med vad förut anförts bör på personalförteckningen upptagas en tjänst som biträdande polisintendent i Ca 34 och två nya tjänster som kontorsbiträde i Ca 8, därvid en tjänst som biträdande polisintendent i Ce 34 bör utgå.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen, att

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga de ändringar i personalförteckningen för statspolisintendenten m. fl., som förut angivits;

b) godkänna följande avlöningsstat för statspolisintendenten m. fl., att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1956/57:

Avlöningsstat

1. Avlöning till statspolisintendenten samt kostnader för hans pensionering, <i>förslagsvis</i>	36 700
2. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	135 000
3. Avlöningar till icke-ordinarie personal	494 300
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	157 000

Summa kronor 823 000;

c) till *Statspolisintendenten m. fl.*: *Avlöningar* för budgetåret 1956/57 anvisa ett förslagsanslag av 823 000 kronor, därav 340 000 kronor att avräknas mot automobilskattemedlen.

[161] 2. *Statspolisorganisationen: Inköp av motorfordon m. m.*

	Anslag	Nettoutgift
1954/55	1 380 000	1 122 157
1955/56 (statsliggaren s. 1114)	390 000	
1956/57 (förslag)	908 500	

Av anslaget för innevarande budgetår skall ett belopp av 271 000 kronor avräknas mot automobilskattemedlen.

Yrkande

Statspolisintendenten (skr. 30/8 1955) föreslår, att anslaget ökas med 732 000 kronor.

	Anvisat 1955/56	Förslag	Ökning
1. Inköp av motorfordon	372 000	1 103 500	731 500
2. Inköp av ridhästar och dessas transport till stationsorten	16 500	17 000	500
			732 000

Motiv

Vid utgången av budgetåret 1954/55 fanns å anslaget en reservation av 387 707 kronor. Av denna reservation hänförde sig 381 512 kronor till inköp av motorfordon, 3 775 kronor till inköp av ridhästar samt 2 420 kronor till inköp av polishundar.

Vid anslagsberäkningen för budgetåret 1956/57 har hänsyn icke tagits till reservationen, då denna praktiskt taget i sin helhet torde åtgå till betalning av under budgetåret 1954/55 gjorda inköp.

1) Med hänsyn till den i det följande (under anslaget D 4) föreslagna fortsatta utbyggnaden av *ordningsstatspolisen* föreslås en *utökning* av bilparken med ytterligare 29 bilar. 27 av dessa bilar faller inom ramen för trafik-säkerhetsutredningens förslag. De övriga två bilarna erfordras för ordningsavdelningarna i Hälsingborg och Hudiksvall, vilka tillkommit utöver utredningens förslag.

Av bilarna bör 15 vara av större och 14 av mindre typ. Inköpskostnaden beräknas till (15 × 16 000 + 14 × 11 000) 394 000 kronor.

Statspolisens motorcykelbestånd omfattar 101 fordon, därav 20 övnings- och reservmotorcyklar. Även om detta antal överstiger det av trafik-säkerhetsutredningen beräknade behovet, framstår det på grund av redan vunna erfarenheter klart, att antalet är otillräckligt. Bortsett från övningsmotorcyklarna kan i genomsnitt de större avdelningarna icke erhålla fler än 3 och de mindre avdelningarna icke mer än två motorcyklar per avdelning.

De stora förväntningarna på motoreyklarna har mer än infriats. Mycket vore att vinna i effektivitet genom att ytterligare utbygga motorcykel-parken. Ur ekonomisk synpunkt är det icke tillrådligt att låta två eller flera polismän disponera samma motorcykel. Varje förare bör i likhet med vad som är fallet inom försvaret disponera egen maskin. Därför föreslås anskaffande av ytterligare 1—2 motoreyklar till varje avdelning eller sammanlagt minst 50 motoreyklar. Kostnaden beräknas till $(50 \times 4\,500)$ 225 000 kronor.

*Kriminalstattpolis*en i Visby består f. n. av tre man, vilka har en bil till sitt förfogande. Med hänsyn till kommunikationerna på Gotland är det icke tillräckligt med en bil för att personalen skall kunna utnyttjas fullt effektivt. — Kriminalstattpolisavdelningarna i Hälsingborg och Halmstad, vardera bestående av fyra man, har likaledes endast en bil per avdelning, vilket visat sig otillräckligt. För inköp av bilar till kriminalstattpolisens föreslås därför anvisande av $(3 \times 10\,000)$ 30 000 kronor.

Under nästa budgetår torde *utbyte* böra ske av 23 bilar för ordningsstattpolisens och 6 bilar för kriminalstattpolisens. Nettoutgiften för inköp av dessa bilar — 23 av större och 6 av mindre typ — uppskattas till 384 500 kronor. Av motoreyklarna anses omkring 20 behöva utbytas, däribland ett visst antal övningsmotoreyklar. Nettoutgiften beräknas till 70 000 kronor.

För inköp av motorfordon — utökning och förnyelser — skulle således erfordras $(394\,000 + 225\,000 + 30\,000 + 384\,500 + 70\,000)$ 1 103 500 kronor.

2) Det begärda beloppet avser kostnaden för utbyte av 8 hästar.

Yttrande

Statskontoret anför.

Inom ramen för den av trafiksäkerhetsutredningen föreslagna utökningen av ordningsstattpolisens har statspolisens motorfordonspark enligt beslut vid 1955 års riksdag nytillförts 25 personbilar och 10 motoreyklar, varjämte medgivits utbyte av 12 bilar. Härutöver har Kungl. Maj:t genom särskilda beslut medgivit, att ytterligare sammanlagt 35 motoreyklar finge anskaffas under budgetåret 1954/55. Den utökning av bilparken, som kan ifrågakomma för budgetåret 1956/57, bör bli beroende av och sättas i relation till den förstärkning av ordningsstattpolisens, som kan komma att medgivas. Under alla förhållanden torde utökningen böra begränsas till att avse högst återstoden av det av trafiksäkerhetsutredningen föreslagna totala antalet, eller 27 bilar. Med hänsyn till den betydande nyanskaffning av motoreyklar, som nyligen medgivits, finner sig statskontoret icke kunna tillstyrka, att medel anvisas för inköp av dylika fordon i den omfattning, statspolisintendenten föreslagit. Den för ändamålet begärda medelstilledningen bör därför väsentligt begränsas och fördelas på flera budgetår. I anslutning till förstärkningen av kriminalstattpolisens har statspolisens bilpark enligt beslut vid 1953 och 1954 års riksdagar utökats med sammanlagt 35 bilar. För budgetåret 1955/56 har medgivits anskaffning av ytterligare en bil. Enligt statskontorets mening bör även för nästkommande budgetår medel beräknas för inköp av endast en bil.

Departementschefen

Med utgångspunkt från vad jag i det följande förordar i fråga om utbyggnaden av ordningsstatspolisen tillstyrker jag, att för utökning av ordningsstatspolisens motorfordonspark beräknas ett belopp av 383 000 kronor, motsvarande inköpskostnaden för 15 större och 13 mindre bilar.

De statspolisen tilldelade motorcyklarna har otvivelaktigt visat sig vara ett värdefullt hjälpmedel vid trafikövervakningen. I likhet med statspolisintendenten anser jag, att mycket vore att vinna i fråga om övervakningens effektivitet genom en utbyggnad av motorcykelbeståndet. Med hänsyn till den relativt stora kostnaden torde dock utbyggnaden böra ske successivt. Jag föreslår, att för nästa budgetår medel beräknas för anskaffande av 15 motorcyklar till en kostnad av 67 500 kronor. Jag förutsätter att, för den händelse besparing uppstår å medelsanvisningen, denna efter Kungl. Maj:ts prövning får utnyttjas för ytterligare inköp, om så finnes påkallat.

För kriminalstatspolisen föreslår jag inköp av 2 bilar. Härtill bör beräknas 20 000 kronor.

Vidare tillstyrker jag statspolisintendentens förslag om utbyte av 23 bilar för ordningsstatspolisen och 6 bilar för kriminalstatspolisen. Netto-utgiften för utbytet uppskattar jag till högst 384 500 kronor. Föreliggande möjligheter att erhålla lägre nettokostnader vid utbytet bör väl tillvaratagas. För förnyelse av motorcykelbeståndet beräknar jag ett belopp av 35 000 kronor.

I enlighet med det anförda skulle för inköp av motorfordon åtgå (383 000 + 67 500 + 20 000 + 384 500 + 35 000) 890 000 (+ 518 000) kronor.

För inköp av ridhästar m. m. upptager jag 17 000 (+ 500) kronor.

Vid bifall till nu framlagda förslag skulle anslaget för nästa budgetår upptagas till (390 000 + 518 000 + 500) 908 500 (+ 518 500) kronor. Härav torde 736 000 kronor böra avräknas mot automobilskattemedlen.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statspolisorganisationen: Inköp av motorfordon m. m.* för budgetåret 1956/57 anvisa ett reservationsanslag av 908 500 kronor, därav 736 000 kronor att avräknas mot automobilskattemedlen.

[162] 3. Statspolisorganisationen: Underhålls-, drift- och expeditionskostnader

	Anslag	Nettoutgift
1954/55	2 477 000	1 677 684
1955/56 (statsliggaren s. 1114)	1 889 000	
1956/57 (förslag)	2 218 000	

Av anslaget för innevarande budgetår skall ett belopp av 1 461 000 kronor avräknas mot automobilskattemedlen.

Yrkande

Statspolisintendenten (skr. 30/8 och 21/9 1955) föreslår, att anslaget ökas med 487 600 kronor.

	Utgifter 1954/55	Anslag 1955/56	Förslag	Ökning
1. Underhåll och vård av vissa av statspolisens hästar m. m.	6 510	15 000	35 000	20 000
2. Polishundorganisationen	20 606	21 200	32 400	11 200
3. Underhåll och drift av motorfordon m. m.	781 707	1 090 000	1 414 000	324 000
4. Stattpolismännens utbildning i motorfordonskunskap	65 134	118 000	118 000	—
5. Stattpolismännens utbildning i skjutning med tjänstevapen och livräddning m. m.	460	2 800	3 300	500
6. Expeditionskostnader, inköp av diverse materiel och löpande utgifter.....	789 442	640 000	771 900	131 900
				487 600

Motiv

Det uppkomna överskottet å anslaget för budgetåret 1954/55 kommer till större delen att åtgå till betalning av räkningar, avseende sagda budgetår, vilka räkningar ej hunnit likvideras före budgetårsskiftet.

1) Såsom framgår av det tidigare (under punkt 160) anförda har föreslagits, att statspolisen skulle övertaga ombesörjandet av underhåll och vård av statspolisens hästar vid avdelningen i Göteborg. Vid bifall härtill skulle kostnader för furage, veterinärvård m. m., uppgående till omkring 20 000 kronor, komma att belasta ifrågavarande anslagspost.

2) Medelstilledningen till polishundorganisationen har under en följd av år visat sig vara allt för knapp och bör därför höjas med 1 000 kronor.

Vartannat år inkallas flertalet hundar och förare till en utbildnings- och repetitionskurs om 4 veckor. Detta skedde senast hösten 1954. Dylig kurs bör nästa gång anordnas hösten 1956. Kostnaden beräknas till omkring 4 000 kronor.

För att möjliggöra en höjning av hundförarnas arvoden från nuvarande 75 eller 65 kronor i månaden till 3 kronor per hund och dag hemställes att anslaget uppräknas med ytterligare 6 200 kronor.

3) Med hänsyn till den redan beslutade och den för nästa budgetår (under punkt 161) föreslagna upprustningen av ordningsstats- och kriminalstatspolisens bilpark torde för drivmedel böra beräknas i runt tal 739 000 kronor. Reparationskostnaderna uppskattas till omkring 475 000 kronor.

Övriga i delposten ingående utgifter (bilsfatt, försäkring m. m.), vilka i föregående års statförslag angivits till 175 000 kronor, torde med hänsyn till fordonbeståndets utökning böra upptagas till omkring 200 000 kronor.

4) I händelse av bifall till de förslag, som statspolisintendenten framställt angående utökning av ordningsstatspolisen, erfordras under nästa budgetår två förberedande kurser samt två fortbildningskurser för motorcykelförare. Därutöver behövs 4 besiktningsskurser. Hittills vunna erfaren-

heter av motorutbildningen talar närmast för att besiktningskurserna bör bedrivas i statspolisens samt väg- och vattenbyggnadsstyrelsens regi, men att motoreykelkurserna tills vidare bör förläggas till arméns motorskola. Utredning pågår angående möjligheterna för en sådan förläggning av motoreykelförarnas utbildning. I avbidan på utredningens resultat kan någon exakt beräkning av kostnaderna för statspolismännens utbildning i motorfordonskunskap under nästa budgetår icke verkställas. På grund härav hemställas om oförändrat anslag.

5) Denna anslagspost uppräknas på grund av personalökningen.

6) För budgetåret 1955/56 beräknades för utgifter i egentlig mening 132 000 kronor. Med hänsyn till beviljade och föreslagna utökningar av statspolispersonalen m. m. bör för nästa budgetår beräknas ett något högre belopp eller minst 160 000 kronor.

För viss materielanskaffning m. m. upptages följande belopp, nämligen nyanskaffning och utbyte av kontorsmaskiner 43 600 kronor, inköp av ljudupptagningsapparater 12 800 kronor, förbrukningsmateriel till ljudupptagningsapparater 4 000 kronor, viss komplettering av fotografisk utrustning 5 500 kronor, inköp av 25 robotkameror till ordningsavdelningarnas bilar 20 000 kronor samt för fotografisk förbrukningsmateriel 35 000 kronor.

Kostnaden under nästa budgetår för anskaffande av materiel för fortsatt upprustning av ordningsstatspolisen har beräknats till i runt tal 407 500 kronor, varav 141 895 kronor för trafikövervakningsmateriel (apparater för ljus-, hastighets- och bullermätning), 32 780 kronor för utrustning till bilar och motoreyklar, 197 260 kronor för personlig utrustning samt 35 600 kronor för övriga kostnader (underhåll och vård av apparatur m. m.).

Vidare hemställas om anvisande av 2 000 kronor för provande av nya uppslag och utexperimenterande av förbättringar inom polisens verksamhetsområde, 3 300 kronor för underhåll och vård samt erforderlig besiktning av statspolisens vapen ävensom 1 000 kronor till anordnande av en kurs i handhavande av kriminalteknisk utrustning.

Under budgetåret 1954/55 har i viss begränsad omfattning utförts prov med trafikövervakning och trafikreglering från flygplan. Proven har utfallit mycket gynnsamt. Då det måste anses vara synnerligen önskvärt, att statspolisen beredes möjlighet att skaffa sig ytterligare erfarenheter, hemställas om en medelsanvisning för ändamålet av 10 000 kronor.

För anskaffning av möbler till nya lokaler för vissa statspolisavdelningar samt för komplettering och renovering ävensom utbyte av förslitna möbler beräknas 8 000 resp. 16 000 kronor. I anledning av den föreslagna utökningen av ordningsstatspolisen torde erfordras möbler och annan utrustning för tillhoppa 43 200 kronor. För nu nämnda ändamål skulle alltså sammanlagt åtgå 67 200 kronor.

Sammanlagt skulle, enligt statspolisintendenten, för expeditionslokaler, inköp av diverse materiel och löpande utgifter i övrigt erfordras (160 000 +

43 600 + 12 800 + 4 000 + 5 500 + 20 000 + 35 000 + 407 500 + 2 000 + 3 300 + 1 000 + 10 000 + 67 200) 771 900 kronor.

Yttrande

Statskontoret anför.

Den föreslagna uppräknningen av anslagsposten till polishundorganisationen torde böra begränsas till vad som erfordras för anordnande av en utbildnings- och repetitionskurs, eller till 4 000 kronor. Förstärkningen av posten till underhåll och drift av motorfordon torde böra anpassas efter den utökning av motorfordonsbeståndet, som kan komma att medgivas. För nyanskaffning av skriv- och räknemaskiner bör endast den höjning medgivas, som föranledes av utökningen av ordningsstatspolisen. Vad nu sagts bör även gälla den påkallade höjda medelsanvisningen för nyanskaffning och förnyelse av möbler m. m., för vilket ändamål innevarande års riksdag anvisade icke mindre än 76 000 kronor. Med höjning av anslagsposten till statspolismännens utbildning i skjutning med tjänstevapen och livräddning m. m. torde med hänsyn till belastningen under budgetåret 1954/55 alltjämt kunna anstå. Med anledning av statspolisintendentens förslag till inköp av diverse materiel vill statskontoret hänvisa till att föredragande departementschefen vid anmälan av medelsbehovet för budgetåret 1954/55 förordnat, att upphandlingen av viss apparatur skulle begränsas i avbidan på erfarenhet rörande dennas praktiska värde.

För att bereda statspolisen möjlighet att införskaffa ytterligare erfarenheter av trafikövervakning och trafikreglering från flygplan har begärts ett belopp av 10 000 kronor. Med hänsyn till den betydande förstärkning av statspolisens resurser för trafikövervakning, som beslutats i anledning av trafiksäkerhetsutredningens förslag, anser sig statskontoret icke kunna tillstyrka bifall till nämnda yrkande.

Departementschefen

I det föregående har jag biträtt statspolisintendentens förslag om att staten skulle övertaga underhåll och vård av statspolisens hästar vid avdelningen i Göteborg. Med hänsyn härtill och då jag icke har något att erinra mot den av statspolisintendenten gjorda kostnadsberäkningen föreslår jag, att anslagsposten till underhåll och vård av vissa av statspolisens hästar m. m. uppföres med 35 000 (+ 20 000) kronor.

Anslagsposten till polishundorganisationen upptager jag i likhet med statspolisintendenten till 32 400 (+ 11 200) kronor.

Till underhåll och drift av motorfordon m. m. beräknar jag 1 340 000 (+ 250 000) kronor.

Beträffande statspolismännens utbildning i motorfordonskunskap uttalade jag vid anmälan av föregående års statsverksproposition, att jag fann det uppenbart, att en förläggning av utbildningen till arméns motor-skola i Strängnäs skulle medföra vissa fördelar. Sålunda funnes vid skolan tillgång till — förutom instruktörer — lämpliga lokaler, verkstadsutrymmen m. m. Med hänsyn till att de dittills i statspolisens regi bedrivna kurserna blivit väsentligt billigare för statsverket än motsvarande utbildning

enligt verkställda beräkningar skulle ha blivit vid motorskolan och då utbildningsresultatet varit gott, fann jag det emellertid lämpligast att först försöksvis pröva utbildningen i Strängnäs samt därefter taga ställning till hur utbildningsfrågan slutligt borde lösas. Jag vill nu framhålla, att inom armén f. n. pågår en utredning om motorskolans framtida ställning och utbyggnad. Till följd härav är det ovisst, huruvida skolan överhuvud kan mottaga polismän för utbildning, vare sig försöksvis eller i en mera vidgad omfattning. Jag kan därför icke heller i år taga ställning till hur utbildningsfrågan slutligt bör lösas. På grund härav förordar jag, att anslagsposten till statspolismännens utbildning i motorfordonskunskap för nästa budgetår uppföres med oförändrat belopp, 118 000 kronor.

Med hänsyn till den låga belastningen torde någon uppräknig icke nu böra ske av anslagsposten till statspolismännens utbildning i skjutning med tjänstevapen m. m.

Under anslagsposten till expeditionskostnader m. m. upptager jag för löpande utgifter 228 000 kronor. I detta belopp har jag medräknat vissa kostnader för underhåll och vård av apparatur m. m., vilka statspolisen redovisat i samband med äskande av medel för inköp av materiel för den fortsatta upprustningen av ordningsstatspolisen. Vidare beräknar jag för kontorsmaskiner och ljudupptagningsapparater 51 400 kronor, underhåll av vapen 3 300 kronor, fotografisk utrustning 25 000 kronor, anordnande av kurs i handhavande av kriminalteknisk utrustning 1 000 kronor, provande av nya uppslag — därvid även kan utföras prov med trafikövervakning från flygplan — 5 000 kronor samt nyanskaffning och förnyelse av möbler 65 000 kronor. Vad angår statspolisintendentens hemställen om medel för inköp av trafikövervakningsmateriel m. m., vill jag framhålla, att jag tidigare förordat en i förhållande till statspolisintendentens förslag något begränsad utökning av antalet motorfordon. Med hänsyn härtill torde medelsanvisningen för övervakningsmateriel m. m. böra reduceras till 309 000 kronor.

Anslagsposten till expeditionskostnader skulle i enlighet med det anförda uppföras med (228 000 + 51 400 + 3 300 + 25 000 + 1 000 + 5 000 + 65 000 + 309 000) i runt tal 688 000 (+ 48 000) kronor.

Anslagsposten till sjukvård torde uppföras med oförändrat belopp 2 000 kronor.

Vid bifall till mina förslag bör anslaget bestämmas till (35 000 + 32 400 + 1 340 000 + 118 000 + 2 800 + 688 000 + 2 000) avrundat 2 218 000 (+ 329 000) kronor. Härav torde 1 629 000 kronor böra avräknas mot automobilskattemedlen.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statspolisorganisationen: Underhålls-, drift- och expeditionskostnader* för budgetåret 1956/57 anvisa ett förslagsanslag av 2 218 000 kronor, därav 1 629 000 kronor att avräknas mot automobilskattemedlen.

[163] 4. Statspolisorganisationen: Gottgörelse till polisdistrikten

	Anslag	Nettoutgift
1954/55	9 600 000	8 064 578
1955/56 (statsliggaren s. 1115)	12 450 000	
1956/57 (förslag)	15 500 000	

Av anslaget för innevarande budgetår skall ett belopp av 6 700 000 kronor avräknas mot automobilskattemedlen.

Yrkande

Statspolisintendenten (skr. 30/8 1955) hemställer, att anslaget höjes med 3 732 000 kronor.

	Ökn. el. minskn.
1. <i>Ordningsstatspolisen</i>	
a) 6 förste polisassistenter, 4 polisassistenter, 50 förste konstaplar och 46 konstaplar	+ 1 243 680
b) Särskilda ersättningar och tillägg för personer under a)	+ 124 370
c) Ökade pensionskostnader	+ 409 150
d) Omräkning	+ 1 532 200
2. <i>Kriminalstatspolisen</i>	
a) Omräkning	+ 391 800
3. <i>Hyra för stall och garage</i>	— 18 000
4. <i>Underhåll och vård av statspolisens hästar</i>	— 37 500
5. <i>Expeditionslokaler, telefon, diverse kostnader</i>	
a) Ökade kostnader i anledning av beviljade och föreslagna personalökningar	+ 41 400
b) Omräkning	+ 45 000
6. <i>Avrundning</i>	— 100
	+ 3 732 000

Motiv

Orsaken till att utgifterna för budgetåret 1954/55 äro väsentligt lägre än det anvisade beloppet är huvudsakligen att tillskriva det förhållandet att å en del orter uppstått vissa dröjsmål med tillhandahållandet av ökat antal ordnings- och kriminalstatspolismän. I några fall har dessa dröjsmål varit förhållandevis långa.

Fr. o. m. den 1 juli 1955 skall ordningsstatspolisen bestå av 1 biträdande polisintendent, 21 poliskommissarier, 37 förste polisassistenter, 20 polisassistenter, 237 förste poliskonstaplar och 223 poliskonstaplar eller tillhoppa 539 man (+ 104 man). Av kommissarierna är 16 gemensamma för ordnings- och kriminalstatspolisen. Från samma tidpunkt består kriminalstatspolisen av 6 kriminalkommissarier, 77 förste kriminalassistenter samt 146 kriminalassistenter eller sammanlagt 229 man.

1 a) Den nu föreslagna utökningen av ordningsstatspolisen utgör i stort sett återstoden av vad som föreslagits av trafiksäkerhetsutredningen. I Gävleborgs län har tillkommit en avdelning i Hudiksvall, vilket medfört, att en förste polisassistent måst placeras där i stället för i Gävle. Om avdelningen i Gävle måste avstå från en polisassistent till förmån för

Hudiksvall, skulle antalet befäl i Gävleavdelningen bliva lägre än vad som proportionsvis är fallet vid andra avdelningar. På grund därav föreslås inrättande av 10 nya tjänster som förste polisassistent eller polisassistent i stället för 9 sådana tjänster, vilka enligt utredningen skulle återstå att inrätta.

1 b) I föregående års statframställning beräknades övriga särskilda ersättningar och tillägg uppgå till 5 procent av lönekostnaderna. Då erfarenheten utvisat, att detta procenttal varit för lågt, har andelen nu beräknats till 10 procent.

1 c) Kostnaden för polismännens pensionering har uträknats i enlighet med grunderna i normalpensionsreglementet för arbetstagare hos kommuner, anslutna till Svenska stadsförbundet.

1 d) Med hänsyn till statsbidragsbestämmelsernas utformning och på grund av de nya tjänsternas successiva tillsättning har i 1955 års statsverksproposition utgifterna för ordningsstatspolisens förstärkning för budgetåret 1955/56 ansetts kunna begränsas till 850 000 kronor i stället för i runt tal 1 550 000 kronor, vilket utökningen bör ha beräknats kosta. Sedan den 1 januari 1955 har det rörliga tillägget ökat. Slutligen har övriga särskilda ersättningar och tillägg beräknats till 10 i stället för som tidigare 5 procent av lönekostnaderna.

Då för innevarande budgetår för hållande av ordningsstatspolispersonal anvisats 7 508 800 kronor, skulle för budgetåret 1956/57 böra beräknas sammanlagt (1 243 680 + 124 370 + 409 150 + 1 532 200 + 7 508 800) 10 818 200 (+ 3 309 400) kronor.

2 a) Ökningen torde huvudsakligen hänföra sig till ökat rörligt tillägg fr. o. m. den 1 januari 1955. Totalt beräknas för nästa budgetår 4 558 800 kronor.

3) Kostnaden under år 1954 uppgick till i runt tal 75 000 kronor. Med hänsyn till beviljad och föreslagen utökning av statspolisens fordonspark torde man för budgetåret 1956/57 böra räkna med att kostnaden stiger till 117 000 kronor. Då för innevarande budgetår anvisats 135 000 kronor, minskas posten med 18 000 kronor, vilket beror på ändrat redovisningsförfarande för avdelningen i Göteborg.

4) Sedan omorganisation av polisrytteriet skett fr. o. m. den 1 juli 1954, omhänderhaves värden och underhållet av statspolisens hästar enbart av vissa polisdistrikt. För innevarande budgetår har härför anvisats 198 500 kronor. Detta belopp torde vid oförändrade förhållanden anses kunna beräknas även för nästa budgetår. Med hänsyn emellertid till förslaget, att statspolisen skulle övertaga underhåll och vård av statspolisens hästar vid avdelningen i Göteborg, bör beloppet minskas med avlöningen för två hästskötare och kostnaden för furage m. m. (17 500 + 20 000) 37 500 kronor.

5 a) Den ökade kostnaden sammanhänger med den föreslagna fortsatta förstärkningen av ordningsstatspolisen.

Departementschefen

Vid anmälan av föregående års statsverksproposition uttalade jag, att jag ansåg det vara möjligt att genomföra den återstående av trafiksäkerhetsutredningen föreslagna utbyggnaden av ordningsstatspolisen under loppet av två budgetår, samt förordade en förstärkning för budgetåret 1955/56 med 104 man. Härigenom skulle av den av utredningen föreslagna förstärkningen återstå 105 man. Efter vad jag erfarit under hand hade vid utgången av november månad 1955 sammanlagt 81 tjänster tillsatts av den för innevarande budgetår avsedda personalförstärkningen medan de återstående tjänsterna kommer att tillsättas i januari 1956. Enligt min mening har denna rekrytering varit tillfredsställande.

På grund av det anförda och med hänsyn till att en ny avdelning som kräver särskilt befäl tillkommit i Hudiksvall förordar jag statspolisintendentens förslag om utökning av ordningsstatspolisen under nästa budgetår med 106 man, varav 10 förste polisassistenter och polisassistenter samt 96 förste poliskonstaplar och konstaplar.

Med hänsyn till statsbidragsbestämmelsernas utformning och då tillsättningen av de nya tjänsterna beräknas ske successivt, synes utgiftsökningen under nästa budgetår i anledning av denna förstärkning kunna begränsas till 1 095 000 kronor.

Emot statspolisintendentens beräkning av kostnaden för hyra för stall och garage, för expeditionslokaler m. m. samt för underhåll och vård av statspolisens hästar har jag intet att erinra. För automatiska ökningar räknar jag likaledes med de av statspolisintendenten angivna beloppen.

Hela medelsbehovet för nästa budgetår skulle i enlighet med det anförda uppgå till (12 450 000 + 1 095 000 + 1 532 200 + 391 800 — 18 000 — 37 500 + 41 400 + 45 000) eller avrundat 15 500 000 (+ 3 050 000) kronor. Härav torde 9 065 000 kronor avräknas mot automobilskattemedlen.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statspolisorganisationen: Gottgörelse till polisdistrikten* för budgetåret 1956/57 anvisa ett förslagsanslag av 15 500 000 kronor, därav 9 065 000 kronor att avräknas mot automobilskattemedlen.

[164] 5. *Statspolisorganisationen: Polisradiöväsendet*

	Anslag	Nettoutgift
1954/55	598 000	370 895
1955/56 (statsliggaren s. 1118)	284 000	
1956/57 (förslag)	227 000	

Av anslaget för innevarande budgetår skall ett belopp av 267 000 kronor avräknas mot automobilskattemedlen.

Yrkande

Statspolisintendenten (skr. 30/8 1955) föreslår, att anslaget ökas med 58 800 kronor.

	Anslag 1955/56	Förslag	Ökn. el. minskn.
1. Inköp av rörliga polisradioanläggningar m. m.	250 000	304 000	+ 54 000
2. Underhåll och vård av rörliga radioanläggningar m. m.	27 200	36 000	+ 8 800
3. Ändring av fast polisradiostation i Jönköping	4 000	—	— 4 000
			+ 58 800

Motiv

Från föregående budgetår har överförts en reservation på 340 831 kronor. Av reservationen hänförde sig 330 411 kronor till inköp av rörliga radioanläggningar. De balanserade medlen torde helt åtgå till betalning av materiel, vilken beställts under tidigare budgetår.

1) Beloppet avser utbyte av 7 förslitna radioanläggningar samt nyanskaffning av ytterligare 5 anläggningar till bilar tilldelade kriminalstattpolisen. Härtill kommer inköp av 32 bilradio- och 50 mc-radioanläggningar för de bilar och motorcyklar, varmed statspolisens fordonspark föreslagits skola utökas under nästa budgetår. Då apparatpriset utgör 3 500 resp. 3 000 kronor, erfordras en medelsanvisning av $(44 \times 3\,500 + 50 \times 3\,000)$ 304 000 kronor.

2) Med hänsyn till den föreslagna, relativt stora nyanskaffningen av radioanläggningar beräknas kostnaden för reparation och erforderlig service stiga med 8 800 kronor.

Yttrande

Statskontoret. Beräkningen av anslaget föranleder endast den erinran från statskontorets sida, att medelsanvisningen till inköp av rörliga polisradioanläggningar bör begränsas till vad som föranledes av den utökning av statspolisens motorfordonsbestånd, som statskontoret ansett böra ifrågakomma.

Departementschefen

Under anslagsposten till inköp av rörliga polisradioanläggningar m. m. upptager jag medel dels till utbyte av sju samt inköp av fem radioanläggningar till bilar tilldelade kriminalstattpolisen, dels till inköp av trettio bilradio- och femton mc-radioanläggningar till de fordon, vilka jag tidigare föreslagit skall anskaffas under nästa budgetår. På grundval av i anslagsframställningen angivna inköpspriser uppskattar jag medelsbehovet under anslagsposten till $(24\,500 + 17\,500 + 105\,000 + 45\,000)$ 192 000 (— 58 000) kronor.

Anslagsposten till underhåll och vård av rörliga radioanläggningar bör uppräknas med 4 800 kronor.

I gällande stat upptagen post å 4 000 kronor till ändring av fast polisradiostation i Jönköping bortfaller nästa budgetår.

Vid bifall till vad jag sålunda anfört skulle anslaget beräknas till (284 000 — 58 000 + 4 800 — 4 000) 226 800 eller avrundat 227 000 (— 57 000) kronor. Härav torde ett belopp av 197 000 kronor böra avräknas mot automobilskattemedlen.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statspolisorganisationen: Polisradioväsendet* för budgetåret 1956/57 anvisa ett reservationsanslag av 227 000 kronor, därav 197 000 kronor att avräknas mot automobilskattemedlen.

[165] 6. Poliskåren i Boden: Avlöningar

	Anslag	Nettoutgift
1954/55	530 000	569 897
1955/56 (statsliggaren s. 1118)	526 700	
1956/57 (förslag)	562 000	

Yrkande

Polischefen i Boden (skr. 19/8 1955) hemställer, att anslaget höjes med 35 200 kronor.

<i>Omräkning</i>	<i>Ökn. el. minskn.</i>
1) Avlöningskostnad m. m. för 2 poliskonstaplar på övergångsstat, vilka utträtt ur kåren	— 23 892
2) Beredskapsersättning	+ 416
3) Obekvämlighetstillägg	+ 5 650
4) Löneklassuppflyttningar	+ 5 358
5) Rörligt tillägg	+ 60 470
6) Avrundning	— 12 802
	+ 35 200

Motiv

Frågan om polisväsendets organisation inom bl. a. Bodens skyddsområde, vilken tidigare utretts av 1953 års polisutredning för vissa delar av Norrbottens län, är f. n. föremål för fortsatt utredning inom polisväsendets organisationsnämnd. I avbidan på utredningens slutförande föreslås icke nu några personalförstärkningar.

2) Genom kungörelse 1955: 329 har beredskapsersättningen höjts från 47 till 51 kronor.

Yttranden

T. f. statspolisintendenten och länsstyrelsen i Norrbottens län har icke något att erinra mot polischefens förslag.

Polisväsendets organisationsnämnd räknar med att under år 1955 kunna framlägga redogörelse och förslag med anledning av det åt nämnden den 6 maj 1955 meddelade uppdraget att ytterligare utreda frågan om polisväsendets organisation inom bl. a. Bodens skyddsområde. Förslagen torde vad angår budgetåret 1956/57 knappast komma att påverka de egentliga utgiftsposterna enligt polischefens framställning. Nämnden tillstyrker anslagsäskandena och kommer så snart ske kan att anmäla de smärre anslagsförändringar — huvudsakligen innebärande förskjutningar mellan delposter under anslagen till polisväsendet som må kunna föräledas av nämndens förslag beträffande polisorganisationen inom Norrbottens län.

Departementschefen

Polisväsendets organisationsnämnd har i december 1955 avlämnat betänkande med förslag om polisväsendets organisation inom vissa delar av Norrbottens län. Den nya organisation, som nämnden förordar, föreslås träda i kraft den 1 juli 1956. Förslaget är f. n. under remissbehandling. Med hänsyn till vad nämnden anfört i sitt remissyttrande torde polischefens i Boden anslagsäskande kunna ligga till grund för beräkningen av utgiftsposterna för budgetåret 1956/57. Den under särskilda uppbördsmedel upptagna posten Ersättning från Bodens stad kommer däremot att ökas avsevärt, om det av organisationsnämnden framlagda förslaget godtages. Då förslaget i denna del avses skola träda i kraft först den 1 juli 1957 räknar jag emellertid med ett oförändrat belopp av 110 000 kronor.

Mot den av polischefen begärda anslagshöjningen, som är av automatisk natur, har jag icke något att erinra.

Anslaget beräknas sålunda: avlöningar till ordinarie tjänstemän 432 800 (— 27 000) kronor, arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, oförändrat 2 900 kronor, avlöningar till icke-ordinarie personal 108 000 (+ 3 700) kronor, rörligt tillägg 128 300 (+ 58 600) kronor.

Anslaget uppföres alltså med (432 800 + 2 900 + 108 000 + 128 300 — 110 000) 562 000 (+ 35 300) kronor.

De på personalförteckningen för poliskåren upptagna två poliskonstapels-tjänsterna i Ca 15 å övergångsstat bör utgå ur förteckningen.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att i personalförteckningen för poliskåren i Boden vidtaga den ändring, som förut angivits;

b) godkänna följande avlöningsstat för poliskåren i Boden, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1956/57:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	432 800
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	2 900
3. Avlöningar till icke-ordinarie personal	108 000
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	128 300
	<hr/>
	Summa kronor 672 000

Särskilda uppbördsmedel

Ersättning från Bodens stad	110 000
	<hr/>
	Summa kronor 562 000;

c) till *Poliskåren i Boden*: Avlöningar för budgetåret 1956/57 anvisa ett förslagsanslag av 562 000 kronor.

[166] 7. Poliskåren i Boden: Omkostnader

	Anslag	Nettoutgift
1954/55	104 500	93 399
1955/56 (statsliggaren s. 1120)	118 000	
1956/57 (förslag)	97 000	

Yrkande

Polischefen i Boden (skr. 19/8 1955) hemställer att anslaget höjes med 700 kronor.

	Utgifter 1954/55	Anslag 1955/56	Förslag	Ökn. el. minskn.
1. <i>Expenser</i> :				
a) Övriga <i>expenser</i>	34 999	36 000	37 200	+ 1 200
2. Övriga <i>utgifter</i> :				
a) Inköp av bilar	—	16 000	25 000	+ 9 000
b) Inköp av trafikövervakningsmateriel	—	18 000	—	— 18 000
c) Inköp av hundar	—	500	—	— 500
d) Ombyggnad av polisradioanläggning	—	—	1 500	+ 1 500
e) Inköp av utrustning till räddningspatruller	—	—	7 500	+ 7 500
				+ 700

Motiv

1 a) Genom nytt kollektivavtal har avlöningen till städningpersonal höjts med i runt tal 930 kronor. Dessutom beräknas en hyreshöjning med omkring 300 kronor per år.

2 a) Under budgetåret 1956/57 bör två av kårens fyra bilar utbytas. Nettoutgiften uppskattas till 25 000 kronor.

2 d) Poliskåren i Boden utnyttjar f. n. endast riksfrekvensen. Å denna förekommer mycket ofta störningar, varigenom mottagningsförhållandena

blir otillfredsställande. Under budgetåret 1956/57 bör en övergång till två-frekvenssystem äga rum.

2 e) Poliskåren i Boden svarar bl. a. för säkerheten och har beredskapsuppgifter inom stora vildmarksområden. För att dessa åligganden skall kunna fullgöras effektivt erfordras utrustning för vistelse i ödemarken. Kåren bör uppställa tre räddningspatruller. En tillfredsställande utrustning för dessa patruller beräknas kosta omkring 7 500 kronor.

Yttrande

Statskontoret. Av utredningen i ärendet framgår, att de bilar, vilka föreslagits skola utbytas, vid ingången av budgetåret 1956/57 tillryggalagt omkring 12 500 mil och redan nu är relativt dyra i drift. Med hänsyn härtill vill statskontoret icke göra någon erinran mot framställningen i denna del. Utbytet torde böra ske i samråd med statspolisintendenten.

Kostnaden för ombyggnad av kårens radioanläggning torde lämpligen böra bestridas från delposten till underhåll av en polisradioanläggning. För ändamålet synes en tillfällig förstärkning av denna post med 1 000 kronor vara tillfyllest.

Den i ärendet avsedda räddningsverksamheten kan enligt statskontorets mening icke anses åvila poliskåren i Boden på grund av den för poliskåren gällande instruktionen. Sådan verksamhet har inom andra norrlandslän organiserats av vederbörande länsstyrelse i samverkan med Röda korset och militärmyndigheterna i orten. Vid angivna förhållanden och då utredning angående ny polisorganisation inom Boden och Kalix skyddsområden pågår, anser sig statskontoret ej böra tillstyrka, att medel anvisas för inköp av utrustning till ifrågavarande räddningspatruller.

Departementschefen

Anslagsposten till övriga expenser upptager jag i likhet med polischefen till 37 200 (+ 1 200) kronor.

Jag tillstyrker, att en av kårens bilar utbytes. Nettoutgiften, inberäknat investeringsavgift, beräknar jag till 11 000 (— 5 000) kronor.

För ombyggnad av radioanläggning upptager jag 1 300 kronor.

I likhet med statskontoret anser jag, att medel ej bör anvisas till inköp av utrustning för räddningspatruller.

I övrigt har jag icke något att erinra mot den av polischefen i Boden gjorda anslagsberäkningen.

På grund av det anförda bör anslaget bestämmas till (118 000 + 1 200 — 5 000 — 18 000 — 500 + 1 300) 97 000 (— 21 000) kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Poliskåren i Boden: Omkostnader* för budgetåret 1956/57 anvisa ett förslagsanslag av 97 000 kronor.

[167] 8. Bidrag till reservpolisorganisationen m. m.

	Anslag	Nettoutgift
1953/54	900 000	857 492
1954/55	940 000	813 875
1955/56 (statsliggaren s. 1120)	934 000	
1956/57 (förslag)	1 000 000	

Yrkande

Statspolisintendenten (skr. 30/8 1955) föreslår, att anslaget höjes med 166 000 kronor.

Motiv

De faktiska kostnaderna för reservpolisorganisationen under kalenderåret 1954 utgjorde i runt tal 982 000 kronor. Skillnaden mellan de verkliga utgifterna samt det anvisade beloppet beror i huvudsak på att tjänstgöringskostnaderna blivit väsentligt högre än som kunnat förutses. I samband med den under år 1955 inträdda ökningen av det rörliga tillägget måste ersättningen för avlöningskostnader höjas något. Vid oförändrad numerär torde ersättningsbeloppet för kalenderåret 1956 komma att uppgå till i runt tal 915 000 kronor. Härtill kommer kostnaden för ytterligare reservpolismän till följd av ökat invånarantal i vissa städer. Härav föranledd kostnadsökning uppskattas till 25 453 kronor. Ersättning för tjänstgöringskostnad samt för hållande av reservpolishästar torde med hänsyn till inträdda löneökningar böra uppskattas till något högre belopp än som utgått för 1954 eller i runt tal 160 000 kronor.

De sammanlagda kostnaderna beräknas alltså till (915 000 + 25 453 + 160 000) 1 100 453 kronor eller i runt tal 1 100 000 kronor.

Departementschefen

Mot statspolisintendentens uppskattning av medelsbehovet har jag i stort sett icke något att erinra. Anslaget torde emellertid med hänsyn till belastningen under de senaste budgetåren böra beräknas till 1 000 000 kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till reservpolisorganisationen m. m.* för budgetåret 1956/57 anvisa ett förslagsanslag av 1 000 000 kronor.

[168] 9. Bidrag till den lokala polisorganisationen å landsbygden m. m.

	Anslag	Nettoutgift
1954/55	12 000 000	8 671 228
1955/56 (statsliggaren s. 1122)	12 800 000	
1956/57 (förslag)	15 000 000	

Det nya polislönereglementet jämte den allmänna löneflyftningen har föranlett ett avsevärt stegrat medelsbehov under detta anslag. I samma

riktning har verkat, att antalet polismanstjänster på landsbygden under senare år något ökat. Från polisväsendets organisationsnämnd har jag under hand erhållit en kostnadsberäkning för nästa budgetår. Beräkningen, vilken upptager det exakta antalet polismanstjänster i de statsbidragsberättigade polisdistrikten och samtliga ifrågakommande förmåner, slutar på en summa av något över 16 000 000 kronor. Med utgångspunkt härifrån och med beaktande av förekommande eftersläpning ifråga om utbetalningarna under anslaget beräknar jag medelsbehovet till 15 000 000 (+ 2 200 000) kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till den lokala polisorganisationen å landsbygden m. m.* för budgetåret 1956/57 anvisa ett förslagsanslag av 15 000 000 kronor.

[169] 10. Statens polis-skola: Avlöningar

	Anslag	Nettoutgift
1954/55	684 000	661 949
1955/56 (statsliggaren s. 1122)	689 000	
1956/57 (förslag)	747 000	

Av anslaget för innevarande budgetår skall ett belopp av 90 000 kronor avräknas mot automobilskattemedlen.

Yrkande

Styrelsen för statens polis-skola (skr. 30/8 1955) hemställer, att anslaget höjes med 56 700 kronor.

	Ökning
1. a) 1 lärare i juridik Ca 31 i st. f. Ce 31	—
b) 1 förste kansliskrivare Ca 17 i st. f. Ce 17 (Ca 8).....	—
c) 1 kontorist Ca 13 i st. f. Ce 13 (Ca 8)	—
d) 3 kontorsbiträden Ca 8 i st. f. Ce 8	—
e) 1 institutionsvaktmästare Ca 12 i st. f. Ce 12.....	—
f) 1 kontorist Ca 13 i st. f. ett kontorsbiträde Ce 8	1 536
g) 1 kanslibiträde Ce 11 i st. för ett kontorsbiträde Ce 8.....	828
2. 1 kontorsbiträde Ce 8	8 304
3. a) Arvode till sekreteraren i polis-skolans styrelse.....	1 200
b) Arvoden till föreståndarna för avdelningsskolorna	4 900
c) Arvoden till expeditionellt biträde åt föreståndarna vid avdelningsskolorna....	2 500
d) Arvoden till timplärare i kommissarieklassen	15 600
e) Arvoden till timplärare i fortbildnings- och specialkurser	19 600
f) Arvode till expeditionsvakt för visst tillsynsuppdrag	200
4. Vikariatsersättningar	600
5. Omräkning	
Löneklassuppflyttningar m. m.	1 432
	56 700

Motiv

1 a)—e) Vid huvudskolan i Stockholm finns under skolans rektor 12 lönegradsplacerade befattningshavare, nämligen: 3 lärare i juridiska äm-

nen i Ce 31, 1 förste kansliskrivare i Ce 17, 1 kontorist i Ce 13, 2 kanslibiträden i Cg 11, 2 kontorsbiträden i Ce 8, 1 kontorsbiträde i Cg 8, 1 institutionsvaktmästare i Ce 12 och 1 expeditiönsvakt i Ce 11. Av befattningshavarna innehar 1:e kansliskrivaren och kontoristen ordinarie tjänster som kontorsbiträden i Ca 8.

Styrelsen anser det påkallat, att åtminstone en av lärartjänsterna blir ordinarie, nämligen den tjänst som innehaves av styrelsens sekreterare. Han har tjänstgjort vid skolan sedan år 1944.

De nuvarande innehavarna av tjänsterna som 1:e kansliskrivare och kontorist har varit anställda vid skolan sedan 1935 resp. 1942. Med hänsyn till den avsevärda utvidgningen av statens polisskola har dessa tjänster erhållit en beständig karaktär.

Enligt grunderna för den reglerade befordringsgången bör ett extra kanslibiträde och ett av de extra ordinarie kontorsbiträdena erhålla ordinarie befattning i Ca 8. Båda kan redovisa mer än 7 års statlig tjänst. Dessutom bör inrättas en ny ordinarie kontorsbiträdestjänst för ett annat extra ordinarie kontorsbiträde, som den 1 juli 1956 kommer att ha mer än 7 års statlig tjänst.

Institutionsvaktmästaren tillträdde sin syssla år 1944 och bör nu beredas ordinarie anställning.

1 f)—g) Genom beslut den 22 april 1955 medgav Kungl. Maj:t, att personalen vid huvudskolans kansli tills vidare finge utökas med två kanslibiträden i Cg 11 under förutsättning att en av de i personalstaten upptagna tjänsterna som kontorsbiträde i reglerad befordringsgång hölles vakant. På kanslibiträdestjänsterna har förordnats två hittillsvarande kontorsbiträden i Ce 8. Nu föreslås, att de extra befattningarna slopas samt att en av kontorsbiträdestjänsterna utbytes mot kontoristtjänst i Ca 13 och den andra mot en tjänst som kanslibiträde i Ce 11. Inrättandet av kontoristtjänsten motiveras av de särskilda uppgifter, som ålagts ifrågavarande befattningshavare.

2) Personalförstärkningen avser det nya kontorsbiträde, som styrelsen berättigats anställa enligt Kungl. Maj:ts förenämnda beslut den 22 april 1955. Kontorsbiträdet är f. n. placerat i Cg 8.

3 a) I propositionen 175/1954 beräknade föredragande departementschefen arvudet till 1 800 kronor. Med hänsyn till sekreterargöromålets omfattning anses detta belopp för lågt.

3 b) Arvoden till föreståndarna för avdelningsskolorna har hittills utgått efter normen 300 kronor per elevavdelning i varje anordnad kurs. Detta arvodesbelopp kan icke längre anses rimligt med hänsyn till det arbete föreståndare får nedlägga i samband med anordnande av kurs i konstapelsklassen och det därmed förenade ansvaret. Vid fyra av avdelningsskolorna har även biträdande föreståndare anställts; arvudet delas i dessa fall mellan föreståndaren och biträdande föreståndaren. Styrelsen föreslår att

normbeloppet höjes från 300 till 500 kronor. Detta innebär att arvode skulle utgå vid malmöskolan med 4 000, vid göteborgsskolan med 2 000 och vid övriga skolor med 1 000 kronor per år.

Dessutom bör ett arvode om 300 kronor tilldelas föreståndaren för den avdelningsskola, vid vilken styrelsen kan komma att anordna fortbildningskurs.

3 c) Ersättningen till expeditionellt biträde åt föreståndarna — 250 kronor per avdelning i varje anordnad kurs — har visat sig otillräcklig. En höjning till 350 kronor synes på grund av arbetets omfattning vara fullt motiverad. Vid bifall härtill komme ersättningen vid den för budgetåret 1956/57 planerade kursverksamheten att utgå med, vid malmöskolan 2 800, vid göteborgsskolan 1 400 och vid övriga avdelningsskolor 700 kronor.

3 d), e) Med hänsyn till poliskårernas utökning bör under nästa budgetår kommissarieklassen anordnas i två avdelningar i stället för en. Styrelsen har beslutat att under budgetåret 1955/56 försöksvis anordna en fortbildningskurs i polistjänst i en avdelning vid avdelningsskolan i Malmö. Kostnaden härför skall bestridas av uppkomna besparingar å timplärosposten. Under budgetåret 1956/57 skulle styrelsen vilja anordna dylik utbildning i två avdelningar (+ 6 000 kronor).

För att i någon mån tillgodose behovet av förhørsledare med kompetens för förhör med barn förordas anordnande av en specialkurs i förhörslära med särskild hänsyn till förhör med barn. Kursen bör bedrivas i tre avdelningar. Kostnaden för arvoden till timplärare beräknas till 6 600 kronor.

Slutligen föreslår styrelsen, att specialkursen i trafiksäkerhet och trafikövervakning måtte få anordnas i fyra avdelningar mot två avdelningar innevarande budgetår (+ 7 000 kronor).

Undervisningen i fortbildnings- och specialkurser befinner sig ännu på försöksstadiet. Det är även svårt att tillförlitligt ange angelägenhetsgraden beträffande olika kurser. Styrelsen vill därför icke binda sig vid anordnande av kurser i alldeles den omfattning, som nu föreslagits. Det totala utbildningsbehovet bedömes dock med säkerhet så stort, att begärd medeltilldelning för nästa budgetår är erforderlig.

3 f) Den vid skolan anställde expeditionsvakten bör meddelas uppdrag att utom den för honom fastställda arbetstiden utöva viss tillsyn över skolans lokaliteter.

4) Rektors skyldighet att inspektera avdelningsskolorna nödvändiggör förordnande av vikarie för honom i betydligt större utsträckning än förut. Även i övrigt kommer genom personalutökningen större anslagsbehov att inträda.

Yttrande

Statskontoret anför.

Löne- och anställningsförhållandena för lärarna och kanslipersonalen vid polisskolan ävensom arvoden till sekreteraren i skolans styrelse samt till

föreståndarna och deras biträden vid avdelningsskolorna prövades ingående av statsmakterna så sent som vid 1954 års riksdag i samband med ställningstagandet till 1948 års polisutbildningskommittés förslag till rekrytering och utbildning av polispersonal. Med hänsyn härtill synes någon ändring i berörda hänseenden ej nu böra ifrågakomma. Frågan om i vad mån en generell uppräknig av förekommande arvoden av bisysslekaraktär bör komma till stånd i anledning av den allmänna lönelöftningen, torde böra prövas i ett sammanhang för förvaltningen i dess helhet. I avbidan på närmare erfarenhet av utbildningsverksamheten torde ej heller någon förändring av den nu gällande fasta personalorganisationen å kansliet böra genomföras. Statskontoret är sålunda ej berett tillstyrka förslaget om utbyte av två kontorsbiträdestjänster mot befattningar som kontorist i Ca 13 och kanslibitråde i Ce 11. Erinras må, att kanslipersonalen fr. o. m. budgetåret 1955/56 utökats med ett kontorsbiträde utöver det kontorsbiträde, som styrelsen berättigats anställa på grund av Kungl. Maj:ts beslut den 22 april 1955.

Beträffande utbildningens omfattning under budgetåret 1956/57 har styrelsen föreslagit en utvidgning av kommissarieklassen med en avdelning. Behovet härav undandraget sig statskontorets närmare bedömande. Ämbetsverket vill dock framhålla angelägenheten av att utbildningskapaciteten ej ges större omfattning än som motiveras av rekryteringsbehovet.

Medelstilledningen för arvoden till timplärare i fortbildnings- och specialkurser torde böra begränsas till högst samma belopp, som för ändamålet anvisats för budgetåret 1955/56 eller 10 000 kronor.

Departementschefen

Förslaget om ordinariesättning av en av lärartjänsterna i juridik kan jag f. n. icke tillstyrka.

Övriga förslag om ordinariesättning biträder jag i så måtto, att jag förordar, att tjänsten som förste kansliskrivare och två kontorsbiträdestjänster nu överföres på ordinarie stat.

Under hänvisning till vad chefen för civildepartementet anfört vid anmälan av för flera huvudtitlar gemensamma frågor föreslår jag, att tjänsten såsom institutionsvaktmästare placeras i lönegraden Ce 14.

Vad angår förslaget om inrättande av en kontoristtjänst i Ca 13 och en kanslibiträdestjänst i Ce 11 i stället för två befattningar som kontorsbiträde i Ce 8 samt inrättande av en kontorsbiträdestjänst i Ce 8 vill jag erinra om, att Kungl. Maj:t genom beslut den 22 april 1955 medgivit, att personalen vid huvudskolans kansli tills vidare finge utökas med två kanslibitraden i lönegrad Cg 11 under förutsättning att en av de i personalstaten för skolan upptagna tjänsterna som kontorsbiträde hölles vakant. Kungl. Maj:t förklarade sig vilja framdeles meddela beslut om anvisning av de medel, som bleve erforderliga på grund av detta beslut. Att personalen på detta sätt förstärktes föranleddes av att det kamerala arbetet vid skolans kansli ökats bl. a. på grund av utökningen av antalet avdelningsskolor samt åläggandet för polisskolan att utbetala vissa arvoden och andra ersättningar m. m. Behovet av ifrågavarande personal kvarstår alltså jämt.

I anledning av Kungl. Maj:ts beslut förordnade styrelsen för skolan två kontorsbiträden i Ce 8 som kanslibiträden i Cg 11 samt nyanställde ett kontorsbiträde i Cg 8. Jag avser att föreslå Kungl. Maj:t, att medel till täckande av avlöningskostnaderna härför under innevarande budgetår anvisas på tilläggsstat. För nästa budgetår bör medel i vanlig ordning beräknas under anslaget. Någon ändrad anställningsform för de tre befattningshavarna anser jag mig icke nu kunna tillstyrka. Anslaget för nästa budgetår bör på grund av nu angivna personaländringar höjas med 11 000 kronor.

Emot styrelsens beräkning av arvoden till timlärare i kommissarieklassen, vilken innebär en ökning med 15 600 kronor, har jag intet att erinra.

Styrelsens förslag om anordnande av fortbildnings- och specialkurser tillstyrker jag i så måtto, att jag beräknar 18 200 (+ 8 200) kronor för ändamålet.

För ersättning till expeditionellt biträde åt föreståndarna föreslår jag en med 2 000 kronor förhöjd medelsanvisning.

Övriga förslag angående höjning av arvodes- och vikariatsersättningar samt om arvode till expeditionsvakt finner jag mig icke kunna biträda.

Vid bifall till mina förslag skulle anslaget uppräknas med i runt tal (400 + 11 000 + 15 600 + 8 200 + 2 000) 37 200 kronor. Härtill kommer automatisk utgiftsökning på grund av ökat rörligt tillägg och löneklassuppflyttningar m. m. 20 800 kronor. Totalökningen på anslaget skulle alltså bli 58 000 kronor.

I enlighet med det anförda beräknas anslaget sålunda: avlöningar till ordinarie tjänstemän 51 700 (+ 24 800) kronor, arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, 532 200 (+ 23 800) kronor, avlöningar till icke-ordinarie personal 120 000 (— 11 000) kronor samt rörligt tillägg 43 100 (+ 20 400) kronor.

Anslaget bestämmes alltså till (51 700 + 532 200 + 120 000 + 43 100) 747 000 (+ 58 000) kronor. Härav torde 98 000 kronor avräknas mot autobilskattemedlen.

Överföringen av en förste kansliskrivaretjänst och två kontorsbiträdestjänster till ordinarie stat påkallar en ändring i personalförteckningen.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga de ändringar i personalförteckningen för statens polisskola, som nyss angivits;

b) godkänna följande avlöningsstat för statens polisskola, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1956/57:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	51 700
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	532 200
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	120 000
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	43 100
	Summa kronor 747 000;

c) till *Statens polisskola: Avlöningar* för budgetåret 1956/57 anvisa ett förslagsanslag av 747 000 kronor, därav 98 000 kronor att avräknas mot automobilskattemedlen.

[170] 11. *Statens polisskola: Omkostnader*

	Anslag	Nettoutgift
1954/55	292 000	289 027
1955/56 (statsliggaren s. 1123)	305 000	
1956/57 (förslag)	259 000	

Av anslaget för innevarande budgetår skall ett belopp av 40 000 kronor avräknas mot automobilskattemedlen.

Yrkande

Styrelsen för statens polisskola (skr. 30/8 1955) föreslår, att anslaget minskas med 26 000 kronor.

	Utgifter 1954/55	Anslag 1955/56	Förslag	Ökn. el. minskn.
1) Övriga expenser	31 330	31 000	34 700	+ 3 700
2) Övriga utgifter	251 446	264 000	234 300	— 29 700
				— 26 000

Motiv

1) Av polisskolan godkänt nytt kollektivavtal för städningsspersonalen medför en utgiftsökning med i runt tal 1 700 kronor för år. För framställning bl. a. av de kompendier, som användes i undervisningen vid huvudskolan och avdelningsskolorna, behövs en ny dupliceringsmaskin. Nettoutgiften beräknas till 2 000 kronor.

2) Anslagsposten kan minskas med ett belopp av 45 000 kronor, vilket för innevarande budgetår upptagits såsom engångsanslag för anskaffande av kriminalteknisk materiel och skrivmaskiner. Å andra sidan måste det grundbelopp av 18 000 kronor, vilket sedan ett antal år disponeras för inköp av kriminalteknisk materiel och skrivmaskiner, uppräknas. Den erforderliga ökningen för nästa budgetår beräknas till 7 000 kronor. Med hänsyn till den föreslagna utökningen av kommissarietklassen samt de föreslagna fortbildnings- och specialkurserna bör medelsanvisningen för undervisningsmateriel ökas med 8 300 kronor.

Yttrande

Statskontoret vill med hänsyn till den utvidgade kursverksamheten ej motsätta sig, att delposten till inköp av undervisningsmateriel, studiebesök m. m. förstärkes med begärt belopp såsom engångsanvisning för nästkommande budgetår. För att bereda skolstyrelsen möjlighet att närmare pröva filmens värde såsom undervisningsform vid skolan har för budgetåret 1955/56 anvisats 20 000 kronor för inspelning av en film. Frågan om ytterligare medelsanvisning för ändamålet bör upptagas till prövning först sedan sådan erfarenhet föreligger. Medelstildelningen till undervisningsmateriel till fortbildnings- och specialkurser torde böra begränsas till högst samma belopp, som anvisats för budgetåret 1955/56 eller 3 000 kronor.

Departementschefen

Anslagsposten till övriga expenser torde i enlighet med styrelsens förslag böra uppräknas med 3 700 kronor.

Anslagsposten till övriga utgifter är i gällande stat uppförd med 264 000 kronor. Häri ingår ett engångsbelopp av 45 000 kronor för inköp av kriminalteknisk materiel m. m. Sistnämnda belopp bör icke medtagas i medelsanvisningen för nästa budgetår. Jag anser mig vidare icke kunna förorda uppräknning av det grundbelopp av 18 000 kronor, vilket skolan sedan ett flertal år disponerar för anskaffande av kriminalteknisk materiel m. m., utan torde för nästa budgetår böra räknas med oförändrad anslagstildelning för detta ändamål. Medelsanvisningen för undervisningsmateriel torde med hänsyn till det under avlöningsanslaget tillstyrkta förslaget om dubblering av kommissarietklassen böra höjas med 5 300 kronor. För inspelning av undervisningsfilm upptager jag 10 000 kronor. Anslagsposten skulle alltså minska med (45 000 — 5 300 + 10 000) 49 700 kronor.

I enlighet härmed bör omkostnadsanslaget uppföras med (305 000 + 3 700 — 49 700) 259 000 (— 46 000) kronor. Av anslaget bör 35 000 kronor avräknas mot automobilskattemedlen.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statens polisskola: Omkostnader* för budgetåret 1956/57 anvisa ett förslagsanslag av 259 000 kronor, därav 35 000 kronor att avräknas mot automobilskattemedlen.

[171] 12. Statens polisskola: Utbildningsarvodet m. m.

	Anslag	Nettoutgift
1954/55	405 000	457 632
1955/56 (statsliggaren s. 1124)	405 000	
1956/57 (förslag)	450 000	

Av anslaget för innevarande budgetår skall ett belopp av 44 000 kronor avräknas mot automobilskattemedlen.

Yrkande

Styrelsen för statens polisskola (skr. 30/8 1955) hemställer, att anslaget måtte upptagas till oförändrat belopp.

Departementschefen

Med hänsyn till belastningen å anslaget under budgetåret 1954/55 uppskattar jag medelsbehovet till 450 000 (+ 45 000) kronor. Härav torde ett belopp av 50 000 kronor böra avräknas mot automobilskattemedlen. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statens polisskola: Utbildningsarvodet m. m.* för budgetåret 1956/57 anvisa ett förslagsanslag av 450 000 kronor, därav 50 000 kronor att avräknas mot automobilskattemedlen.

[172] 13. *Statens kriminaltekniska anstalt: Avlöningar*

	Anslag	Nettoutgift
1954/55	662 500	696 549
1955/56 (statsliggaren s. 1124)	718 200	
1956/57 (förslag)	792 600	

Yrkande

Styrelsen för statens kriminaltekniska anstalt (skr. 31/8 1955) hemställer, att anslaget höjes med 135 200 kronor.

A. Nya tjänster	Ökning
1. <i>Laboratorieavdelningen</i>	
a) 1 kontorsbiträde (avdeln. exp.)	6 684
b) 1 byråingenjör Ce 27 (allmänna laboratoriet).....	19 740
2. <i>Registraturavdelningen</i>	
a) 1 kontorist Ce 13 (personregistret).....	10 224
b) 1 kontorsbiträde (godsregistret)	6 684
B. Löneregleringar	
1. <i>Föreståndaren</i>	
1 överdirektör och chef Cp 17 i st. f. 1 föreståndare Cp 14	3 600
2. <i>Laboratorieavdelningen</i>	
a) 1 byrådirektör Ca 33 i st. f. Ca 31	1 644
b) 1 förste byråingenjör Ce 29 i st. f. Ce 27 (kemiska laboratoriet).....	1 020
c) 1 byråingenjör Ce 25 i st. f. Cg 25 (kemiska laboratoriet)	—
d) 1 ingenjör Ce 23 i st. f. Ce 21 (kemiska laboratoriet)	1 302
e) 1 förste laboratoriebiträde Ce 17 i st. f. laboratoriebiträde Cg 11 (kemiska laboratoriet).....	1 236
f) 1 ingenjör Ca 23 i st. f. Ca 21 (allmänna laboratoriet)	876
g) 1 laboratoriebiträde Cg 13 i st. f. Cg 11 (brandtekniska laboratoriet) ..	708
h) 1 byråingenjör Ca 25 i st. f. 1 ingenjör Ca 23 (allmänna laboratoriet)	936
i) 1 förste assistent Ce 25 i st. f. 1 assistent Ce 21 (skrifttekniska laboratoriet)	924
j) 3 assistenter Ce 23 i st. f. Ce 21 (skrifttekniska laboratoriet)	2 664
k) 1 fotograf Ce 19 i st. f. Ce 16 (fotografiska laboratoriet)	1 020
l) 1 fotografbiträde Ce 13 i st. f. Cg 8 (fotografiska laboratoriet)	1 920
m) 1 tekniker Ca 19 i st. f. 1 reparatör Ca 13 (verkstaden)	1 848

	Ökning
3. Registraturavdelningen	
a) 1 byrådirektör Ca 31 i st. f. Ce 31	—
b) 1 kansliskrivare Ce 15 i st. f. 1 kontorist Ce 13 (byrådirektören)	408
c) 1 kontorist Ce 13 i st. f. 1 kanslibitråde Ce 11 (byrådirektören).....	360
d) 1 assistent Ca 23 i st. f. 1 kriminalassistent Ca 21 (fingeravtrycks- registret)	912
e) 1 kontorist Ce 13 i st. f. 1 kanslibitråde Ce 11 (fingeravtrycksregistret)	708
f) 1 kontorist Ce 13 i st. f. 1 kanslibitråde Ce 11 (godsregistret).....	360
g) 1 kanslibitråde Ce 11 i st. f. 1 kontorsbiträde Ce 8 (godsregistret)....	348
h) 1 förste assistent Ca 25 i st. f. 1 kriminalassistent Ca 21 (spaningsregistret)	1 860
i) 1 assistent Ce 23 i st. f. 1 kriminalassistent Ce 21 (spaningsregistret)..	912
j) 1 assistent Ca 23 i st. f. 1 kriminalassistent Ca 21 (personregistret) ..	876
k) 1 kanslibitråde Ce 11 i st. f. 1 kontorsbiträde Ce 8 (personregistret) ..	348
C. Vissa ändrade tjänstebenämningar	—
D. Omräkning	
Rörligt tillägg m. m.	65 078
	135 200

Motiv

För budgetåret 1956/57 nödgas styrelsen med hänsyn till på andra områden av statsförvaltningen medgivna eller ifrågasatta lönerogleringar framställa yrkande om att lönerna för vissa grupper av befattningshavare måtte justeras. Å såväl laboratorie- som registraturavdelningarna har arbetsuppgifterna ökat. Ny personal måste därför tillföras dessa. Anstalten befinner sig f. n. i ett nödläge beträffande rekryteringen speciellt med hänsyn till befattningar i assistentgraden.

A. Nya tjänster

1 a) På laboratorieavdelningen finnes endast ett biträde (kanslibitråde). Antalet ärenden visar en ökning och en permanent arbetsbalans har blivit följden. Kompetent vikarie saknas å kanslibiträdestjänsten.

1 b) Arbetsuppgifterna på allmänna laboratoriet har ökat och en personalförstärkning är påkallad. För att leda och samordna arbetet krävs i likhet med vad som är fallet vid kemiska avdelningen en byråingenjörstjänst.

2 a) För de egentliga registraturuppgifterna på personregistret sysselsättes f. n. endast kontorsbiträden. Det är av största vikt att det ömtåliga och viktiga registerarbetet handhaves av väl kvalificerad personal, som kan biträda med ledandet av arbetet och övervaka detsamma. Personalen å registret har — trots en ökning av antalet ärenden — från budgetårets ingång minskats med ett biträde. Det är att befara, att arbetsbalans härigenom kommer att uppstå.

2 b) För registrering av stulet och förkommet gods finnes bl. a. ett speciellt cykelregister. Antalet registerinföringar i detta ökar alltmer och gäller detta framför allt mopederna.

F. n. balanseras ca 8 800 kort på tillvaratagna cyklar, vilka skall sökas mot stulna cyklar med okänt tillverkningsnummer. Detta arbete medhinner

icke med nuvarande personal (två kontorsbiträden). På grund av att förvaringstiden för tillvaratagna cyklar sänkts till 6 månader, förefinnes risk, att cyklarna kommer att försäljas innan identifieringsarbetet vid anstalten hunnit avslutas.

B. Löneregleringar

1) Den nuvarande löneställningen synes icke på något sätt motsvara de anspråk, som till följd av anstaltens utveckling under de gångna åren ställes på föreståndaren, liksom icke heller mot hans vis å vis myndigheter, press och allmänhet utsatta position. Skulle frågan om ändrad löneställning för föreståndaren böra prövas i ett vidare sammanhang, yrkar styrelsen i avbidan härpå, att föreståndaren tillerkännes ett årligt föreståndararvode å 3 600 kronor.

2 a) Laboratorieavdelningen har under årens lopp vuxit både beträffande personal och arbetsuppgifter. De på byrådirektören ankommande ledande och kontrollerande uppgifterna har i samband härmed icke oväsentligt ökats. Byrådirektörens lönesättning är vid jämförelse med motsvarande befattningar inom statsförvaltningen missgynnad.

2 b) Förste byråingenjören är byrådirektörens ställföreträdare samt vikarierar för denne vid semestrar och annan ledighet. Genom ansvällningen å laboratorieavdelningen har uppgifter måst överföras från byrådirektören till förste byråingenjören, varigenom hans arbetsbörda och ansvar väsentligt ökats.

2 c) Tjänsten har genom en av anstalten i juni 1955 fastställd ny arbetsordning fått en mera självständig karaktär och innehavaren erhållit en mera ansvarsfull ställning som ledare för en särskild laboratorieavdelning, den biologiska.

2 d), f), j), 3 d), i), j) Ändringen motiveras av rekryteringssvårigheter och jämförelse med likställda befattningar inom anstalten.

2 e) Denna tjänst är närmast att jämföra med laboratorieassistentbefattning. Styrelsen anser, att lönegradsplaceringen bör prövas i samband med bebådad översyn beträffande löneställningen för laboratoriebiträden m. fl.

2 g) Även denna tjänst bör bli föremål för ny lönesättning i samband med under e) omnämnda laboratoriebiträdesutredning.

2 h) I samband med under år 1955 verkställd omorganisation av laboratorieavdelningen har denne befattningshavare ålagts nya arbetsuppgifter, varför den i 1955 års statsverksproposition medgivna lönehöjningen är otillräcklig.

2 i) På skrifttekniska laboratoriet tjänstgör under ledning av byrådirektören fyra assistenter i Ce 21. Dessas arbetsuppgifter är i stort sett lika. Byrådirektören behöver frigöras för andra uppgifter, som hittills blivit eftersatta. Vidare är det med hänsyn till arbetets natur nödvändigt, att den som skall leda verksamheten, har sin arbetsplats förlagd till skrifttekniska

laboratoriet och själv deltagar i det dagliga arbetet där. En av de fyra tjänstemännen på skrifttekniska laboratoriet bör tilldelas förmansställning i förhållande till de tre övriga. Genom skapandet av en sådan högre tjänst kommer säkerligen rekryteringen att i framtiden underlättas.

2 k) En jämförelse med andra fotograftjänster inom statsförvaltningen utvisar, att dessa äro placerade väsentligt gynnsammare än anstaltens fotograf.

2 l) Arbetsuppgifterna vid det fotografiska laboratoriet är både mångskiftande och till stor del av kvalificerad art. Fotografen kan icke själv medhinna alla dessa uppgifter. Åtminstone ett av de två biträdena måste behärska dessa och ensam handlägga dem. Även ur rekryteringssynpunkt är det nödvändigt, att lönesättningen höjes.

2 m) Löneställningen svarar ej mot de fackkunskaper, som krävs av befattningshavaren. Verkstadens arbetsåligganden har väsentligen ökat under de senaste åren.

3 b) och c) Genom utbyggnaden av internationella kriminalpoliskommissionen har den utländska korrespondensen alltmer ökat. Korrespondensen är i det stora flertalet fall av brådskande karaktär och innefattar till icke ringa del självständigt arbete. För det kvalificerade sekreterararbetet bör finnas en kansliskrivare. Härjämte erfordras ytterligare ett biträde med språkutbildning.

3 e) Personalen å fingeravtrycksregistraturen utgöres av 1 förste kriminalassistent, 1 kriminalassistent, 1 kontorist, 1 kanslibitråde och 1 kontorsbiträde. Sökningen i registren har trots förstärkning icke kunnat verkställas i tillräcklig omfattning. Därest kanslibiträdestjänsten ändras till kontoristtjänst kan tjänsten besättas med en arbetskraft, som i viss omfattning kan verkställa sökning i registren och därigenom avlasta assistenterna.

3 f) Den å avdelningen tjänstgörande förste kriminalassistenten hinner ej öva nödig tillsyn över registren, vilket arbete måste anförtros avdelningens kanslibitråde. Sistnämnda tjänst bör därför ändras till kontoristtjänst.

3 g) För tillsynen av cykelregistret krävs en särskild befattningshavare. Förste kriminalassistenten å avdelningen kan med hänsyn till sina övriga åligganden icke medhinna denna tillsyn.

3 h) Vid avdelningen tjänstgör 2 kriminalassistenter och 1 kontorsbiträde. En av assistenterna skall leda spaningsregistraturens arbete. Med hänsyn till det ansvar och de arbetsuppgifter, som ålägges ledaren för spaningsregistraturen, bör en av kriminalassistenttjänsterna i likhet med vad fallet är vid övriga registraturer ändras till förste assistenttjänst.

3 k) För det egentliga registerarbetet å personregistret finnes endast rutinerad personal. Personbyten förekommer ofta. Genom att å avdelningen anställa en kontorist i Ce 13 [se ovan A 2 a)]och ändra en av kon-

torsbiträdestjänsterna till kanslibiträdestjänst torde de värsta olägenheterna kunna avhjälpas.

C. Vissa ändrade tjänstebenämningar

Vid registraturavdelningen tillämpas bl. a. tjänstetiteln förste kriminalassistent och kriminalassistent. Styrelsen anser, att dessa titlar är mindre lämpliga med hänsyn till risken för förväxlingar med motsvarande titlar vid polisen. Styrelsen föreslår benämningarna förste assistent och assistent.

Yttrande

Statskontoret anför.

Genom beslut av innevarande års riksdag erhöll statens kriminaltekniska anstalt en relativt betydande personalförstärkning. Sålunda nyinrättades en befattning som laboratoriebiträde, en kontoristtjänst och en tjänst som kriminalassistent.

I avvaktan på att frågan om registraturavdelningens framtida organisation vinner sin lösning, vilket sammanhänger med statsmakternas ställningstagande till förslaget om ett centralt polisregister, läres böra anstå med prövningen av anstaltens önskemål om ytterligare en kontorist och ett kontorsbiträde på denna avdelning.

Tillräckliga skäl har enligt statskontorets mening ej anförts för ett tillmötesgående av förslaget om inrättande av en tjänst som byråingenjör i Ce 27 å allmänna laboratoriet. Däremot vill statskontoret ej göra någon erinran mot att medel nu beräknas under anstaltens icke-ordinariepost för anställande av ett kontorsbiträde i reglerad befordringgång å laboratorieavdelningens expedition.

Inför en eventuell omorganisation av registraturavdelningen läres någon lönerreglering eller tjänsteförändring för där anställda befattningshavarna ej böra ifrågakomma.

Då frågan om laboratoriebiträdenas löneställning f. n. är föremål för övervägande inom civildepartementet, har statskontoret icke ansett sig böra ingå på ett bedömande av den föreslagna uppflyttningen av viss laboratoriepersonal inom anstalten. Ämbetsverket har emellertid uppmärksammat, att en av ifrågavarande tjänster tillkommit så sent som år 1955.

Enligt statskontorets mening har ej anförts sådana skäl, som motivera bifall till anstaltens övriga, i vissa fall tidigare framförda, löneregleringsförslag och yrkanden om tjänsteförändringar. Vad särskilt angår anstaltens begäran, att en extra byråingenjörstjänst skulle ändras till extra-ordinarie, har statskontoret inhämtat, att innehavaren av denna befattning är ordinarie laboratoriebiträde i Ca 15 vid statens rättskemiska laboratorium och innehaft nu ifrågavarande befattning sedan den 1 maj 1954.

Statens lönenämnd. Anstalten föreslår inrättande av en tjänst som byråingenjör i Ce 27 vid allmänna laboratoriet och en kontoristtjänst i Ce 13 vid personregistret. Nämnden har intet att erinra mot den för byråingenjörstjänsten angivna lönegraden. Däremot kan nämnden ej biträda placering i högre lönegrad än Ce 11 för den vid personregistret äskade tjänsten.

Av de föreslagna lönerregleringarna kan nämnden endast tillstyrka uppflyttning av en kanslibiträdestjänst i Ce 11 vid godsregistret till tjänst som

kontorist i Ce 13 och en kontorsbiträdestjänst vid samma register till kanslibitträdestjänst i Ce 11.

I fråga om övriga tjänster anser nämnden, att kriminalassistenttjänsten i Ca 21 vid spaningsregistret icke bör placeras i högre lönegrad än Ca 23.

Föreståndarens löneförmåner bör, såsom lönenämnden framhållit i utlåtande den 23 september 1953, prövas i ett vidare sammanhang.

Framställningen om uppflyttning av en laboratoriebiträdestjänst vid vardera kemiska laboratoriet och brandtekniska laboratoriet bör prövas i samband med den inom civildepartementet pågående översynen av sådana tjänsters löneställning.

Övriga äskade lönegradsuppflyttningar anser nämnden icke vara tillräckligt motiverade.

Anstaltens förslag om ändrade tjänstebenenämningar föranleder icke någon erinran från lönenämndens sida.

Departementschefen

Av föreslagna nya tjänster anser jag endast tjänsten som kontorsbiträde på laboratorieavdelningen böra inrättas nästa budgetår.

Under återopande av vad chefen för civildepartementet anfört vid anmälan av för flera huvudtitlar gemensamma frågor föreslår jag, att medel beräknas för lönegradsuppflyttning av följande personal, nämligen på skrifttekniska laboratoriet en assistent från 21 till 23 lönegraden, på spaningsregistret en kriminalassistent från 21 till 23 lönegraden, på godsregistret ett kanslibitträde i Ce 11 till kontorist i Ce 13 och ett kontorsbiträde till kanslibitträde i Ce 11 samt på personregistret ett kontorsbiträde till kanslibitträde i Ce 11. Vidare förordar jag, att befattningen som byråingenjör i Cg 25 på kemiska laboratoriet samt ett fotografbiträde i Cg 8 på fotografiska laboratoriet nu överföres på extra-ordinarie stat. Övriga förslag till löneregleringar finner jag mig icke kunna biträda.

Styrelsen har under hand gjort framställning om att styrelsens ledamöter måtte berättigas att vid deltagande i sammanträde uppbära arvode enligt kommittékungörelsen. Jag tillstyrker bifall till denna framställning. Kostnaden härför nästa budgetår beräknar jag till 700 kronor, vilket belopp i avlöningsstaten bör upptagas såsom en särskild anslagspost, benämnd arvoden till styrelsens ledamöter.

Vad angår styrelsens förslag om ändrade tjänstebenenämningar för vissa befattningshavare på registraturavdelningen tillstyrker jag, att förste kriminalassistent i 25 lönegraden erhåller titeln förste assistent samt kriminalassistent i 23 eller 21 lönegraden benämningen assistent.

Vid bifall till mina förslag skulle anslaget uppräknas med 10 900 kronor. Härtill kommer den automatiska utgiftsökningen på grund av ökat rörligt tillägg och löneklassuppflyttningar m. m., 63 500 kronor. Totalökningen på anslaget blir alltså 74 400 kronor.

I enlighet med det anförda beräknas anslaget sålunda: avlöningar till ordinarie tjänstemän 220 400 (+ 3 200) kronor, arvoden till styrelsens ledamöter 700 (+ 700) kronor, ersättningar till experter oförändrat 8 000 kronor, avlöningar till icke-ordinarie personal 411 500 (+ 13 000) kronor samt rörligt tillägg 152 000 (+ 57 500) kronor.

Anslaget uppföres alltså med (220 400 + 700 + 8 000 + 411 500 + 152 000) 792 600 (+ 74 400) kronor.

I anledning av förslaget om ändrade tjänstebestämmelser torde vidare personalförteckningen bära ändras på det sätt, att tre förste kriminalassistenter och tre kriminalassistenter utbytes mot tre förste assistenter och tre assistenter.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga nyss angivna ändring i personalförteckningen för statens kriminaltekniska anstalt;

b) godkänna följande avlöningsstat för statens kriminaltekniska anstalt, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1956/57:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	220 400
2. Arvoden till styrelsens ledamöter, <i>förslagsvis</i> ..	700
3. Ersättningar till experter, <i>förslagsvis</i>	8 000
4. Avlöningar till icke-ordinarie personal	411 500
5. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i> ..	152 000

Summa kronor 792 600;

c) till *Statens kriminaltekniska anstalt: Avlöningar* för budgetåret 1956/57 anvisa ett förslagsanslag av 792 600 kronor.

[173] 14. **Statens kriminaltekniska anstalt: Omkostnader**

	Anslag	Nettoutgift
1954/55	532 000	432 746
1955/56 (statsliggaren s. 1125)	557 000	
1956/57 (förslag	602 000	

Yrkande

Styrelsen för statens kriminaltekniska anstalt (skr. 31/8 1955) hemställer, att anslaget höjes med 50 000 kronor.

	Utgifter 1954/55	Anslag 1955/56	Förslag	Ökning
1. Expenser: lyse, gas och vatten	3 621	3 500	4 500	1 000
2. Publikationstryck	250 000	250 000	299 000	49 000
				50 000

Motiv

1) Posten bör uppräknas med hänsyn till belastningen (1953/54 4 161 kronor).

2) Kostnaden för publikationstrycket är beroende av Kungl. Maj:ts prövning. Skulle C-notiserna utbrytas och tryckas separat, vilket enligt styrelsens mening bör ske, ökas kostnaden med 4 000 kronor. Därest C-notiserna skulle helt utgå, inträder en utgiftsminskning med 15 000 kronor. För kommande budgetår tillkommer utom utgivandet av nuvarande antal publikationer och förenämnda särtryck av C-notiserna tryckning av femårsregister för tidningen »Polisunderrättelser». Kostnaden beräknas till 45 000 kronor.

Yttrande

Statskontoret anser, att delposten till lyse, gas och vatten med hänsyn till belastningen bör uppföras med oförändrat belopp, 3 500 kronor.

Då inkomsterna under posten ersättning för försålda passformulär m. m. under de tre senaste budgetåren uppgått till — från budgetåret 1952/53 räknat — 12 397, 10 555 och 2 579 kronor, torde inkomsterna för nästa budgetår ej böra beräknas till högre belopp än 5 000 kronor.

Departementschefen

Den i anslagsposten till expenser ingående delposten till lyse, gas och vatten upptager jag till oförändrat belopp.

Anslagsposten till publikationstryck bör i enlighet med styrelsens förslag ökas med 49 000 kronor för att anstalten skall kunna trycka dels C-notiserna separat, dels femårsregister för tidningen »Polisunderrättelser».

Under anslagsposten till övriga utgifter har för innevarande budgetår inräknats medel för nyanskaffning av viss apparatur. Med hänsyn härtill bör posten för nästa budgetår reduceras. Jag förordar, att posten uppföres med 21 000 (— 4 000) kronor.

Under anslaget inflytande särskilda uppbördsmedel uppskattar jag med hänsyn till bl. a. beräknade ökade inkomster för utförda undersökningar till oförändrat belopp, 15 000 kronor.

I enlighet med det anförda bör anslaget i dess helhet uppföras med (557 000 + 49 000 — 4 000) 602 000 (+ 45 000) kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till Statens kriminaltekniska anstalt: Omkostnader för budgetåret 1956/57 anvisa ett förslagsanslag av 602 000 kronor.

[174] 15. **Gottgörelse till vissa polisdistrikt för ombesörjande av särskilda anordningar för polisväsendet i dess helhet m. m.**

	Anslag	Nettoutgift
1953/54	350 000	863 799
1954/55	400 000	217 920
1955/56 (statsliggaren s. 1126)	500 000	
1956/57 (förslag)	500 000	

Den största utgiftsposten under anslaget utgör gottgörelse till vissa polisdistrikt för deras kostnader för polispersonal, som finnes anställd för hela rikets behov. På grund av att ansökningar om statsbidrag från en del polisdistrikt ej inkommit i tid, har belastningen för budgetåret 1954/55 blivit förhållandevis låg.

Grunderna för statens bidrag till vissa städer för deras kostnader för gränskontrollen fastställdes vid 1937 års riksdag (prop. 273, riksd. skr. 394). Enligt dessa grunder skulle i princip gälla, att staten svarade för kontrollen i vad den avsåge genomresetraffiken.

Statsbidrag till Göteborgs polisdistrikt för kostnader i samband med gränskontrollens upprätthållande har t. o. m. år 1952 utgått med 25 procent. Under senare år har emellertid genomresetraffiken ökat betydligt i förhållande till lokaltraffiken. Efter framställning från polisen i Göteborg har Kungl. Maj:t därför genom beslut den 29 april 1955 beviljat polisdistriktet bidrag för år 1953 med 50 procent eller 121 445 kronor. Jag räknar med att bidraget även i fortsättningen kommer att utgå med hälften av kostnaden.

Vad angår storleken av medelsanvisningen för nästa budgetår föreslår jag, att anslaget uppföres med oförändrat belopp. Jag hemställer alltså att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Gottgörelse till vissa polisdistrikt för ombesörjande av särskilda anordningar för polisväsendet i dess helhet m. m.* för budgetåret 1956/57 anvisa ett förslagsanslag av 500 000 kronor.

[175] 16. **Anordnande av polisbevakning i annan än den i lagen om polisväsendet i riket stadgade ordning m. m.**

	Anslag	Nettoutgift
1953/54	800 000	775 231
1954/55	850 000	958 645
1955/56 (statsliggaren s. 1127)	850 000	
1956/57 (förslag)	900 000	

Med stöd av Kungl. Maj:ts bemyndigande tillkallades den 17 oktober 1953 sju sakkunniga med uppgift i första hand att verkställa organisationsundersökningar inom polisdistrikten. De sakkunniga antog sedermera benäm-

ningen polisväsendets organisationsnämnd. I proposition 1954: 75 angående polispersonalens avlöningsförmåner m. m. uttalades, att nämnden borde utnyttjas som rådgivande instans vid handläggningen av frågor rörande personalens lönegradsplacering, och föreslogs att, om nämndens medverkan vid löne regleringens genomförande komme att medföra extra medelsbehov, detta skulle täckas från förevarande anslag. Dessa förslag lämnades av riksdagen utan erinran. I anslutning härtill har Kungl. Maj:s förordnat, att kostnaderna för nämnden, vilka tidigare utgått från elfte huvudtitelns kommittéanslag, fr. o. m. den 1 juni 1954 tills vidare skulle bestridas från förevarande anslag.

Nämndens funktion som rådgivande organ i lönegradsfrågor har fastslagits i polislöne reglementet. Där stadgas nämligen att, innan i vederbörlig ordning beslut meddelas om placering i lönegrad av polismanstjänst i polisdistrikt, yttrande i ärendet skall inhämtas från nämnden. Vid sidan av den nämnda rådgivningsverksamheten har nämnden till uppgift bl. a. att ge råd i organisations- och rationaliseringsfrågor.

Av vad jag sålunda anfört framgår, att nämnden givits sådana uppgifter och fått en sådan ställning att kostnaderna för personalen icke bör bestridas från anslaget till kommittéer och utredningar genom sakkunniga. I stället förordar jag att dessa kostnader även i fortsättningen utgår från förevarande anslag.

Vid nämnden är f. n. mot arvode anställda en kanslichef samt tre biträdande sekreterare. Kostnaden för nämnden uppgick under budgetåret 1954/55 till 91 364 kronor. För budgetåret 1956/57 har nämnden beräknat kostnaderna till i runt tal 159 000 kronor. För egen del anser jag kostnaden kunna begränsas till 150 000 kronor, varvid förutsättes samma personalstat som f. n.

Utgifterna för skyddsområdespolisen i Kalix har jag uppskattat till i runt tal 180 000 (+ 6 000) kronor. För inköp av pistolammunition för polisväsendets behov har jag räknat med 46 000 (+ 5 000) kronor. Det totala medelsbehovet uppskattar jag till 900 000 (+ 50 000) kronor.

På grund av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Anordnande av polisbevakning i annan än den i lagen om polisväsendet i riket stadgade ordning m. m.* för budgetåret 1956/57 anvisa ett förslagsanslag av 900 000 kronor.

[176] 17. Vissa ersättningar åt befattningshavare vid polisväsendet m. m.

	Anslag	Nettoutgift
1953/54	3 500 000	3 957 694
1954/55	4 700 000	4 724 856
1955/56 (statsliggaren s. 1132)	5 000 000	
1956/57 (förslag)	5 200 000	

Av anslaget för innevarande budgetår skall ett belopp av 797 000 kronor avräknas mot automobilskattemedlen.

Anslaget torde med hänsyn till den i det föregående föreslagna fortsatta utbyggnaden av ordningsstatspolisen böra uppräknas till 5 200 000 (+ 200 000) kronor. Härav torde 997 000 kronor böra avräknas mot automobilskattemedlen.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Vissa ersättningar åt befattningshavare vid polisväsendet m. m.* för budgetåret 1956/57 anvisa ett förslagsanslag av 5 200 000 kronor, därav 997 000 kronor att avräknas mot automobilskattemedlen.

[177] 18. **Poliskollegierna**

	Anslag	Nettoutgift
1954/55	2 000	2 025
1955/56 (statsliggaren s. 1132)	2 000	
1956/57 (förslag)	2 000	

Anslaget torde för nästa budgetår böra uppföras med oförändrat belopp. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Poliskollegierna* för budgetåret 1956/57 anvisa ett förslagsanslag av 2 000 kronor.

[178] 19. **Ersättning vid förhör i polisiära disciplinärenden**

	Anslag	Nettoutgift
1954/55	500	35
1955/56 (statsliggaren s. 1132)	100	
1956/57 (förslag)	100	

Anslaget torde för nästa budgetår kunna uppföras med oförändrat belopp. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Ersättning vid förhör i polisiära disciplinärenden* för budgetåret 1956/57 anvisa ett förslagsanslag av 100 kronor.

[179] 20. **Ersättning vid biträde åt ordningsmakten m. m.**

	Anslag	Nettoutgift
1953/54	3 000	2 571
1954/55	3 000	3 154
1955/56 (statsliggaren s. 1133)	3 000	
1956/57 (förslag)	3 000	

Anslaget torde uppföras med oförändrat belopp. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Ersättning vid biträde åt ordningsmakten m. m.* för budgetåret 1956/57 anvisa ett förslagsanslag av 3 000 kronor.

[180] 21. **Kostnader för särskild polisverksamhet för hindrande och uppdragande av spioneri m. m.**

	Anslag	Nettoutgift
1954/55	6 455 000	5 856 237
1955/56 (statsliggaren s. 1133)	6 558 000	
1956/57 (förslag)	7 219 000	

Yrkande

Statspolisintendenten (skr. 9/7 1955) föreslår, att anslaget höjes med 881 000 kronor. Ökningen är till större delen föranledd av lönehöjningar för polispersonalen.

En redogörelse för innebörden av statspolisintendentens förslag bör med hänsyn till ärendets natur icke lämnas i statsrådsprotokollet. Ytterligare upplysningar bör i stället meddelas riksdagens vederbörande utskott.

Departementschefen

Anslaget torde för nästa budgetår böra uppföras med 7 219 000 (+ 661 000) kronor. På Kungl. Maj:t torde böra ankomma att vidtaga sådana jämkningar i den avsedda organisationen, som må finnas påkallade.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t ville föreslå riksdagen

att till *Kostnader för särskild polisverksamhet för hindrande och uppdragande av spioneri m. m.* för budgetåret 1956/57 anvisa ett förslagsanslag av 7 219 000 kronor.

[181] 22. **Ersättningar åt befattningshavare på avgångsstat vid polis- och åklagarväsendet** (statsliggaren s. 1133). Anslaget, som anvisades första gången för budgetåret 1946/47, hade vid utgången av sistförflutna budgetår ännu icke till någon del tagits i anspråk. För nästa budgetår torde böra anvisas ett oförändrat belopp av 100 kronor. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Ersättningar åt befattningshavare på avgångsstat vid polis- och åklagarväsendet* för budgetåret 1956/57 anvisa ett förslagsanslag av 100 kronor.

[182] 23. Bidrag till främjande av rekryteringen i vissa polisdistrikt

	Anslag	Nettoutgift
1955/56 (statsliggaren s. 1133)	390 000	
1956/57 (förslag)	390 000	

I propositionen 155/1955 föreslogs, att statsverket i särskild ordning skulle stödja rekryteringen till polisdistrikt, till vilka statsbidrag utgår jämlikt 15 § 2 mom. polislagen och i vilka polisverksamhetens ombesörjande normalt icke giver minst tio polismän full sysselsättning. I detta syfte förordades, att polisrekryt, som efter avslutad vikariattjänstgöring i visst polisdistrikt icke inom kort kan beredas nytt avlönat vikariat men som bibehålles vid anställning i distriktet, skall av distriktet tillhandahållas för tjänstgöring vid statspolisen (eller motsvarande). Polisdistriktet skall för den tid rekryten fullgör sådan polistjänst erhålla full gottgörelse av statsverket.

I samband med avgivande av sitt förslag till polisorganisation inom vissa delar av Norrbottens län har polisväsendets organisationsnämnd föreslagit, att det belopp, som för innevarande budgetår ställts till länsstyrelsens i Norrbottens län förfogande till främjande av rekryteringen i vissa polisdistrikt, för nästa budgetår ökas med 10 000 kronor. Nämnden anför, att enligt vad nämnden erfarit de åtgärder som vidtagits för att främja rekryteringen, i den mån de börjat tillämpas, visat sig välbetänkta. Nämnden ifrågasätter därför i särskild skrivelse, om icke medelstildelningen för nämnda ändamål bör ökas även beträffande övriga län. För egen del anser jag, att — i avbidan på ytterligare erfarenheter av de rekryteringsfrämjande åtgärderna — anslaget för budgetåret 1956/57 bör upptagas med oförändrat belopp, 390 000 kronor. Härav bör, liksom för innevarande budgetår, 292 500 kronor avräknas mot automobilskattemedlen. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till främjande av rekryteringen i vissa polisdistrikt* för budgetåret 1956/57 anvisa ett förslagsanslag av 390 000 kronor, därav 292 500 kronor att avräknas mot automobilskattemedlen.

E. Civilförsvaret**[183] 1. Civilförsvarsstyrelsen: Avlöningar**

	Anslag	Nettoutgift
1954/55	1 378 000	1 387 171
1955/56 (statsliggaren s. 1134)	1 390 000	
1956/57 (förslag)	1 543 000	

Yrkande

Civilförsvarsstyrelsen (skr. 25/8 1955) hemställer, att anslaget höjes med 174 000 kronor.

	Ökning
1. 2 e. o. kontorsbiträden göres till ordinarie enligt befordringsgången; 1 tjänst i Ca 8 utgår	—
2. Extraordinariesättning av en kanslibiträdestjänst Cg 11	—
3. Arvodet till pressombudsmannen uppräknas till att motsvara 31 löneklassen; höjning	16 708
4. En tjänst som civilförsvarsöverläkare i Cp 15 inrättas.....	28 380
5. Inrättande av ett vetenskapligt råd	6 000
6. Ändring av en befattning å statens brandinspektion.....	8 340
7. Omräkning.....	114 572
	174 000

Motiv

2) Ett av styrelsens ordinarie kontorsbiträden har sedan år 1950 med ledighet från nämnda befattning förordnats att vara kanslibitråde i Cg 11. På kamerala sektionen hade nämligen tillkommit arbetsuppgifter av kvalificerad natur, som alltjämt består och torde få anses som permanenta. Nuvarande innehavare av befattningen i Cg 11 har uppnått 60 års ålder.

3) Styrelsen har vid upprepade tillfällen framhållit, att dess nuvarande organisation för kontakt med press, film och radio är helt otillräcklig. Vid försvars-, armé-, marin- och flygstaberna finnes organiserade press- och upplysningsavdelningar med heltidsanställda befattningshavare. Det är ett livsvillkor, att allmänheten äger kännedom om civilförsvarets mål och medel samt har förståelse och tillit till civilförsvaret. Det är också betydelsefullt, att allmänheten får kunskap om anfallsmedlens verkningar och medlen däremot. De stora kunskapsluckor, som finnes, tenderar att skapa en kris, som med en fullständig och sanningsenlig information icke hade behövt uppkomma.

4) Civilförsvarsöverläkaren uppbär i denna egenskap ett arvode av 6 000 kronor om året. Den nuvarande innehavaren av tjänsten anlitas jämväl som sakkunnig för framtagande av tekniskt underlag för upphandling av sjukvårdsmateriel mot ett ytterligare årsarvode av 19 740 kronor från saksanslag. Denna upphandling väntas bli i huvudsak avslutad under bud-

getåret 1955/56. Det synes osannolikt, att den nuvarande läkaren kvarstår i tjänst mot allenast 6 000 kronor om året, och utsikterna att erhålla ersättare ter sig mycket små. Tjänsten, som ej avsetts skola vara särskilt tidskrävande, blir så av rent praktiska skäl, då innehavaren av plikt känsla ej kan undandra sig att medverka vid lösandet av de många skiftande sjukvårdsproblemen.

5) Det är viktigt att civilförsvaret får möjlighet att sammanställa och bedöma värdet för civilförsvaret av forskningsresultat, som delges styrelsen av försvarets forskningsorgan, samt att för nuvarande forskningsinstitutioner ange forskningsmål av nytta för civilförsvaret. Härjämte är det av vikt att inom eller i anslutning till styrelsen finns sakkunskap, som kan ge råd och anvisningar för civilförsvarets anpassning till teknikens och vetenskapens möjligheter. För dessa behov erfordras — förutom en tjänsteman motsvarande försvarstabsens forskningsofficer, varom styrelsen senare kommer att framlägga förslag — ett vetenskapligt råd, som ger vetenskapsmännen närmare kontakt med civilförsvarets medel och metoder. I rådet bör ingå fysisk, kemisk, mekanisk, meteorologisk, biologisk, medicinsk och sociologisk sakkunskap. Antalet medlemmar bör vara 14 och ersättning bör utgå med 100 kronor per sammanträdesdag. 4 sammanträdesdagar beräknas under budgetåret 1956/57.

6) En byråassistent i Ce 25 å styrelsens brandtekniska avdelning kommer att på grund av uppnådd pensionsålder lämna sin tjänst den 1 september 1956. Han är civilingenjör med synnerligen omfattande erfarenhet av brandskyddsfrågor av förebyggande art och handlägger under riksbrandinspektören betydelsefulla ärenden avseende det förebyggande brandförsvaret. Det är helt uteslutet att med nuvarande lönesättning erhålla en kvalificerad innehavare av befattningen. Från den 1 september 1956 bör inrättas en Cg-tjänst i 31 lönegraden. Å tjänsten bör förordnas ett kommunalt brandbefäl. Kostnadsökningen beräknas till 4 008 kronor per år eller för tio månader, som nu avses, 3 340 kronor, vartill kommer kompensation med hänsyn till pensionsavgifter (5 000 kronor).

Skiljaktig mening. En ledamot av civilförsvarsstyrelsen, ledamoten av riksdagens andra kammare, F. Thapper, har reserverat sig mot förslagen om ökad medelstildelning till pressombud, civilförsvarsöverläkare och vetenskapligt råd.

Yttranden

Över en av Kungl. Maj:t ännu icke prövad framställning den 15 januari 1955 från civilförsvarsstyrelsen om ändring av civilförsvarsöverläkartjänsten har utlåtanden avgivits av 1953 års civilförsvarsutredning, statskontoret, organisationsnämnden och lönenämnden. *Civilförsvarsutredningen* tillstyrkte därvid, att civilförsvarsöverläkarens arvodestjänst förändrades till en förordnandetjänst på viss tid. *Statskontoret*, som ansåg, att frågan om civilförsvarsöverläkarens tjänste-

ställning borde upptagas till prövning först i samband med ställningstagandet till organisationsnämndens förslag rörande styrelsens organisation i dess helhet, föreslog, att framställningen lämnades utan bifall. *Organisationsnämnden* upplyste, att den gjort vissa undersökningar, som visat, att civilförsvarsstyrelsen behövde en medicinsk rådgivare med en tjänstgöringstid av genomsnittligt cirka 5 timmar per dag, och tillstyrkte därför, att tjänsten ändrades till en förordnandetjänst på viss tid. *Lönenämnden* kunde icke tillstyrka, att — därest civilförsvarsöverläkaren ansåges böra anställas å heltid — tjänsten hänfördes till högre lönegrad än Cp 13.

Över anslagsframställningen för budgetåret 1956/57 har yttranden avgivits av 1953 års civilförsvarsutredning, statskontoret och lönenämnden.

1953 års civilförsvarsutredning anför.

2) Rörande förslaget om omändring av en tjänst från Cg 11 till Ce 11 har utredningen inhämtat, att befattningshavarens ordinarie tjänst i Ca 8 är vakantsatt sedan år 1950, då hon erhållit ifrågavarande tjänst i Cg 11. Förslaget innebär således att en Ca 8-tjänst ändras till Ce 11. Då arbetsuppgifterna på kamerala sektionen ännu icke av organisationsnämnden detaljstuderats, kan utredningen icke uttala sig om det stadigvarande behovet av en tjänst i lönegraden 11.

3) Utredningen vitsordar, att styrelsens informationstjänst icke är tillfredsställande, varför behov av en förstärkning föreligger. Denna fråga studeras f. n. av statens organisationsnämnd i samband med viss organisationsundersökning av styrelsen. Man kan förvänta, att frågan om styrelsens organisation m. m. kommer att prövas av statsmakterna nästa budgetår och att den nya organisationen möjligen kan träda i kraft under år 1957. Vid sådant förhållande finner utredningen icke möjligt att nu taga ställning till informationstjänstens slutliga ordnande. Utredningen kan därför icke tillstyrka tillskapandet av en tjänst för ändamålet. Då emellertid en ökad arbetsinsats i förevarande avseende synes erforderlig, icke minst under den övergångstid som inträffar till dess slutlig organisation fastställts, tillstyrker utredningen, att ett ökat belopp ställes till styrelsens förfogande för informationstjänst. Utredningen har inhämtat, att stabsredaktören i försvarsstaben åtnjuter lön enligt lönegraden 27 och att pressombudsmännen i utrikesdepartementet placerats i lönegraderna 17—29. Vid sådant förhållande finner utredningen, att det belopp som ställes till civilförsvarsstyrelsens förfogande, icke bör överstiga 18 000 kronor för budgetåret.

4) Utredningen tillstyrker inrättande av en civilförsvarsöverläkartjänst i enlighet med vad utredningen anført med anledning av civilförsvarsstyrelsens tidigare framställning i ämnet.

5) Utredningen vill vitsorda betydelsen av att forskningens möjligheter på områden, som berör civilförsvarets verksamhet, utnyttjas. Huruvida tillgodoseendet av detta behov kräver en särskild befattningshavare eller om behovet kan tillgodoses på annat sätt är f. n. föremål för övervägande i samband med förenämnda organisationsundersökningar. I likhet med styrelsen anser utredningen därför, att något förslag om inrättandet av en tjänst för ändamålet icke bör framläggas nu. I vad avser det föreslagna vetenskapliga rådet är utredningen tveksam om ändamålsenligheten av ett dylikt organ med det arbetssätt, som angives i framställningen. Utredningen erinrar om att redan

nu viss samverkan i forskningshänseende äger rum med bl. a. försvarets forskningsanstalt och fortifikationsförvaltningen samt att forskning möjliggöres genom det anslag, som begärts i årets petita under rubriken Försöksverksamhet. Utredningen anser, att detta anslag medger erforderlig fortsatt forskningsverksamhet och kontakt med experter under den tid som återstår till dess civilförsvarsstyrelsens ändrade organisation fastställts. Utredningen har i detta sammanhang även beaktat, att Kungl. Maj:t den 3 juni 1955 föreskrivit, att den försöksverksamhet, som av civilförsvarsstyrelsen må anförtros åt försvarets forskningsanstalt, skall bedrivas enligt av civilförsvarsstyrelsen fastställd plan, samt att Kungl. Maj:t anbefallt försvarets forskningsanstalt och fortifikationsförvaltningen att giva civilförsvarsstyrelsen del av i övrigt framkomna forskningsresultat i den mån resultaten kan vara av intresse för civilförsvaret. Begärt anslag för nu avsett ändamål kan därför ej tillstyrkas.

6) Den ifrågasatta förstärkningen av personalen å statens brandinspektion synes i allt väsentligt avse handläggningen av fredsbrandärenden. Oaktat utredningens uppdrag icke berör statens brandinspektion, anser sig dock utredningen, i anslutning till vad utredningen framhållit i yttrande den 10 november 1954 över civilförsvarsstyrelsens framställning om inrättande av en tjänst i lönegraden 31 hos civilförsvarsstyrelsen, icke kunna f. n. tillstyrka inrättande av en tjänst för ändamålet. Utredningen anser i stället det erforderliga personalbehovet övergångsvis kunna tillgodoses genom att medel ställas till förfogande för arvodesanställning av lämplig befattningshavare, dock under förutsättning att härav berörd tjänst i lönegraden Ce 25 vakanssättes.

Beträffande framställningen under punkterna 1) och 7) har utredningen intet att erinra.

Statskontoret. Yrkandet att en extra tjänst i Cg 11 göres extra ordinarie, vill statskontoret på grund av härför anförda skäl ej motsätta sig. Med hänsyn till pågående organisationsundersökningar synes styrelsens förslag om anställande av en heltidsarbetande pressombudsman, om inrättande av en ordinarie civilförsvarsöverläkartjänst i Cp 15, om tillskapande av ett vetenskapligt råd samt om ändring av en byråassistentbefattning å den brandtekniska avdelningen ej böra föranleda någon åtgärd.

Lönenämnden ifrågasätter lämpligheten av att inrätta en heltidsbefattning som pressombudsman och en civilförsvarsöverläkartjänst, innan de utredningar, som pågår rörande civilförsvarets och civilförsvarsstyrelsens organisation, slutförts. Därest befattningarna kommer att inrättas, bör enligt nämndens mening arvodet till pressombudsmannen ej överstiga lön enligt 27 löneklassen. Civilförsvarsöverläkartjänsten bör icke hänföras till högre lönegrad än Cp 13.

Departementschefen

Jämlikt grunderna för den reglerade befordringsgången bör två icke-ordinarie kontorsbiträden uppföras på ordinarie stat. Då ett av styrelsens ordinarie kontorsbiträden erhållit högre ordinarie tjänst kommer antalet sådana biträdestjänster i personalförteckningen att ökas med en.

Med hänsyn till pågående utredningar finner jag mig icke kunna tillstyrka styrelsens förslag om överförande av en extra kanslibiträdestjänst på extra-ordinarie stat eller om uppräknig av arvodet till pressombudsmannen.

Styrelsens hemställan om ändring av den nu med arvode förenade civilförsvarsöverläkarbefattningen till en lönegradsplacerad tjänst i Cp 15, anser jag mig av skäl, som jag nyss anfört, icke nu kunna tillstyrka. Förslaget härom får prövas i samband med senare överväganden angående civilförsvarsstyrelsens organisation. Däremot anser jag mig i detta sammanhang böra ingå på frågan om arvodets storlek. Civilförsvarsöverläkaren uppber f. n. från styrelsens avlöningsanslag ett årsarvode av 6 000 kronor och, såsom sakkunnig i fråga om upphandling av sjukvårdsmateriel, från materielanslaget ett arvode av 19 740 kronor för år. Nämda upphandling väntas bli i huvudsak avslutad under budgetåret 1955/56. Med hänsyn till önskvärdheten av, att den nuvarande civilförsvarsöverläkarens kapacitet därefter tages i anspråk i ökad utsträckning på andra områden av sjukvårdstjänsten, synes ökade medel böra ställas till förfogande under förevarande anslag. Jag räknar med en medelsanvisning för detta ändamål på 20 000 kronor. Det torde få ankomma å Kungl. Maj:t att efter närmare prövning av arbetsuppgifternas omfattning bestämma arvodets storlek.

På av civilförsvarsutredningen anförda grunder finner jag mig icke kunna tillstyrka styrelsens förslag om inrättande av ett vetenskapligt råd.

Förslaget om utbyte av en byråassistentbefattning å styrelsens brandtekniska avdelning mot en extra tjänst i 31 lönegraden anser jag mig, i avbidan på resultatet av pågående utredningar, kunna biträda endast såtillvida, att jag föreslår, att ett arvode motsvarande lön enligt 31 löneklassen beräknas för den befattningshavare, som handlägger ärenden huvudsakligen avseende det förebyggande brandförsvaret. I enlighet med styrelsens förslag förutsätter jag, att å befattningen förordnas ett högre brandbefäl. För de pensionsavgifter, denne kan ha att erlagga under tjänstledighet från ordinarie befattning, beräknar jag ett belopp av 5 000 kronor. Den erforderliga anslagsökningen uppgår alltså till (3 340 + 5 000) 8 340 kronor. Arvode torde böra utgå från den i avlöningsstaten upptagna anslagsposten till arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t. Ersättningen för pensionsavgift föreslår jag skola utgå från en särskild anslagspost benämnd Vissa pensionskostnader. Då ersättningen kan bli av växlande storlek, bör denna anslagspost uppföras förslagsvis.

På grund av automatiska förändringar bör anslaget uppräknas med 124 660 kronor.

Anslaget beräknas sålunda: avlöningar till ordinarie tjänstemän 443 900 (+ 2 400) kronor, arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, 53 600 (+ 39 800) kronor, vissa pensionskostnader 5 000 (+ 5 000) kronor, avlöningar till övrig icke-ordinarie personal 775 000 (+ 5 000) kronor samt rörligt tillägg 265 500 (+ 100 800) kronor.

Anslaget bestämmes således till (443 900 + 53 600 + 5 000 + 775 000 + 265 500) 1 543 000 (+ 153 000) kronor.

I personalförteckningen för styrelsen bör antalet kontorsbiträden i Ca 8 ökas från 27 till 28.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga nyss angiven ändring i personalförteckningen för civilförsvarsstyrelsen;

b) godkänna följande avlöningsstat för civilförsvarsstyrelsen, att tillämpas tillsvidare fr. o. m. budgetåret 1956/57:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	443 900
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	53 600
3. Vissa pensionskostnader, <i>förslagsvis</i>	5 000
4. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	775 000
5. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	265 500
Summa kronor	1 543 000;

c) till *Civilförsvarsstyrelsen*: *Avlöningar* för budgetåret 1956/57 anvisa ett förslagsanslag av 1 543 000 kronor.

[184] 2. *Civilförsvarsstyrelsen*: *Omkostnader*

	Anslag	Nettoutgift
1954/55	373 000	389 164
1955/56 (statsliggaren s. 1136)	370 000	
1956/57 (förslag)	395 000	

Yrkande

Civilförsvarsstyrelsen (skr. 25/8 1955) hemställer, att anslaget höjes med 31 500 kronor.

	Utgifter 1954/55	Anslag 1955/56	Förslag	Ökning
1. Reseersättningar	73 374	76 000	81 000	5 000
2. Expenser för eget behov				
a) Bränsle, lyse och vatten	15 360	14 000	15 000	1 000
b) Övriga expenser	118 563	120 000	145 500	25 500
				31 500

Motiv

1) Den föreslagna Cg-tjänsten i 31 lönegraden å brandtekniska avdelningen avses bliva besatt med ett brandbefäl från landsorten, varför trakamentsersättning måste utbetalas.

2 b) Medelsanvisningen till expenser bör höjas med 5 000 kronor på grund av löneökning för städpersonal och med 3 500 kronor för att behovet av blanketter skall kunna tillgodoses budgetårsvis. För att hålla utgifterna för telegram, telefon och annonsering inom anvisad ram har styrelsen under föregående budgetår bl. a. begränsat interurbansamtalen. Detta har inverkat menligt på arbetets behöriga gång och styrelsen anser en anslagsökning med 3 000 kronor nödvändig. Under en följd av år har styrelsen i mycket ringa grad haft möjlighet att underhålla och förnya utrustningen i tjänsterummen. Styrelsen beräknar, att härför skulle erfordras ett belopp av 20 000 kronor, och hemställer, att för nästa budgetår anvisas 10 000 kronor. För rationalisering av kontorsverksamheten bör en elektriskt driven spritduplikator med automatisk matningsanordning anskaffas. Kostnaden uppgår till 4 000 kronor.

Yttranden

1953 års civilförsvarsutredning. Utredningen har intet att erinra mot civilförsvarsstyrelsens yrkanden, dock att det i framställningen anförda behovet av upprustning av vissa tjänsterum icke kan bedömas av utredningen.

Statskontoret. Anslagsposten till reseersättningar torde uppföras med oförändrat belopp. Delposten till övriga expenser uppräknades fr. o. m. den 1 juli 1954 med ej mindre än 25 000 kronor. Vid sådant förhållande synes det tveksamt, om ytterligare förhöjning av delposten nu bör ifrågakomma. Med hänsyn till de redovisade utgiftsstegringarna vill statskontoret dock ej motsätta sig, att delposten för nästkommande budgetår uppräknas med högst 7 000 kronor för att möta ökade kostnader för städning, renhållning och telefon. I övrigt har beräkningen av omkostnadsanslaget ej givit anledning till erinran.

Departementschefen

Anslagsposten till reseersättningar föreslår jag uppräknad med dels 5 000 kronor i enlighet med styrelsens förslag, dels ock 4 000 kronor med hänsyn till taxehöjningarna inom kommunikationsväsendet. Med ledning av de senaste årens belastningssiffror förordar jag, att medelsanvisningen för bränsle m. m. ökas med 1 000 kronor. Delposten till övriga expenser anser jag böra uppräknas med 15 000 kronor.

Anslaget bör alltså bestämmas till (370 000 + 9 000 + 1 000 + 15 000) 395 000 kronor. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Civilförsvarsstyrelsen: Omkostnader* för budgetåret 1956/57 anvisa ett förslagsanslag av 395 000 kronor.

[185] 3. **Civilförsvarsområdenas administration: Avlöningar**

	Anslag	Nettoutgift
1954/55	4 189 000	4 268 522
1955/56 (statsliggaren s. 1136)	4 241 000	
1956/57 (förslag)	4 768 000	

Yrkande

Civilförsvarsstyrelsen (skr. 25/8 1955) hemställer, att anslaget höjes med 571 000 kronor.

	Ökning
1. Försöksorganisationen i Södermanlands län	6 000
2. Omräkning av löner m. m. till lönegradsplacerad personal	392 100
3. Omräkning beträffande viss arvodespersonal	78 900
4. Höjning av posten arvoden till tillfällig personal	94 000
	571 000

Motiv

1) Anslaget föreslås av länsstyrelsen bliva belastat med 52 905 kronor, vilket innebär en avsevärd minskning i jämförelse med för budgetåret 1955/56 anvisade 98 000 kronor. Länsstyrelsen begär emellertid även att från anslaget få disponera 51 125 kronor, som tidigare tillskjutits av organisationsnämnden. Dessa kostnader är en del av försöksorganisationens lönekostnader för administration och bör övertagas av civilförsvaret, sedan organisationsnämndens befattning med försöksorganisationen upphört.

3) Ökningen avser arvodespersonal, vars anställning ej kan betraktas såsom bisyssla.

4) Vissa länsstyrelser har bestridit grundlöner till extra biträdespersonal från posten arvoden till tillfällig personal och vikariatsersättningar. Från posten rörligt tillägg har använts medel för att täcka kostnader för det rörliga tillägget. Då de nya grundlönerna infördes, borde arvodesposten ha ökats med belopp motsvarande den del av det tidigare rörliga tillägget, som tillagts dessa löner.

Yttranden

1953 års civilförsvarsutredning har intet att erinra.

Statskontoret. Anslagsposten till avlöningar till icke-ordinarie personal synes under budgetåret 1954/55 ha belastats med i runt tal 2 865 000 kronor. Den ökning av medelsbehovet under anslagsposten, som påkallas av löneklassuppflyttningar, löneförändringar enligt befordringsgången m. m., synes därför ej behöva medföra en så betydande uppräkningspost, som civilförsvarsstyrelsen föreslagit.

Departementschefen

Sedan organisationsnämndens befattning med försöksorganisationen av civilförsvaret i Södermanlands län upphört och intill dess ställning tages

med anledning av vunna resultat torde länsstyrelsen få övertaga administrationen och driva verksamheten efter samma linjer som under försöksperioden. Jag förordar därför en uppräknig av anslagsposten för detta ändamål med av styrelsen äskat belopp.

Det av vissa länsstyrelser tillämpade förfarandet att anställa lönegradsplacerad personal med avlöning från den under icke-ordinarieposten upptagna delposten arvoden till tillfällig personal m. m., därvid endast grundlönerna bestridits från nämnda post, måste betraktas som felaktigt. Förfarandet har möjliggjort för länsstyrelserna att anställa flera befattningshavare än som avsetts vid anslagsberäkningen. Då viss personal utöver den på personalplanen upptagna synes erforderlig för verksamhetens behöriga bedrivande, föreslår jag emellertid, att för ifrågavarande ändamål nämnda arvodespost för nästa budgetår uppräknas med 50 000 kronor.

På grund av automatiska förändringar bör anslaget ökas med 471 000 kronor.

Anslaget beräknas sålunda: avlöning till ordinarie tjänsteman oförändrat 25 700 kronor, arvoden till civilförsvarschefer m. m. oförändrat 365 000 kronor, avlöningar till icke-ordinarie personal 3 787 900 (+ 191 900) kronor samt rörligt tillägg 589 400 (+ 335 100) kronor.

Anslaget bestämmes således till (25 700 + 365 000 + 3 787 900 + 589 400) 4 768 000 (+ 527 000) kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) godkänna följande avlöningsstat för civilförsvarsområdenas administration att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1956/57:

Avlöningsstat

1. Avlöning till ordinarie tjänsteman, <i>förslagsvis</i>	25 700
2. Arvoden till civilförsvarschefer m. m., <i>förslagsvis</i>	365 000
3. Avlöningar till icke-ordinarie personal	3 787 900
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	589 400

Summa kronor 4 768 000;

b) till *Civilförsvarsområdenas administration: Avlöningar* för budgetåret 1956/57 anvisa ett förslagsanslag av 4 768 000 kronor.

[186] 4. Civilförsvarsområdenas administration: Omkostnader

	Anslag	Nettoutgift
1954/55	620 000	815 331
1955/56 (statsliggaren s. 1141)	760 000	
1956/57 (förslag)	820 000	

Yrkande

Civilförsvarsstyrelsen (skr. 25/8 1955) hemställer, att anslaget höjes med 86 000 kronor.

	Utgifter 1954/55	Anvisat 1955/56	Förslag	Ökning
1. Reseersättningar	131 739	130 000	170 000	40 000
2. Expenser	340 966	320 000	366 000	46 000
				86 000

Motiv

1) Departementschefen tillstyrkte i statsverkspropositionen 1953 att, då ledamot i en länskvinnokommitté kunde vara bosatt på annan plats än den, där kommittén sammånträdde, resekostnads- och traktamentsersättning finge utgå till sådan ledamot, och beräknade kostnaden härför till 15 000 kronor. I propositionen nr 139/1953 angående vissa anslag till civilförsvaret kom emellertid denna post icke att upptagas. Styrelsen hemställer, att 15 000 kronor anvisas. Härutöver torde posten böra uppräknas med 25 000 kronor med hänsyn till dels att den tidigare är ringa tilltagen, dels ock att taxeavgifterna numera höjts.

2) För kvinnokommittéernas verksamhet i länen har hitintills icke anvisats några medel. För att syftet med kommittéerna skall kunna fullföljas kräves, att kommittéerna erhåller ett skäligt bidrag till sina expenser. Härför erfordras ett belopp av 30 000 kronor. Styrelsen finner vidare angeläget, att det egentliga expensanslaget uppräknas med 16 000 kronor.

Yttranden

1953 års civilförsvarsutredning. Under hänvisning till vad som anförts i 1953 års statsverksproposition anser utredningen, att delposten till reseersättningar bör uppräknas med 15 000 kronor för reseersättningar till ledamöterna i kvinnornas civilförsvarskommittéer i länen. I konsekvens härmed synes också ett belopp böra upptagas till expenser för nämnda kommittéer. Utredningen vill emellertid hänvisa till vad utredningen anført beträffande civilförsvarskommittéernas arbetsuppgifter och organisation i sitt utlåtande över civilförsvarsstyrelsens anslagsäskanden för innevarande budgetår samt erinra om att däri omnämnda undersökning rörande kommittéernas framtida arbetsuppgifter och ställning ännu pågår under civilförsvarsstyrelsens ledning. Utredningen förutsätter, att, därest särskilda expensmedel anvisas för berört ändamål, i samband därmed närmare bestämmelser utfärdas rörande medlens användning.

I övrigt har utredningen intet att erinra.

Statskontoret. Med hänsyn till pågående utredningar torde medel ej böra beräknas för nya utgiftsändamål. Styrelsens begäran om medel för de kvinnliga civilförsvarskommittéernas resor och expenser avstyrkes därför. Då anslagsposterna till reseersättningar och till expenser för innevarande budgetår uppräknades med vardera 10 000 kronor, bör någon ytterligare förstärkning av dessa poster ej ifrågakomma.

Departementschefen

Resekostnadsersättning och traktamente till ledamot av länskvinnokommitté har för de närmast föregående budgetåren avsetts skola utgå från delposten till reseersättningar under förevarande anslag. Uppräkning av delposten på grund härav har icke ansetts erforderlig. Kostnaden torde även under budgetåret 1956/57 kunna rymmas under ett oförändrat anslag. Däremot torde posten böra höjas med 15 000 kronor på grund av belastningen samt med hänsyn till trafiktaxornas höjning. Med hänsyn till belastningen torde expensposten böra uppräknas med 20 000 kronor. De expenskostnader, som kan uppkomma i anledning av kvinnokommittéernas verksamhet, torde få rymmas inom ramen för den sålunda förordade medelsanvisningen. För övriga utgifter (hyror) torde under nästa budgetår kunna beräknas åtgå ett belopp av 325 000 (+ 25 000) kronor.

Anslaget torde alltså uppföras med (760 000 + 15 000 + 20 000 + 25 000) 820 000 kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Civildéforsvarsområdenas administration: Omkostnader* för budgetåret 1956/57 anvisa ett förslagsanslag av 820 000 kronor.

[187] 5. Utbildnings- och övningsverksamhet

	Anslag	Nettoutgift
1954/55	6 900 000	8 269 767
1955/56 (statsliggaren s. 1142)	6 850 000	
1956/57 (förslag)	6 500 000	

Yrkande

Civildéforsvarsstyrelsen (skr. 25/8 1955) föreslår, att anslaget uppräknas med 233 300 kronor.

	Utgifter 1954/55	Anvisat 1955/66	Förslag	Ökn. el. minskn.
1) Utbildning vid statens civildéforsvarsskola m. m.				
a) Avlöningar till lärare m. fl.	100 398	105 000	122 300	+ 17 300
b) Ersättningar till tillfälliga lärare....	60 235	75 000	80 000	+ 5 000
c) Reseersättningar till och inkvartering av lärare och elever m. m.	235 896	370 000	430 000	+ 60 000
d) Informations- och upplysningsmöten	8 488	10 000	16 000	+ 6 000
2) Ersättningar jämlikt avlöningsreglementet till civildéforsvarspersonal	671 523	395 000	600 000	+ 205 000
3) Kostnader för instruktörsarvoden och förbrukningsmateriel vid skolundervisning i olycksfallsvård och brandskydd.....	73 311	75 000	100 000	+ 25 000
4) Central och lokal utbildning inom länen	6 782 563	5 470 000	5 425 000	— 45 000
5) Inspelning av instruktionsfilm	29 058	40 000	—	— 40 000
				+ 233 300

Motiv

1) Styrelsen utgår från att skolan även under budgetåret 1956/57 skall bedrivas i provisorisk form.

1 a) Av beloppet 17 300 kronor motsvarar 8 800 kronor en ökning av utgående arvoden med åtta procent. Ökningen i övrigt avser att möjliggöra ett utbyte av assistenten vid skolan i Österskär, vilkens tjänstgöring omfattar 10 månader, mot en mera kvalificerad, årsanställd lärare samt någon utökning av personalen för skrivarbete. På grund av omläggning av befälsutbildningen till väsentligen undervisning i praktisk befälsutövning kräves nämligen en förstärkning av skolans personal.

1 b) Till följd av den allmänna löneökningen har utgående arvoden något höjts. Därest framställningen om utbyte av assistenten vid skolan i Österskär bifalles, inskränker sig styrelsen att begära ökning av delposten med 5 000 kronor.

1 c) På grund av de allmänna prishöjningarna våren 1955 har pensionspriserna vid av skolan anlitate pensionat höjts. Härav påkallas en uppräknings av delposten med 15 000 kronor. Ersättning för mistad arbetsinkomst till elever vid skolan har utbetalats av länsstyrelserna från delposten Central och lokal utbildning inom länen. Sedan bestämmelsen om att ersättningens storlek skulle vara maximerad efter lönesättningen för polismyndigheten å orten icke längre gäller, är det mer rationellt, att civilförsvarsstyrelsen utbetalar denna ersättning. Kostnaden uppskattas till 45 000 kronor, vilket belopp alltså bör överföras till förevarande post från posten till central och lokal utbildning inom länen. Med hänsyn till uppskattningens osäkerhet bör styrelsen få möjlighet att under budgetåret göra erforderliga utjämnningar mellan posterna.

1 d) Styrelsens kvinnoutskott har hemställt om medel för anordnande av en årlig konferens med representanter för utskottet och länskommittéerna.

2) Delposten bör uppräknas på grund av belastningen. Från posten utgår bl. a. månadsarvoden samt dag- eller timavlöning till befäl för förberedelsearbete i civilförsvaret, såsom utarbetande och översyn av specialplaner.

3) Undervisningen i skolorna har vunnit starkt stöd hos den allmänna opinionen och synes ur allmän medborgerlig synpunkt vara av betydande värde.

4) Anslagsposten bör minskas med 45 000 kronor i enlighet med vad under 1 c) anförts. Styrelsen erinrar, att den tidigare upptagit frågan om instruktörsarvodena. Dessa arvoden, vilka varit orubbade sedan år 1948, anses för låga, varför det är svårt att erhålla lämpliga instruktörer. Ett beslut om höjning av arvodena torde komma att kräva uppräknings av delposten.

5) Delposten till inspelning av instruktionsfilm bör brytas ut och ombildas till ett självständigt reservationsanslag.

Yttranden

1953 års utredning om civilförsvarsutbildning anför i huvudsak.

Civilförsvarsstyrelsens hemställan om ökad medelstilldelning kan icke av utredningen biträdas. Utredningen ifrågasätter en minskning av anslaget.

Sedan viss utbildningsbegränsning kommit till synes i den av 1953 års civilförsvarsutredning anordnade försöksorganisationen i Södermanlands län, har civilförsvarsstyrelsen vidtagit åtgärder för begränsning tills vidare i hela riket av civilförsvarsutbildningens omfattning. Enligt utredningens uppfattning måste dessa åtgärder påverka anslagsbehovet för budgetåret 1956/57.

Med hänsyn till den ovisshet om det verkliga anslagsbehovet, som kommer att råda, synes eventuellt påkallade överskridanden av anslaget även under budgetåret 1956/57 böra fordra Kungl. Maj:ts tillstånd. Under den övergångsperiod i utbildningshänseende, som nu inträtt, bör Kungl. Maj:t dessutom, i jämförelse med innevarande budgetår, få ökad möjlighet att begränsa medelsförbrukningen under anslaget. Detta torde enklast kunna ske utan åsidosättande av den förbättring av utbildningen, som eftersträvas inom den nya utbildningsramen, genom att anslaget nedsättes med så stort belopp, att Kungl. Maj:ts prövning av medelsanvändningen vidgas i förhållande till vad som nu är fallet. Med utgångspunkt från dessa synpunkter föreslår utredningen, att anslaget begränsas till 6 000 000 kronor.

De under vissa delposter föreslagna anslagsökningarna bör, i de fall en anslagsökning synes påkallad, inrymmas i nyssnämnda förslagsanslag. Beträffande dessa delposter vill utredningen i övrigt anföra följande.

1 a) Utredningen har intet att erinra mot den föreslagna uppräknings av utgående arvoden med 8 800 kronor. Av styrelsens motivering för förslaget om viss ändring av assistentbefattningen vid civilförsvarsskolans avdelning i Österskär kan utläsas, att här icke i egentlig mening är fråga om en lärarkraft, utan om en för viss planläggning av delvis omlagd utbildning avsedd assistent med andra kvalifikationer än den nuvarande assistenten äger. Därest assistentutbyte är nödvändigt, synes utbytet, i varje fall under nuvarande övergångstid i skolans verksamhet, böra anordnas så, att ökade kostnader icke uppkommer. Då utökningen av personalen för skrivarbete icke motiverats, kan icke heller den föreslagna uppräknings för detta ändamål biträdas.

b) Utredningen har intet att erinra mot den föreslagna uppräknings.

c) Utredningen har intet att erinra mot föreslagen uppräknings av delposten och överföring av visst belopp från annan delpost.

d) Då uppräknings av posten icke motiveras av någon utbildnings- eller övningsverksamhet önskar utredningen icke yttra sig över denna hemställan. Utredningen ifrågasätter, om kostnader av detta slag bör påföras anslaget för utbildnings- och övningsverksamhet.

2) Då den föreslagna uppräknings i huvudsak motiveras av önskemål om en fortsatt avlastning av vissa arbetsuppgifter från civilförsvarets administrationspersonal, önskar utredningen icke yttra sig över denna hemställan.

3) En uppräknings av delposten synes främst böra motiveras av, att de allmänna undervisningsanstalternas lärarpersonal behöver en övergångstid för att i tillräckligt antal förvärva tillfredsställande kompetens för undervisning i olycksfallsvård och brandskydd. Under denna övergångstid fordras biträde av särskilda instruktörer i större omfattning än som vid senare tidpunkter kommer att bli fallet.

Vid en framsynt bedömning av medelsbehovet bör därför den synpunkten vara vägledande, att medelsbehovet rättas efter tillgången på kompetenta lärare. Då det är synnerligen angeläget, främst ur allmänt medborgerlig synpunkt, att den anbefallda undervisningen i dessa ämnen snarast möjligt kommer till stånd i full utsträckning, synes medelsanvisningen f. n. och tills vidare icke alltför snävt böra begränsas. Utredningen förutsätter, att skolöverstyrelsen beaktar angelägenheten av att berörda läkare mera allmänt snarast beredes tillfälle att komplettera sin lärarutbildning i de hänseenden, varom här är fråga, och att en anslagsminskning härigenom utan alltför långt dröjsmål kan åvägabringas.

Utredningen biträder förslaget om en uppräknig av delposten med 25 000 kronor.

4) Utredningen hänvisar till sitt yttrande närmast under rubriken samt under 1 c). Över det, som civilförsvarsstyrelsen i övrigt anfört i detta samband, önskar utredningen f. n. icke göra något uttalande.

1953 års civilförsvarsutredning uttalar, att den tagit del av vad 1953 års utredning om civilförsvarsutbildning anfört och icke funnit anledning till erinran häremot. Därutöver framhålles, att kostnader för anordnande av en konferens med representanter för kvinnoutskottet och länskommittéerna i princip icke bör belasta anslaget till utbildnings- och övningsverksamhet. Utredningen har emellertid intet att erinra mot att belopp för ändamålet anvisas under anslaget till bidrag till vissa frivilliga organisationer.

Beträffande delposten för ersättningar jämlikt avlöningsreglementet till civilförsvarspersonal yttrar utredningen.

Den föreslagna höjningen har motiverats huvudsakligen med kostnaden för inkallelse av civilförsvarspliktigt befäl för medverkan i förberedelsearbete inom civilförsvaret. Då delposten ingår i anslaget för utbildnings- och övningsverksamhet synes det utredningen klart, att inkallelse till tjänstgöring för dylikt förberedelsearbete i princip endast bör ske, då så erfordras för att göra vederbörande kompetent för den uppgift han enligt inskrivning tilldelats i händelse av civilförsvarsberedskap. Med hänsyn härtill finner utredningen dessa medel icke böra användas i direkt avsikt att avlasta administrationspersonalen sådana arbetsuppgifter, som rätteligen bör utföras av denna. Viss försiktighet med inkallelse till nu berörd tjänstgöring bör därför iakttagas. Om den begärda anslagsökningen beviljas, synes direktiv i förevarande hänseende böra meddelas de myndigheter som disponera anslagsposten.

Statskontoret uttalar.

Yrkandet om medel för anställande av en helårstjänstgörande lärare vid skolan i Österskär samt för anlåtande i ökad utsträckning av skrivhjälp avstyrkes under hänvisning till pågående utredning om civilförsvarsutbildningen. Frågan om höjning av sådana lärararvoden, som är av bisysslekaraktär, torde böra upptagas i ett större sammanhang. Ej heller kan statskontoret tillstyrka förslaget, att beslutanderätten beträffande ersättning till elever vid nämnda skola för mistad arbetsinkomst överflyttas från länsstyrelserna till civilförsvarsstyrelsen. Framställning om medel för en kvinnokonferens prövades av statsmakterna vid statsregleringen för innevarande år utan att vinna beaktande. Ändamålet torde alltjämt ej böra tillgodoses. Med hänsyn till att belastningen å anslagsposten till utbildning vid statens

civildörsvarsskola m. m. för budgetåret 1954/55 endast uppgått till i runt tal 480 000 kronor, synes posten, som för löpande budgetår upptagits med 668 900 kronor — kunna ej oväsentligt nedräknas.

I avvaktan på erfarenhet rörande belastningen å anslagsposten till ersättningar jämlikt avlöningsreglementet till civildörsvarspersonal efter slo-pandet av första utbildningens allmänna del synes posten för nästkommande budgetår böra upptagas med oförändrat belopp. Likaledes torde medelstilledningen för skolundervisning i olycksfallsvård och brandskydd böra hållas oförändrad.

Departementschefen

Mot den begärda höjningen om åtta procent av utgående arvoden till hel-tidsanställda lärare m. fl. vid civildörsvarsskolan, motsvarande tillhopa 8 800 kronor, har jag intet att erinra. I likhet med 1953 års utredning om civil-dörsvarsutbildning kan jag däremot icke biträda yrkandet om ytterligare uppräknings av posten till avlöningar till lärare m. fl. Därest ett utbyte av assistenten vid skolan på sätt civildörsvarsstyrelsen föreslagit anses böra äga rum, bör detta kunna ske utan att medelsanvisningen ökas. Styrelsens förslag om höjning av utgående arvoden till tillfälliga lärare kan jag icke tillstyrka, då dessa lärares uppgifter vid civildörsvarsskolan har karaktären av bisysslor. På grund av höjning av pensionspriserna bör posten till rese-ersättningar till och inkvartering av lärare och elever m. m. uppräknas med av styrelsen föreslaget belopp, 15 000 kronor. Mot överförande till nämnda post från anslagsposten till central och lokal utbildning inom länen av för mistad arbetsinkomst till elever avsett belopp om 45 000 kronor har jag icke något att erinra. Detta överförande torde emellertid icke få föranleda krav från styrelsens sida om personalökning. I enlighet med den ståndpunkt jag intog vid anmälan av 1955 års statsverksproposition, anser jag medel icke böra anvisas för en kvinnokonferens.

Beträffande anslagsposten till ersättningar jämlikt avlöningsreglementet till civildörsvarspersonal har jag inhämtat, att den begärda höjningen huvudsakligen avser dels månadsarvoden till befälspersonal för förberedelse-arbete — vilket arbete icke har direkt samband med utbildningsverksamheten — dels dagarvoden och reseersättningar till elever. Posten har i staten för innevarande budgetår begränsats till ett belopp av 395 000 kro-nor; utgifterna under budgetåret 1954/55 uppgick till omkring 670 000 kronor. Med beaktande av den höga belastningssiffran förordar jag att medelstilledningen för nästa budgetår göres något större än gällande an-visning. Jag föreslår att anslagsposten uppföres med 495 000 (+ 100 000) kronor.

Anslagsposten till kostnader för instruktörsarvoden och förbruknings-materiel vid skolundervisning i olycksfallsvård och brandskydd bör på av styrelsen anförda grunder uppräknas med 25 000 kronor.

I avbidan på slutförandet av pågående utredning om civildörsvarsut-bildningen har civildörsvarsstyrelsen i avsikt att begränsa utbildningens

omfattning föreskrivit, att utbildningen under innevarande budgetår skall koncentreras på första utbildning av befäl samt fackutbildning av vissa manskapsgrupper med speciella arbetsuppgifter. Jag utgår från att dessa föreskrifter förblir gällande, till dess ställning tagits till utredningsresultaten. Enligt vad jag erfarit är vidare en rationalisering av utbildningsorganisationen inom länen möjlig att genomföra. På grundval av under hand inhämtade uppgifter angående kostnaderna för en på detta sätt begränsad och rationaliserad utbildningsverksamhet förordar jag en minskning av medelstillelningen till central och lokal utbildning inom länen för nästa budgetår med 500 000 kronor. Häri inräknar jag jämväl det belopp, 45 000 kronor, som enligt vad nyss sagts överförts till delposten reseersättning under anslagsposten till utbildning vid civilförsvårsskolan m. m. Anslagsposten bör alltså uppföras med (5 470 000 — 500 000) 4 970 000 kronor.

Mot förslaget, att ett särskilt reservationsanslag upptages för inspelning av instruktionsfilm — f. n. beräknat till 40 000 kronor — har jag icke något att erinra.

I enlighet med det anförda skulle anslaget för nästa budgetår uppföras med (6 850 000 + 8 800 + 60 000 + 100 000 + 25 000 — 500 000 — 40 000) 6 503 800 kronor, vilket belopp torde kunna avrundas till 6 500 000 (— 350 000) kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Utbildnings- och övningsverksamhet* för budgetåret 1956/57 anvisa ett förslagsanslag av 6 500 000 kronor.

[188] 6. **Inspelning av instruktionsfilm.** Särskilt anslag till inspelning av instruktionsfilm finnes icke upptaget i gällande riksstat. Medel för ändamålet har emellertid beräknats under anslaget till utbildnings- och övningsverksamhet.

Yrkande

Civilförsvårsstyrelsen (skr. 25/8 1955) hemställer, att ett särskilt reservationsanslag för ifrågavarande ändamål upptages på riksstaten samt att för nästa budgetår under anslaget anvisas ett belopp av 60 000 (+ 20 000) kronor.

Motiv

Det har visat sig svårt att både få fram filmmanuskript m. m. och påbörja inspelning under det budgetår, för vilket medel beviljats. Till följd härav har icke obetydliga restbelopp blivit kvar på utbildningsanslaget utan att kunna vidare utnyttjas. Det är angeläget, att medlen kunna disponeras under längre tid. Styrelsen avser att förnya en del gamla filmer samt att inspela två nya filmer, en om skyddet mot atomkrigföring och en instruktionsfilm för brandteknisk personal.

Skiljaktig mening. En ledamot av civilförvarsstyrelsen, ledamoten av riksdagens andra kammare, F. Thapper, har reserverat sig mot den begärda anslagshöjningen.

Yttranden

1953 års utredning om civilförvarsutbildning. Utredningen har intet att erinra mot att anslaget upptages såsom reservationsanslag med det belopp civilförvarsstyrelsen angivit.

Statskontoret har icke något att erinra mot att medel till kostnader för inspelning av instruktionsfilm anvisas å ett särskilt reservationsanslag men förutsätter, att någon höjning av det under en följd av år för ändamålet beviljade beloppet 40 000 kronor ej ifrågakommer.

Departementschefen

Såsom framgår av vad jag anfört under föregående punkt anser jag i likhet med civilförvarsstyrelsen lämpligt, att ett särskilt reservationsanslag upptages för inspelning av instruktionsfilm. Däremot finner jag mig, i överensstämmelse med statskontorets uppfattning, icke kunna tillstyrka en ökad medelstildelning för ändamålet. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Inspelning av instruktionsfilm* för budgetåret 1956/57 anvisa ett reservationsanslag av 40 000 kronor.

[189] 7. Bidrag till vissa frivilliga organisationer

	Anslag	Nettoutgift
1954/55	321 600	296 600
1955/56 (statsliggaren s. 1145)	321 600	
1956/57 (förslag)	322 000	

Civilförvarsstyrelsen (skr. 25/8 1955) hemställer att anslaget höjes med 1 000 kronor. Anslagshöjningen avser bidraget till avlöning av kanslipersonalen hos Sveriges civilförvarsförbund, och motsvarar löneökningen å 8 procent.

Yttranden

1953 års civilförvarsutredning. Utredningen har intet att erinra beträffande framställningen i denna del, dock att under detta anslag bör upptagas belopp, som kan komma att anvisas till årlig konferens med representanter för kvinnoutskott och länskommittéer.

1953 års utredning om civilförvarsutbildning. Utredningen biträder civilförvarsstyrelsens framställning.

Statskontoret. Någon uppräknig av ifrågavarande anslag bör ej ifrågakomma.

Departementschefen

Jag anser mig icke kunna tillstyrka ökat bidrag till civilförsvarsförbundet. Till den av Kungl. Maj:t utsedde revisor, vilken har att granska förbundets räkenskaper, har under en följd av år utgått ett oförändrat arvode av 600 kronor per år. Med hänsyn bl. a. till förbundets ökade verksamhet bör arvodet höjas till 1 000 kronor. Anslaget för nästa budgetår bör på grund härav uppräknas med 400 kronor till 322 000 kronor.

Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att närmare bestämma om anslagets fördelning på de avsedda ändamålen.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till vissa frivilliga organisationer* för budgetåret 1956/57 anvisa ett anslag av 322 000 kronor.

[190] 8. **Försöksverksamhet**

	Anslag	Nettoutgift
1954/55	175 000	169 969
1955/56 (statsliggaren s. 1146)	200 000	
1956/57 (förslag)	200 000	

Yrkande

Civilförsvarsstyrelsen (skr. 25/8 1955) hemställer att anslaget höjes med 136 000 kronor.

Motiv

Styrelsen erinrar om att en kontinuerlig revidering av planerna för skyddsanordningar oavbrutet måste pågå. Det framstår som ett livsvillkor för civilförsvaret att genom forsknings- och försöksverksamhet följa utvecklingen på ifrågavarande område.

Reservationen på anslaget uppgick den 30 juni 1955 till 103 029 kronor, varav 13 542 kronor bundits genom beställningar.

I det följande redovisas försöks- och forskningsuppgifterna i angelägenhetsordning.

1) Resultatet av utförda och pågående försök avses skola utnyttjas och bearbetas för att få fram ytterligare förbättrade typritningar för civilförsvarets fullträffsäkra anläggningar. Vissa ekonomiska utredningar skall verkställas avseende ett bättre och allsidigare fredsutnyttjande av befolkningsskyddsrummen. Kostnaderna härför beräknas till 55 000 kronor.

2 a) Fullföljande av ekonomiska och tekniska utredningar — delvis i intimt samarbete med försvarsstaben och telestyrelsen — rörande teleinstallationer i civila uppehållsplatser.

b) Utredning av civilförsvarets behov av telemateriel för olika ändamål och försök härmed.

c) Utredning rörande utformning av markeringsanordningar för luftlägesorientering (luforkartor).

d) Utredning om hur fälttelefonmateriel skall utnyttjas inom civilförsvaret samt urval och prov av lämplig materiel härför.

e) Utredning och försök rörande larmnätets definitiva utformning inom civilförsvarsområdena, utformning av regler för larmtaktik.

f) Försök med förbindelsetekniska hjälpmedel i ledningscentraler och större befolkningsskyddsrum.

g) Utredning av civilförsvarets behov av radiomateriel för olika ändamål och försök härmed.

h) Försök för att framskaffa tekniskt underlag för omarbetning av anvisningar för observations- och förbindelsetjänsten.

i) Försök angående fjärrmanövrering av civilförsvarets radiostationer för länsnätet.

Kostnaden för den tele- och radiotekniska försöksverksamheten beräknas till 60 000 kronor.

3) Det kan antagas, att antalet lämpliga lokaler för förbandsstationer skulle minskas vid ett storanfall. För att stationerna skall kunna fungera måste en tillfällig förläggningsanordning skapas, därvid tält förefaller vara den enda lösningen. För att anställa försök med en viss tältkonstruktion — s. k. hästsjukvårdstält — äskar styrelsen 30 000 kronor.

4) Fortsatta försök rörande dels motorsprutor särskilt av lättare typ för blockgrupper och skogsbrandförsvaret, dels nya slangtyper och brandarmatur, ävensom försök med plaströr av grövre dimension avsedda för vattentransporter längre sträckor (20 000 kronor).

5) För att möjliggöra försök och forskning avseende skydd mot radioaktiv beläggning på bredare bas än vad som sker inom försvarets forskningsanstalt och i de delar, som har speciellt intresse för civilförsvaret, begär styrelsen 60 000 kronor.

6) Nya luftrenarfilter med bl. a. högre effekt än hittillsvarande filter bör utarbetas och inhemsk tillverkning på området förberedas (15 000 kronor).

7) Försök bör göras med nya typer av förfilter i kombination med handdriven fläkt och pumpanordningar för skyddsrum för att utröna kombinationens användbarhet som luftrenare under olika förhållanden (15 000 kronor).

8) En i Tyskland utvecklad apparat för smältning av hål i betong bör anskaffas eller eventuellt förhyras och försök verkställas för att praktiskt prova apparaturen, vilken synes kunna förenkla arbetet och medföra tidsvinst vid genombrytning av betongkonstruktioner för att skapa räddningsvägar fram till innestängda (30 000 kronor).

9) Ytterligare försök bör göras för att få fram ekonomiska och för civilförsvarsanläggningar särskilt lämpade stötvågskydd (30 000 kronor).

10) För försök med anordningar för att förhindra, att tättliggande radiostationer stör varandra, erfordras 3 000 kronor.

11) En stabsbil för skadeområdesbefälhavare bör provutrustas (3 000 kronor).

12) En modifierad eller ny typ av alarmeringsaggregat och manöverutrustningar bör konstrueras (10 000 kronor).

Till kostnader för gasskyddslaboratorier erfordras slutligen oförändrat 5 000 kronor.

Skiljaktig mening. En ledamot av civilförsvarsstyrelsen, ledamoten av riksdagens andra kammare F. Thapper, har reserverat sig mot den begärda anslagshöjningen.

Yttranden

1953 års civilförvarsutredning. De i framställningen redovisade försöks- och forskningsuppgifterna föranleder i och för sig icke någon erinran. Utredningen förutsätter, att uppgifterna i den mån så är möjligt utföres av civilförsvarsstyrelsens egen personal, exempelvis vissa under punkt 2 nämnda uppgifter, och att förevarande anslag belastas endast för uppgifter, vartill särskild expertis eller försöksmateriel erfordras.

Statskontoret. Någon uppräknig av ifrågavarande anslag bör ej ifrågakomma.

Departementschefen

De forskningsarbeten, för vilka medel äskats, är i stort sett att anse som värdefulla för civilförsvaret, och de torde därför i huvudsak böra komma till stånd. Medel har tidigare anvisats för flera av de angivna försöken, vilka bör fullföljas. Tillgodoseende av vissa forskningsändamål torde dock utan olägenhet kunna uppskjutas. De föreslagna försöken med hästsjukvårdstält bör begränsas till sin omfattning. Kostnaden för desamma torde icke behöva överstiga 15 000 kronor. Jag vill även understryka vad 1953 års civilförvarsutredning anfört angående ifrågavarande verksamhet.

Då största delen av den å anslaget befintliga reservationen är obunden, torde försöksverksamheten under nästa budgetår kunna rymmas inom oförändrat anslag.

Jag hemställer således, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Försöksverksamhet* för budgetåret 1956/57 anvisa ett reservationsanslag av 200 000 kronor.

[191] 9. Engångsanskaffning av materiel

	Anslag	Nettoutgift
1954/55	7 700 000	10 810 919
1955/56 (statsliggaren s. 1146)	6 500 000	
1956/57 (förslag)	3 680 000	

Yrkande

Civildförsvarsstyrelsen (skr. 25/8 1955) föreslår, att anslaget sänkes med 1 070 000 kronor.

	Förslag
1) Personlig utrustning m. m.	1 625 000
2) Alarmeringsmateriel.	222 600
3) Signalmateriel.	673 400
4) Sjukvårdsmateriel och läkemedel.	4 410 000
Summa kronor	6 931 000
Besparingar på anslaget.	— 1 500 000
	5 430 000

Motiv

Reservationen å anslaget per den 30 juni 1955 utgjorde 27 632 445 kronor (30 743 364)¹, varav 16 122 038 kronor (21 512 836)¹ bundits genom beställningar. De vid samma tidpunkt disponibla medlen uppgick således till 11 510 407 kronor (9 230 528)¹. I sistnämnda båda belopp, avseende icke bundna medel, ingick vissa besparingar.

Styrelsen erinrar om det under första halvåret 1955 rådande inköpsstoppet, varigenom disponibla medel icke kunde bindas genom beställningar. Innan utredningarna om civildförsvaret avslutats och ställning till utredningsresultatet tagits, kan civildförsvarets totala materielbehov ej angivas och en materielanskaffningsplan ej uppgöras. Vissa begränsade områden av verksamheten torde emellertid ej nämnvärt komma att beröras av utredningsresultaten. Styrelsen redovisar på sätt som följer dessa verksamhetsområden.

1) *Personlig utrustning* till annan personal än den i ordnings- och bevakningstjänsten inskrivna har i huvudsak anskaffats med undantag av överdragskläder, varav personalen — oberoende av civildförsvarets organisatoriska utformning — blir i behov. Personalens storlek kan ej slutligen anges, förrän organisationen fastställts. En begränsad anskaffning av överdragskläder kan icke bli onödig. Resultaten av överväganden och prov rörande modell m. m. beräknas bli färdiga under budgetåret 1955/56. Ordnings- och bevakningstjänstens uppgifter kommer uppenbarligen att bestå — oavsett om de skall fullgöras inom eller utanför civildförsvarets organisation. Personalens storlek kan ej exakt anges, men en viss förstärkning utöver den nuvarande personalstyrkan torde vara erforderlig. För täckande av ännu föreliggande brister i fråga om personlig utrustning för ordnings- och bevakningspolisen erfordras drygt 11 miljoner kronor.

I första hand bör överdragskläder för personalen i allmänhet samt utrustning för bevakningspolisen anskaffas. Styrelsen anser, att intill den 30 juni 1957 bör upphandlas ett till 100 000 begränsat antal ställ överdragskläder, vilket drager en kostnad av 2 800 000 kronor. Beträffande bevak-

¹ Inom parentes anges motsvarande siffror den 30 juni 1954.

ningspolisen bör intill samma tid hela utrustningsbehovet tillgodoses, vartill erfordras en medelsanvisning av 2 310 000 kronor. Härjämte bör ordningstjänstens behov av kulsprutepistoler, patroner och livremmar m. m. fyllas, vartill krävs 300 000 kronor.

För personlig utrustning erfordras sålunda 5 400 000 kronor, varav dock 3 775 000 kronor av tidigare anvisade medel står till förfogande.

2) *Alarmeringsmateriel*. Kostnaden för installation av telefonlarmutrustning i samband med automatisering av vissa nya telefonstationer beräknas av telestyrelsen till 41 600 kronor och för utökning av telefonlarmutrustning på stationer, som redan försetts med sådan utrustning, till 56 000 kronor eller tillhoppa 97 600 kronor.

För mottagning av tråd- och radiolufor i civilförsvarets ledningscentraler krävs erforderlig kartmateriel. Utrustning av redan befintliga centraler med sådan materiel beräknas draga en kostnad av 245 000 kronor. Styrelsen anser kostnaden helt böra bestridas av statsmedel. Behovet bör täckas under loppet av två år, varför för kommande budgetår äskas 125 000 kronor.

3) Av de för *signalmateriel* äskade medlen avses 150 000 kronor för installation av viss radioutrustning i huvudcentraler, 23 400 kronor för specialutrustning för reparation av radionätet, 275 000 kronor för utbyte av viss föråldrad radioutrustning för gemensamma uppehållsplatser samt 225 000 kronor för anskaffande av en reserv för bärbara radiostationer och manöverutrustningar för vissa myndigheters radiostationer.

4) *Sjukvårdsmateriel*. Sjukvårdstjänsten omspanner uppenbarligen ett sådant område, där några nämnvärda förändringar i uppbyggnad och materielbehov ej är att vänta. Med de medel, som hittills anvisats, samt med utnyttjande av befintliga lager av sjukvårdsmateriel beräknades all materiel kunna anskaffas, som ingår i fastställd organisationsplan. Då värdet av utnyttjbar äldre materiel icke f. n. kan överblickas anmäles, att ytterligare medelsbehov kan uppkomma för ifrågavarande ändamål.

Ett belopp av 200 000 kronor bör anvisas för fortsatt upphandling av ampiner.

För täckande av återstående utrustnings- och ersättningsbehov av makrodex i substans och lösning erfordras 1 125 000 kronor.

Med medel, som beviljats t. o. m. budgetåret 1955/56, har behovet av bårar täckts enligt gällande organisationsplaner. Medlen räcker även för inköp av omkring 7 000 reservbårar till centrala länsdepåer. Under hänvisning till medelsäskandena för budgetåret 1955/56 samt civilförsvarsutredningens tillstyrkan av principen beträffande uppläggning av reservdepåer av bårar föreslår styrelsen att inköp under budgetåret 1956/57 av ytterligare 18 000 bårar sker för en beräknad kostnad av 750 000 kronor. Härigenom kommer reservdepåerna att uppgå till beräknade 25 000 bårar. Ytterligare behov kommer att uppstå i samband med organiserande av

räddningstjänsten. Befintliga 18 000 bårar av äldre typ bör överföras till socialtjänsten som förläggningssängar för minderåriga.

Vid fastställande av planerna för förpackning av materielen för de rörliga förbandsgrupperna har en huvudprincip varit, att materielen såvitt möjligt skulle fördelas i två lika delar, som vid utryckning skulle transporteras på var sin lastbil. Härigenom bleve gruppen funktionsduglig, även om den ena lastbilen förolyckades. Ett ytterligare skäl för uppdelning är att vid svåra skador å samhällena mycket stora svårigheter kan uppstå att finna lokaler, där en förbandsstation kan vara verksam i full utsträckning. Det kan då bli nödvändigt att uppdelas gruppen i två delar, verkamma oberoende av varandra i mindre lokalutrymmen. Vissa kirurgiska instrument har icke uppdelats på angivet sätt. Kostnaden för en sådan uppdelning beräknas till 215 000 kronor.

Då man icke torde kunna räkna med tillgång på erforderliga förbandsstationslokaler i en svårt skadad ort, bör stationerna utrustas med tält. Kostnaden för tältutrustning uppskattas till 30 000 kronor för varje förbandsgrupp. I runt tal hälften av förbandsgrupperna beräknas kunna finna lokaler för upprättande av stationer. Behov föreligger då att utrusta 100 förbandsgrupper med tält. Upphandlingen bör fördelas på två år, varför styrelsen nu äskar 1 500 000 kronor.

Då man numera måste räkna med att förbandsgrupperna skall dirigeras från tämligen avlägsna platser till den skadade orten erfordras som skydd för materielen mot nederbörd och eld m. m. presenningar samt rep för fastsurrning. För anskaffande härav samt reparation av äldre användbara presenningar äskas 50 000 kronor.

Försvarsmedicinska nämnden har tillsatt en kommitté för utredning av frågor om olika brännskedeförband. Ett av dessa förband, kompressionsförbandet, har prövats kliniskt. Behovet därav för sjukvårdstjänsten beräknas till 70 000 stora och 100 000 små förband samt för förpackning av dem 4 002 större transportlådor. Anskaffningskostnaden beräknas till 525 000 kronor, vilket belopp äskas för nästa budgetår.

För att dryga ut det av förbandsstationerna medförda förrådet av kompressmateriel och minska kravet på ett snabbt framförande av reservmateriel till stationerna har det bedömts välbetänkt att komplettera sjukvårdsutrustningen med det nya kompressmedlet »sponcal», vilket kan användas som operationstork ett obegränsat antal gånger. Kostnaden för beräknat behov uppgår till 45 000 kronor, vilket belopp nu äskas.

Skiljaktig mening. En ledamot av civilförsvarsstyrelsen, ledamoten av riksdagens andra kammare F. Thapper, anser, att anskaffningen av tält bör fördelas på tre år och att därför det begärda beloppet för nästa budgetår kan sänkas med 500 000 kronor.

Yttranden

1953 års civilförsvarsutredning anför.

1) Anskaffning av överdragskläder bör icke ske, förrän utredningen varit i tillfälle att taga närmare ställning till frågan, om dylik anskaffning med åtföljande lagerhållning behöver ske i fred eller om behovet kan tillgodoses på annat sätt.

Utredningen finner angeläget, att ordnings- och bevakningspolisen — vilken nu är utrustad med både karbiner och kulsprutepistoler — förses med enhetlig vapenutrustning, dels för ernående av större effektivitet och dels för att möjliggöra önskvärd enhetlighet i utbildningen. Utredningen föreslår, att för anskaffning av utrustning till ordnings- och bevakningspolis beräknat belopp disponeras dels i enlighet med styrelsens förslag med 300 000 kronor för anskaffning av kulsprutepistoler till ordningspolisen, dels för utbyte av ett större antal karbiner åt ordnings- och bevakningspolisen mot samma antal kulsprutepistoler för en beräknad kostnad av 2 310 000 kronor. Ett särskilt skäl för att så stor anskaffning av kulsprutepistoler nu föreslås har utredningen funnit däri, att viss osäkerhet enligt civilförsvarsstyrelsens uppgift råder i fråga om den fortsatta tillverkningen av dessa vapen.

Under förutsättning, att användningen av det beräknade beloppet för anskaffning av överdragskläder icke får tas i anspråk förrän tidigare nämnd undersökning verkställts, har utredningen icke något att erinra mot att för personlig utrustning begärt totalbelopp, 1 625 000 kronor, anvisas.

2) Utredningen har icke någon erinran mot att medel upptages för telefonlarmutrustning och erforderlig kartmateriel m. m. för markering av flygföretag. Utredningen vill emellertid i vad avser kartmaterielen beträffande kostnadernas fördelning mellan stat och kommun hänvisa till gällande regler härom enligt 45 § civilförsvarslagen. Därest i detta fall kostnaden helt skulle stanna på statsverket, skulle detta innebära ett erkännande av principen, att andra kostnader av liknande slag skall bestridas helt av statsmedel. Utredningen ifrågasätter, om icke anslaget till nämnda kartmateriel bör beräknas till allenast $\frac{2}{3}$ av anskaffningskostnaden, d. v. s. avrundat 83 350 kronor.

3) Utredningen har intet att erinra.

4) Behovet av bårar för sjukvårdstjänsten uppgår enligt 1953 års organisationsplaner till 60 129. Detta antal godtages av utredningen. Blocktjänstens behov av bårar uppgår enligt samma planer till 11 800. Med hänvisning till vad utredningen framhållit i sitt utlåtande över civilförsvarsstyrelsens anslagsäskande för innevarande budgetår beräknar utredningen f. n. sistnämnda behov till 7 000 bårar. Sammanlagda behovet utgör alltså, såvitt utredningen nu bedömer, 67 129 bårar.

Behovet av reservbårar till länsdepåerna har av civilförsvarsstyrelsen angivits till 30 procent av det antal bårar, som medföljer sjukvårdsenheterna. Denna beräkningsgrund godtages av utredningen. Följaktligen erfordras 20 138 reservbårar.

Enligt nu redovisade beräkningar föreligger ett totalbehov av 87 300 bårar. I förråd finnes 63 875 bårar, varjämte civilförsvarsstyrelsen förfogar över medel för inköp av 15 000 bårar. Sålunda återstår att anslå medel till 8 425 bårar till sjukvårdstjänst och blocktjänst. Kostnaden beräknas till 353 850 kronor.

I framställningen föreslagen anskaffning av tältutrustning för sjukvårdstjänsten bör tills vidare begränsas till att avse en tredjedel av föreslaget antal tält. Delposten bör således upptagas med 1 000 000 kronor.

Beträffande övriga till sjukvårdsmateriel och läkemedel upptagna medel har utredningen intet att erinra.

Sakrevisionen. Med hänsyn till att 1953 år civilförvarsutredning har att taga ställning till bl. a. civilförvarets behov av materiel och i vilken ordning dessa behov skola tillgodoses, har sakrevisionen endast i begränsad omfattning ansett sig böra ingå på en prövning i dessa hänseenden. Revisionen har därför i första hand tagit ställning till skäligheten av de prisberäkningar, på vilka äskandena grundar sig.

1) Enligt av sakrevisionen gjord utredning bör skodon och fältniv för ordnings- och bevakningspolis kunna anskaffas till ett så mycket lägre pris, att medelsbehovet kan minskas med 122 900 kronor. Då emellertid personalen i stor utsträckning kan beräknas äga lämpliga skodon, finner sig sakrevisionen böra starkt ifrågasätta, huruvida den nu aktuella anskaffningen bör komma ifråga.

Enligt framställningen varierar priset för av styrelsen prövade modeller av överdragskläder mellan 21 och 35 kronor. Under hand har inhämtats, att skillnaden mellan modellerna främst beror på olika nyloninslag i väven. Efter samråd med priskontrollnämnden har revisionen kommit till den uppfattningen, att överdragskläder av god kvalitet kan upphandlas för 22 kronor per ställ. Med utgångspunkt härifrån synes det anmälda medelsbehovet böra minskas med 600 000 kronor.

Emellertid är enligt sakrevisionens mening behovet av överdragskläder för civilförvarets personal icke så angeläget, att tillräckliga skäl för en anskaffning kunna anses vara för handen.

4) Under hänvisning till sitt utlåtande i anledning av styrelsens anslagsäskanden för budgetåret 1955/56 har sakrevisionen ansett sig böra ifrågasätta, huruvida ytterligare anskaffning av makrodex nu bör övervägas.

Såsom framställningen utvisar, är frågan om tälttyp för de rörliga förbandsgrupperna under utredning i samråd med försvarets sjukvårdsstyrelse och arméintendenturförvaltningen. Under hand har inhämtats, att kostnadsberäkningen grundar sig på ett i mindre skala upphandlat hästsjukvårdstält med en golvyta av 40 m² och ett pris av 2 420 kronor. Styrelsen har räknat med 60 m² golvyta, golv av tältduk m. fl. anordningar, som saknas i nämnda tält, och har med hänsyn härtill uppskattat priset till 6 000 kronor. Även om hänsyn togs till av styrelsen planerade förändringar synes den företagna uppräknningen av kostnaden alltför stor. Med beaktande härav och en eventuell upphandlings stora omfattning anser sig sakrevisionen böra räkna med ett pris icke överstigande 4 500 kronor per tält, innebärande ett med 375 000 kronor minskat anslagsbehov för nästa budgetår.

Sakrevisionen anser sig icke kunna bedöma angelägenheten av denna anskaffning. Med hänsyn till den avsevärda kostnaden hävdar emellertid revisionen, att medel ej bör beviljas förrän tälttypen är utarbetad och en säkrare kostnadsberäkning föreligger.

Sammanfattningsvis har sakrevisionen sålunda funnit, att den av civilförvarsstyrelsen ifrågasatta materielanskaffningen bör kunna genomföras

för en kostnad av 5 833 000 kronor. Om å anslaget uppkommen besparing, cirka 1 500 000 kronor, får användas för denna anskaffning, erfordras 4 333 000 kronor. Därest de av sakrevisionen framförda betänkligheterna mot anskaffning av vissa materielslag i sin helhet skulle vinna beaktande, bör anslaget uppföras med ett nominellt belopp å 100 kronor.

Statskontoret ansluter sig till vad sakrevisionen anfört.

Departementschefen

De rörande reservationsmedelsläget redovisade siffrorna utvisar, att disponibla medel under det gångna budgetåret ökat något, nämligen från 9 200 000 kronor till 11 500 000 kronor. Denna ökning torde — som styrelsen även påpekat — vara beroende av det under första halvåret 1955 rådande inköpsstoppet. Besparingar på omkring 1 500 000 kronor har uppkommit under budgetåret. För innevarande budgetår har anvisats 6 500 000 kronor. Den 1 juli 1955 stod alltså till styrelsens förfogande omkring 16,5 miljoner kronor. Jag räknar icke med att detta belopp helt kan förbrukas under innevarande budgetår. Redan detta förhållande påkallar enligt mitt förmenande en viss försiktighet vid prövningen av medelsbehovet. Härtill kommer, att frågan om civilförsvarets behov av materiel alltjämt är föremål för utredning. Även denna omständighet bör mana till återhållsamhet ifråga om anskaffande av materiel. Med dessa utgångspunkter finner jag, att medelsanvisningen för de olika materielgrupperna i stort sett bör bli följande.

Ifråga om den personliga utrustningen har sakrevisionen granskat underlaget för styrelsens beräkningar av medelsbehovet och därvid föreslagit viss reduktion av den begärda medelstilledningen. Av civilförsvarsstyrelsens framställning framgår emellertid, att betydande brister ännu föreligger beträffande den personliga utrustningen. Innan behovet av olika materielslag klarlagts genom civilförsvarsutredningens slutliga betänkande, anser jag mig icke kunna bedöma i vad mån de beräknade kostnaderna för ordnings- och bevakningspolisens utrustning och för inköp av överdragskläder bör jämkas. Jag förordar därför i likhet med utredningen, att för personlig utrustning för nästa budgetår anvisas föreslagna 1 625 000 kronor. De medel, som anvisas för ifrågavarande ändamål, bör icke få disponeras av civilförsvarsstyrelsen utan att särskilt medgivande lämnas av Kungl. Maj:t.

Vad angår alarmeringsmateriel har jag intet att erinra mot det för telefonlarmutrustning äskade beloppet 97 600 kronor. Rörande kostnaderna för viss kartmateriel anser jag det böra övervägas, huruvida kommunerna icke helt bör stå för dessa kostnader jämlikt 45 § civilförsvarslagen. I avbidan på en prövning av denna fråga föreslår jag i likhet med civilförsvarsutredningen, att anslag beviljas för allenast $\frac{2}{3}$ av anskaffningskostnaden eller med 83 000 kronor.

För signalmateriel upptager jag ett belopp av 500 000 kronor. Jag anser mig därvid ej f. n. kunna förorda anskaffande av en reserv för bärbara radiostationer.

I fråga om sjukvårdsmateriel och läkemedel föreslår jag, att medel anvisas i enlighet med civilförsvarsstyrelsens förslag för inköp av ampiner, makrodex samt presenningar och rep. Under hänvisning till vad civilförsvarsutredningen anfört ifråga om förslaget om anskaffande av bårar förordar jag, att 350 000 kronor anvisas för detta ändamål. För förstärkning av utrustningen av kirurgiska instrument anser jag mig f. n. icke kunna tillstyrka anvisande av högre belopp än 150 000 kronor.

Civilförsvarsutredningen har i sitt yttrande föreslagit en begränsning av anskaffningen av tält. Med hänsyn härtill och då tältkonstruktionen ännu icke är slutligt prövad förordar jag anvisande av ett till 1 000 000 kronor begränsat belopp, vilket civilförsvarsstyrelsen icke bör kunna taga i anspråk utan särskilt beslut härom av Kungl. Maj:t.

Enligt vad jag inhämtat är experimenten rörande brännskadeförbanden ännu icke slutförda och saknas f. n. kännedom om sponcalens lagerbeständighet. Vid sådant förhållande och då jag erfarit, att försvarets sjukvårdsstyrelse icke f. n. planerar upphandling av ifrågavarande materiel, kan jag icke nu tillstyrka anskaffande av densamma.

I enlighet med det anförda skulle till sjukvårdsmateriel och läkemedel för nästa budgetår böra anvisas 2 875 000 kronor.

Till anskaffning av nu angiven materiel erfordras alltså sammanlagt (1 625 000 + 180 600 + 500 000 + 2 875 000) 5 180 600 kronor. Då å anslaget uppkomna besparingar, vilka uppskattas till i runt tal 1 500 000 kronor, kan utnyttjas för anskaffning av denna materiel, skulle vid bifall till mina förslag medelsbehovet under anslaget för nästa budgetår uppgå till i avrundat tal 3 680 000 (— 2 820 000) kronor. Jag föreslår, att Kungl. Maj:t skall äga bestämma på vad sätt uppkommande besparingar å anslaget skall användas samt i förekommande fall äga företaga omdisposition mellan de för olika materielgrupper beräknade beloppen.

Jag vill i detta sammanhang anmäla, att Kungl. Maj:t genom beslut den 25 november 1955 medgivit, att civilförsvarsstyrelsen finge för inlösen från Svenska Materialaffären, Kurt Hellberg AB, av viss civilförsvarsmateriel, disponera högst 100 000 kronor av å förevarande anslag uppkommen besparing. Ifrågavarande materiel hade bolaget icke kunnat omsätta på grund av de föreskrifter, som meddelats i anledning av Kungl. Maj:ts beslut den 30 juni 1955 angående uppdrag åt civilförsvarsstyrelsen att utarbeta anvisningar rörande dispens från gällande bestämmelser om skyldighet att färdigställa enskilda normalskyddsrum i bostadshus. Såsom villkor för inlösen har föreskrivits bland annat, att bolaget skulle förbinda sig att inom ett år från beslutets dag återköpa materielen till enahanda belopp.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Engångsanskaffning av materiel* för budgetåret 1956/57 anvisa ett reservationsanslag av 3 680 000 kronor.

[192] 10. Inköp av brandmateriel

	Anslag	Nettoutgift
1954/55	1 200 000	1 176 976
1955/56 (statsliggaren s. 1146)	1 100 000	
1956/57 (förslag)	100	

Yrkande

Civilt försvarsstyrelsen (skr. 25/8 1955) föreslår, att anslaget för nästa budgetår uppföres med ett formellt belopp om 100 kronor.

Motiv

Reservationen å anslaget uppgick den 30 juni 1955 till 3 528 409 kronor (3 505 386¹), varav 136 768 kronor (1 448 338¹) bundits genom beställningar.

Styrelsen har, under riksbrandinspektörens ledning, gjort en översyn såväl av behovsberäkningarna som av materieltyper. Nya grunder för behovsberäkningarna har i huvudsak kunnat fastställas. I fråga om materieltyperna pågår alltjämt överväganden samt forskningar och försök.

Behovet uträknades tidigare efter lokalt uppgjorda organisationsplaner. I anslagsframställningen för 1955/56 grundades beräkningarna på folkmängden inom civilt försvarsområdena. Båda systemen har i samband med en år 1955 företagen utredning bedömts som otillräckliga för att åstadkomma en riktig dimensionering av brandtjänsten. Efter samråd med länsstyrelserna har utarbetats en modifierad beräkningsmetod, som tar hänsyn även till anfallsrisk, bebyggelseäthet, hjälpmöjligheter och vattensörjning. Kostnaderna för anskaffning av bristande utrustning till brandenheterna beräknas enligt den nya metoden till 34 500 000 kronor. Motsvarande kostnader för vattentransportenheter uppgår till 19 200 000 kronor. Tidigare har ansetts, att brandtjänsten inom kort skulle bli fullt utbyggd, och i petitaskrivelsen för budgetåret 1955/56 beräknades kvarstående materielbrister till endast 7 350 000 kronor. Den utförda översynen har emellertid visat nödvändigheten av att utöka och differentiera brandenheternas slangutrustning högst väsentligt samt att avsevärt förstärka enheternas tunga rökskydd och vattentransportmaterielen. Det är huvudsakligen dessa förstärkningar, som medför den avsevärda kostnadsökningen.

Sedan hösten 1954 pågår en översyn av svensk standard för brandmateriel, vilken översyn bl. a. innebär, att man torde komma fram till modifierade motorsprutkonstruktioner, slangdimensioner och slangtyper, ändamålsenligare stålrör och grenrör m. m. Man avser vidare att utföra praktiska försök med utrustning.

Uppbyggnaden av brandtjänsten bör — därest utrikespolitiska förhållanden icke föranleder en forcering — ske inom loppet av 10 år. Detta innebär en årlig kostnad för nyanskaffning av 5 370 000 kronor, vartill

¹ Inom parentes motsvarande siffror den 30 juni 1954.

kommer kostnaden för successivt utbyte av sådan materiel, som förstörts genom åldring.

Då styrelsen f. n. disponerar 3 400 000 kronor och med hänsyn till att överbägandena om materieltyperna ännu ej avslutats äskar styrelsen nu blott ett formellt belopp om 100 kronor.

Yttranden

1953 års civilförvarsutredning. De totala anskaffningskostnaderna för täckande av bristerna å brandmateriel uppgives i styrelsens petita för 1956/57 till ett belopp, som flera gånger överstiger tidigare inom styrelsen gjorda beräkningar. Till grund för den nu aktuella beräkningen ligger en beräkningsgrund för dimensionering av civilförsvarets brandtjänst, där hänsyn sökt tagas till olika på förhållandet inverkan faktorer. Metoden, som i viss omfattning kunnat prövas i samband med det pågående organisationsförsöket i Södermanlands län, är enligt utredningens uppfattning ännu icke så granskad, att riktigheten av densamma kan vitsordas. Vid sådant förhållande kan ställning icke tagas till den uppgift, som civilförvarsstyrelsen lämnat beträffande det totalbelopp, som erfordras för bristernas täckande. Utredningen har dock icke någon erinran mot att förefintlig reservation användes för fortsatt uppbyggnad av tjänstegrenen, vilket enligt utredningens uppfattning kan ske utan att härigenom det slutliga ställningstagandet till dimensioneringsfrågan föregripes.

Sakrevisionen. Nu utförda beräkningar utvisar enligt framställningen, att för anskaffning av bristande utrustning till brandenheterna erfordras 34,5 miljoner kronor och till vattentransportenheter 19,2 miljoner kronor. Per den 30 juni 1955 utgjorde icke disponerade medel omkring 3,4 miljoner kronor. Härtill kommer för budgetåret 1955/56 beviljade medel 1,1 miljoner kronor. Dessa medel beräknas täcka anskaffningsbehovet under budgetåret 1956/57. Det torde tillkomma 1953 års civilförvarsutredning att taga ställning till frågan om och i vilken utsträckning det redovisade materielbehovet bör fyllas.

Statskontoret ansluter sig till vad sakrevisionen anför.

Departementschefen

I avvaktan på resultatet av de alltjämt pågående överbägandena om materieltyperna samt med hänsyn till storleken av det belopp, som alltjämt är disponibelt på anslaget, torde anslaget för nästa budgetår kunna uppföras med allenast ett formellt belopp av 100 kronor. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Inköp av brandmateriel* för budgetåret 1956/57 anvisa ett reservationsanslag av 100 kronor.

[193] 11. **Anskaffning av viss förbrukningsmateriel**

	Anslag	Nettoutgift
1954/55	50 000	115 265
1955/56 (statsliggaren s. 1147)	90 000	
1956/57 (förslag)	70 000	

Yrkande

Civilförsvarsstyrelsen (skr. 25/8 1955) föreslår, att anslaget uppföres med oförändrat belopp.

Motiv

Den 30 juni 1955 utgjorde reservationen å anslaget 148 205 kronor (213 470¹), varav 41 154 kronor (179 489¹) bundits genom beställningar. I lager och under leverans torde finnas materiel till ett värde av 70 000 kronor. För innevarande budgetår disponeras således medel och materiel motsvarande 265 000 kronor. Årsförbrukningen beräknas uppgå till 150 000 kronor. Hemställan om oförändrat belopp innebär, att 205 000 kronor står till förfogande budgetåret 1956/57. Styrelsen beräknar, att under nästa budgetår viss anskaffning av förut icke använd materiel blir nödvändig. Utformandet av de nya materieltyperna väntas bli klart inom den närmaste tiden. Materielen väntas bli förhållandevis dyrbar, varför någon minskning av medelstildelningen ej bör genomföras.

Yttrande

1953 års *civilförsvarsutredning* har intet att erinra.

Departementschefen

Då under anslaget relativt stora belopp ännu kvarstår obundna, förordar jag någon minskning av medelstildelningen för nästa budgetår. Jag föreslår, att anslaget uppföres med ett belopp av 70 000 kronor. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Anskaffning av viss förbrukningsmateriel* för budgetåret 1956/57 anvisa ett reservationsanslag av 70 000 kronor.

[194] 12. **Förvaring och underhåll av viss materiel m. m.**

	Anslag	Nettoutgift
1954/55	2 555 000	2 687 943
1955/56 (statsliggaren s. 1147)	2 830 000	
1956/57 (förslag)	2 900 000	

¹ Inom parentes motsvarande siffror den 30 juni 1954.

Yrkande

Civilförsvarsstyrelsen (skr. 25/8 1955) hemställer, att anslaget höjes med 235 500 kronor.

	Anvisat 1955/56	Förslag	Ökn. el. minskn.
1. Lokalhyror	530 000	527 500	— 2 500
2. Avlöning av fast förrådspersonal	550 000	631 000	+ 81 000
3. Ersättning till tillfällig personal	290 000	385 000	+ 95 000
4. Underhåll och reparationer.....	780 000	780 000	—
5. Kostnader för kontroll av vapen och ammunition m. m.	60 000	52 000	— 8 000
6. Övriga utgifter	270 000	340 000	+ 70 000
			+ 235 500

Motiv

1) Länsstyrelserna har hemställt om 520 000 kronor till hyror. För styrelsens centralförråd i Södermanlands och Kristianstads län uppgår hyrorna till 11 500 kronor. Därest styrelsens framställningar om nybyggnad för förrådet i Södermanland och om förvärv av en förrådsfastighet i Värmland bifalles, kommer under nästa budgetår hyresbesparingar att göras med 1 250 resp. 2 780 kronor, eller tillhoppa ca 4 000 kronor. För den händelse framställningen om anskaffande av nya förrådsutrymmen till Stockholms civilförsvarsområde icke vinner bifall, erfordras ytterligare 75 000 kronor för hyreskostnader.

2) Nuvarande medelstildelningen bör till följd av avtalsrörelsen uppräknas med 45 000 kronor. Trängande behov föreligger för Stockholms civilförsvarsområde av en vapenhantverkare för översyn och vård av lagerhållna vapen. För avlöning till denne beräknas 11 000 kronor. För att tillgodose de i övrigt mest trängande kraven på förstärkning erfordras ytterligare 25 000 kronor.

3) Nuvarande medelstildelning bör som följd av avtalsuppgörelsen uppräknas med 25 000 kronor. De ökade arbetsuppgifterna vid Södertäljeförrådet för förpackning av sjukvårdsmateriel — vilka uppgifter torde avslutas under budgetåret 1956/57 — samt den ökade reparationsverksamheten vid centralförrådet i Kristianstads län, kräver en nytilldelning av 20 000 kronor. För verksamheten i länen bör som ett minimum anvisas ytterligare 50 000 kronor.

4) Civilförsvarsstyrelsens och länsstyrelsernas medelsbehov under budgetåret 1956/57 beräknas till 130 000 resp. 220 000 (= 350 000) kronor. Styrelsen föreslår med hänsyn till det ekonomiska läget, att beloppet begränsas till 300 000 kronor.

För översyn av släpfordon bör anvisas oförändrat belopp, 120 000 kronor.

Nuvarande förrådsutrymmen inom Stockholms civilförsvarsområde — upplåtna hyresfritt — måste återlämnas under detta och nästa budgetår.

Det lokalbehov, som då uppstår, bör lösas genom anskaffande av en förrådsbarack till en beräknad kostnad av 300 000 kronor.

För omdisponering av materiel förråden emellan kräves 60 000 kronor. Omdisponeringen föranledes bl. a. av den låga standarden på lokalerna och den betydliga materielltillförseln. Vidare har materielen ännu icke i tillräcklig omfattning kunnat uppläggas på ett ur beredskapssynpunkt godtagbart sätt.

5) Delposten torde på grundval av länsstyrelsernas beräkningar minskas till 52 000 kronor.

6) Civilförsvarsstyrelsens och länsstyrelsernas medelsbehov under budgetåret 1956/57 beräknas till 140 000 resp. 335 000 kronor. Styrelsen begränsar sig till att begära 340 000 kronor och framhåller, att man så långt som möjligt eftersträvar, att all materiel skall vara förpackad så att en utlastning ur förråden kan gå snabbt. Endast ett relativt litet antal av olika materielslag kan sammanföras till en förpackningsenhet. För vapen krävs speciellådor. På grund härav har ett ökat medelsbehov uppstått för anskaffning av emballage.

I de i berg insprängda huvudcentralerna ingår vissa förläggnings-, matsals- och fritidsutrymmen. Såväl praktiska som ekonomiska skäl talar för att dessa utrymmen användes som förråd och i förekommande fall som undervisningslokaler. Det är enligt styrelsens mening ur administrativ synpunkt enklast att vid fastställande av statsbidraget åt kommunerna för anläggningarnas anordnande s. k. fredstidsanvändningsavdrag ej göres samt att utbetalandet av statsbidraget förbindes med villkoret att ifrågavarande utrymmen må kostnadsfritt disponeras av civilförsvaret. I enlighet härmed hemställer styrelsen under anslaget till Kostnader för anordnande av allmänna skyddsrum m. m., att ytterligare 2 500 000 kronor anvisas för anordnande av huvudcentraler.

Yttranden

1953 års civilförvarsutredning. Utredningen ansluter sig till vad civilförvarsstyrelsen anfört rörande denna anslagspost och tillstyrker, att begärda medel anslås.

Statskontoret. Civilförvarsstyrelsens förslag, att vissa utrymmen i de i berg insprängda huvudcentralerna kostnadsfritt skulle användas för civilförvarsändamål, särskilt som förråds- och utbildningslokaler, och att vid fastställandet av statsbidraget till kommunerna för anläggningarnas ordnande s. k. fredstidsanvändningsavdrag ej skulle göras, kan statskontoret av principiella skäl ej tillstyrka. Då frågan om förrådshållningen faller inom 1953 års civilförvarsutrednings uppdrag, torde spørsmålet om eventuellt ianspråktagande av nämnda bergrumsutrymmen böra övervägas i samband med ställningstagandet till utredningens förslag.

Departementschefen

Civildéforsvarsstyrelsen har föreslagit, att de i berg insprängda huvudcentralerna skulle tagas i anspråk såsom förråd och, i förekommande fall, undervisningslokaler för civilförsvaret. Förslaget innebär ekonomiskt, att vid fastställande av det för anläggningarnas anordnande utgående statsbidraget till kommunerna — vilka är ägare till anläggningarna — avdrag icke skulle ske för det s. k. freds användningsvärdet men förbehåll göras, att utrymmena skulle få disponeras av civilförsvaret utan kostnad. Såsom kommer att framgå av den redogörelse för civilförvarsstyrelsens äskanden i fråga om skyddsrumsanslaget, vilken lämnas i det följande, beräknar styrelsen, att freds användningsvärdet för de centraler, som färdigställts, påbörjats eller väntas skola påbörjas under budgetåren 1955/56 och 1956/57, uppgår till omkring 2,5 milj. kronor. Detta belopp skulle anvisas under skyddsrumsanslaget. För egen del anser jag, att en uthyrning till enskilda av huvudcentraler eller delar av sådana kan vara olämplig. Jag har därför i princip intet att erinra mot att civilförsvaret får taga dylika utrymmen i anspråk. Däremot finner jag mig icke kunna tillstyrka, att i anledning härav freds användningsavdraget slopas och en medelsanvisning upptages motsvarande ett visst kapitaliserat freds användningsvärde. I stället torde medel tillhandahållas styrelsen för ett förhyrande av angivna utrymmen. I den mån dessa skall användas till förråd, bör medlen anvisas under förevarande anslag.

På grund av vad nu anförts och då jag icke finner skäl förorda bifall till den under kapitalbudgeten gjorda framställningen om förvärv av en förrådsbyggnad i Värmland, föreslår jag en uppräknig av anslagsposten till lokalhyror med 70 000 kronor.

Den utökning av den fasta förrådspersonalen, som anställandet av en vapenhantverkare skulle innebära, anser jag mig ej kunna förorda. På grund av lönestegringarna tillstyrker jag däremot en höjning av anslagsposten till avlöning av fast förrådspersonal med 45 000 kronor.

För den ökade verksamheten vid södertäljeförrådet, vilken synes vara en engångsföreteelse, samt för den utvidgade reparationsverksamheten vid centralförrådet i Kristianstads län föreslår jag en uppräknig av anslagsposten till ersättning till tillfällig personal med 20 000 kronor. På grund av automatiska förändringar bör anslagsposten höjas med 25 000 kronor.

Med hänsyn till belastningen för budgetåret 1954/55 — 336 932 kronor — anser jag, att anslagsposten till underhåll och reparationer kan nedsättas från 780 000 till 670 000 (— 110 000) kronor. Jag har därvid beräknat 250 000 kronor för uppförande av en förrådsbarack inom Stockholms civilförvarsområde. Medelsanvisningen för kontroll av vapen och ammunition m. m. torde på grund av belastningen kunna sänkas med 10 000 kronor.

För övriga utgifter anser jag mig böra tillstyrka en något ökad medelstildelning och föreslår en uppräknig av delposten med 30 000 kronor.

Anslaget torde alltså uppföras med (2 830 000 + 70 000 + 45 000 + 45 000 — 110 000 — 10 000 + 30 000) 2 900 000 kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Förvaring och underhåll av viss materiel m. m.*
för budgetåret 1956/57 anvisa ett förslagsanslag av 2 900 000 kronor.

[195] 13. **Vissa löpande kostnader för civilförsvarets verksamhet inom civilförvarsområdena**

	Anslag	Nettoutgift
1954/55	650 000	132 406
1955/56 (statsliggaren s. 1148)	280 000	
1956/57 (förslag)	400 000	

Yrkande

Civilförvarsstyrelsen (skr. 25/8 1955) hemställer, att anslaget höjes med 165 000 kronor.

Motiv

Aktiebolaget Stockholms spårvägar har anmält, att i tunnelbanedelen Slussen—Skanstull samt vid Blacquebergs station utförts vissa förberedande skyddsrumsarbeten. Kostnaden har redovisats till 247 500 kronor. Bolaget har yrkat statsbidrag med $\frac{2}{3}$ av detta belopp eller med 165 000 kronor ävensom ersättning för räntekostnader med 27 000 kronor. Yrkanget om ränta har avstyrkts av överståthållarämbetet, vars uppfattning delas av styrelsen.

Yttrande

1953 års *civilförvarsutredning* tillstyrker, att begärda anslag beviljas för anordnande av vissa förberedande skyddsrumsarbeten vid tunnelbanan i Stockholm.

Departementschefen

Mot styrelsens framställning om statsbidrag för vissa förberedande skyddsrumsarbeten vid Stockholms spårvägar har jag intet att erinra. Då arbetena redan till fullo utförts och — enligt vad jag under hand inhämtat — tidpunkten för igångsättande av de fortsatta arbetena icke fastställts, torde med utbetalning av statsbidrag för de redan utförda arbetena icke böra anstå utan betalning verkställas nästa budgetår. På grund av viss ofullständighet i det förebragta utredningsmaterialet är det emellertid icke möjligt att nu exakt beräkna bidragets storlek. Jag förordar därför, att den totala medelstilledningen under anslaget för nästa budgetår — av styrelsen före-

slagen till 445 000 kronor — bestämmas till ett avrundat belopp av 400 000 kronor.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Vissa löpande kostnader för civilförsvarets verksamhet inom civilförvarsområdena* för budgetåret 1956/57 anvisa ett förslagsanslag av 400 000 kronor.

[196] 14. **Bidrag till kommuner för anordnande av branddammar för civilförvarsändamål**

	Anslag	Nettoutgift
1954/55	100	317 611
1955/56 (statsliggaren s. 1148)	500 000	
1956/57 (förslag)	500 000	

Yrkande

Civilförvarsstyrelsen (skr. 25/8 1955) hemställer, att anslaget höjes med 3 000 000 kronor.

Motiv

Av hittills anvisade medel, 1 500 100 kronor, har 600 000 kronor ställts till Stockholms civilförvarsområdes och 400 000 kronor till Göteborgs civilförvarsområdes förfogande.

Vid en nyligen företagen översyn har framgått, att behovet av krigsbranddammar kan beräknas uppgå till 750 (enligt tidigare uppskattning 981), motsvarande en total kostnad av 55 (48) miljoner kronor. Statsverkets andel i dessa kostnader skulle enligt gällande statsbidragsregler utgöra $\frac{2}{3}$ eller 37 miljoner kronor.

Därest branddammarna utbygges inom en 10-årsperiod, skulle för statsbidragsgivningen erfordras 3 500 000 kronor per budgetår. Styrelsen anser den föreslagna utbyggnaden vara ett minimikrav.

Skiljaktig mening. En ledamot av civilförvarsstyrelsen, ledamoten av riksdagens andra kammare F. Thapper, har reserverat sig och ansett anslaget böra uppföras med 1 500 000 kronor.

Yttranden

1953 års civilförvarsutredning. Brandvattenförsörjningens tryggnad under krigsförhållanden är tvivelsutan av grundläggande betydelse för brandtjänstens möjligheter att utöva sina funktioner. Då ansevärd utbyggnadsbehov härför föreligger, vill utredningen, under hänvisning jämväl till vad departementschefen anfört i 1955 års statsverksproposition, tillstyrka, att förslaget belopp beviljas.

Statskontoret. Under hänvisning till den prövning, som vid statsregleringen för innevarande budgetår ägnades frågan om medelsanvisningen å förevarande anslag, förutsätter statskontoret, att någon höjning av anslaget ej nu ifrågakommer.

Departementschefen

Såsom jag uttalade vid anmälan av denna punkt i 1955 års statsverksproposition utgör avsaknaden av krigsbranddammars otvivelaktigt en allvarlig brist i civilförsvarsberedskapen. Med hänsyn till rådande investeringsläge anser jag mig emellertid ej kunna tillstyrka en höjning av medelsanvisningen för ändamålet. Jag hemställer därför, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till kommuner för anordnande av branddammars för civilförsvarsändamål* för budgetåret 1956/57 anvisa ett reservationsanslag av 500 000 kronor.

[197] 15. Kostnader för anordnande av allmänna skyddsrum m. m.

	Anslag	Nettoutgift
1954/55	13 555 000	6 029 251
1955/56 (statsliggaren s. 1149)	13 060 000	
1956/57 (förslag)	11 831 000	

Yrkande

Civilförsvarsstyrelsen (skr. 25/8 1955) hemställer, att anslaget höjes med 4 876 000 kronor.

	Anvisat 1955/56	Förslag	Ökn. el. minskn.
1. Fullträffsäkra ledningscentraler	400 000	4 450 000	+ 4 050 000
2. Fullträffsäkra skyddsrum för civilbefolkningen	9 800 000	7 630 000	— 2 170 000
3. Komplettering av äldre fullträffsäkra skyddsrum	400 000	750 000	+ 350 000
4. Allmänna skyddsrum i normalskyddsrumsförande	700 000	—	— 700 000
5. Skyddsanordningar för kommunala tekniska verk	1 530 000	4 976 000	+ 3 446 000
6. Komplettering av telenätet för ledningscentraler i Stockholm	170 000	130 000	— 40 000
7. Statsbidrag till Stockholms stad för vissa civilförsvarskostnader	60 000	—	— 60 000
			+ 4 876 000

Motiv

1) Anslagen 1948/49—1954/55 uppgår till 23 200 000 kronor. Inom denna anslagsram har Kungl. Maj:t fastställt byggnadsplaner för 49 ledningscentraler. Ett belopp av 1 000 000 kronor har anvisats 1953 för uppkomna prisförhöjningar.

a) För täckning av merkostnaden på grund av under år 1955 uppkommen byggnadsindexhöjning (7 procent) begär styrelsen 600 000 kronor.

b) I medelsäskanden för budgetåret 1954/55 upptog styrelsen anslag för påbörjande av 9 ledningscentraler. Kungl. Maj:t har den 8 oktober 1954

medgivit första etappens utbyggnad av en av centralerna. Av anslaget för innevarande budgetår avser styrelsen föreslå utbyggnad av 2 centraler.

Styrelsen anser, att anläggningsarbetet för återstående 6 anläggningar bör påbörjas med första byggnadsetappen under budgetåret 1956/57. Kostnaden beräknas till (200 000 + 150 000 + 350 000 + 150 000 + 150 000 + 150 000) 1 150 000 kronor.

Till en av de anläggningar, vartill medel äskas å kapitalbudgeten under anslaget »Vissa skyddsrumsanläggningar», bör fogas utrymmen för en ledningscentral för det allmänna civildförsvaret. Kostnaden härför, avseende första etappen, uppskattar styrelsen till 200 000 kronor.

c) Styrelsen har under anslaget Förvaring och underhåll av viss materiel m. m. hemställt, att vissa utrymmen i huvudcentraler skall få användas för civildförvarsändamål, särskilt som förråd och utbildningslokaler. Fredstidsanvändningsvärdet beräknas för de centraler, som färdigställts, påbörjats eller väntas skola påbörjas under innevarande och nästa budgetår, till ca 2 500 000 kronor. Detta belopp bör till utfyllnad av statsbidragen anvisas under förevarande anslag.

2) Enligt en av civildförvarsstyrelsen och försvarsstaben upprättad promemoria avseende revidering av civildförvarsplanläggningen skall planläggningen för fullträffsäkra skyddsrum för civilbefolkningen väsentligt ändras.

Enligt nuvarande planläggning skall fullträffsäkra skyddsrum för hela civilbefolkningen i första hand byggas inom särskilda större upptagningsområden i vissa av landets större och viktigare orter. Dessa upptagningsområden utgöres av orternas inre kärnområden med i huvudsak äldre, hopträngd och brandfarlig bebyggelse. I promemorian utsågs bl. a., att fullträffsäkra skyddsrum i fortsättningen bör byggas endast för den del av befolkningen, som efter utrymning måste kvarhållas i de som mest utsatta bedömda orterna för att där utföra krigsviktigt arbete. Ett fastläggande av dessa principer medför, att fullträffskyddsrummen i aktuella samhällen helst bör förläggas så nära de krigsviktiga industrierna som möjligt. Detta kommer i många fall att innebära en perifer förläggning av skyddsrummen utanför upptagningsområdena.

För den händelse beslut skulle komma att fattas om en utbyggnad av befolkningsskyddsrum enligt promemorians principer, har styrelsen i samråd med försvarsstaben underkastat de i promemorian angivna förstagsmålen en första analys med avseende dels på inbördes angelägenhetsgrad, dels förekomsten av krigsviktig industri i dessa orter. Närmare överläggningar härom med riksnämnden för ekonomisk försvarsberedskap skall jämväl äga rum. Undersökningen har givit vid handen, att enbart i de 12 viktigaste orterna finnes minst ett 60-tal krigsviktiga industrier. Goda möjligheter finns att — med i de flesta fall kort förberedelsestid — igångsätta arbetet med 9 anläggningar för en skattad kostnad av ca 32 miljoner kro-

nor. Ett flertal av dessa projekt är redan planlagda och tillhör den sysselsättningsreserv, som styrelsen haft att upplägga i annat sammanhang.

T. o. m. innevarande budgetår har för befolkningsskyddsrum i av Kungl. Maj:t fastställda större upptagningsområden anvisats 41 585 000 kronor, varav 35 885 000 kronor beräknats för utbyggnad och färdigställande av 15 befolkningsskyddsrum och 5 700 000 kronor i 1955 års statsverksproposition upptagits för ytterligare tre befolkningsskyddsrum i Stockholm, Göteborg och ännu en större stad i landet.

a) På grund av under år 1955 uppkommen byggnadsindexhöjning begär styrelsen 1 230 000 kronor till merkostnader för de redan beslutade befolkningsskyddsrummen. För att möjliggöra tidigare beräknad volym för nya skyddsrumsanläggningar inom ramen för beslutad medelsanvisning av 5 700 000 kronor erfordras i anledning av kostnadsökningar 400 000 kronor.

b) I anslagsäskandena för 1955/56 anmälde civilförsvarsstyrelsen ett förstahandsbehov av medel om 14,8 milj. kronor för påbörjande av 10 nya befolkningsskyddsrum. För 3 av dessa anläggningar anvisades 5,7 miljoner kronor. Starka skäl föreligger för att till fullföljd av denna byggnadsplan för nästa budgetår anvisa hela återstående beloppet. Med hänsyn till rådande förhållanden å byggnadsmarknaden vill styrelsen emellertid begränsa sig till att äska 6 000 000 kronor.

3) Civilförsvarsstyrelsen har i tidigare medelsframställningar anmält, att inom landet finnes ett 80-tal under det senaste världskriget anlagda allmänna skyddsrum i fullträffsäkert utförande, till övervägande del berg- rum, vilka med måttlig insats av materiel och arbete kan bli i det närmaste fullträffsäkra enligt nutida krav. För budgetåren 1954/55 och 1955/56 har för ändamålet anvisats 1 180 000 kronor. Styrelsen har föreslagit och avser att föreslå en fördelning av detta belopp på 17 anläggningar. Då det är angeläget, att detta kompletteringsarbete får fortsätta, har styrelsen utvalt ytterligare ett 10-tal skyddsrum, vilkas komplettering bedömes vara mest angelägen. Medelsbehovet för arbetena uppskattar styrelsen till 750 000 kronor.

4) Med hänsyn till att av för budgetåren 1954/55 och 1955/56 anvisade medel — 1 900 000 kronor — återstår odisponerat ett belopp av 1 526 000 kronor och att det framtida resultatet av pågående civilförvarsutredning möjligen i någon mån kan påverka urvalet av anläggningar, anser sig styrelsen, trots det i för sig ytterligt stora behovet av denna typ av civilförvarsanläggningar, icke nu böra upptaga något belopp för nästa budgetår.

5) A. Följande belopp äskas.

a) *Stockholms stad*. Uppgjort förslag till utförande av skyddsanordningar för en transformatorstation avsedd för Norrmalms kraftförsörjning, har i princip godkänts av civilförsvarsstyrelsen. Enligt uppgift har arbetena redan igångsatts. Merkostnaden har uppskattats till 745 000 kronor. Styrelsen föreslår, att statsbidrag anvisas med $\frac{2}{3}$ eller med 496 000 kronor.

Inom Nacka stad utbygges genom Stockholms elektricitetsverks försorg en transformatorstation, vilken är avsedd att svara för hela Nacka stads primära kraftförsörjning, innefattande bl. a. ett flertal krigsviktiga industrier. Bidrag föreslås anvisat med $\frac{2}{3}$ av merkostnaden, 550 000 kronor, eller med 366 000 kronor.

Civildéforsvarsstyrelsen har i framställning den 2 november 1954 underställt Kungl. Maj:t ett förslag om inrättande av en för Stockholms vattenledningsverks reparationstjänst avsedd ledningscentral som fullträffsäkert skyddsrum. Stockholms stadsfullmäktige har i princip beviljat medel till anläggningen men medelsanvisningen har gjorts beroende av att statsbidrag erhålles. Styrelsen föreslår, att statsbidrag utgår med $\frac{2}{3}$ av 117 500 kronor eller med 78 000 kronor.

I skrivelse till civildeforsvarsstyrelsen den 9 oktober 1954 har Stockholms stads civildeforsvarsnämnd anhållit om statsbidrag till skyddsanordningar för två radiostationer, tillhörande de kommunala verkens biltelefonnät. Anordningarna skall nyttjas för dirigering av reparationsbilar. De skall även ingå i förvaltningarnas civildeforsvarsmässiga organisation, röjnings- och reparationstjänsten, och såväl tråd- som radioförbindelser skall finnas mellan basstationerna och de kommunala företagens ordercentraler i berg. Förslaget har tillstyrkts av civildeforsvarschefen och överståthållarämbetet. Merkostnaden har preliminärt beräknats till 36 000 kronor. Statsbidrag härå föreslås med $\frac{2}{3}$ eller med 24 000 kronor.

b) *Göteborgs stad.* I 1955 års statsverksproposition förordades fortsatt utbyggande av reningsanläggningen vid Alelyckan jämte vissa anordningar för säkerställande av råvattentillförseln till denna anläggning. Medelsanvisningen till företaget ansågs dock kunna anstå tills vidare. Stadsfullmäktige i Göteborg har numera beslutat uppdraga åt styrelsen för stadens vattenverk att låta utföra arbetena för en beräknad kostnad av 10 430 000 kronor. Av denna kostnad skall ett belopp av 8 160 000 kronor bestridas genom amorteringslån samt resterande belopp, 2 270 000 kronor, i den mån det samma icke täckes av statsbidrag, gäldas av uttaxerade medel. Stadskollegiet har hemställt om beviljande av högsta möjliga statsbidrag till den ur civildeforsvarssynpunkt betingade merkostnaden, 2 270 000 kronor. Civildeforsvarsstyrelsen föreslår, att statsbidrag beräknas med $\frac{2}{3}$ eller i avrundat belopp 1 500 000 kronor.

c) *Jönköpings stad.* I 1955 års statsverksproposition uttalade sig departementschefen i princip för att statsbidrag skulle utgå till vissa skyddsåtgärder vid ett nytt vattenverk för Jönköpings stad. Styrelsen föreslår, att erforderliga medel anvisas med i statsverkspropositionen angivet belopp, 797 000 kronor.

d) *Borås stad.* I 1950 års statsverksproposition redovisades ett förslag om insprängning i berg av en transformatorstation för Borås. I statsbidragsfrågan uttalade departementschefen, att han utginge ifrån att medel för statsbidrag skulle anvisas det budgetår, varunder anläggningen kunde

beräknas bli färdigställd. Anläggningen är numera färdig och de utförda skyddsanordningarna har besiktigats och godkänts av styrelsen. Merkostnaden för skyddsanordningarnas utförande beräknades ursprungligen preliminärt till 600 000 kronor. Denna kostnad har emellertid väsentligt överskridits. Den preliminära kostnadsberäkningen baserade sig på 1946 års prisläge. Anläggningen var vid beräkningarnas uppgörande icke definitivt utformad. Ej heller fanns då helt tekniskt underlag för bedömning av verkliga kostnaderna för de speciella skydd i form av stötvågsficka, stötvågsstrattar och detonationsportar, som numera är utförda. Byggnadskostnadsindex har under åren 1946—1951, då anläggningsarbetet påbörjades, stigit från 168 till 280. Under byggnadstiden har byggkostnaderna därutöver stigit med 9 procent. Den slutliga merkostnaden, som dock ej ännu i detalj prövats av styrelsen, beräknas nu uppgå till 1 614 000 kronor. Styrelsen föreslår, att statsbidrag anvisas med $\frac{2}{3}$ av detta belopp, eller med i runt tal 1 080 000 kronor.

e) *Västerås stad*. Genom beslut den 23 april 1954 beviljade Kungl. Maj:t Västerås stad statsbidrag till kostnaden för första etappen av en i fullträffsäkert skick utförd grundvattenpumpstation. Ytterligare en sådan station har numera kommit till utförande. Staden har i framställning den 9 november 1954 anhållit om statsbidrag till merkostnaden, som uppgivits till 50 000 kronor. Sagda kostnad synes skälig, varför statsbidragsmedel föreslås anvisade med $\frac{2}{3}$ därav, eller med i runt tal 35 000 kronor.

f) *Härnösands stad*. I samband med anslagsäskandena för budgetåret 1953/54 anmälde civilförvarsstyrelsen, att styrelsen granskat och godkänt ett av Härnösands elverk insänt förslag om insprängning i berg av en ny transformatorstation för stadens behov. Merkostnaden hade av staden preliminärt angivits till lägst 500 000 kronor. Styrelsen tillstyrkte anvisande av statsbidrag med $\frac{2}{3}$ av nämnda belopp. I 1953 års statsverksproposition förklarade sig emellertid departementschefen icke kunna biträda styrelsens förslag.

Staden har numera till civilförvarsstyrelsen inkommit med en till Kungl. Maj:t ställd statsbidragsansökan. Merkostnaden, som dock där icke slutligt preciserats, har uppgivits belöpa sig till 1 miljon kronor. I ansökan framhålls, att Härnösands stad noga följt de riktlinjer, som av Kungl. Maj:t föreskrivits för erhållande av statsbidrag, och att det finge anses som högst osannolikt att transformatorstationen blivit förlagd i bergrum, om staden icke trots sig kunna påräkna statsbidrag. Därest sådant bidrag skulle förvägras, komme de ekonomiska verkningarna för staden att bli mycket kännbara och föranleda en ökning av utdebiteringen eller låneskulden. Styrelsen föreslår, att staden beviljas statsbidrag samt att erforderliga medel anvisas för budgetåret 1956/57 med belopp, som senare kommer att preciseras. Styrelsen upptager för ändamålet preliminärt 600 000 kronor.

B. Enligt till civilförvarsstyrelsen inkomna uppgifter planeras följande

skyddsanordningar, för vilka ritningsunderlag och kostnadsberäkningar ännu icke förberetts, nämligen i Karlskrona (transformator- och fördelningsstation; preliminär merkostnad 1 750 000 kronor), Hälsingborg (högtryckspumpverk; utredning förväntas bli färdig hösten 1955), Sundsvall (en eller två mottagningsstationer för elkraft), Eskilstuna (mottagningsstation för elkraft; utredning färdig våren 1956), Flen (nytt vattenverk) och Trollhättan (nytt kemiskt reningsverk och ny elmottagningsstation).

6) För budgetåret 1955/56 har medel beviljats för påbörjande av utbyggnad av telefonförbindelserna i vissa ledningscentraler inom Stockholms civilförsvansområde. Resterande kostnad 386 000 kronor bör fördelas på 2 år. För 1956/57 yrkas $\frac{2}{3} \times \frac{1}{2} \times 386\ 000 = 130\ 000$ kronor.

Skiljaktig mening. En ledamot av civilförsvarsstyrelsen, ledamoten av riksdagens andra kammare F. Thapper, har reserverat sig för en uppräknings anslag till 14 936 000 kronor.

Yttranden

1953 års civilförvarsutredning anför.

1) Utredningen har intet att erinra mot den i framställningen föreslagna fortsatta utbyggnaden av fullträffsäkra ledningscentraler och att begärda medel härför anvisas.

2) Beträffande i framställningen äskade medel till statsbidrag till fullträffsäkra skyddsrum för civilbefolkningen förutsätter utredningen, att de befolkningskyddsrum, som med Kungl. Maj:ts medgivande påbörjats, kommer att fullföljas och att erforderliga medel härför anvisas. I avvaktan på det förslag om riktlinjer för utbyggnaden av fullträffsäkra skyddsrum för civilbefolkningen, som utredningen inom kort kommer att framlägga, har utredningen nu ej kunnat taga ställning till behovet av anslag.

3—6) Utredningen har i dessa delar intet att erinra. Med anledning av vad civilförsvarsstyrelsen anfört under punkt 4) vill utredningen emellertid uttala, att ur utredningens synpunkter hinder icke möter att till prövning upptages aktuella frågor om allmänna skyddsrum i normalskyddsrumsutförande, oaktat civilförvarsorganisationen icke slutligen prövats.

Statskontoret

Behovet av fortsatt utbyggnad av allmänna skyddsrum undandraget sig statskontorets bedömande. Statskontoret förutsätter emellertid, att angelägenheten av att i rådande läge starkt hålla tillbaka de offentliga investeringarna framtvingar en betydande begränsning av medelsanvisningen för ifrågavarande ändamål.

Departementschefen

Investeringsläget tillåter icke ett bygnadsprogram av den omfattning civilförsvarsstyrelsen föreslagit. Medelsanvisningen för nästa budgetår torde böra begränsas till i stort sett vad som erfordras för färdigställande av redan beslutade bygnadsföretag samt för en viss fortsatt utbyggnad, främst av fullträffsäkra ledningscentraler.

För första etappens utbyggnad av fem ledningscentraler beräknar jag 1 000 000 kronor. Den sjätte ledningscentralen, för vilken styrelsen äskat medel, skall enligt vad jag inhämtat byggas i normalskyddsrumsförande och förläggas perifert i den stad, för vilken anläggningen är avsedd. Belopp, som kommer att anvisas för utbyggande av ledningscentraler, torde få tagas i anspråk först efter särskilt beslut av Kungl. Maj:t.

Mot den för täckning av merkostnader på grund av höjda byggnadskostnader yrkade medelstilldelningen, 600 000 kronor, har jag icke någon erinran.

I enlighet med vad jag anfört under anslaget till förvaring och underhåll av viss materiel m. m. anser jag mig icke kunna tillstyrka anvisande av ett belopp motsvarande det för vissa huvudcentraler beräknade fredsanvändningsvärdet.

Civildöforsvarsutredningen har numera avgivit delbetänkande angående civilöforsvarets inriktning och fortsatta uppbyggnad med bl. a. förslag i skyddsrumsföranden. Utredningen förordar därvid, att befolkningsskyddsrum liksom hittills anordnas av vederbörande kommun med rätt till statsbidrag enligt gällande regler. De till stöd för den pågående utbyggnaden av fullträffsäkra befolkningsskyddsrum återopade motiven kvarstode emellertid ej. På grund av utredningens förslag om utrymning och omflyttning skulle dessa skyddsrum i första hand tillgodose behov av skydd på eller i omedelbar närhet av arbetsplatserna för dem, som kunde bedömas efter omflyttning alltjämt bli där sysselsatta i produktion och övrig samhällelig verksamhet. Den totala kostnaden för nybyggnad av befolkningsskyddsrum enligt detta program och modernisering av äldre fullträffsäkra skyddsrum beräknas av utredningen till ca 180 miljoner kronor, varav 120 miljoner kronor skulle belöpa på statsverket. I anslutning till sitt tidigare yttrande förordar utredningen vidare i betänkandet, att det för befolkningsskyddsrum av civilöforsvarsstyrelsen för budgetåret 1956/57 äskade beloppet å 6 000 000 kronor beviljas. Utredningen förutsätter därvid, att av utredningen förordade nya riktlinjer beaktas vid planläggningen. Betänkandet är f. n. under remissbehandling, och ställning har därför icke nu kunnat tagas till de framförda förslagen.

För innevarande budgetår har för påbörjande av ett befolkningsskyddsrum i vardera Stockholm, Göteborg och ännu en större stad beräknats 5 700 000 kronor. I avbidan på pågående utredningar har föranden om fördelning av dessa medel ännu icke prövats. För fullbordande av dessa fullträffsäkra befolkningsskyddsrum erfordras — enligt vad jag inhämtat — 4 100 000 kronor. Jag förordar, att detta belopp anvisas för nästa budgetår. Det torde ankomma på Kungl. Maj:t att besluta, om och i vad mån anvisade medel får tagas i anspråk. Beslut härom torde få meddelas, sedan statsmakterna tagit ställning till föreliggande förslag om nya riktlinjer för skyddsrumsföranden. Ett bifall till vad nu föreslagits innebär, att vid

denna tidpunkt 9,8 miljoner kronor kan disponeras för inrättande av fullträffsäkra skyddsrum för civilbefolkningen. I anslutning härtill föreslår jag, att Kungl. Maj:t skall äga att utan riksdagens hörande inom anslagsposten företaga omdisposition av de för innevarande och nästa budgetår anvisade medlen.

För täckande av merkostnader för fullträffsäkra befolkningsskyddsrum på grund av under år 1955 uppkommen byggnadskostnadshöjning beräknar jag 875 000 kronor. Därvid har jag icke ansett mig böra tillstyrka medelsanvisning för merkostnader beträffande befolkningsskyddsrum, som icke planeras bli färdigställda under budgetåret 1956/57.

För komplettering av äldre fullträffsäkra skyddsrum tillstyrker jag, att äskat belopp, 750 000 kronor, anvisas.

Vad angår de kommunala tekniska verken förordar jag — under hänvisning till vad som anförts vid anmälan av ifrågavarande anslag i statsverkspropositionerna till 1950, 1954 och 1955 års riksdagar — att medel anvisas för nästa budgetår för utförande av vissa skyddsåtgärder vid transformatorstationer i Borås (1950) och Stockholm (1954) samt vattenverket i Jönköping (1955) ävensom andra etappens utbyggnad av skyddsåtgärderna vid vattenverket i Göteborg (1955). Jag har intet att erinra mot de av styrelsen härför beräknade beloppen resp. 1 080 000, 496 000, 797 000 och 1 500 000 kronor. Vidare finner jag de redovisade skyddsåtgärderna vid en transformatorstation i Nacka samt vid vattenverk i Stockholm och Västerås vara av sådan vikt ur civilförsvarsynpunkt, att statsbidrag till merkostnaderna bör utgå, varvid jag i likhet med styrelsen beräknar bidragen till resp. 366 000, 78 000 och 35 000 kronor. Beträffande förslaget om statsbidrag till merkostnad för skyddsanordningar vid Härnösands elektricitetsverk finner jag ej skäl frångå min i 1953 års statsverksproposition uttalade uppfattning, att förslaget ej kan tillstyrkas.

De två radiostationer, som tillhör de kommunala verkens biltelefonnät i Stockholm, torde utgöra en viktig detalj i kommunikationerna mellan civilförsvarets ledning och de operativa enheterna. Skyddsanordningar bör därför utföras för dessa stationer och statsbidrag utgå till merkostnaderna med ett preliminärt beräknat belopp av 24 000 kronor.

Av de av civilförsvarsstyrelsen redovisade anordningar vid kommunala tekniska verk, som av vederbörande kommuner är planerade att utbyggas i fullträffsäkert skick under senare budgetår, förordar jag, att statsbidrag får utgå till Karlskrona och Hälsingborgs städer. Till frågan om beviljande av statsbidrag till skyddsanordningar i Sundsvalls, Eskilstuna och Trollhättans städer kan jag f. n. ej taga ställning. Förslaget om statsbidrag för Flens stads vattenverk anser jag mig icke nu kunna biträda.

I enlighet med det anförda skulle till statsbidrag för merkostnader vid kommunala tekniska verk för nästa budgetår böra anvisas (1 080 000 + 496 000 + 797 000 + 1 500 000 + 366 000 + 78 000 + 35 000 + 24 000) 4 376 000 kronor.

För fortsatt utbyggnad av telenätet för ledningscentraler i Stockholm förordar jag anvisande av äskat belopp, 130 000 kronor.

Vid bifall till mina förslag skulle för nästa budgetår böra anvisas sammanlagt (1 000 000 + 600 000 + 4 100 000 + 875 000 + 750 000 + 4 376 000 + 130 000) 11 831 000 (— 1 229 000) kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Kostnader för anordnande av allmänna skyddsrum m. m.* för budgetåret 1956/57 anvisa ett reservationsanslag av 11 831 000 kronor.

[198] 16. **Bidrag till kommuner för anordnande av vissa trafik- och skol-skyddsrum**

	Anslag	Nettoutgift
1953/54	400 000	1 088 649
1954/55	600 000	1 607 720
1955/56 (statsliggaren s. 1149)	600 000	
1956/57 (förslag)	1 000 000	

Yrkande

Civilförvarsstyrelsen (skr. 25/8 1955) hemställer, att anslaget höjes med 400 000 kronor.

Motiv

Under budgetåret 1954/55 har byggnadstillstånd meddelats för ett sjuttio-tal nybyggnader för folkskoleväsendet, varav flertalet kommer att förses med skyddsrum. Såvitt angår 52 av dessa skyddsrumsanläggningar, kostnadsberäknade till 1,2 miljoner kronor, har ansökan om statsbidrag ännu ej inkommit. Från tidigare budgetår kvarstår oreglerade statsbidrag för mer än 200 skyddsrum i flickskolor, kostnadsberäknade till ca 4 miljoner kronor. Det aktuella anslagsbehovet är alltså $\frac{2}{3} \times (1,2 + 4)$ eller i runt tal 3,5 miljoner kronor. Statsbidragsansökningar torde dock inkomma allenast från en del av kommunerna. På grund härav och med hänsyn till anslagsbelastningen under de närmast föregående budgetåren föreslås för budgetåret 1956/57 en medelsanvisning av 1 miljon kronor.

Yttrande

1953 års civilförvarsutredning. Belastningen å ifrågavarande anslag torde komma att påverkas av det förslag angående byggande av enskilda skyddsrum, som utredningen inom kort avgiver. Fördenskull kunde motiv föreligga för en begränsning av anslaget. Då emellertid såsom civilförvarsstyrelsen framhåller statsbidrag kvarstår oreglerade för ett stort antal färdigställda skyddsrum, vill utredningen icke motsätta sig den föreslagna höjningen.

Departementschefen

I likhet med civilförvarsstyrelsen anser jag en uppräknig av medelsanvisningen för förevarande ändamål vara erforderlig, och jag finner mig även kunna godtaga styrelsens medelsberäkning. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till kommuner för anordnande av vissa trafik- och skolskyddsrum* för budgetåret 1956/57 anvisa ett förslagsanslag av 1 000 000 kronor.

[199] 17. Kostnader för viss motorfordonsberedskap

	Anslag	Nettoutgift
1954/55	500 000	1 146 392
1955/56 (statsliggaren s. 1150)	235 000	
1956/57 (förslag)	235 000	

Yrkande

Civilförvarsstyrelsen (skr. 25/8 1955) hemställer, att anslaget höjes med 615 000 kronor.

Motiv

Reservationen å anslaget per den 30 juni 1955 utgjorde 1 269 732 kronor (1 916 125¹), varav 359 560 kronor (1 491 073¹) bundits genom beställningar. Å anslaget finnes besparingar å 152 018 kronor. För innevarande budgetår står alltså till förfogande i runt tal 1 000 000 kronor (925 000¹).

Materielbristerna framgår av denna tabell:

Materiel	Antal	Kostnad
1. Släpambulans (provtyp)	1	15 000
2. Transportsläpkärra	2 407	2 122 405
3. Inredning av äldre ambulanser		223 000
4. Kopplingsanordningar för släpfordon	4 800	125 760
för dragfordon	4 740	107 600
5. Dunk, 20 l	15 000	252 000
6. Dunkslang	20 000	140 000
7. Frakter m. m.		214 235
		3 200 000

Behovsberäkningen baserar sig på nu gällande planer. En omgestaltning av civilförsvaret torde sannolikt öka transportbehoven.

De tillgängliga medlen kommer att disponeras under innevarande budgetår. Styrelsen anser, att minst samma belopp bör stå till förfogande för nästa budgetår. Därest besparingarna får anlitas, erfordras alltså nyanvisning med (1 000 000 — 150 000) 850 000 kronor.

¹ Beloppen inom parentes avse siffrorna den 30/6 1954.

Yttranden

1953 års civilförvarsutredning. Enligt vad utredningen under hand inhämtat avses de för nästa budgetår begärda medlen att disponeras för anskaffande av kopplingsanordningar för släpfordon (107 000 kronor), dunkslang (140 000 kronor) och transportsläpkärror (670 000 kronor) samt för frakter m. m. (83 000 kronor). Härigenom skulle behovet av kopplingsanordningar för släpfordon, inredning av ambulanssläpkärror samt dunkar och dunkslangar vara tillgodosett. Utredningen har intet att erinra mot sålunda avsedd disponering av anslaget, dock att — med hänsyn till vad som anförts i 1955 års statsverksproposition — civilförvarsstyrelsen bör förebringa särskild motivering för anskaffningen av dunkslang, innan anslag härför beräknas.

Statskontoret. Då enligt statskontorets mening tillräckliga skäl ej anförts för ökad medelstillelse, avstyrkes yrkandet härom.

Departementschefen

I yttrande över anslagsframställningen för innevarande budgetår uttalade 1953 års civilförvarsutredning i fråga om då framfört förslag om inköp av dunkslang, att utredningen ansåge det sannolikt, att det skulle gå att få fram en billigare konstruktion för avsett ändamål än nämnda dunkslang. Med hänsyn till vad utredningen anförde fann jag mig icke då kunna tillstyrka någon medelsanvisning för inköp av dunkslang. Civilförvarsstyrelsen har numera i en under hand inlämnad skrivelse framhållit bl. a., att prisskillnaden mellan olika påfyllningsanordningar, som kunde komma ifråga, vore obetydlig. Vidare har anförts, att tankningen vid användande av dunkslang ginge snabbare och säkrare än vid begagnande av andra anordningar.

På grund av vad styrelsen sålunda uttalat och under erinran, att dunkar för drivmedel till motorfordon ingår bland den motorfordonsutrustning, som styrelsen lagerhåller, har jag intet att erinra mot att dunkslang anskaffas.

I likhet med civilförvarsutredningen finner jag mig böra godtaga styrelsens beräkning av medelsbehovet under anslaget. Emellertid finnes på anslaget en betydlig reservation, vilken till stor del är obunden. En del av reservationen utgöres av uppkomna besparingar. Dessa torde — enligt bestämmande av Kungl. Maj:t — få användas för nya materielbeställningar. Med hänsyn härtill föreslår jag, att anslaget uppföres med ett oförändrat belopp av 235 000 kronor. Jag hemställer således, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Kostnader för viss motorfordonsberedskap* för budgetåret 1956/57 anvisa ett reservationsanslag av 235 000 kronor.

[200] 18. Besiktning av motorfordon

	Anslag	Nettoutgift
1954/55	10 000	21 354
1955/56 (statsliggaren s. 1150)	10 000	
1956/57 (förslag)	10 000	

Civilförvarsstyrelsen (skr. 25/8 1955) föreslår, att anslaget uppföres med oförändrat belopp.

Yttrande

1953 års *civilförvarsutredning*. Utredningen har intet att erinra mot att medel för ändamålet beviljas även för nästa budgetår.

Departementschefen

I likhet med *civilförvarsstyrelsen* anser jag anslaget böra upptagas med samma belopp som i gällande riksstat. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Besiktning av motorfordon* för budgetåret 1956/57 anvisa ett förslagsanslag av 10 000 kronor.

[201] 19. Inköp av verksskyddsmateriel för statliga myndigheter m. m.

	Anslag	Nettoutgift
1954/55	400 000	299 285
1955/56 (statsliggaren s. 1150)	300 000	
1956/57 (förslag)	100	

Yrkande

Civilförvarsstyrelsen (skr. 25/8 1955) föreslår, att anslaget för nästa budgetår uppföres med ett formellt belopp om 100 kronor.

Motiv

Reservationen å anslaget per den 30 juni 1955 uppgick till 813 810 kronor, varav 86 450 kronor bundits genom beställningar. Med inräknande av det för budgetåret 1955/56 anvisade anslaget uppgår alltså det disponibla beloppet till ca 1 miljon kronor.

Hos *civilförvarsstyrelsen* är registrerade 517 byggnader och anläggningar — därav 170 i förstegradsmål — för vilka statliga verksskydd enligt gällande bestämmelser skall organiseras; byggnader och anläggningar tillhörande riksdagens verk, försvarsväsendet och de affärsdrivande verken är härvid icke medräknade. Verksskyddsplaner hade den 1 juli 1954 upprättats för 167 företag. Av planerna torde ett stort antal icke ha reviderats.

Omkring 300 verksskydd har specificerat sina materielbrister. Kostnaden för att täcka dessa uppgår till i runt tal 1 500 000 kronor, varav 700 000

kronor för orter, vilka betecknas såsom förstagrads mål, och 800 000 kronor för övriga orter. Materielbristerna för samtliga statliga verkskydd beräknas till 2 000 000 kronor, varav 250 000 å 300 000 kronor för mörkläggningsmateriel, huvudsakligast träfiberplattor. Kostnaden för återstående första utbildning av verkskyddspersonal med uteslutande av den allmänna utbildningen beräknas till 400 000 kronor. Härutöver kräves viss medelstilleddning för repetitionsutbildning.

Då den disponibla behållningen å anslaget torde vara tillräcklig för den materielanskaffning och den utbildningsverksamhet, som kan äga rum intill utgången av budgetåret 1956/57, synes anslaget böra uppföras allenast med ett formellt belopp. Styrelsen förutsätter, att anslaget även får användas för att bestrida utgifterna för upprättande av verkskyddsplaner.

Yttrande

1953 års civilförsvarsutredning. Utredningen har intet att erinra med anledning av vad som föreslagits.

Departementschefen

I avbidan på statsmakternas beslut i anledning av dels den av chefen för försvarsstaben och civilförsvarsstyrelsen i april 1955 framlagda promemorian om revidering av civilförsvarsplanläggningen, dels resultatet av civilförsvarsutredningen samt därav erforderliga undersökningar rörande förvaring av verkskyddsmaterielen torde någon större upphandling av sådan materiel för statliga myndigheters räkning icke böra äga rum. Det belopp, som alltjämt är disponibelt på anslaget, anser jag, i likhet med civilförsvarsstyrelsen, vara tillräckligt för den materielanskaffning och utbildningsverksamhet m. m., som erfordras under budgetåret 1956/57. Anslaget torde därför för budgetåret kunna uppföras med allenast ett formellt belopp av 100 kronor. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Inköp av verkskyddsmateriel för statliga myndigheter m. m.* för budgetåret 1956/57 anvisa ett reservationsanslag av 100 kronor.

F. Brandväsendet

[202] 1. Statens brandinspektion: Avlöningar

	Anslag	Nettoutgift
1954/55	157 400	152 490
1955/56 (statsliggaren s. 1150)	157 400	
1956/57 (förslag)	171 600	

Yrkande

Civilförsvarsstyrelsen (skr. 3/9 1955) hemställer, att anslaget måtte uppräknas med 21 040 kronor.

	Ökning
<i>Riksbrandinspektören</i>	
1. Arvoden åt sakkunniga.....	8 400
2. Rörligt tillägg	2 400
<i>Länsbrandinspektörerna, länssocksbrandinspektörerna och biträden åt länssocksbrandinspektörerna</i>	
3. Arvoden	10 240
	21 040

Motiv

1 och 2) Posterna bör höjas som en följd av 1955 års avtalsrörelse.

Den förstnämnda posten bör höjas med 1 800 kronor i anledning av beslutad ökning av arvodet till en sakkunnig i fråga om brandärenden av civilförsvarsnatur. Härtill kommer erforderlig kompensation för den pensionsavgift, f. n. 6 000 kronor om året, som den nuvarande innehavaren av sakkunniguppdraget har att erlægga till sin ordinarie arbetsgivare. För andra sakkunniga har i gällande stat beräknats sammanlagt 6 050 kronor. Då anlidade sakkunniga numera ställer krav på högre arvoden, bör beloppet ökas med 600 kronor.

3) Länsbrandinspektörerna m. fl. bör komma i åtnjutande av den dyrtidskompensation, som bl. a. statsanställda befattningshavare erhållit. Anslagsposten föreslås därför uppräknad med 8 procent (= 8 160 kronor). Styrelsen förordar vidare en höjning av delposten till länsbrandinspektörernas semestervikarier från 3 020 till 5 100 kronor. Semesterersättningen kommer härigenom att ökas till $\frac{1}{15}$ av det belopp, som utgår till vederbörande länsbrandinspektör, vilken andel anses skäligen med hänsyn till tjänstgöringstidens längd och ansvarsfördelningen.

Yttrande

Statskontoret erinrar, att särskilda sakkunniga — 1954 års brandlagsrevision — fått i uppdrag att verkställa översyn av brandlagstiftningen

och brandförsvarets organisation jämte därmed sammanhängande spörsmål. Med hänsyn härtill torde andra än rent automatiska ändringar i fråga om de anslag, som kommer att beröras av utredningen, ej nu böra övervägas.

Anställningsförhållandena för den sakkunnige i fråga om brandärenden av civilförsvarsnatur underkastades en ingående prövning i samband med anmälan av årets statsverksproposition. Statskontoret avstyrker därför civilförsvarsstyrelsens begäran om ersättning åt den nu anlitade sakkunnige för pensionsavgift. Enligt under hand inhämtad uppgift kommer denne sakkunnige för övrigt att lämna sin anställning vid årsskiftet. Beträffande övriga i framställningen avsedda arvoden, vilka har karaktär av bisyssle- arvoden, läser någon ändring i grunderna ej böra vidtagas annat än vid en generell reglering av dylika arvoden. Belastningen å posten till arvoden åt sakkunniga uppgick under budgetåret 1954/55 till endast omkring 22 300 kronor. Posten torde därför kunna uppföras med oförändrat belopp. Detsamma gäller beträffande posten till arvoden åt länsbrandinspektörer m. fl.

Departementschefen

Genom beslut den 17 juni 1955 har Kungl. Maj:t fastställt arvodet åt den sakkunnige i fråga om ärenden av civilförsvarsnatur till 23 604 kronor, vilket innebär en ökning i förhållande till det i 1955 års statsverksproposition beräknade beloppet med ca 1 800 kronor. Då sakkunniguppdraget icke torde kunna anförtros åt annan än befälsperson inom kommunernas brandväsen, måste man räkna med att utöver arvodet skall utgå ersättning jämväl för den sakkunniges bibehållande vid sin rätt till pension hos den kommunale arbetsgivaren. Jag förordar, att härför beräknas ett belopp av 5 000 kronor att utgå från en särskild anslagspost benämnd Vissa pensionskostnader för sakkunniga. Då ersättningen kan bli av växlande storlek, bör denna anslagspost uppföras förslagsvis. I medelsanvisningen för nästa budgetår torde böra ingå kostnaden för den sakkunniges pensionsavgift för löpande budgetår. Posten bör därför upptagas med ett belopp av 10 000 kronor.

Någon höjning av arvoden åt andra av riksbrandinspektören anlitade sakkunniga och åt länsbrandinspektörerna m. fl. är jag icke nu beredd tillstyrka.

På grund av det anförda och med beaktande av det ökade medelsbehovet under posten till rörligt tillägg beräknar jag anslaget sålunda: avlöning till ordinarie tjänsteman oförändrat 25 700 kronor, arvoden åt sakkunniga 29 700 (+ 1 800) kronor, vissa pensionskostnader för sakkunniga 10 000 (+ 10 000), rörligt tillägg 6 200 (+ 2 400) kronor och arvoden till länsbrandinspektörerna m. fl. oförändrat 100 000 kronor. Anslaget bestämmes alltså till (25 700 + 29 700 + 10 000 + 6 200 + 100 000) 171 600 (+ 14 200) kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) godkänna följande avlöningsstat för statens brandinspektion, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1956/57:

Avlöningsstat

A. Riksbrandinspektören

1. Avlöning till ordinarie tjänsteman, <i>förslagsvis</i>	25 700
2. Arvoden åt sakkunniga	29 700
3. Vissa pensionskostnader för sakkunniga, <i>förslagsvis</i>	10 000
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	6 200

B. Länsbrandinspektörerna, länssockersbrandinspektörerna och biträden åt länssockersbrandinspektörerna

Arvoden	100 000
	<hr/>
	Summa kronor 171 600;

b) till *Statens brandinspektion*: Avlöningar för budgetåret 1956/57 anvisa ett förslagsanslag av 171 600 kronor.

[203] 2. Statens brandinspektion: Omkostnader

	Anslag	Nettoutgift
1954/55	62 200	67 031
1955/56 (statsliggaren s. 1151)	62 200	
1956/57 (förslag)	69 000	

Yrkande

Civildörsvarsstyrelsen (skr. 3/9 1955) hemställer, att anslaget måtte höjas med 9 700 kronor.

	Utgifter 1954/55	Anslag 1955/56	Förslag	Ökning
1. Reseersättningar åt riksbrandinspektören och tillkallade sakkunniga	13 217	7 300	15 000	7 700
2. Reseersättningar åt länsbrandinspektörerna, länssockersbrandinspektörerna och biträden åt länssockersbrandinspektörerna	46 398	48 000	50 000	2 000
				9 700

Motiv

1) Anslagsposten bör höjas med hänsyn bl. a. till belastningen. Det är angeläget, att riksbrandinspektören företager inspektionsresor i ökad omfattning. Reseanslaget disponeras vidare av en heltidsanställd sakkunnig i fråga om brandärenden av civildörsvarsnatur. Den sakkunniges resekostnader för

den del av budgetåret 1954/55, varunder han varit anställd, var 3 770 kronor, vari ingår traktamente för tjänstgöring på annan ort än hemorten. För budgetåret 1956/57 erfordras enligt oförändrade grunder 5 600 kronor.

2) Uppräkningen är i första hand betingad av att en viss ökning ägt rum beträffande resekostnaderna.

Yttrande

Statskontoret. Uppräkningen av anslagsposten till reseersättningar åt riksbrandinspektören och tillkallade sakkunniga anser statskontoret böra begränsas till 700 kronor. Därvid har ämbetsverket utgått från att, därest reseanslaget behöver överskridas på grund av särskilda traktamentskostnader för den sakkunnige i fråga om brandärenden av civilförsvarsnatur, denna fråga prövas i särskild ordning.

Departementschefen

Jag förordar, att posten till reseersättningar åt riksbrandinspektören m. fl. uppräknas med 5 000 kronor och posten till reseersättningar åt länsbrandinspektörerna m. fl. med 1 800 kronor. Anslaget bör således bestämmas till (62 200 + 5 000 + 1 800) 69 000 kronor.

Jag hemställer att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statens brandinspektion: Omkostnader* för budgetåret 1956/57 anvisa ett förslagsanslag av 69 000 kronor.

[204] 3. *Statens brandskola: Avlöningar*

	Anslag	Nettoutgift
1954/55	136 000	133 916
1955/56 (statsliggaren s. 1152)	150 800	
1956/57 (förslag)	148 000	

Yrkande

Styrelsen för statens brandskola (skr. 26,8 1955) hemställer, att anslaget ökas med 3 700 kronor.

1. <i>Arvoden till timlärare vid följande kurser</i>	Ökn. el. minskn.
<i>Kat. I.</i>	
a) Brandchefskurs 4. perioden	— 18 750
b) Brandmästarekurs	+ 650
c) Brandförmanskurser	+ 7 900
<i>Kat. II.</i>	
d) Brandchefskurser	+ 400
e) Repetitionskurs för brandchefer	+ 1 250
f) Brandmästare- och brandförmanskurser	+ 1 350
g) Repetitionskurs för brandmästare och brandförmän	+ 650
<i>Kat. III.</i>	
h) Brandchefskurser	+ 1 200
i) Repetitionskurser	+ 550

	Ökn. el. minskn.
<i>Övriga kurser</i>	
k) Mästarekurser för skorstensfejare	+ 700
l) Gesällkurser för skorstensfejare	+ 650
m) Skogsbrandsläkningskurser	+ 850
2. Brandmästare Ca 25 i st. f. Ce 22	+ 189
3. <i>Omräkning</i>	
Indexhöjning m. m.	+ 6 111
	+ 3 700

Motiv

1 a) Brandchefskurs kat. I anordnas ej under nästkommande budgetår. I stället anordnas en brandförmanskurs kat. I samt ett antal kurser kat. II.

b), d), h), i), k), l), m) Ökningen motiveras av begärda högre timpläraryrvoden.

c) Ökningen beror dels på att två brandförmanskurser anordnas i stället för en under föregående budgetår, dels ock på begärda högre timpläraryrvoden.

e), g) Anslutningen till repetitionskurser för brandchefer samt brandmästare och brandförmän kat. II visar, att kurserna uppskattas mer och mer. Kurser av detta slag kunde på grund av bristande utrymme ej anordnas under föregående budgetår och bör därför komma till stånd budgetåret 1956/57.

f) Antalet ansökningar till brandmästare- och brandförmanskurs kat. II har de senaste åren stegrats avsevärt, varvid sannolikt indelningen i storkommuner inverkar. Den föreslagna anslagshöjningen motiveras dels av att utbildningsbehovet bör tryggas genom ökning av antalet kurser från en till två, dels av begärda högre timpläraryrvoden.

2) Med hänsyn till de kvalificerade arbetsuppgifter, som åvilar brandmästaren, samt till det förhållandet att brandmästaren vid förfall för rektor förordnas som dennes ställföreträdare är det synnerligen angeläget att till brandmästarebefattningen knyta bästa tänkbara kraft. I brandskoleutredningens år 1941 avlämnade betänkande anfördes, att brandmästarens löneförmåner borde beräknas så, att de något överstege löneförmånerna för brandmästare vid Stockholms brandkår (numera 22 lönegraden, beklädnadsförmåner 290 kronor, tjänstebostad). Brandmästarebefattningen har funnits sedan 1941 och är oumbärlig.

Yttranden

Statskontoret erinrar, att skolstyrelsen i skrivelse den 25 augusti 1955 hemställt om medgivande att få överskrida anslagsposten till avlöningar till icke-ordinarie personal för att möjliggöra höjning av timpläraryrvodena fr. o. m. den 1 januari 1955. Genom beslut den 30 september 1955 har Kungl. Maj:t lämnat framställningen utan bifall. Frågan om i vad mån

en generell uppräknning av arvoden av bisysslekaraktär bör komma till stånd, torde böra prövas i ett sammanhang för förvaltningen i dess helhet. Då löneställningen för brandmästartjänsten prövats i samband med den allmänna tjänsteförteckningsrevisionen (prop. 1952: 241, bil. A: 172, rd. skr. 438), bör yrkandet om förhöjd lönegradsplacering av tjänsten lämnas utan bifall. Däremot synes icke något vara att erinra mot att befattningen överföres på ordinarie stat.

Statens lönenämnd är av den uppfattningen, att tjänsten som brandmästare ej bör placeras högre än i 23 lönegraden.

Departementschefen

Jag förordar, att undervisningen under nästa budgetår erhåller den omfattning styrelsen föreslagit.

Jag är icke beredd att nu föreslå någon höjning av timlärararvodena. Under hänvisning till vad chefen för civildepartementet anfört vid anmälan av för flera huvudtitlar gemensamma frågor föreslår jag, att tjänsten som brandmästare placeras i 23 lönegraden. Tjänsten torde tills vidare böra bibehållas som extra ordinarie.

Styrelsen har i särskild skrivelse till Kungl. Maj:t hemställt, att styrelsens ledamöter och suppleanter måtte berättigas att vid deltagande i sammanträden uppbära arvode och resekostnadsersättning. Med anledning härav må framhållas, att ledamöterna i styrelsen för statens polis-skola erhåller sammanträdesarvode enligt kommittékungörelsen samt därutöver, därest vederbörande är bosatt utanför Stockholm, ersättning för de resor, som för fullgörande av uppdraget företages från hemorten till Stockholm och åter, enligt reseklass I allmänna resereglementet. Jag tillstyrker, att arvode och resekostnadsersättning efter enahanda grunder må utgå även till styrelsen för brandskolan. Till bestridande av arvodeskostnaden, vilken jag för nästa budgetår beräknar till 1 300 kronor, bör i avlöningsstaten upptagas en särskild anslagspost, benämnd arvoden till styrelsens ledamöter och suppleanter.

På grund av det anförda och med beaktande av att ökat medelsbehov föreligger beträffande posten till rörligt tillägg beräknar jag anslaget sålunda: avlöning till ordinarie tjänsteman oförändrat 23 000 kronor, arvoden till styrelsens ledamöter och suppleanter 1 300 (+ 1 300) kronor, avlöningar till icke-ordinarie personal 110 500 (— 9 300) kronor, rörligt tillägg 13 200 (+ 5 200) kronor.

Anslaget bestämmes alltså till (23 000 + 1 300 + 110 500 + 13 200) 148 000 (— 2 800) kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

- a) godkänna följande avlöningsstat för statens brandskola, att tillämpas tills vidare fr. o. budgetåret 1956/57:

Avlöningsstat

1. Avlöning till ordinarie tjänsteman, <i>förslagsvis</i>	23 000
2. Arvoden till styrelsens ledamöter och suppleanter, <i>förslagsvis</i>	1 300
3. Avlöningar till icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	110 500
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	13 200
	Summa kronor 148 000;

b) till *Statens brandskola*: Avlöningar för budgetåret 1956/57 anvisa ett förslagsanslag av 148 000 kronor.

[205] 4. *Statens brandskola*: Omkostnader

	Anslag	Nettoutgift
1954/55	68 000	64 330
1955/56 (statsliggaren s. 1152)	77 000	
1956/57 (förslag)	81 400	

Yrkande

Styrelsen för statens brandskola (skr. 26/8 1955) hemställer, att anslaget höjes med 4 400 kronor.

	Utgifter 1954/55	Anslag 1955/56	Förslag	Ökning
1. Övriga expenser				
a) Renhållning och städning	3 279	3 000	3 600	600
b) Kostnader för läroböcker	35 894	50 600	54 400	3 800
				4 400

Motiv

1 a) Posten bör höjas med dels 400 kronor i anledning av nytt kollektivavtal för städpersonal, dels 200 kronor med hänsyn bl. a. till behovet av semestervikarie.

1 b) Ökningen sammanhänger med kursprogrammets utformning.

Yttrande

Statskontoret föreslår, att delposten till övriga expenser med hänsyn till belastningen under budgetåret 1954/55 ävensom till den uppräknig av posten, som vidtagits för budgetåret 1955/56, uppföres med oförändrat belopp.

Departementschefen

Anslaget torde i enlighet med styrelsens förslag bestämmas till 81 400 (+ 4 400) kronor. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statens brandskola*: Omkostnader för budgetåret 1956/57 anvisa ett förslagsanslag av 81 400 kronor.

[206] 5. Bidrag till svenska brandskyddsföreningen (statsliggaren s. 1153). Anslaget har för vart och ett av budgetåren 1941/42—1955/56 utgått med 2 000 kronor.

Yrkande

Svenska brandskyddsföreningen (skr. 23/9 1955) anhåller, att ett anslag av 5 000 kronor måtte beviljas föreningen.

Motiv

De av försäkringsbolagen utbetalade brandskadeersättningarna under år 1954 torde uppgå till över 100 miljoner kronor. De verkliga förlusterna för samhället torde dock på grund av driftavbrott och andra indirekta skador ha varit betydligt större. Enär de största skadorna drabbat industrien, har landet genom eldsvådorna åsamkats ej obetydliga förluster med hänsyn till försörjning och exportmöjligheter. Då brandskyddet blivit av allt större betydelse för uppehållet och stärkandet av Sveriges näringsliv, har väsentligt ökade fordringar ställts på brandskyddsföreningens utbildnings-, propaganda- och rådgivningsverksamhet.

Departementschefen

Ehuru jag, såsom jag anförde även vid föregående års statbehandling, anser föreningens verksamhet vara av stor betydelse i olika hänseenden, finner jag mig likväl icke kunna förorda någon uppräknig av statsbidraget till föreningen. Bidraget torde alltså böra bestämmas till ett oförändrat belopp av 2 000 kronor samt förbindas med samma villkor som under innevarande budgetår. Jag hemställer således, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till svenska brandskyddsföreningen* för budgetåret 1956/57 anvisa ett anslag av 2 000 kronor.

[207] 6. Bidrag till svenska brandkårernas riksförbund (statsliggaren s. 1153). Anslaget har sedan budgetåret 1944/45 utgått med 5 000 kronor årligen.

Yrkande

Svenska brandkårernas riksförbund (skr. 1/9 1955) anhåller, att statsbidraget måtte höjas till 15 000 kronor.

Motiv

Sedan år 1944 har riksförbundets verksamhet undergått en betydande utveckling. Denna utveckling har möjliggjorts framförallt genom den vilighet brandförsäkringsbolagen visat att i stigande omfattning lämna bidrag till verksamheten. Trots bidragen från dessa bolag samt ökade inkomster

genom höjt prenumerationspris å förbundets tidskrift och höjd medlemsavgift erfordras ytterligare tillskott av medel för att verksamheten skall kunna bedrivas i önskvärd omfattning. De allmänna prisstegringarna, höjda resekostnader m. m. har medfört avsevärt stegrade kostnader för riksförbundet och länsförbunden. Ytterligare bidrag från brandbolagen, vilka väsentligt höjt sina bidrag under senare år, är icke att förvänta.

Departementschefen

Såsom jag uttalade vid anmälan av motsvarande anslagspunkt i 1955 års statsverksproposition har den för det allmänna gagneliga verksamhet, som utövas av riksförbundet, otvivelaktigt i hög grad utvecklats, sedan statsbidraget bestämdes till sitt nuvarande belopp. Jag anser mig likväl icke kunna förorda någon höjning av statsbidraget. Detta torde alltså böra bestämmas till ett oförändrat belopp av 5 000 kronor samt förbindas med samma villkor som under innevarande budgetår. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till svenska brandkårens riksförbund* för budgetåret 1956/57 anvisa ett anslag av 5 000 kronor.

[208] 7. Bidrag till förebyggande och släckning av brand

	Anslag	Nettoutgift
1952/53	800 000	649 165
1953/54	800 000	690 416
1954/55	700 000	480 668
1955/56 (statsliggaren s. 1153)	700 000	
1956/57 (förslag)	650 000	

Yrkande

Civilförsvarsstyrelsen (skr. 3/9 1955) hemställer, att anslaget höjes med 75 000 kronor.

Motiv

Posten Nybyggnad och underhåll av brandtorn m. m. har under åtskilliga budgetår uppförts med 75 000 kronor. På grundval av från länsstyrelserna lämnade uppgifter har statens brandinspektion kommit till den slutsatsen, att för ändamålet skulle erfordras 150 000 kronor om året under en tioårsperiod. Därvid räknar inspektionen med att 80 av riksplanens ca 300 torn under angivna tid behöver ersättas med nya torn till en kostnad, efter dagens pris, av 15 000 kronor per torn eller sammanlagt 1 200 000 kronor. Den årliga kostnaden skulle alltså uppgå till 120 000 kronor. Härjämte anser inspektionen det nödvändigt, att under motsvarande period i runt tal 30 000 kronor per år får disponeras till fortlöpande underhåll.

Yttrande

Statskontoret. I samband med pågående utredning rörande brandförsvarets organisation m. m. torde även spørsmålet om skogsbrandbevakningens ordnande komma under bedömande. Statskontoret kan därför ej tillstyrka förslaget om höjning av posten till nybyggnad och underhåll av brandtorn m. m.

Departementschefen

Enligt vad civilförvarsstyrelsen anfört, är en stor del av de i riksplänen ingående brandtornen i sådant skick, att de bör ersättas med nya. Kostnaden härför — enligt den av styrelsen uppgjorda tidsplanen — rymmes icke inom den nuvarande anslagsposten till nybyggnad och underhåll av brandtorn. Med hänsyn till vikten av att brandbevakningen upprätthålles ungefär på samma sätt som hittills anser jag mig därför böra föreslå en viss uppräknig av nämnda post. Uppräkningen bör dock enligt min mening begränsas till 25 000 kronor. Med beaktande av belastningen å anslaget i dess helhet torde å andra sidan den sammanlagda medelstildelingen å anslaget, f. n. 700 000 kronor, kunna minskas. Jag förordar, att anslaget för nästa budgetår bestämmes till 650 000 kronor, och hemställer således, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till förebyggande och släckning av brand*
för budgetåret 1956/57 anvisa ett förslagsanslag av 650 000 kronor.

[209] 8. *Bidrag till kommuner för anläggande av branddammar*

	Anslag	Nettoutgift
1954/55	400 000	693 808
1955/56 (statsliggaren s. 1154)	400 000	
1956/57 (förslag)	350 000	

Vid ingången av budgetåret 1955/56 fanns å anslaget en reservation av 583 574 kronor vari ingick ett belopp om ungefär 90 000 kronor av medel, som beviljats i arbetslöshetsbekämpande syfte.

Yrkande

Civilförvarsstyrelsen (skr. 3/9 1955) hemställer, att anslaget höjes med 400 000 kronor.

Motiv

Reservationen är på grund av redan beslutade statsbidrag i sin helhet bunden. De branddammar, som omfattas av dessa bidrag, torde så gott som undantagslöst vara utförda eller under utförande. De flesta av dem beräknas bliva färdigställda under år 1955. Beloppet av ineliggande stats-

bidragsansökningar den 30 juni 1955 uppgick till cirka 2 000 000 kronor, motsvarande ett totalt anläggningsvärde av omkring 4 000 000 kronor. För den fortsatta statsbidragsgivningen innevarande budgetår tillgängligt belopp — 400 000 kronor — är icke tillräckligt för att möjliggöra byggandet av branddammar i önskvärd omfattning och för att till en något större del kunna likvidera den eftersläpning i bidragsgivandet som föreligger. Antalet äldre ansökningar är förhållandevis betydande. Ur kommunernas synpunkt måste det vara besvärande att år efter år få vänta på att erhålla statsbidrag, till vilka de är författningsenligt berättigade.

Yttrande

Statskontoret. Då förslag om höjning av förevarande anslag avvisats av statsmakterna så sent som år 1955, förutsätter statskontoret, att ej heller för nästkommande budgetår ökad medelsanvisning kan ifrågakomma. Anslaget bör därför upptagas med 400 000 kronor.

Departementschefen

Med hänsyn till rådande investeringsläge föreslår jag att medelsanvisningen under anslaget begränsas till 350 000 (— 50 000) kronor. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till kommuner för anläggande av branddammar* för budgetåret 1956/57 anvisa ett reservationsanslag av 350 000 kronor.

[210] 9. Bidrag till kommuner för uppförande av brandstationer

	Anslag	Nettoutgift
1954/55	125 000	138 900
1955/56 (statsliggaren s. 1154)	125 000	
1956/57 (förslag)	125 000	

Vid ingången av budgetåret 1955/56 fanns å anslaget en reservation av 181 739 kronor.

Yrkande

Civilförsvarsstyrelsen (skr. 3/9 1955) hemställer, att bidragsgrunderna på visst sätt ändras samt att anslaget höjes med 275 000 kronor.

Motiv

Reservationen är på grund av redan beslutade statsbidrag helt bunden.

Enligt nuvarande statsbidragsbestämmelser må bidrag utgå med belopp motsvarande högst en tredjedel av de beräknade anläggningskostnaderna, dock med högst 6 000 kronor. Kraven på brandstationer har skärpts under senare år, varjämte byggnadskostnaderna avsevärt stigit. Minimikostnaden

för anläggande av en brandstation på landsbygden beräknades vid tiden för statsbidragsbestämmelsernas tillkomst till mellan 12 000 och 15 000 kronor men torde f. n. kunna uppskattas till 60 000 kronor. Bidragsbestämmelserna bör därför ändras på sådant sätt, att statsbidraget må fastställas att utgå med högst 20 000 kronor. Om bidragsandelen höjes på detta sätt, bör anslaget — för att förslå till lika många brandstationer som f. n. — höjas till 400 000 kronor.

Yttrande

Statskontoret erinrar om den pågående brandlagsrevisionen och den av allmänna statsbidragsutredningen bedrivna översynen av anslagen rörande drift- och anläggningsbidrag till primärkommuner, samt uttalar, att enligt statskontorets mening anslaget bör utgå enligt oförändrade grunder.

Departementschefen

Såsom framgår av statskontorets yttrande pågår f. n. en utredning om brandlagstiftningen och brandförsvarets organisation jämte därmed sammanhängande spörsmål genom särskilt tillkallade sakkunniga. I avbidan på resultatet av denna utredning torde grunderna för ifrågavarande statsbidrag böra bibehållas oförändrade. Anslaget bör med hänsyn härtill upptagas till samma belopp som i gällande riksstat, 125 000 kronor. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till kommuner för uppförande av brandstationer* för budgetåret 1956/57 anvisa ett reservationsanslag av 125 000 kronor.

G. Diverse

[211] 1. **Ersättning till statens allmänna fastighetsfond: Medicinalstyrelsens delfond.** Under återopande av vad chefen för finansdepartementet vid anmälan av för flera huvudtitlar gemensamma frågor anfört angående ersättning till denna delfond hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Ersättning till statens allmänna fastighetsfond: Medicinalstyrelsens delfond* för budgetåret 1956/57 anvisa ett förslagsanslag av 9 725 000 kronor.

[212] 2. **Ersättning till statens allmänna fastighetsfond: Byggnadsstyrelsens delfond.** Under hänvisning till vad chefen för finansdepartementet vid anmälan av för flera huvudtitlar gemensamma frågor anfört angående ersättning till denna delfond hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Ersättning till statens allmänna fastighetsfond: Byggnadsstyrelsens delfond* för budgetåret 1956/57 anvisa ett förslagsanslag av 6 397 000 kronor.

[213] 3. **Ersättning till statens allmänna fastighetsfond: Uppsala universitets delfond.** Under återopande av vad chefen för finansdepartementet vid anmälan av för flera huvudtitlar gemensamma frågor anfört angående ersättning till Uppsala universitets delfond: Akademiska sjukhuset av statens allmänna fastighetsfond hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Ersättning till statens allmänna fastighetsfond: Uppsala universitets delfond* för budgetåret 1956/57 anvisa ett förslagsanslag av 767 000 kronor.

[214] 4. **Ersättning till statens allmänna fastighetsfond: Karolinska sjukhusets delfond.** Under återopande av vad chefen för finansdepartementet vid anmälan av för flera huvudtitlar gemensamma frågor anfört angående ersättning till denna delfond hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Ersättning till statens allmänna fastighetsfond: Karolinska sjukhusets delfond* för budgetåret 1956/57 anvisa ett förslagsanslag av 1 708 000 kronor.

[215] 5. **Ersättning till statens domäners fond för upplåten mark.** Under återopande av vad chefen för finansdepartementet vid anmälan av för flera huvudtitlar gemensamma frågor anfört angående ersättning till nämnda fond hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Ersättning till statens domäners fond för upplåten mark* för budgetåret 1956/57 anvisa ett förslagsanslag av 13 300 kronor.

[216] 6. **Statens utlänningskommission: Avlöningar**

	Anslag	Nettoutgift
1954/55	2 235 000	2 226 998
1955/56 (statsliggaren s. 1155)	2 285 000	
1956/57 (förslag)	2 422 000	

Yrkande

Statens utlänningskommission (skr. 23/8 1955) hemställer, att anslaget höjes med 137 000 kronor.

		Ökn. el. minskn.
1. Ersättning till ordföranden för mistade avlöningsförmåner.....	+	3 000
2. Avlöningar till icke-ordinarie personal	—	38 587
3. Omräkning	+	172 587
		+ 137 000

Motiv

Utlänningsstockens storlek har under de senaste budgetåren icke undergått några större förändringar. Antalet danska, finska och norska medborgare, som mera stadigvarande vistas i Sverige, kan visserligen icke exakt angivas, när dessa icke längre är skyldiga att under vistelse i riket inneha pass och uppehållstillstånd. En viss ledning för beräkningen av deras antal kan emellertid erhållas av siffrorna över antalet arbetsanmälda dylika utlännningar. Detta antal, som den 1 juli 1953 uppgick till 65 500 och den 1 juli 1954 till 61 400, hade den 1 juli 1955 ökat till 70 200. Antalet icke-nordiska utlännningar, som mera stadigvarande vistas i landet, framgår av nedanstående tabell.

T i d p u n k t	Antalet icke-nordbor med uppehållstillstånd	Antalet arbetsanmälda icke-nordbor
1/7 1950	53 800	42 200
1/7 1951	54 800	42 500
1/7 1952	59 400	50 300
1/7 1953	57 900	48 500
1/7 1954	55 900	41 600
1/7 1955	51 800	41 500

Under budgetåret 1954/55 har ca 6 350 icke-nordiska utlänningar erhållit svenskt medborgarskap. En invandring av utlänningar från icke-nordiska länder till Sverige äger alltjämt rum.

Turistströmmen till Sverige har under det sista budgetåret visat en stark ökning. Antalet av icke-nordiska turister företagna inresor, som under budgetåret 1953/54 utgjorde 208 000, var sålunda under budgetåret 1954/55 250 000.

Under budgetåret 1954/55 anlände till Sverige 75 flyktingar.

Med hänsyn till att det är så många faktorer, som inverkar på kommissionens arbetsbörda, ställer det sig svårt att redan nu kunna förutse, hur läget kommer att gestalta sig under budgetåret 1956/57. Förhållandena väntas dock icke i högre grad komma att påverka kommissionens arbetsbörda utan torde denna under budgetåret 1956/57 komma att i stort sett bli densamma som under innevarande år.

Den nya utlänningslagstiftningens tillämpning torde icke föranleda några större förändringar i kommissionens arbetsbelastning. Slopandet av kravet på skyldighet för danska, finska och norska medborgare att under vistelse i Sverige utöver tre månader inneha pass och uppehållstillstånd har möjliggjort viss personalindragning utöver vad som tidigare beräknats.

Någon reducering av antalet föredragande kan kommissionen icke räkna med för nästa budgetår.

F. n. undersökes i enlighet med Nordiska rådets rekommendation möjligheterna av att slopa all passkontroll mellan de nordiska länderna. I samband därmed överväges en förenkling av formaliteterna för det stora flertalet utlänningar. Om förslagen förverkligas, komme detta att medföra vissa lättnader i kommissionens registreringsverksamhet; å andra sidan skulle dock kontrollverksamheten försvåras.

1) Ökningen beror dels på den allmänna löneflyttningen och dels på att tjänstens innehavare beräknas bli uppflyttad i löneklass från den 1 januari 1957.

2) Minskningen hänför sig till reduceringen av antalet tjänstemän.

Föredraganden

Såsom framgår av kommissionens redogörelse har slopandet av kravet på skyldighet för danska, finska och norska medborgare att under vistelse i Sverige utöver tre månader inneha pass och uppehållstillstånd möjliggjort vissa personalinskränkningar. För nästa budgetår torde man, såsom kommissionen anfört, böra räkna med ungefär samma personalstyrka som f. n. Antalet föredragande torde tills vidare böra bibehållas oförändrat.

Emot kommissionens beräkning av medelsbehovet för nästa budgetår har jag intet att erinra. Den begärda anslagsökningen är helt av automatisk natur.

Anslaget beräknas sålunda: ersättning till ordföranden för mistade avlöningsförmåner 31 000 (+ 3 000) kronor, arvoden åt ordförande, vice ordförande och ledamöter oförändrat 18 000 kronor, ersättningar till av kommissionen anlitade sakkunniga oförändrat 2 000 kronor, arvoden till ledamöter och suppleanter i utlänningsnämnden oförändrat 10 000 kronor, avlöningar till icke-ordinarie personal 1 889 000 (— 16 000) kronor och rörligt tillägg 472 000 (+ 150 000) kronor.

Anslaget bestämmes alltså till (31 000 + 18 000 + 2 000 + 10 000 + 1 889 000 + 472 000) 2 422 000 (+ 137 000) kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statens utlänningskommission: Avlöningar* för budgetåret 1956/57 anvisa ett förslagsanslag av 2 422 000 kronor.

[217] 7. *Statens utlänningskommission: Omkostnader*

	Anslag	Nettoutgift
1954/55	340 000	334 998
1955/56 (statsliggaren s. 1156)	338 000	
1956/57 (förslag)	309 000	

Yrkande

Statens utlänningskommission (skr. 23/8 1955) föreslår, att anslaget minskas med 27 000 kronor.

	Utgifter 1954/55	Anslag 1955/56	Förslag	Ökn. el. minskn.
1. Sjukvård m. m.	28 768	30 000	23 000	— 7 000
2. <i>Expenser</i>				
a) Bränsle och lyse	29 584	25 000	30 000	+ 5 000
b) Övriga <i>expenser</i>	273 633	275 000	250 000	— 25 000
				— 27 000

Motiv

1) Minskningen motiveras av personalinskränkningar.

2 a) Anslagsposten bör höjas på grund av belastningen.

2 b) Minskningen hänför sig huvudsakligen till minskade kostnader för bevakning av kommissionens lokaler samt lägre telefon- och tryckningskostnader.

Föredraganden

Anslagsposten till reseersättningar, som i gällande stat beräknats till 8 000 kronor, bör med hänsyn till belastningen under budgetåret 1954/55 sänkas med 2 000 kronor. I övrigt har jag intet att erinra mot kommissionens förslag till medelsanvisning. I enlighet härmed bör anslaget bestämmas till (338 000 — 27 000 — 2 000) 309 000 kronor.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statens utlänningskommission: Omkostnader* för budgetåret 1956/57 anvisa ett förslagsanslag av 309 000 kronor.

[218] 8. Bidrag till världshälsovårdsorganisationen m. m. I gällande riksstat finnes upptaget ett förslagsanslag å 825 000 kronor till Bidrag till internationellt hälsovårdsarbete. Anslaget är avsett för bestridande av kostnaderna i anledning av Sveriges anslutning till världshälsovårdsorganisationen, ävensom kostnaderna för nämnden för internationella hälsovårdsärenden liksom vissa andra kostnader såsom anordnandet av skandinaviska hälsovårdskurser i Göteborg, kostnader för resebidrag till internationella medicinska kongresser m. m. (statsliggaren s. 1156).

Frågan om anslag till resebidrag m. m. har jag för avsikt att i det följande anmäla under rubriken Vissa kostnader för internationellt hälsovårdsarbete.

För år 1956 har världshälsovårdsorganisationens ordinarie budget vid världshälsovårdsförsamlingens åttonde möte i Mexico City våren 1955 fastställts till 12 074 144 dollars, varav 10 778 824 dollars skulle inbetalas av medlemsstaterna. Till sistnämnda belopp har Sverige att bidra med 182 550 dollars mot 152 050 dollars för 1955. Höjningen av bidraget hänförs sig huvudsakligen till en ändrad bidragsskala, vilken dock medför att Sveriges bidrag under de tre följande åren vid oförändrad budget för organisationen successivt nedgår till ett belopp, som med omkring 40 000 dollars understiger det för 1956 utgående. Med nuvarande växelkurser bör för gäldande av bidraget för 1956, vilket bör belasta anslaget för budgetåret 1956/57, beräknas ett i förhållande till innevarande budgetår med 175 000 kronor ökat belopp eller 945 000 kronor. Härtill synes böra läggas ett belopp av omkring 5 000 kronor, utgörande kostnaden för Sveriges deltagande i världshälsovårdsorganisationens tionde möte år 1957.

För nämnden för internationella hälsovårdsärenden torde böra beräknas ett belopp av 19 000 (+ 1 000) kronor.

Från anslaget har under de senaste åren utgått vissa smärre belopp såsom bidrag till anordnandet av skandinaviska hälsovårdskurser i Göteborg för vidareutbildning av högre hälsovårdstjänstemän. Kursverksamheten, som tidigare i huvudsak bekostats av världshälsovårdsorganisationen, torde komma att fortsätta även under år 1956, men med minskat bidrag från organisationen. Enligt en preliminär budget torde Sveriges andel i kostnaderna komma att uppgå till omkring 14 000 kronor. Häri har inräknats kostnader för viss utvidgning av kursverksamheten.

Anslaget i dess helhet bör således uppföras med ett belopp av (945 000 +

5 000 + 19 000 + 14 000) 983 000 (+ 158 000) kronor. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till världshälsovårdsorganisationen m. m.* för budgetåret 1956/57 anvisa ett förslagsanslag av 983 000 kronor.

[219] 9. **Vissa kostnader för internationellt hälsovårdsarbete.** Under föregående punkt har jag anmält min avsikt att under ett särskilt anslag med förevarande rubrik anmäla medelsbehovet för resebidrag för deltagande i internationella medicinska kongresser m. m.

Det internationella samarbetet på hälso- och sjukvårdens område har under senare år ständigt utvidgats. Ett ökat behov av direkt kontakt mellan företrädarna för de olika ländernas medicinalförvaltningar har även gjort sig gällande. Delposten till övriga utgifter under förslagsanslaget till *Bidrag till internationellt hälsovårdsarbete*, från vilken kostnader av denna karaktär hittills bestritts, och vilken för budgetåret 1955/56 upptagits till 28 000 kronor, har visat sig otillräcklig för ändamålet. Jag förordar därför, att anslaget till *Vissa kostnader för internationellt hälsovårdsarbete*, vilket anslag synes böra givas karaktär av reservationsanslag, för nästa budgetår upptages med 35 000 kronor. Jag hemställer sålunda, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Vissa kostnader för internationellt hälsovårdsarbete* för budgetåret 1956/57 anvisa ett reservationsanslag av 35 000 kronor.

[220] 10. **Svenska sjukhuset i Korea.** Under denna rubrik har för innevarande budgetår anvisats ett reservationsanslag av 3 500 000 kronor.

Vid anmälan av propositionen nr 131/1955 uttalade jag min anslutning till ett framlagt förslag om att det tidigare fältsjukhuset i Pusan i Korea även under budgetåret 1955/56 skulle drivas såsom civilt sjukhus i avvaktan på genomförandet av ett förslag om anordnande av ett skandinaviskt undervisningssjukhus i Korea. I propositionen anfördes, att undervisningssjukhuset icke kunde komma till stånd förrän tidigast i slutet av budgetåret 1955/56. Enligt min mening vore det angeläget att icke avbryta den betydelsefulla humanitära insats, som Sverige hittills gjort genom denna sjukvårdsverksamhet.

Förhandlingarna mellan de svenska, danska, norska och koreanska regeringarna samt Förenta Nationernas hjälporgan i Korea (UNKRA) om upprättandet av ett skandinaviskt undervisningssjukhus har numera slutförts och förslag till avtal har upprättats, enligt vilket driften av det nya sjukhuset skall beräknas börja senast den 1 januari 1958. Avtalsförslagen har från svensk sida godkänts den 30 december 1955 men avtal mellan de berörda parterna har ännu icke undertecknats. Det är f. n. icke möjligt

att närmare bedöma omfattningen av Sveriges bidrag till sjukvården i Korea under nästa budgetår. I avbidan på att slutlig överenskommelse skall träffas i frågan om det skandinaviska undervisningssjukhuset torde medelsanvisningen för ifrågavarande ändamål böra uppföras i riksstatsförslaget under oförändrad rubrik med ett allenast preliminärt beräknat belopp. Anslaget synes därvid böra upptagas till samma belopp som i gällande riksstat.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Svenska sjukhuset i Korea* för budgetåret 1956/57 beräkna ett reservationsanslag av 3 500 000 kronor.

[221] 11. Vissa kostnader i anledning av allmänna val

	Anslag	Nettoutgift
1952/53	750 000	912 349
1953/54	150 000	63 785
1954/55	700 000	766 903
1955/56 (statsliggaren s. 1157)	100 000	
1956/57 (förslag)	800 000	

Allmänna val skall äga rum under instundande budgetår. Med hänsyn till belastningen budgetåren 1952/53 och 1954/55, då sådana val förekom, synes medelsanvisningen böra uppskattas till 800 000 kronor. Jag hemställer alltså att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Vissa kostnader i anledning av allmänna val* för budgetåret 1956/57 anvisa ett förslagsanslag av 800 000 kronor.

[222] 12. Resestipendier

	Anslag	Nettoutgift
1954/55	10 000	8 050
1955/56 (statsliggaren s. 1157)	10 000	
1956/57 (förslag)	10 000	

Yrkande

Medicinalstyrelsen (skr. 31/8 1955) hemställer, att anslaget i vad det avser psykiatrici uppföres med 15 000 kronor.

Motiv

Under år 1955 har till medicinalstyrelsen inkommit ansökningar om stipendier för ett sammanlagt belopp av ca 33 000 kronor. Med hänsyn till det stora värdet av ifrågavarande utbildningsmöjlighet för landets psykiatrici samt till sinnessjukvårdens pågående utbyggnad bör minst 15 000 kronor anvisas för nästa budgetår.

Departementschefen

Jag förordar att anslaget uppföres med samma belopp som för innevarande budgetår, och hemställer således, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Resestipendier* för budgetåret 1956/57 anvisa ett reservationsanslag av 10 000 kronor.

[223] 13. **Kommittéer och utredningar genom sakkunniga**

	Anslag	Nettoutgift
1953/54	700 000	758 610
1954/55	700 000	743 452
1955/56 (statsliggaren s. 1158)	700 000	
1956/57 (förslag)	800 000	

Under år 1955 har antalet kommittéer och andra utredningar genom sakkunniga, som arbetar inom inrikesdepartementet, ökat. Några av de kommittéer, som börjat sin verksamhet under 1954 och 1955, torde komma att bli relativt kostnadskrävande. Jag vill i denna del särskilt peka på kommittén för översyn av hälso- och sjukvården i riket, i vars sekretariat f. n. ingår tre heltidsanställda kvalificerade befattningshavare. Härav föranledd ökning under kommittéanslaget torde kunna förväntas bli bestående under hela budgetåret 1955/56 och under budgetåret 1956/57. Vidare har ersättningarna för mistade avlöningsförmåner ökat i samband med den allmänna lönelöftningen år 1955. Jag vill nämna, att redan under budgetåren 1953/54 och 1954/55 belastningen å anslaget översteg de anvisade beloppen samt att reservationen från budgetåret 1953/54 å 112 497 kronor under budgetåret 1954/55 minskat till 69 045 kronor. Jag räknar med, att anslaget för innevarande budgetår måste förstärkas med ett belopp av 200 000 kronor. Medelsåtgången under budgetåret 1956/57 uppskattar jag till minst 800 000 kronor.

I fråga om anslaget för innevarande budgetår kommer jag att framlägga förslag i annat sammanhang.

Här hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Kommittéer och utredningar genom sakkunniga* för budgetåret 1956/57 anvisa ett reservationsanslag av 800 000 kronor.

[224] 14. **Extra utgifter**

	Anslag	Nettoutgift
1953/54	85 000	87 451
1954/55	85 000	99 850
1955/56 (statsliggaren s. 1158)	85 000	
1956/57 (förslag)	100 000	

Detta reservationsanslag belastas regelmässigt av vissa årligen återkommande utgifter av skilda slag — t. ex. kostnader för vissa medaljer — vilka icke ansetts vara av sådan natur, att särskilda anslagsmedel bör anvisas, och därjämte av en mängd tillfälliga utgifter av engångskaraktär. Utgifter för utländska studiebesök av vissa experter m. m. väntas uppkomma under kommande budgetår. Dessutom räknar jag för nästa budgetår med ökade kostnader för vissa medaljer.

Jag vill nämna att redan under budgetåren 1953/54 och 1954/55 belastningen å anslaget — å vilket tidigare fanns en icke obetydlig reservation — översteg de anvisade medlen. Reservationsminskningen under tiden 1 juli 1954—1 juli 1955 uppgick till omkring 15 000 kronor. För innevarande budgetår uppskattar jag medelsåtgången till minst 100 000 kronor. Även för nästa budgetår beräknar jag en medelsåtgång av samma storlek. Med hänsyn härtill torde anslaget böra uppföras med 100 000 kronor.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Extra utgifter* för budgetåret 1956/57 anvisa ett reservationsanslag av 100 000 kronor.

[225] 15. **Barntillägg åt vissa befattningshavare i statens tjänst**

	Anslag	Nettoutgift
1954/55	10 000	7 219
1955/56 (statsliggaren s. 1158)	5 000	
1956/57 (förslag)	5 000	

Jag förordar, att anslaget uppföres med samma belopp som för innevarande budgetår, och hemställer således, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Barntillägg åt vissa befattningshavare i statens tjänst* för budgetåret 1956/57 anvisa ett förslagsanslag av 5 000 kronor.

[226] 16. **Avveckling av visst mellanhavande mellan staten och Älvkarleby kommun.** Enligt beslut av 1943 års riksdag bemyndigade Kungl. Maj:t den 2 april 1943 medicinalstyrelsen att med anlitan av investeringsanslaget till vissa byggnadsarbeten vid statens sinnessjukhus m. m. för statens räkning förvärva Älvkarleby ålderdomshem för utnyttjande såsom sekundäravdelning i anslutning till befintligt statligt sinnessjukhus. Av proposition nr 127/1954 framgår, att medicinalstyrelsen i skrivelse till Kungl. Maj:t den 18 juni 1953 anmält, att fastigheten kunnat ställas till förfogande först i januari 1952. Enligt uppgift av kommunen hade detta dröjsmål föranletts av olika svårigheter att färdigställa ett nytt ålderdomshem, över vilka kommunen ej rätt, huvudsakligen statliga regleringar av med byggnadsföretaget

sammanhängande frågor. Styrelsen hade år 1953 slutit preliminärt avtal med kommunen om förvärv av ålderdomshemmet för den ursprungligen beräknade köpeskillingen, ca 161 000 kronor. Styrelsen hemställde hos Kungl. Maj:t om godkännande av avtalet. Då ålderdomshemmet ej längre syntes kunna användas för avsett ändamål, föreslog styrelsen, att Kungl. Maj:t måtte inhämta riksdagens bemyndigande att föranstalta om försäljning av fastigheten eller träffa överenskommelse om utnyttjande av densamma för annat statligt ändamål. I yttrande över framställningen avstyrkte statskontoret förslaget att på föreliggande utredning fullfölja köpet. Jag uttalade, att jag i likhet med statskontoret funnit, att en ytterligare undersökning borde göras beträffande avvecklingen av mellanhavandet med kommunen. Med stöd av Kungl. Maj:ts bemyndigande hade jag i detta syfte tillkallat en särskild utredningsman, landstingsmannen Torsten Andrée. Jag föreslog Kungl. Maj:t att inhämta riksdagens bemyndigande att efter omförmälda utredning avveckla mellanhavandet med kommunen samt, därest så skulle befinnas lämpligt, försälja fastigheten. Riksdagen lämnade det begärda bemyndigandet (skr. nr 266).

I skrivelse den 31 december 1954, vilken inkom till inrikesdepartementet den 2 februari 1955, har *utredningsmannen* redovisat uppdraget. I skrivelserna anføres bl. a.:

Med den erfarenhet utredningsmannen har av sjukhusbyggnader avråder utredningsmannen från att byggnaden moderniseras för något sjukvårdsändamål. Kostnaderna skulle uppgå till orimliga belopp, vartill kommer sannolika svårigheter att få personal på denna ort.

Upprepade överläggningar har förts med representanter för Älvkarleby kommun. Förhandlingar har förts med sjukhusledningen för Ulleråkers sjukhus och med representanter för Uppsala läns landsting om ett övertagande av fastigheten. Undersökning för att intressera försvaret har företagits. Samtliga uppslag har varit resultatlösa. I denna situation har utredningsmannen funnit lämpligast, att kommunen får behålla byggnaden.

Den 20 december 1952 har medicinalstyrelsen av den föreslagna köpesumman erlagt 75 000 kronor. Kommunens representanter hade vid ett sammanträde dessförinnan i departementet erhållit den bestämda uppfattningen, att köpesumman skulle utbetalas inom tre veckor.

Med hänsyn till vad sålunda anförts och att kommunen uppehållits och avvaktat slutligt beslut i ett tiotal år föreslår utredningsmannen, att affären avvecklas på så sätt, att kommunen får behålla såväl förskottet, 75 000 kronor, som ålderdomshemmet. Kommunalfullmäktige har förklarat sig villiga härtill.

Det är icke troligt, att en försäljning av ålderdomshemmet kan inbringa mer än omkring 75 000 kronor.

Statskontoret, riksräkenskapsverket och medicinalstyrelsen har i yttranden över förslaget (skr. 19/3, 16/11 och 17/12 1955) tillstyrkt detsamma. Statskontoret och riksräkenskapsverket föreslår, att ett särskilt anslag på 75 000 kronor äskas för täckande av förskottet.

Departementschefen

I likhet med utredningsmannen och remissmyndigheterna finner jag den lämpligaste lösningen av avvecklingsfrågan vara, att staten avstår från förvärv av fastigheten och att kommunen får behålla det uppburna förskottet. Då fastigheten sålunda icke kommer till användning inom sinnessjukvården, torde särskilda medel böra anvisas för täckande av förskottet. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Avveckling av visst mellanhavande mellan staten och Älvkarleby kommun* för budgetåret 1956/57 anvisa ett anslag av 75 000 kronor.

Sammanfattning

Elfte huvudtiteln redovisar anslagsökningar med sammanlagt 72 miljoner kronor, varav 67 miljoner kronor är att betrakta som automatiska ökningar. Å andra sidan föreligger anslagsminskningar med 19,1 miljoner kronor, varav 14,6 miljoner kronor avser anslagen till alkoholistvården, vilka fr. o. m. den 1 juli 1956 avses skola överföras till femte huvudtiteln. Huvudtitelns slutsumma uppvisar således en nettoökning med 52,9 miljoner kronor.

Föreslagna personalförstärkningar i form av nya tjänster avser främst sinnessjukhusen, universitetssjukhusen samt ordningsstatspolisen. Övriga utökningar av personalen är i flertalet fall sådana, som ansetts oundgängligen nödvändiga för att vederbörande myndigheter och institutioner hjälpligt skall kunna hålla takten med den ökade arbetsbelastningen.

De förslag, som kan vara av intresse i detta sammanhang, kommenteras avdelningsvis enligt huvudtitelns disposition.

Medicinalstaten samt hälso- och sjukvården

För beredskapssjukhusen föreslås en materielanskaffning i något minskad omfattning såvitt avser den egentliga vårdplatsutrustningen. Härutöver förordas emellertid, att medel anvisas även för vissa skyddsåtgärder mot radiologisk krigföring, för en upprustning av blodgivningsorganisationen samt för tryckning av en krigsmedicinsk handbok m. m.

Beträffande statens bakteriologiska laboratorium beräknas medel för fortsatt anställning av 48 befattningshavare för arbete med tillverkning av polioympämne.

Förslag framlägges vidare om anvisande av medel för anordnande av en rättsläkarstation i Umeå. För ändamålet erforderlig nybyggnad kan beräknas stå färdig vid årsskiftet 1956—57.

Provinsiälläkarorganisationen förstärkes enligt förslaget med sex nya tjänster. Härutöver föreslås inrättande av tre biträdande provinsiälläkartjänster för att försöksvis pröva en organisation med gemensamma läkarmottagningar m. m. för flera tjänsteläkare.

Beträffande den statliga sinnessjukvården föreslås, att jämsides med den fortgående byggnadsmässiga upprustningen en fortsatt väsentlig personalförstärkning kommer till stånd under nästa budgetår såväl med avseende på läkare som vårdavdelningspersonal. Sålunda föreslås, att 446 nya tjänster inrättas, varav 19 läkartjänster. En viss förstärkning av kontorsper-

sonalen förordas även. Av de 446 nya befattningarna är 209 närmast för-
anledda av att 410 vårdplatser vid det nya Gullberna sjukhus i Karlskrona
kan tagas i bruk fr. o. m. den 1 januari 1957. 94 befattningar föreslås in-
rättade vid andra tidigare beslutade nya vårdplatser m. m. Kostnadsök-
ningen i dessa delar har därför ansetts vara av automatisk natur. Åter-
stående 143 tjänster avses såsom förstärkning av personalen för befintliga
vårdplatser. På kapitalbudgeten har anslaget för byggnadsarbeten m. m.
vid sinnessjukhusen beräknats till 33,5 miljoner kronor, en höjning med
cirka 5 miljoner kronor. Utrustningen av Gullberna sjukhus beräknas på
driftbudgeten medföra en väsentligt ökad medelsanvisning under anslaget
till utrustning av nya sinnessjukhus.

Anslaget till karolinska sjukhusets avlöningar har upptagits med alle-
nast preliminärt beräknat belopp i avvaktan på särskild proposition. Det
uppskattade beloppet har en marginal för ett icke obetydligt antal nya
tjänster. Det övervägande flertalet av dessa är avsedda för de nya lung-
klinikerna, som avses skola tagas i bruk omkring den 1 januari 1957.
Även för serafimerlasarettet föreslås viss personalförstärkning, varvid efter-
sträfvats att särskilt tillgodose de kliniska laboratorierna.

Underläkarorganisationen vid akademiska sjukhuset i Uppsala med dess
psykiatriska klinik förstärkes med sex nya tjänster.

Lasarettets i Lund och Sahlgrenska sjukhusets i Göteborg successiva
utbyggnad som undervisningssjukhus återspeglas i förslagen om en väsent-
ligt ökad medelsanvisning för byggnadsarbeten vid dessa sjukhus.

För statsbidrag till ersättningar åt läkare inom förebyggande mödra-
och barnavård föreslås nya grunder, som för nästa budgetår beräknas
medföra en kostnadsökning av omkring en halv miljon kronor.

Till följd av folktandvårdens fortsatta utveckling har anslaget till bidrag
till driften av folktandvården uppräknats med drygt tio procent. I syfte
att minska tandrötans utbredning föreslås en upplysningskampanj skola
anordnas under år 1957.

För utländska tandläkare i landet föreslås viss kompletteringsutbildning
skola anordnas vid tandläkarhögskola.

Alkoholistvård m. m.

Anslagen till alkoholistvård m. m. föreslås såsom inledningsvis nämnts
skola å riksstaten uppföras under femte huvudtiteln, varigenom uppstår
en minskning av elfte huvudtitelns utgifter med 14,6 miljoner kronor. Den
rent medicinska vården av alkoholsjukdomar avses dock skola kvarligga
under inrikesdepartementet. För att påbörja uppförande av en klinik för
alkoholsjukdomar beräknas på kapitalbudgeten preliminärt en halv miljon
kronor.

Polisväsendet

Återstoden av den av 1953 års trafiksäkerhetsutredning föreslagna förstärkningen av ordningsstatspolisen för att förbättra trafikövervakningen förordas skola tillföras statspolisen under nästa budgetår. Sålunda föreslås en utbyggnad av organisationen med 106 man. För materiel i anledning av denna förstärkning beräknas omkring en miljon kronor. Kostnaden för upprustningen av ordningsstatspolisen avses skola i dess helhet avräknas mot automobilskattemedlen.

Civilförsvaret

Civilförsvaret är alltjämt föremål för utredning i olika avseenden. I avbidan på resultatet härav har endast obetydliga anslagshöjningar skett och vissa anslag upptagits med lägre belopp än för innevarande budgetår. Detta gäller bl. a. anslagen till engångsanskaffning av materiel och kostnader för anordnande av allmänna skyddsrum. Det belopp, som föreslås anvisat för anordnande av skyddsrum, medför i stort sett en begränsning av skyddsrummbyggnandet till färdigställande av redan beslutade byggnadsföretag. Fem nya fullträffsäkra ledningscentraler kan dock inrättas inom anslagsramen.

I jämförelse med riksstaten för budgetåret 1955/56 fördelar sig huvudtitelns totalbelopp enligt följande sammanställning:

Äskat för budgetåret 1956/57.....	kronor	588 351 300
Anvisat för budgetåret 1955/56.....	»	535 473 500
Ökning.....	kronor	52 877 800

Förändringarna inom huvudtitelns avdelningar framgår av följande sammanställning:

	Anvisat 1955/56	Äskat 1956/57	Ökning el. minskning
A. Inrikesdepartementet m. m....	1 043 000	1 198 000	+ 155 000
B. Medicinalstaten samt hälso- och sjukvården.....	319 993 900	372 413 500	+ 52 419 600
Alkoholistvård m. m.....	14 668 700	—	— 14 668 700
C. Överståthållarämbetet och landsstaten.....	87 172 500	96 874 000	+ 9 701 500
D. Polisväsendet.....	46 045 100	53 400 300	+ 7 355 200
E. Civilförsvaret.....	39 637 600	35 214 200	— 4 423 400
F. Brandväsendet.....	1 679 400	1 602 000	— 77 400
G. Diverse.....	25 233 300	27 649 300	+ 2 416 000

Polisväsendet

Statspolisorganisationen: Inköp av motorfordon m.m.	518 500	
Statspolisorganisationen: Underhålls-, drift- och expeditionskostnader.....	329 000	
Statspolisorganisationen: Gottgörelse till polisdistrikten.....	3 050 000	
Bidrag till den lokala polisorganisationen å landsbygden m. m.....	2 200 000	
Vissa ersättningar åt befattningshavare vid polisväsendet.....	200 000	
Kostnader för särskild polisverksamhet förhindrande och uppdagande av spioneri m. m.....	661 000 ¹	6 958 500

Civilförsvaret

Bidrag till kommuner för anordnande av vissa trafik- och skolskyddsrum.....	400 000
---	---------

Diverse

Ersättning till statens allmänna fastighetsfond	2 229 000
Vissa kostnader i anledning av allmänna val	700 000
Summa kronor	28 365 400

*Anslag till ändamål, för vilka medel ej anvisats å riksstaten
för budgetåret 1955/56*

Medicinalstaten samt hälso- och sjukvården

Inredning och utrustning av virusavdelning vid statens bakteriologiska laboratorium m. m.....	800 000	
Anordnande av en rättsläkarstation i Umeå	859 000	
Bidrag till vissa byggnadsarbeten vid Sahlgrenska sjukhuset i Göteborg m. m.....	4 000 000	
Bidrag till uppförande av ett förskolehem för spastiska barn i Göteborg.....	350 000	
Nyanskaffning av fordon för den statliga skärmbildsverksamheten.....	60 000	
Åtgärder i kariesförebyggande syfte	55 000	
Utbildningskurs för vissa utländska tandläkare ...	55 000	6 179 000

Diverse

Avveckling av visst mellanhavande mellan staten och Älvkarleby kommun.....	75 000
Summa kronor	6 254 000

¹ Dessa kostnadsökningar är till övervägande delen av automatisk natur och beroende på höjda polislöner.

Större minskningar

Medicinalstaten samt hälso- och sjukvården

Utrustning m. m. av beredskapssjukhus vid krig eller krigsfara	500 000	
Bidrag till uppförande eller inrättande av särskolor och vårdanstalter för psykiskt efterblivna	700 000	
Bidrag till uppförande eller inrättande av barnavdelningar vid lasarett m. m.	200 000	
Bidrag till driften av anstalter för lungtuberkulos.	600 000	
Bidrag till driften av anstalter för kirurgisk tuberkulos.	960 000	
Bidrag till uppförande m. m. av hem för kroniskt sjuka	200 000	
Ombyggnad och utrustning av Eugeniahemmet	300 000	3 460 000

Civilt försvaret

Utbildnings- och övningsverksamhet	350 000	
Engångsanskaffning av materiel	2 820 000	
Inköp av brandmateriel	1 099 900	
Kostnader för anordnande av allmänna skyddsrum m. m.	1 229 000	
Inköp av verkskyddsmateriel för statliga myndigheter m. m.	299 900	5 798 800
	<u>Summa kronor</u>	<u>9 258 800</u>

I gällande riksstat upptagna anslag till ändamål, för vilka medel icke äskats för budgetåret 1956/57

Medicinalstaten samt hälso- och sjukvården

Statens anstalt för fallandesjuka: Utrustningskostnader	184 000	
Göteborgs universitet: Vissa ändringsarbeten inom kvinnoklinik I	16 600	
Ombyggnad och utrustning av Spenshults reumatikersjukhus	240 000	
Till- och ombyggnad av röntgenavdelningen vid vanförestalten i Hälsingborg	60 000	
Bidrag till kuratorsverksamhet vid vanförestalterna	36 000	
Bidrag till hörselfrämjandet	65 000	601 600

Alkoholistvård m. m.

Samtliga anslag		14 668 700
---------------------------	--	------------

Diverse

Administration av 1955 års folkomröstning		1 000 000
	<u>Summa kronor</u>	<u>16 270 300</u>

Vad föredragandena sålunda, med instämmande av statsrådets övriga ledamöter, hemställt behagar Hans Maj:t Konungen bifalla.

Ur protokollet:
Ingvar Mellquist

Register

till

Elfte huvudtiteln för budgetåret 1956/57

A. Inrikesdepartementet m. m.

Sid.		Kronor
	Inrikesdepartementet:	
1	Avlöningar.....	1 010 000
3	Omkostnader.....	143 000
4	Beredskapsnämnden för psykologiskt försvar.....	45 000
		1 198 000

B. Medicinalstaten samt hälso- och sjukvården

Medicinalstyrelsen med dithörande stater

	Medicinalstyrelsen:	
5	Avlöningar.....	3 120 000
16	Omkostnader.....	471 000
	Medicinalstyrelsens sjukvårdsberedskapsnämnd:	
19	Avlöningar.....	385 000
23	Omkostnader.....	38 600
24	Förvaring och underhåll av viss sjukvårdsmateriel m. m.	225 000
25	Utrustning m. m. av beredskapssjukhus vid krig eller krigsfara.....	4 800 000
31	Anskaffande av viss laboratorietrustning m. m.	12 000
	Sinnessjuknämnden:	
32	Avlöningar.....	24 000
34	Omkostnader.....	4 000
	Statens bakteriologiska laboratorium:	
35	Avlöningar.....	3 333 000
49	Omkostnader.....	2 150 000
54	Inredning och utrustning av virusavdelning vid statens bakteriologiska laboratorium m. m.	800 000
59	Inrättande av vissa bakteriologiska laboratorier i Norrland.....	300 000
	Statens rättskemiska laboratorium:	
59	Avlöningar.....	774 000*
60	Omkostnader.....	155 000
	Statens farmaceutiska laboratorium:	
63	Avlöningar.....	517 000
67	Omkostnader.....	146 000

* Beräknat belopp.

Sid.		Kronor
68	Svenska farmakopékommittén m. m.	73 000
	Statens rättsläkarstationer:	
72	Avlöningar.....	354 000
78	Omkostnader.....	75 800
80	Anordnande av en rättsläkarstation i Umeå.....	859 000
84	Medikolegala besiktningar.....	50 000
	Förste provinsialläkare och provinsialläkare m. fl.:	
85	Avlöningar.....	13 800 000
94	Sjukvård m. m.	25 000
95	Reseersättningar.....	350 000
95	Bidrag för anskaffande av bostäder åt provinsialläkare å landsbygden.....	50 000
98	Bidrag till extra provinsialläkares avlöande m. m. . .	24 000

Sjukvårdsanstalterna

Sinnessjukvårdsanstalter m. m.:

	Statens sinnessjukhus:	
100	Avlöningar.....	107 042 000
137	Omkostnader.....	41 475 000
142	Övervakning av vissa försöksutskrivna patienter .	40 000
143	Utrustning av nya sinnessjukhus.....	4 000 000*
	Utbildning av sinnessjukvårdspersonal:	
143	Avlöningar.....	477 000
147	Psykiatriska kliniken i Uppsala: Avlöningar till läkare	271 000
151	Driftkostnader vid psykiatriska kliniken i Uppsala..	1 256 000
152	Driftkostnadsersättning för psykiatriska kliniken i Lund.....	1 550 000
152	Bidrag till sinnessjukvården i Stockholm, Göteborg och Malmö.....	22 000 000
153	Bidrag till uppförande eller inrättande av psykiatriska avdelningar vid lasarett.....	100
154	Bidrag till driften av psykiatriska avdelningar vid lasarett.....	225 000
154	Bidrag till uppförande, inrättande eller inlösen av vårdhem för lättskötta sinnessjuka.....	300 000
155	Bidrag till driften av vårdhem för lättskötta sinnessjuka.....	1 970 000
	Statens skol- och yrkeshem på Salbohed:	
156	Avlöningar.....	374 000
159	Omkostnader.....	199 000
	Statens skol- och yrkeshem i Vänersborg:	
162	Avlöningar.....	193 000
165	Omkostnader.....	91 000
167	Bidrag till uppförande eller inrättande av särskolor och vårdanstalter för psykiskt efterblivna.....	2 500 000
168	Bidrag till driften av särskolor för psykiskt efterblivna	7 930 000

* Beräknat belopp.

Sid.		Kronor
171	Bidrag till driften av vårdanstalter för psykiskt efterblivna.....	8 275 000
	Statens anstalt för fallandesjuka:	
172	Avlöningar.....	1 200 000*
173	Omkostnader.....	377 000*
173	Ferieresor för elever m. m.	6 000
173	Bidrag till epileptikeranstalter.....	1 356 000*
174	Bidrag till föreningen Margarethahemmet för sanering av hemmets ekonomi.....	240 000*
174	Bidrag till driften av anstalter för psykopatiska och nervösa barn.....	256 000
	Universitetssjukhus:	
	Karolinska sjukhuset:	
178	Avlöningar.....	25 070 000*
178	Omkostnader.....	8 630 000
181	Utrustning.....	3 565 000*
	Serafimerlasarettet:	
181	Avlöningar.....	7 403 400
192	Omkostnader.....	3 112 300
194	Avlöning av vissa underordnade läkare vid Sabbatsbergs sjukhus.....	206 000
194	Bidrag till vissa driftkostnader vid Sabbatsbergs sjukhus.....	395 000
195	Bidrag till anordnande av klinisk undervisning i epidemiologi vid epidemisjukhuset i Stockholm..	60 400
196	Bidrag till anordnande av klinisk undervisning i kirurgi och neurologi vid vissa Stockholms stad tillhöriga sjukhus.....	44 600
196	Bidrag till vissa driftkostnader vid Kronprinsessan Lovisas vårdanstalt för sjuka barn.....	643 000
197	Akademiska sjukhuset i Uppsala: Avlöningar till läkare.....	1 792 000
205	Driftkostnader vid akademiska sjukhuset i Uppsala	2 040 000
207	Utrustning vid akademiska sjukhuset i Uppsala....	200 000
209	Bidrag till Malmöhus läns sjukvårdsinrättningar i Lund.....	1 580 000
209	Bidrag till viss utrustning vid Malmöhus läns sjukvårdsinrättningar i Lund.....	46 000
210	Bidrag till vissa byggnadsarbeten vid Malmöhus läns sjukvårdsinrättningar i Lund m. m.	5 410 000
216	Bidrag till Malmö allmänna sjukhus.....	2 628 000
217	Bidrag till Göteborgs stad till driften av för undervisningsändamål upplåtna sjukhus.....	2 900 000
219	Bidrag till vissa byggnadsarbeten vid Sahlgrenska sjukhuset i Göteborg m. m.	4 000 000
	Övriga egentliga sjukvårdsanstalter:	
224	Vissa bidrag till lasarett m. m.	10 200
224	Bidrag till uppförande eller inrättande av barnavdelningar vid lasarett m. m.	200 000

* Beräknat belopp.

Sid.		Kronor
225	Bidrag till driften av barnavdelningar vid lasarett m. m.	1 100 000
225	Bidrag till uppförande eller inrättande av tuberkulos-sjukvårdsanstalter.....	392 000
231	Bidrag till driften av anstalter för lungtuberkulos....	4 400 000
232	Bidrag till driften av anstalter för kirurgisk tuberkulos	440 000
233	Bidrag till byggnadsarbeten vid folksanatorierna...	100
233	Bidrag till driften av folksanatorierna.....	100 000
234	Behandling av vissa lupuspatienter från landsorten	75 000
235	Bidrag till uppförande, inrättande eller inlösen av epidemivårdanstalter.....	100 000
236	Bidrag till driften av epidemivårdanstalter.....	500 000
236	Bidrag till uppförande m. m. av hem för kroniskt sjuka.....	100 000
239	Bidrag till driften av hem för kroniskt sjuka.....	3 400 000
240	Bidrag till driften av centralanstalter för radioterapi	950 000
241	Bidrag till driften av en neurokirurgisk avdelning vid lasarettet i Lund.....	175 000
	Vanförestalter m. m.:	
243	Bidrag till vanförestalter m. m.	11 400 000
248	Bidrag till resor för vanföra m. m.	300 000
249	Bidrag till Eugeniahemmet.....	925 000
252	Ombyggnad och utrustning av Eugeniahemmet....	150 000
253	Bidrag till uppförande av ett förskolehem för spastiska barn i Göteborg.....	350 000
255	Bidrag till stödjebandage och proteser vid ortopediska lasarettsavdelningar m. m.	1 900 000
256	Bidrag till de vanföras riksorganisation.....	10 200
257	Bidrag till riksföreningen mot polio.....	20 000
258	Bidrag till anskaffande av hörapparater.....	600 000
259	Undersökning rörande hörselskador till följd av buller	45 000
	Förlossningsanstalter:	
260	Bidrag till uppförande eller inrättande av förlossningsanstalter.....	100 000

Hälsovård i allmänhet

	Statens institut för folkhälsan:	
261	Avlöningar.....	2 593 000
265	Omkostnader.....	667 200
	Barnmorskeläroanstalten i Stockholm:	
267	Avlöningar.....	113 300
269	Omkostnader.....	175 000
	Barnmorskeläroanstalten i Göteborg:	
269	Avlöningar.....	90 000
275	Omkostnader.....	51 500
	Statens sjuksköterskeskola i Stockholm:	
279	Avlöningar.....	292 800
282	Omkostnader.....	101 000

Sid.		Kronor
	Statens sjuksköterskeskola i Göteborg:	
284	Avlöningar.....	184 000
288	Omkostnader.....	106 400
291	Stipendier till elever vid godkända sjuksköterskeskolor	23 000
292	Bidrag till driften av godkända sjuksköterskeskolor	15 000
293	Bidrag till utbildningskurser för instruktionsköterskor och husmödrar vid sjukvårdsanstalter m. fl.	119 000
298	Specialutbildning av barnsjuksköterskor.....	51 600
300	Utbildningskurser i arbetsterapi.....	22 900
301	Bidrag till avlöningar åt distriktssköterskor m. m. ...	8 000 000
304	Bidrag till avlöningar åt distriktsbarnmorskor m. m. ...	3 400 000
305	Bidrag till distriktsbarnmorskans resor i samband med hemförlossning och eftervård.....	90 000
306	Understödjande av dispensärverksamhet.....	1 750 000
	Allmän skärmbildsundersökning:	
309	Lokala undersökningar.....	540 000
311	Medicinalstyrelsens skärmbildscentral.....	410 000
314	Nyanskaffning av fordon för den statliga skärmbilds- verksamheten.....	60 000
316	Bidrag till avlöningar m. m. inom förebyggande mödra- och barnavård.....	4 100 000
325	Bidrag till resor i förebyggande mödra- och barnavård	1 000 000
326	Läkemedel åt vissa kvinnor och barn.....	900 000
327	Bidrag till folkbildningsorganisationerna för anord- nande av allmän sexualhygienisk upplysningsverk- samhet.....	45 000
328	Abortförebyggande åtgärder.....	280 000
331	Stipendier för blivande distriktstandläkare m. fl.	475 000
332	Bidrag till driften av folktandvården.....	9 300 000
334	Bidrag till utrustning av polikliniker för folktandvård	250 000
335	Åtgärder i kariesförebyggande syfte.....	55 000
341	Utbildningskurs för vissa utländska tandläkare.....	55 000
352	Viss försöksverksamhet på yrkesmedicinens område.	227 000
355	Åtgärder mot utbredning av könssjukdomar.....	900 000
356	Skyddsypning mot difteri.....	60 000
358	Vissa kostnader för allmän hälso- och sjukvård....	35 000
360	Lindring i läkarvårdskostnaderna för mindre bemedlade å landsbygden.....	50 000
362	Förbättrad sjukvård inom rikets ödemarksområden ..	10 000
363	Sjuktransporter med flygplan.....	90 000
364	Understödjande av helikopterflyg.....	225 000
	Centrala sjukvårdsberedningen:	
376	Avlöningar.....	326 400
381	Omkostnader.....	32 700
382	Bidrag till psykisk barna- och ungdomsvård.....	400 000
383	Kostnader för sjukvård m. m. åt vissa utlänningar...	750 000
386	Kostnader för överförande till Sverige av vissa utländska läkare.....	5 000
		372 413 500

Std.		Kronor
C. Överståthållarämbetet och landsstaten		
	Överståthållarämbetet:	
387	Avlöningar.....	5 125 000
391	Omkostnader.....	451 000
	Länsstyrelserna:	
393	Avlöningar.....	42 100 000
398	Sjukvård m. m.	225 000
399	Reseersättningar.....	1 200 000
399	Expenser.....	6 510 000
402	Publikationstryck.....	175 000
	Landsfogdarna m. fl.:	
403	Avlöningar.....	1 550 000
406	Omkostnader.....	343 000
	Häradsskrivarna m. fl.:	
406	Avlöningar.....	13 820 000
408	Omkostnader.....	1 310 000
	Landsfiskalerna m. fl.:	
408	Avlöningar.....	20 650 000
413	Omkostnader.....	3 415 000
		96 874 000

D. Polisväsendet

415	Statspolisintendenten m. fl.: Avlöningar.....	823 000
	Statspolisorganisationen:	
421	Inköp av motorfordon m. m.	908 500
423	Underhålls-, drift- och expeditionskostnader.....	2 218 000
428	Gottgörelse till polisdistrikten.....	15 500 000
430	Polisradioväsendet.....	227 000
	Poliskåren i Boden:	
432	Avlöningar.....	562 000
434	Omkostnader.....	97 000
436	Bidrag till reservpolisorganisationen m. m.	1 000 000
436	Bidrag till den lokala polisorganisationen å landsbygden m. m.	15 000 000
	Statens polisskola:	
437	Avlöningar.....	747 000
442	Omkostnader.....	259 000
443	Utbildningsarvodet m. m.	450 000
	Statens kriminaltekniska anstalt:	
444	Avlöningar.....	792 600
450	Omkostnader.....	602 000
452	Gottgörelse till vissa polisdistrikt för ombesörjande av särskilda anordningar för polisväsendet i dess helhet m. m.	500 000
452	Anordnande av polisbevakning i annan än den i lagen om polisväsendet i riket stadgade ordning m. m. ..	900 000
453	Vissa ersättningar åt befattningshavare vid polisväsendet m. m.	5 200 000

540 *Statsverkspropositionen år 1956: Bil. 13: Elfte huvudtiteln*

Sid.		Kronor
454	Poliskollegierna.....	2 000
454	Ersättning vid förhör i polisiära disciplinärenden....	100
454	Ersättning vid biträde åt ordningsmakten m. m.	3 000
455	Kostnader för särskild polisverksamhet för hindrande och uppdagande av spioneri m. m.	7 219 000
455	Ersättningar åt befattningshavare på avgångsstat vid polis- och åklagarväsendet.....	100
456	Bidrag till främjande av rekryteringen i vissa polis- distrikt.....	390 000
		53 400 300

E. Civilförsvaret

Civilförvarsstyrelsen:		
457	Avlöningar.....	1 543 000
462	Omkostnader.....	395 000
Civilförvarsområdenas administration:		
464	Avlöningar.....	4 768 000
465	Omkostnader.....	820 000
467	Utbildnings- och övningsverksamhet.....	6 500 000
472	Inspelning av instruktionsfilm.....	40 000
473	Bidrag till vissa frivilliga organisationer.....	322 000
474	Försöksverksamhet.....	200 000
476	Engångsanskaffning av materiel.....	3 680 000
484	Inköp av brandmateriel.....	100
486	Anskaffning av viss förbrukningsmateriel.....	70 000
486	Förvaring och underhåll av viss materiel m. m.	2 900 000
490	Vissa löpande kostnader för civilförsvarets verksamhet inom civilförvarsområdena.....	400 000
491	Bidrag till kommuner för anordnande av branddam- mar för civilförvarsändamål.....	500 000
492	Kostnader för anordnande av allmänna skyddsrum m. m.	11 831 000
500	Bidrag till kommuner för anordnande av vissa trafik- och skolskyddsrum.....	1 000 000
501	Kostnader för viss motorfordonsberedskap.....	235 000
503	Besiktning av motorfordon.....	10 000
503	Inköp av verkskyddsmateriel för statliga myndigheter m. m.	100
		35 214 200

F. Brandväsendet

Statens brandinspektion:		
505	Avlöningar.....	171 600
507	Omkostnader.....	69 000
Statens brandskola:		
508	Avlöningar.....	148 000
511	Omkostnader.....	81 400
512	Bidrag till svenska brandskyddsföreningen.....	2 000

Sid.		Kronor
512	Bidrag till svenska brandkårernas riksförbund.....	5 000
513	Bidrag till förebyggande och släckning av brand.....	650 000
514	Bidrag till kommuner för anläggande av branddammar	350 000
515	Bidrag till kommuner för uppförande av brandstationer	125 000
		1 602 000

G. Diverse.

Ersättning till statens allmänna fastighetsfond:

517	Medicinalstyrelsens delfond.....	9 725 000
517	Byggnadsstyrelsens delfond.....	6 397 000
517	Uppsala universitets delfond.....	767 000
517	Karolinska sjukhusets delfond.....	1 708 000
518	Ersättning till statens domäners fond för upplåten mark	13 300
	Statens utlänningskommission:	
518	Avlöningar.....	2 422 000
520	Omkostnader.....	309 000
521	Bidrag till världshälsovårdsorganisationen m. m.....	983 000
522	Vissa kostnader för internationellt hälsovårdsarbete..	35 000
522	Svenska sjukhuset i Korea.....	3 500 000*
523	Vissa kostnader i anledning av allmänna val.....	800 000
523	Resestipendier.....	10 000
524	Kommittéer och utredningar genom sakkunniga.....	800 000
524	Extra utgifter.....	100 000
525	Barntillägg åt vissa befattningshavare i statens tjänst	5 000
525	Avveckling av visst mellanhavande mellan staten och Älvkarleby kommun.....	75 000
		27 649 300
	Summa	588 351 300

* Beräknat belopp.

TOLFTE HUVUDTITELN

CIVILDEPARTEMENTET

*Utdrag av protokollet över civilärenden, hållet inför Hans Maj:t
Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 4 ja-
nuari 1956.*

Närvarande:

Statsministern ERLANDER, ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden ZETTERBERG, TORSTEN NILSSON, STRÄNG, ERICSSON, ANDERSSON, NORUP, HEDLUND, PERSSON, HJALMAR NILSON, LINDELL, NORDENSTAM, LINDSTRÖM, LANGE, LINDHOLM.

Chefen för civildepartementet, statsrådet Lindholm, anmäler de frågor, som tillhör regleringen för budgetåret 1956/57 av utgifterna under rikssta-
tens tolfte huvudtitel, och anför därvid följande.

A. Civildepartementet

[1] 1. Civildepartementet: Avlöningar

	Anslag	Nettoutgift
1954/55	570 500	530 475
1955/56 (statsliggaren s. 1159) ...	588 200	
1956/57 (förslag)	709 800	

I 1953 års statsverksproposition (XII ht, p 1) anförde dåvarande chefen för civildepartementet, att departementets arbetsuppgifter visat sig bli av en helt annan storleksordning än man vid departementets tillkomst under det då rådande lönestoppet haft anledning räkna med. De arbetskrafter, för vilkas avlöande medel beräknats under departementets avlöningsanslag, hade därför icke kunnat förslå. I stället hade sakkunniga med ersättning från tolfte huvudtitelns kommittéanslag måst anlitas i stor utsträckning. De-
partementschefen framhöll vidare, att vissa erfarenheter visserligen redan vunnits rörande de arbetsformer, vari departementets verksamhet lämpligen

borde bedrivas, men att det av olika skäl då ännu var för tidigt att upptaga departementets organisation till omprövning. Dessa uttalanden föranledde ingen erinran från riksdagens sida.

Under den tid, som därefter förflutit, har arbetsbördan inom civildepartementet ytterligare ökat. Detta är beroende huvudsakligen av följande skäl. Nya grupper befattningshavare i statsunderstödd verksamhet har hänförs till det statliga löneområdet. Genomförandet av sociala reformer har påkallat en samordning mellan allmänna sociala förmåner och de förmåner av motsvarande slag, som genom de statliga avlöningsreglementena tillerkänts tjänstemännen. Slutligen har stor livaktighet varit rådande på löneområdet samtidigt som en snabb utvidgning ägt rum beträffande förhandlingsväsendet. Även om någon ändrad rättslig reglering icke skett i sist angivna avseende, har tjänstemännens faktiska möjligheter att få förhandla eller överlägga med representanter för regeringen om sina löneförhållanden i hög grad vidgats.

Under den utveckling, som sålunda ägt rum och som förmodligen kommer att fortsätta, har en ändrad organisation av departementets statssekreteraravdelning visat sig nödvändig. Successivt har arbetet på denna avdelning uppdelats på två särskilda sektioner, varjämte vissa arbetsuppgifter av speciell art lagts på specialister av olika slag. Den ena sektionen handhar lönegradsfrågor och över huvud taget sådana frågor, som rör kontant ersättning med avlönings karaktär. På denna sektion faller alla tjänsteförteckningsfrågor, huvuddelen av departementets andel i budgetarbetet och det granskningsarbete, som äger rum i samband med expedieringen av riksdagens beslut beträffande avlöningsanslagen. Den andra sektionen har i huvudsak hand om löneförmåner av annan art, såsom sociala förmåner m. m. Denna sektion bör därjämte handha allt på civildepartementet ankommande författningsarbete inom löne- och pensionsområdet samt det omfattande granskningsarbete, som åvilar civildepartementet till följd av att ett förhållandevis stort antal författningar, som utfärdas genom andra departements försorg, t. ex. statsbidragsförfattningar, jämväl innehåller eller har samband med löne- och pensionsbestämmelser.

För att denna uppdelning av arbetet skall kunna innebära en verklig avlastning av särskilt statssekreterarens arbetsbörda bör i spetsen för vardera sektionen stå en byråchef i Cr 13. Då i departementets personalförteckning finnes upptagen endast en sådan tjänst, bör ytterligare en byråchefstjänst inrättas.

Vad angår de arbetsuppgifter av speciell art, som jag i det föregående berört, vill jag erinra om att enligt beslut vid 1952 års riksdag i departementet finnes inrättad en tjänst såsom förste aktuarie i Ce 29 för lönestatistiskt arbete och utredningar i anslutning till departementets överläggningar med personalorganisationerna. Andra arbetsuppgifter av speciell art har sedermera tillkommit för civildepartementet. Jag torde sålunda få erinra om att samarbetsorgan i form av särskilda nämnder (företagsnämnder, samarbetsnämnder etc.) numera inrättats vid de flesta statliga myndigheter.

Statsverkspropositionen år 1956: Bil. 14: Tolfte huvudtiteln

Sålunda finnes för närvarande företags- eller samarbetsnämnder vid 57 statliga verk och myndigheter. De fördelar sig på 13 centrala och i runt tal 700 lokala nämnder. Omkring 225 000 anställningshavare beröres av dessa nämnders verksamhet. För den centrala handläggningen av samarbetsfrågorna har inom civildepartementet, liksom förhållandet är på övriga sektorer av arbetsmarknaden, anlitats en särskild befattningshavare. Denne har erhållit avlöning från tolfte huvudtitelns kommittéanslag. Tidpunkten synes nu vara inne att för dessa frågor inrätta en tjänst på departementets avlöningsstat. Tjänsten synes emellertid tills vidare böra vara extra. Jag förordar därför att för ändamålet beräknas medel för en tjänst i Cg 29. På innehavaren av denna tjänst bör ankomma att svara för den centrala handläggningen av uppkommande samarbetsfrågor, att noggrant följa utvecklingen av företagsdemokratien inom det statliga verksamhetsområdet och att företaga de utredningar beträffande hithörande spörsmål, som ej anses böra verkställas i annan ordning. I tjänstemannens arbetsuppgifter med avseende å den centrala handläggningen av samarbetsfrågorna bör såsom ett viktigt led ingå att bedriva erforderlig upplysningsverksamhet på detta område och att ägna uppmärksamhet åt olika åtgärder till främjande av samarbetsorganens verksamhet. I den mån på civildepartementet ankommer personalvårdsfrågor, bör dessa handläggas av denne tjänsteman, såsom t. ex. spörsmål angående de partiellt arbetsföras ställning i statstjänst.

Kostnaderna för inrättandet av de båda av mig föreslagna tjänsterna i Cr 13 och Cg 29 uppgår till sammanlagt i runt tal 55 000 kronor. Å andra sidan anser jag mig kunna förorda, att tolfte huvudtitelns kommittéanslag minskas med 75 000 kronor, även om det jämväl i fortsättningen torde bli erforderligt att i viss utsträckning inom departementet anlita sakkunniga, avlönade från detta anslag.

Uppflyttningar inom reglerad befordringsgång och löneklassuppflyttningar påkallar en höjning av förevarande anslag med 5 000 kronor. Under posten till rörligt tillägg bör, utöver vad som ingår i förenämnda belopp om 55 000 kronor, upptagas ytterligare ett belopp av 61 600 kronor.

Anslaget torde för nästa budgetår därför böra uppföras med (588 200 + 55 000 + 5 000 + 61 600 =) 709 800 kronor.

Anslaget beräknas sålunda:

avlöning till departementschefen oförändrat 37 700 kronor;

avlöningar till ordinarie tjänstemän 320 400 (+ 26 500) kronor;

avlöningar till icke-ordinarie personal 212 300 (+ 22 500) kronor;

rörligt tillägg 139 400 (+ 72 600) kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

- a) bemyndiga Kungl. Maj:t att i personalförteckningen för civildepartementet uppföra ytterligare en tjänst såsom byråchef i Cr 13;

b) godkänna följande avlöningsstat för civildepartementet, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1956/57:

Avlöningsstat

1. Avlöning till departementschefen	37 700
2. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i> ...	320 400
3. Avlöningar till icke-ordinarie personal	212 300
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	139 400
	Summa kronor 709 800

c) till *Civildepartementet*: *Avlöningar* för budgetåret 1956/57 anvisa ett förslagsanslag av 709 800 kronor.

[2] 2. *Civildepartementet*: *Omkostnader*

	Anslag	Nettoutgift
1954/55	44 000	33.706
1955/56 (statsliggaren s. 1159)	44 000	
1956/57 (förslag)	44 000	

Anslaget uppföres med oförändrat belopp.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Civildepartementet*: *Omkostnader* för budgetåret 1956/57 anvisa ett förslagsanslag av 44 000 kronor.

B. Vissa myndigheter

[3] 1. *Statens lönenämnd*: *Avlöningar*

	Anslag	Nettoutgift
1954/55	169 000	159 982
1955/56 (statsliggaren s. 1160) ...	169 000	
1956/57 (förslag)	203 600	

Statens lönenämnd hemställer, att anslaget höjes med 34 600 kronor.

	Ökning	Minskning
1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän		700
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t	2 300	
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	19 400	
4. Rörligt tillägg	13 600	
	Nettohöjning	34 600

Motiv

2. Lönenämnden framhåller, att från anslagsposten till arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, ersättning bestrides bl. a. för mistade löneförmåner åt nämndens ordförande under tjänstledighet från dennes statskommissariatjänst och att efter den allmänna lönehöjningen för statstjänstemännen årslönen å nämnda tjänst höjts med i runt tal 2 300 kronor.

3. Lönenämnden föreslår, att under anslagsposten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal medel beräknas för ytterligare en föredragande hos nämnden. Under erinran om att antalet föredragande hos nämnden, förutom byråchefen, f. n. är tre (förste byråsekreterare eller byråsekreterare i högst Ce 29), konstaterar lönenämnden, att arbetsbelastningen för såväl byråchefen som byråsekreterarna under de senaste åren väsentligt ökat. Nämnden påpekar, att antalet inkomna ärenden, som under det den allmänna tjänsteförteckningsrevisionen pågick reducerades från 552 budgetåret 1949/50 till resp. 532, 459 och 455 budgetåren 1950/51, 1951/52 och 1952/53, under de två sista budgetåren ökat till 609 budgetåret 1953/54 och 677 budgetåret 1954/55. För att kunna bemästra arbetsuppgifterna har, fortsätter lönenämnden, föredragandena nära nog regelbundet fått arbeta på övertid, varjämte extra föredragande anlåtats i viss utsträckning. Nämnden anser en förstärkning med en föredragandetjänst nödvändig och föreslår att tjänsten — i likhet med de nuvarande byråsekreterartjänsterna — uppföres i personalförteckningen såsom förste byråsekreterare eller byråsekreterare i högst Ce 29. Med anledning härav torde enligt lönenämnden anslagsposten böra uppräknas med 19 400 kronor, varvid hänsyn även tagits till vissa ändrade löneklassplaceringar för innehavarna av förefintliga tjänster.

Departementschefen

Statens lönenämnd erhöll i stort sett sin nuvarande organisation vid nämndens tillkomst år 1948. Föredragning av ärenden inför nämnden ombesörjes sålunda av en byråchef i Ca 37 och tre tjänstemän med placering i högst Ce 29. Enligt lönenämnden har antalet inkomna ärenden avsevärt ökat under de två senaste budgetåren. Den ökade arbetsbördan torde vara av bestående natur. Med hänsyn härtill vill jag förorda bifall till lönenämndens äskande om ytterligare en föredragandetjänst. I likhet med nämnden anser jag lämpligast, att tjänsten uppföres i personalförteckningen såsom förste byråsekreterare eller byråsekreterare i högst Ce 29. Förslaget medför en uppräkningspost till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal med beräknat 19 100 kronor.

På grund av ändrad löneklassplacering bör anslagsposten till avlöningar till ordinarie tjänstemän nedräknas med 700 kronor och anslagsposten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal uppräknas med 300 kronor. Posten till arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, bör i anslutning till lönenämndens förslag uppräknas med 2 300 kronor. Posten till rörligt tillägg bör höjas med 13 600 kronor, varav i runt tal 4 800 kronor

hänför sig till den föreslagna nya tjänsten och resten utgör automatisk höjning.

Anslaget bör alltså för nästa budgetår uppföras med (169 000 + 19 100 — 700 + 300 + 2 300 + 13 600 =) 203 600 kronor.

Anslaget beräknas sålunda:

avlöningar till ordinarie tjänstemän 23 200 (— 700) kronor;

arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, 65 900 (+ 2 300) kronor;

avlöningar till övrig icke-ordinarie personal 87 000 (+ 19 400) kronor;

rörligt tillägg 27 500 (+ 13 600) kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att i personalförteckningen för statens lönenämnd uppföra ytterligare en tjänst såsom förste byråsekreterare eller byråsekreterare i högst Ce 29;

b) godkänna följande avlöningsstat för statens lönenämnd, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1956/57:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i> ...	23 200
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	65 900
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	87 000
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	27 500

Summa kronor 203 600

c) till *Statens lönenämnd*: *Avlöningar* för budgetåret 1956/57 anvisa ett förslagsanslag av 203 600 kronor.

[4] **2. Statens lönenämnd: Omkostnader**

	Anslag	Nettoutgift
1954/55	10 000	12 000
1955/56 (statsliggaren s. 1161)	11 000	
1956/57 (förslag)	12 000	

Statens lönenämnd hemställer, att anslaget höjes med 1 000 kronor.

Departementschefen

Med hänsyn till medelsåtgången torde för nästa budgetår böra upptagas högst 8 000 kronor under delposten till övriga expenser, vilket innebär en uppräknig i enlighet med vad av lönenämnden föreslagits. Anslaget bör alltså för nästa budgetår uppföras med (11 000 + 1 000 =) 12 000 kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statens lönenämnd*: *Omkostnader* för budgetåret 1956/57 anvisa ett förslagsanslag av 12 000 kronor.

[5] 3. Statens avtalsnämnd: Avlöningar

	Anslag	Nettoutgift
1954/55	186 200	186 827
1955/56 (statsliggaren s. 1161) ...	188 400	
1956/57 (förslag)	198 800	

Statens avtalsnämnd hemställer, att anslaget höjes med 10 900 kronor.

	Ökning	Minskning
1. Uppflyttning av en byrådirektörstjänst i Ce 31 till byrådirektörstjänst i Ce 33	800	
2. Uppflyttning av en förste byråsekreterartjänst i Ce 29 till byrådirektörstjänst i Ce 31	1 000	
3. Uppflyttning av en kanslibiträdestjänst i Ce 11 till kansliskrivartjänst i Ce 15	1 100	
4. Löneklassändringar		200
5. Automatisk höjning av anslagsposten till rörligt tillägg	13 200	
6. Årlig ökning med 5 000 kronor av ersättning för biträde åt statsägda bolag		5 000
	Nettohöjning	10 900

M o t i v

1 och 2. Avtalsnämnden framhåller, att dess verksamhetsområde sedan nämndens tillkomst successivt utökats. Allt flera statliga myndigheter, institutioner och bolag har nämligen tagit nämndens medverkan i anspråk såväl vid upprättande av kollektivavtal som vid handläggning av avtalsfrågor och personalfrågor i övrigt. Åt nämnden har vidare uppdragits att fr. o. m. den 1 juli 1954 beträffande personal vid vanförestalterna och Eugeniahemmet handlägga ärenden rörande kollektivavtal och därmed sammanhängande frågor ävensom motsvarande löneärenden avseende sådan personal, vars anställningsförhållanden ej reglerats genom kollektivavtal. Det biträde, som nämnden enligt gällande instruktion har att lämna statsägda bolag, har successivt ökat i väsentlig mån. Det anförda medför enligt nämnden, att innehavarna av tjänsterna i resp. Ce 31 och Ce 29 måste i inte ringa utsträckning tagas i anspråk såsom förhandlingsledare. Nämnden vill även understryka, att kollektivavtalen på senare år blivit alltmera komplicerade, vartill bl. a. samordningen mellan social lagstiftning och avtalens sociala förmåner medverkat. Detta har, liksom även de ökade kraven på statistiskt underlag för löneförhandlingarna, enligt nämndens mening bidragit till att uppdragsgivarna i större omfattning än tidigare haft anledning anlita den speciella sakkunskapen hos nämndens befattningshavare. De specialtjänster, varom här är fråga, bör — fortsätter nämnden — erhålla en sådan lönegradsplacering, att alltför täta ombyten av befattnings-

havare kan undvikas. En motsatt utveckling skulle äventyra nämndens möjligheter att på ett tillfredsställande sätt fullgöra sina arbetsuppgifter.

3. Under erinran om att avtalsnämndens biträdespersonal utgöres av två kanslibiträden i Ce 11 och ett kontorsbiträde i Ce 8 upplyser nämnden, att innehavaren av den ena kanslibiträdestjänsten ombesörjer statistikarbete avseende den kollektivavtalsanställda personalen inom nämndens verksamhetsområde, varjämte hon handhar avlöningsuträkning samt kassa och bokföring. Hon har enligt avtalsnämnden bl. a. att granska statistiskt primärmaterial, upprätta sammanställningar av olika slag och framräkna speciella jämförelseuppgifter rörande löneförhållanden enligt lämnade anvisningar. Nämnden framhåller, att arbetet ställer stora krav på befattningshavarens snabbhet, säkerhet och allmänna omdöme och fordrar ej ringa mått av förståelse till självständiga bedömningar. Enligt avtalsnämnden är dessa arbetsuppgifter av beskaffenhet att böra utövas av en tjänsteman i kansliskrivarebefattning.

Departementschefen

Avtalsnämndens personalförteckning upptager bl. a. en tjänst såsom byrådirektör, förste byråsekreterare eller byråsekreterare i högst Ce 31 och en tjänst såsom förste byråsekreterare eller byråsekreterare i högst Ce 29. Lika med avtalsnämnden kan jag konstatera, att nämnden under de senare åren fått vidgade arbetsuppgifter därigenom att allt flera statliga myndigheter, institutioner och bolag tagit nämndens medverkan i anspråk i olika avtalsfrågor. Innehavarna av ifrågavarande båda tjänster har till följd därav i väsentlig utsträckning utnyttjats såsom förhandlingsledare. Såvitt jag nu kan bedöma, kommer även framgent arbetsuppgifterna för avtalsnämnden att bli av den art och det omfång, att synnerligen kvalificerade och ansvarsfyllda göromål måste delegeras till innehavarna av dessa båda tjänster. Jag anser mig därför böra biträda avtalsnämndens förslag om uppflyttning av tjänsterna. Den ena bör därvid i personalförteckningen för nämnden upptagas såsom byrådirektör i högst Ce 33 och den andra såsom byrådirektör, förste byråsekreterare eller byråsekreterare i högst Ce 31.

Beträffande den av nämnden föreslagna uppflyttningen av en kanslibiträdestjänst i Ce 11 till kansliskrivartjänst i Ce 15 anser jag mig för närvarande inte kunna förorda högre placering än som kontorist i Ce 13.

Lönegradsuppflyttningar i enlighet med vad jag sålunda föreslagit beträffande förevarande tre tjänster påkallar en uppräknig av anslagsposten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal med (600 + 800 + 600 =) 2 000 kronor. Till följd av nyanställning av biträdespersonal och därav föranledda löneklassändringar torde anslagsposten i fråga å andra sidan kunna nedräknas med 200 kronor. Liksom för innevarande budgetår bör posten uppföras förslagsvis samt föreskrift meddelas om att den icke får överskridas utan Kungl. Maj:ts medgivande.

Från ordinarie- och icke-ordinarieposterna bör överföras resp. 2 500 kronor och 100 kronor till anslagsposten till rörligt tillägg. Sistnämnda post

torde vidare böra ökas med 13 200 kronor på grund av automatisk höjning av det rörliga tillägget och med 400 kronor på grund av de föreslagna lönegradsuppflyttningarna.

Jag vill i anslutning till de av mig här förordade lönegradsuppflyttningarna och därav föranledd årlig ökning av lönekostnaderna med sammanlagt omkring 2 400 kronor erinra om att avtalsnämndens ersättning för biträde åt statsägda bolag fr. o. m. budgetåret 1956/57 ökar från 5 000 kronor till 10 000 kronor för år räknat.

För nästa budgetår beräknar jag alltså nettoutgifterna under förevarande anslag till $(188\,400 + 2\,000 - 200 + 13\,200 + 400 - 5\,000 =)$ 198 800 kronor.

Anslaget beräknas sålunda:

- avlöningar till ordinarie tjänstemän 32 900 (— 2 500) kronor;
- arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, oförändrat 16 000 kronor;
- avlöningar till övrig icke-ordinarie personal 124 800 (+ 1 700) kronor;
- rörligt tillägg 35 100 (+ 16 200) kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att i personalförteckningen för statens avtalsnämnd uppföra en tjänst såsom byrådirektör i högst Ce 33 och att ur förteckningen utesluta en tjänst såsom förste byråsekreterare eller byråsekreterare i högst Ce 29;

b) godkänna följande avlöningsstat för statens avtalsnämnd, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1956/57:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i> ...	32 900
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	16 000
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	124 800
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	35 100
	Summa kronor 208 800

Särskilda uppbörsmedel

Ersättning för biträde åt statsägda bolag	10 000
	Nettoutgift kronor 198 800

c) till *Statens avtalsnämnd*: Avlöningar för budgetåret 1956/57 anvisa ett förslagsanslag av 198 800 kronor.

[6] 4. **Statens avtalsnämnd: Omkostnader**

	Anslag	Nettoutgift
1954/55	25 100	22 114
1955/56 (statsliggaren s. 1162)	25 100	
1956/57 (förslag)	25 100	

Statens avtalsnämnd föreslår, att anslaget uppföres med oförändrat belopp.

Departementschefen

I överensstämmelse med vad avtalsnämnden föreslagit hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statens avtalsnämnd: Omkostnader* för budgetåret 1956/57 anvisa ett förslagsanslag av 25 100 kronor.

[7] 5. **Statens pensionsanstalt: Avlöningar**

	Anslag	Nettoutgift
1954/55	767 200	740 170
1955/56 (statsliggaren s. 1162) ...	777 000	
1956/57 (förslag)	849 000	

Statens pensionsanstalt hemställer, att anslaget höjes med 90 700 kronor.

	Ökning
1. Personalförstärkning	15 000
2. Omföring av medel mellan ordinarie- och icke-ordinarieposterna	—
3. Löneklassändringar	9 500
4. Rörligt tillägg	66 200
	90 700

Motiv

1. Statens pensionsanstalt framhåller, att antalet från pensionsanstalten utgående pensioner f. n. utgör omkring 28 000 och att under de senaste åren en ökning förekommit med genomsnittligt 1 200 för år. Då antalet med pension rätt i anstalten förenade befattningar fortlöpande stigit, har — fortsätter pensionsanstalten — den årliga ökningen av de utgående pensionernas antal blivit allt större, till följd varav framför allt å pensioneringssektionen och kameralsektionen arbetsbelastningen ständigt ökat; på grund härav har under det senaste budgetåret tillfällig personal måst anställas i större utsträckning än tidigare. Pensionsanstalten upplyser, att detta varit möjligt på grund av vakanser å amanuens tjänster till följd av lokal svårigheter. Anstalten förklarar, att den för budgetåret 1956/57 räknar med en stegring av avlöningskostnaderna i jämförelse med för budgetåret 1955/56 anvisat belopp. Enligt anstaltens beräkningar uppgår stegringen till om-

kring 15 000 kronor, rörligt tillägg oräknat, varav 6 643 kronor beräknats för ytterligare ett skrivbiträde i reglerad befordringgång och resten för tillfällig personal.

Under anslagsposten till avlöningar till icke-ordinarie personal har för innevarande budgetår liksom för närmast föregående beräknats ett belopp av 13 000 kronor för tillfällig förstärkning å pensionsanstaltens försäkringssektion. Nämnda belopp må ej disponeras av anstalten utan Kungl. Maj:ts medgivande. Anstalten uppger, att under budgetåret 1954/55 anledning ej förelegat att utnyttja de anvisade medlen, eftersom erläggande av engångsavgifter för retroaktiv tjänstårsberäkning på senare tid ej förekommit i samma utsträckning som tidigare, och tillägger, att någon mera avsevärd arbetsbalans å sektionen för närvarande inte finnes. Då emellertid läget härvidlag enligt anstaltens förmenande av skilda anledningar lätt kan ändras, anser sig anstalten böra hemställa, att — i beredskapssyfte — jämväl för budgetåret 1956/57 motsvarande belopp anvisas under enahanda villkor som de för innevarande budgetår gällande.

2. Pensionsanstalten framhåller, att under nästa budgetår ytterligare två av anstaltens ordinarie kontorsbiträden förutsättes skola inneha högre extra ordinarie tjänster, och föreslår fördenskull, att ett belopp motsvarande grundlönen för två kontorsbiträden överföres från anslagsposten till avlöningar till ordinarie tjänstemän till anslagsposten till avlöningar till icke-ordinarie personal.

Departementschefen

Genom beslut vid 1954 och 1955 års riksdagar har tjänsterna såsom chef för försäkringssektionen resp. för pensioneringssektionen i statens pensionsanstalt placerats såsom byrådirektörer i lönegrad Ce 33. Min företrädare i ämbetet framhöll i 1955 års statsverksproposition, att denna lönegradsplacering vid uppkommande vakans borde underkastas förnyad prövning. Detta uttalande föranledde ingen erinran från riksdagens sida. Med anledning härav föreskrev Kungl. Maj:t i brev den 22 april 1955, att vid uppkommande vakans å dessa tjänster åtgärd för deras återbesättande icke fick vidtagas utan Kungl. Maj:ts medgivande. Den ena av tjänsterna, nämligen tjänsten såsom chef för försäkringssektionen, blev vakant den 1 augusti 1955. En förnyad prövning av denna tjänsts lönegradsplacering har i anledning härav ägt rum. Då därvid anledning icke ansetts föreligga att förorda ändrad lönegradsplacering för tjänsten i fråga, har Kungl. Maj:t den 4 november 1955 medgivit, att tjänsten såsom byrådirektör i Ce 33 å pensionsanstaltens försäkringssektion må kungöras till ansökan ledig. Vad i brevet den 22 april 1955 föreskrivits rörande den andra byrådirektörstjänsten synes alltså böra gälla.

I samband med inrättandet av de båda byrådirektörstjänsterna föreskrevs, att två å pensionsanstaltens personalförteckning uppförda tjänster såsom förste byråsekreterare i Ca 29 resp. förste aktuarie i Ca 29 vid upp-

kommande vakans icke må återbesättas. Sistnämnda tjänst är vakant sedan den 1 augusti 1955 och bör nu avföras från personalförteckningen.

Under budgetåren 1954/55 och 1955/56 har vid statens pensionsanstalt under icke-ordinarieposten ett belopp av 13 000 kronor beräknats för tillfällig förstärkning av personalen å pensionsanstaltens försäkringssektion. Avsikten härmed har varit att ha medel till förfogande vid hastigt påkommande personalbehov för beräkning av engångsavgifter enligt SPA-reglementet. Beloppet, som ej fått disponeras av pensionsanstalten utan Kungl. Maj:ts medgivande, har hittills ej behövt användas. Såvitt nu kan överblickas, synes anledning saknas att fortsättningsvis hålla ett sådant belopp reserverat för dylikt ändamål. Visst behov av medel för mera varaktig personalförstärkning torde emellertid vara för handen. I rådande läge anser jag det dock vara till fyllest, om anstalten för personalförstärkning får disponera 13 000 kronor jämte rörligt tillägg härå. Jag vill därför förordna bifall till anstaltens förevarande äskande allenast på så sätt, att anslagsposten till avlöningar till icke-ordinarie personal i dess helhet får disponeras av pensionsanstalten för därmed avsett ändamål.

Eftersom ytterligare två ordinarie kontorsbiträden förutsättes under nästa budgetår uppehålla högre icke-ordinarie tjänster, bör 13 900 kronor överföras från ordinarieposten till icke-ordinarieposten.

Till följd av beräknade löneklassuppflyttningar bör anslaget höjas med 9 500 kronor.

Som jag ej kunnat förordna anslagshöjning med 15 000 kronor för personalförstärkning och det för rörligt tillägg äskade beloppet beräknats jämväl härå, bör posten till rörligt tillägg uppräknas med blott (66 200 — 3 700 =) 62 500 kronor.

Utöver vad i det föregående förordats ifrågasätter jag icke någon ändrad medelsanvisning under förevarande anslag. Detsamma torde därför för nästa budgetår böra uppföras med (777 000 + 9 500 + 62 500 =) 849 000 kronor.

Anslaget beräknas sålunda:

avlöningar till ordinarie tjänstemän 159 500 (— 13 900) kronor;
 arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, oförändrat 8 000 kronor;
 avlöningar till icke-ordinarie personal 513 400 (+ 23 400) kronor;
 rörligt tillägg 168 100 (+ 62 500) kronor.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att ur personalförteckningen för statens pensionsanstalt utesluta en tjänst såsom förste aktuarie i Ca 29;

b) godkänna följande avlöningsstat för statens pensionsanstalt, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1956/57:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i> ...	159 500
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t	8 000
3. Avlöningar till icke-ordinarie personal	513 400
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	168 100
	Summa kronor 849 000

c) till *Statens pensionsanstalt*: *Avlöningar* för budgetåret 1956/57 anvisa ett förslagsanslag av 849 000 kronor.

[8] 6. *Statens pensionsanstalt*: *Omkostnader*

	Anslag	Nettoutgift
1954/55	107 900	108 639
1955/56 (statsliggaren s. 1163)	108 300	
1956/57 (förslag)	115 800	

Statens pensionsanstalt hemställer, att anslaget höjes med 10 000 kronor.

Under åberopande av bl. a. att delposten till övriga expenser varit upptagen med oförändrat belopp 100 000 kronor sedan budgetåret 1953/54 samt att därefter såväl personalen hos anstalten som anstaltens lokaler utökats, finner pensionsanstalten en uppräknig av delposten nödvändig och beräknar utgiftsökningen till omkring 10 000 kronor, fördelande sig på städning 2 300 kronor, skrivmateriel och blanketter 2 500 kronor, telefon 1 000 kronor, utbyte av förslitna kontorsmaskiner och inköp av inventarier 2 400 kronor, förbrukningsartiklar i allmänhet 1 500 kronor samt frankeringsfrihet för försändelser till pensionstagare 300 kronor.

Departementschefen

Lika med pensionsanstalten anser jag, att delposten till övriga expenser bör bli föremål för viss uppräknig på grund av anstaltens utvidgning och inträdda prisstegringar. Jag finner mig emellertid icke kunna medverka till en höjning av anslaget med mer än 7 500 kronor.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att till *Statens pensionsanstalt*: *Omkostnader* för budgetåret 1956/57 anvisa ett förslagsanslag av 115 800 kronor.

C. Statliga pensionsväsendet**Tjänstepensioneringen****[9] 1. Pensioner åt f. d. befattningshavare i statens tjänst**

	Anslag	Nettoutgift
1954/55	112 200 000	116 935 494
1955/56 (statsliggaren s. 1164) ..	115 000 000	
1956/57 (förslag)	133 000 000	

Av anslaget för innevarande budgetår skall ett belopp av 1 200 000 krönor avräknas mot automobilskattemedlen.

För närvarande bestrides från ifrågavarande anslag huvudsakligen kostnaderna för f. d. befattningshavare i statens tjänst tillkommande tjänstepensionsförmåner enligt 1947 års allmänna tjänstepensionsreglemente eller kungörelsen den 30 juni 1947 (nr 657) angående omreglerad tjänste- och familjepension m. m. Undantagna är emellertid pensionsförmåner, som tillkommer förutvarande anställningshavare vid affärsverken (beträffande försvarets fabriksverk undantages dock endast förmåner åt anställningshavare, som varit i tjänst efter utgången av juni 1944).

Statskontoret hemställer, att anslaget höjes med 18 000 000 kronor.

Motiv

Med ledning av pensionskostnaderna under innevarande budgetårs två första månader samt anslagsbelastningen under sist förflutna budgetår har statskontoret beräknat nettoutgifterna för innevarande budgetår, fränsett summan av innehållna pensionsförmåner för pensionerad militär personal i arvodesbefattning, till 121 100 000 kronor.

Statskontoret uppskattar utgiftsökningen för nästkommande budgetår till 5 400 000 kronor samt summan av förenämnda innehållna pensionsförmåner, vilken summa skall tillgodoföras resp. avlöningsanslag under fjärde huvudtiteln, till 6 500 000 kronor. Med utgångspunkt härifrån beräknar statskontoret det totala anslagsbehovet för pensioner åt f. d. befattningshavare i statens tjänst för budgetåret 1956/57 till (121 100 000 + 5 400 000 + 6 500 000 =) 133 000 000 kronor, varav visst belopp förutsättes skola avräknas mot automobilskattemedlen.

Departementschefen

Enligt vid 1954 års riksdag beslutade grunder skall kostnaderna för tjänste- och familjepensioner till befattningshavare vid väg- och vattenbyggnadsverket samt vägarbetare inräknas bland de kostnader, som helt eller delvis avräknas mot automobilskattemedlen. De anslag, som ifrågakommer för sådan avräkning, är förevarande anslag samt anslagen till Pensioner

enligt tjänstepensionsreglementet för arbetare m. m., Pensioner åt efterlevande till befattningshavare i statens tjänst och Pensioner åt efterlevande till arbetare i statens tjänst. Avräkning skall ske med belopp motsvarande nio tiondelar av de totala pensionskostnaderna.

Beräkningen av förevarande anslag — liksom även vissa andra under tolfte huvudtiteln upptagna pensionsanslag — har skett under hänsynstagande till den vid 1955 års riksdag beslutade ändringen av det rörliga tillägget å vissa pensioner.

Mot statskontorets beräkningsgrunder har jag inte funnit anledning till erinran. Anslaget synes därför för nästa budgetår böra upptagas med 133 000 000 kronor. Härav torde 1 400 000 kronor böra avräknas mot automobilskattemedlen.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att till *Pensioner åt f. d. befattningshavare i statens tjänst* för budgetåret 1956/57 anvisa ett förslagsanslag av 133 000 000 kronor, därav 1 400 000 kronor att avräknas mot automobilskattemedlen.

[10] 2. Pensioner åt personal i försvarsväsendets reserver

	Anslag	Nettoutgift
1954/55	2 700 000	3 019 775
1955/56 (statsliggaren s. 1164)	2 900 000	
1956/57 (förslag)	3 200 000	

Från detta anslag bestrides kostnaderna för dels pensionsförmåner, som utgår till militär och civilmilitär personal i försvarsväsendets reserver, och dels mot pension svarande engångsbelopp, som i vissa fall tillkommer anställningshavare av denna kategori eller deras dödsbon.

Statskontoret hemställer, att anslaget med hänsyn till medelsåtgången höjes med 300 000 kronor.

Departementschefen

Jag hemställer i anslutning till statskontorets förslag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Pensioner åt personal i försvarsväsendets reserver* för budgetåret 1956/57 anvisa ett förslagsanslag av 3 200 000 kronor.

[11] 3. Pensioner enligt tjänstepensionsreglementet för arbetare m. m.

	Anslag	Nettoutgift
1954/55	12 000 000	13 228 989
1955/56 (statsliggaren s. 1164)	13 000 000	
1956/57 (förslag)	16 000 000	

Av anslaget för innevarande budgetår skall ett belopp av 5 900 000 kronor avräknas mot automobilskattemedlen.

För närvarande bestrides från detta anslag i huvudsak kostnaderna för pensioner enligt 1947 års tjänstepensionsreglemente för arbetare samt enligt 1934 och 1942 års motsvarande tjänstepensionsreglementen beviljade, sedermera jämlikt kungörelsen den 30 juni 1947, nr 657, omreglerade pensioner, dock med undantag av pensioner åt arbetare vid affärsverken (be­träffande försvarets fabriksverk undantages dock endast arbetare, som varit i tjänst efter utgången av juni 1944).

Statens pensionsanstalt hemställer, att anslaget höjes med 3 000 000 kronor.

Motiv

Med utgångspunkt från utgifterna å anslaget under tiden juli 1954— juli 1955 har pensionsanstalten beräknat kostnaderna för innevarande budgetår till omkring 15 250 000 kronor. För nästkommande budgetår be­räknar pensionsanstalten en kostnadsökning av omkring 750 000 kronor. Enligt dessa beräkningar kommer anslagsbehovet för budgetåret 1956/57 att uppgå till (15 250 000 + 750 000 =) 16 000 000 kronor.

Departementschefen

Jag har inte något att erinra mot pensionsanstaltens uppskattning av medelsbehovet under förevarande anslag och förordar alltså, att anslaget för nästa budgetår upptages med 16 000 000 kronor. Härav torde i anslutning till vad jag anfört vid anmälan av frågan om beräkning av anslaget till Pensioner åt f. d. befattningshavare i statens tjänst ett belopp av 7 200 000 kronor böra avräknas mot automobilskattemedlen.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Pensioner enligt tjänstepensionsreglementet för arbetare m. m.* för budgetåret 1956/57 anvisa ett förslags­anslag av 16 000 000 kronor, därav 7 200 000 kronor att avräknas mot automobilskattemedlen.

[12] 4. Pensioner åt viss arbetarpersonal i statens tjänst

	Anslag	Nettoutgift
1954/55	525 000	582 892
1955/56 (statsliggaren s. 1164) ...	600 000	
1956/57 (förslag)	675 000	

Från anslaget bestrides för närvarande kostnaderna för pensioner enligt kungörelsen den 30 juni 1947, nr 490 (de s. k. summariska pensionsbestäm­melserna för arbetare) samt pensioner — numera omreglerade jämlikt kungörelsen den 30 juni 1947, nr 657 — enligt de tidigare i samma ämne utfär­dade kungörelserna den 7 december 1934, nr 585, och den 30 juni 1942,

nr 696. Från anslaget bestrides dock inte kostnaderna för pensioner åt arbetare vid affärsverken (beträffande försvarets fabriksverk undantages dock endast arbetare, som varit i tjänst efter utgången av juni 1944).

Statens pensionsanstalt hemställer, att anslaget höjes med 75 000 kronor.

Departementschefen

I överensstämmelse med pensionsanstaltens förslag hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Pensioner åt viss arbetarpersonal i statens tjänst* för budgetåret 1956/57 anvisa ett förslagsanslag av 675 000 kronor.

[13] 5. Vadstena krigsmanshuskassa

	Anslag	Nettoutgift
1954/55	725 000	696 463
1955/56 (statsliggaren s. 1164) ...	650 000	
1956/57 (förslag)	550 000	

Från detta anslag bestrides för närvarande samtliga utgifter för de till Vadstena krigsmanshuskassas understödstagare utgående förmånerna, däri inräknat även dyrtidstillägg. I fråga om anslaget historik och användning m. m. torde få hänvisas till 1934 års statsverksproposition (elfte huvudtiteln, s. 19—39) ävensom till 1934 års riksdags skrivelse nr 11. Anslaget tillgodoföres krigsmanshuskassan tillkommande skatteavgifter.

Försvarets *civilförvaltning* hemställer, att anslaget måtte sänkas med 100 000 kronor med hänsyn till den successiva nedgången av utgifterna för soldatunderhållet och dyrtidstillägget.

Departementschefen

Jag vill erinra om att 1955 års riksdag (skr. 272) bemyndigat Kungl. Maj:t att vidtaga erforderliga åtgärder för avveckling av invalidhusfonden. Riksdagens år 1954 församlade revisorer har såsom lämplig avvecklingsform föreslagit, att de under förevarande anslag redovisade utgifterna skulle bestridas av medel från nämnda fond intill dess fondkapitalet förbrukats. Eftersom frågan alltjämt är under Kungl. Maj:ts prövning, synes det mig mest lämpligt, att anslaget även för nästa budgetår beräknas efter samma grunder som hittills.

Mot försvarets civilförvaltnings beräkning av medelsbehovet har jag ej något att erinra.

Till förutvarande Kalmar regementets pensionskassa har för pensionering av vissa indelta soldater sedan år 1931 årligen anvisats visst bidrag av statsmedel. Under de två senaste åren har sålunda från fjärde huvudtitelns anslag till extra utgifter anvisats 105 kronor resp. 87 kronor. Då jag för egen del finner det mest praktiskt att dylika bidrag utbetalas från förevarande

anslag, vill jag förorda att, därest riksdagen ej framställer erinran här-
emot, civilförvaltningen bemyndigas att med anlitan- de av detta anslag hä-
danefter göra vederbörliga utbetalningar till pensionskassan. En sådan an-
ordning påverkar ej anslagsberäkningen.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen
att till *Vadstena krigsmanshuskassa* för budgetåret 1956/
57 anvisa ett förslagsanslag av 550 000 kronor.

[14] **6. Pensionering av viss flottans gemenskap**

	Anslag	Nettoutgift
1954/55	130 000	120 084
1955/56 (statsliggaren s. 1165) ...	100 000	
1956/57 (förslag)	100 000	

Från detta anslag bestrides kostnaderna för pensioner eller understöd,
som utgår till f. d. anställningshavare tillhörande flottans gemenskap med
undantag av f. d. daglönare vid marinen, jämte därå utgående rörligt tillägg
eller annan tilläggsförmån.

Statskontoret hemställer, att anslaget uppföres med oförändrat belopp.

Departementschefen

I överensstämmelse med statskontorets förslag hemställer jag, att Kungl.
Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Pensionering av viss flottans gemenskap* för bud-
getåret 1956/57 anvisa ett förslagsanslag av 100 000 kronor.

Familjepensioneringen

[15] **7. Pensioner åt efterlevande till befattningshavare i statens tjänst**

	Anslag	Nettoutgift
1954/55	33 200 000	34 752 809
1955/56 (statsliggaren s. 1165) ..	34 500 000	
1956/57 (förslag)	37 500 000	

Av anslaget för innevarande budgetår skall ett belopp av 200 000 kronor
avräknas mot automobilskattemedlen.

För närvarande bestrides från ifrågavarande anslag i huvudsak utgifterna
för familjepensionsförmåner åt efterlevande till befattningshavare i statens
tjänst enligt 1947 års allmänna familjepensionsreglemente eller kungörelsen
den 30 juni 1947 (nr 657) angående omreglerad tjänste- och familjepension
m. m. Undantag utgör emellertid förmåner, som utgår till efterlevande till an-
ställningshavare vid affärsverken (beträffande försvarets fabriksverk dock

endast förmåner åt efterlevande till anställningshavare, som kvarstått i tjänst efter utgången av juni 1944).

Statskontoret hemställer, att anslaget höjes med 3 000 000 kronor.

M o t i v

Med ledning av utgifterna å anslaget under budgetåret 1954/55 och innevarande budgetårs två första månader har statskontoret beräknat utgifterna för innevarande budgetår till 36 700 000 kronor. Utgiftsökningen under nästkommande budgetår torde kunna uppskattas till 800 000 kronor. Anslagsbehovet för detta senare budgetår synes följaktligen kunna anges till (36 700 000 + 800 000 =) 37 500 000 kronor, varav visst belopp förutsättes skola avräknas mot automobilskattemedlen.

Departementschefen

Såsom statskontoret föreslagit synes förevarande anslag böra för nästa budgetår upptagas med 37 500 000 kronor. I anslutning till vad förut under punkten 9 anförts bör härav ett belopp av 300 000 kronor avräknas mot automobilskattemedlen.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen
att till *Pensioner åt efterlevande till befattningshavare i statens tjänst* för budgetåret 1956/57 anvisa ett förslagsanslag av 37 500 000 kronor, därav 300 000 kronor att avräknas mot automobilskattemedlen.

[16] 8. Pensioner åt efterlevande till arbetare i statens tjänst

	Anslag	Nettoutgift
1954/55	2 200 000	2 338 974
1955/56 (statsliggaren s. 1165)	2 400 000	
1956/57 (förslag)	2 750 000	

Av anslaget för innevarande budgetår skall ett belopp av 600 000 kronor avräknas mot automobilskattemedlen.

De utgifter, som bestrides från anslaget, utgöres för närvarande av familjepensionsförmåner enligt 1947 års familjepensionsreglemente för arbetare samt enligt 1936 och 1942 års motsvarande familjepensionsreglementen beviljade, sedermera jämlikt kungörelsen den 30 juni 1947, nr 657, omreglerade pensioner, dock med undantag av familjepensionsförmåner åt efterlevande till arbetare vid de affärsdrivande verken (beträffande försvarets fabriksverk undantages dock endast efterlevande till arbetare, som varit i tjänst efter utgången av juni 1944).

Statens pensionsanstalt hemställer, att anslaget höjes med 350 000 kronor.

M o t i v

Med ledning av utgifterna å anslaget under tiden juli 1954—juli 1955 har pensionsanstalten beräknat pensionskostnaderna för innevarande budgetår

till omkring 2 650 000 kronor. För nästa budgetår räknar anstalten med en utgiftsökning av omkring 100 000 kronor. I enlighet härmed föreslår anstalten, att anslaget upptages till (2 650 000 + 100 000 =) 2 750 000 kronor.

Departementschefen

Med biträdande av pensionsanstaltens förslag förordar jag, att förevarande anslag för nästa budgetår upptages med 2 750 000 kronor. Härav bör enligt förut under punkten 9 angivna grunder 700 000 kronor avräknas mot automobilskattemedlen. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Pensioner åt efterlevande till arbetare i statens tjänst* för budgetåret 1956/57 anvisa ett förslagsanslag av 2 750 000 kronor, därav 700 000 kronor att avräknas mot automobilskattemedlen.

Gemensamma anslag

[17] 9. Understöd i vissa fall åt f. d. anställningshavare vid lotsverket m. fl.

	Anslag	Nettoutgift
1954/55	15 000	11 515
1955/56 (statsliggaren s. 1165)	15 000	
1956/57 (förslag)	15 000	

Departementschefen

I enlighet med ett av lotsstyrelsen i ämnet avgivet förslag hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Understöd i vissa fall åt f. d. anställningshavare vid lotsverket m. fl.* för budgetåret 1956/57 anvisa ett anslag av 15 000 kronor.

[18] 10. Diverse pensioner och understöd m. m.

	Anslag	Nettoutgift
1954/55	4 550 000	4 500 036
1955/56 (statsliggaren s. 1165)	4 750 000	
1956/57 (förslag)	4 600 000	

Av anslaget bestrides utgifterna för *dels* pensioner i enlighet med för varje särskilt fall meddelade föreskrifter — huvudsakligen s. k. riksdagspensioner, beviljade av riksdagen eller av Kungl. Maj:t enligt riksdagens bemyndigande den 17 juli 1948, nr 448 — *dels* understöd till vissa f. d. anställningshavare vid sinnessjukhusen, *dels* övergångsvis förekommande ersättningar åt efterlevande, då någon av lotsverkets betjäning till följd av tjänsteutövning avlidit, *dels* pensioner åt vissa f. d. anställningshavare vid

vägväsendet, dels ock vissa periodiskt utgående avvecklingsersättningar till övertalig personal vid riksförsäkringsanstalten och den centrala försvarsförvaltningen. Vidare bestrides från anslaget utgifter för omregleringen av enligt vissa äldre bestämmelser utgående understöd åt efterlevande till stallbetjänter vid Strömsholms hingstdepå ävensom utgifter för bestridande — i enlighet med beslut, som meddelats av Kungl. Maj:t — av statsverkets andel i kostnaden för vissa pensioner åt befattningshavare vid allmänna barnbördshuset eller efterlevande till dylika befattningshavare.

Statskontoret föreslår, att anslaget minskas med 150 000 kronor.

M o t i v

Ifrågavarande anslag disponeras förutom av statskontoret jämväl av statens pensionsanstalt och riksförsäkringsanstalten.

Med ledning av utgifterna under budgetåret 1954/55 och de två första månaderna av innevarande budgetår har medelsbehovet för statskontorets del för budgetåret 1956/57 uppskattats till 3 725 000 (— 100 000) kronor. För sistnämnda budgetår beräknas av anslaget komma att disponeras 650 000 (— 75 000) kronor av statens pensionsanstalt och 225 000 (+ 25 000) kronor av riksförsäkringsanstalten. Det totala anslagsbehovet för budgetåret 1956/57 blir alltså (3 725 000 + 650 000 + 225 000 =) 4 600 000 kronor.

Departementschefen

Enligt riksdagens medgivande må från förevarande anslag bestridas bl. a. vissa periodiska avvecklingsersättningar till övertalig personal vid riksförsäkringsanstalten och den centrala försvarsförvaltningen. Detsamma torde lämpligen böra, räknat fr. o. m. innevarande budgetår, gälla sådana motsvarande ersättningar till övertalig personal såväl vid Stockholms tygstation m. m. som vid statens hingstdepåer och stuteri, som kan komma att utgå i anledning av beslut vid 1955 års riksdag (skr. 316 resp. 343). Detta påverkar ej anslagsberäkningen.

Med stöd av riksdagens bemyndigande (skr. 1948: 448) kan Kungl. Maj:t från förevarande anslag bevilja s. k. riksdagspensioner till f. d. anställningshavare i statens tjänst. Såsom förutsättning för dylik pension uppställs krav på bl. a. minst 15 tjänstår före 65 års ålder. Då detta krav ej är helt uppfyllt men minst tio tjänstår finnes, har Kungl. Maj:t, efter särskild prövning, i vissa fall såsom gratifikation tillerkänt vederbörande engångsbelopp, fastställt enligt principen en månadslön för de tio första tjänståren och 1/10 månadslön för varje ytterligare tjänstår. Kostnaderna för dessa gratifikationer har hittills bestritts, i vad avser f. d. anställningshavare vid de affärsdrivande verken, av vederbörande verks medel och eljest från vederbörande departements anslag till extra utgifter. Under de två senaste budgetåren har för dylika gratifikationer från anslag till extra utgifter anvisats sammanlagt 11 400 kronor resp. 6 100 kronor, fördelade sig på tio resp. åtta mottagare. Det synes mig emellertid mest praktiskt att gratifikationerna, i den mån de icke bör bestridas av vederbörande affärsverks medel, belastar

samma anslag som riksdagspensionerna, nämligen anslaget till diverse pensioner och understöd m. m. Därest riksdagen icke har något att erinra däremot, synes anslaget böra få användas även för detta ändamål. Under förutsättning att gratifikationerna beviljas efter i huvudsak samma grunder som för närvarande, torde kostnadsberäkningen under anslaget icke påverkas av vad jag föreslagit.

Då jag ej har något att erinra mot den av statskontoret gjorda anslagsberäkningen, hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att till *Diverse pensioner och understöd m. m.* för budgetåret 1956/57 anvisa ett förslagsanslag av 4 600 000 kronor.

D. Statsunderstödda pensionsväsendet

[19] 1. Bidrag till pensioneringskostnaderna för statens pensionsanstalt

	Anslag	Nettoutgift
1954/55	84 000 000	92 062 962
1955/56 (statsliggaren s. 1168) ..	92 000 000	
1956/57 (förslag)	103 000 000	

Från detta anslag bestrides pensionsutgifter för det statsunderstödda pensionsväsendet, i den mån dessa kostnader inte utgår från särskilda anslag eller täckes av huvudmansavgifter.

Statens pensionsanstalt hemställer, att anslaget höjes med 11 000 000 kronor.

M o t i v

För nästkommande budgetår uppskattar pensionsanstalten uppbörderna av fortlöpande avgifter till 26 000 000 kronor och av engångsavgifter till 3 000 000 kronor eller tillsammans 29 000 000 kronor, innebärande en ökning i förhållande till innevarande budgetår med 2 000 000 kronor.

Pensionskostnaderna för innevarande budgetår har pensionsanstalten med ledning av utgifterna under tiden juli 1954—juli 1955 beräknat till omkring 127 500 000 kronor. För nästa budgetår räknar anstalten med en utgiftsökning av omkring 4 500 000 kronor.

Utgifterna för nästa budgetår blir alltså (127 500 000 + 4 500 000 =) 132 000 000 kronor eller 13 000 000 kronor mer än de ursprungligen beräknade utgifterna för innevarande budgetår. Efter avdrag av inkomsterna, 29 000 000 kronor, blir nettoutgifterna 103 000 000 kronor.

Departementschefen

Då jag inte har något att erinra mot de av statens pensionsanstalt gjorda beräkningarna, synes anslaget för budgetåret 1956/57 böra upptagas med 103 000 000 kronor. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till pensioneringskostnaderna för statens pensionsanstalt* för budgetåret 1956/57 anvisa ett förslagsanslag av 103 000 000 kronor.

[20] 2. Statens andel i kostnaden för pensionering av vissa överåriga extra provinsialläkare

	Anslag	Nettoutgift
1954/55	10 000	8 661
1955/56 (statsliggaren s. 1168)	10 000	
1956/57 (förslag)	5 000	

Statskontoret förordar, att anslaget med hänsyn till utgifterna under innevarande budgetårs två första månader minskas med 5 000 kronor.

Departementschefen

Jag hemställer i anslutning till statskontorets förslag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statens andel i kostnaden för pensionering av vissa överåriga extra provinsialläkare* för budgetåret 1956/57 anvisa ett förslagsanslag av 5 000 kronor.

[21] 3. Bidrag till pensioneringskostnaderna för handelsflottans pensionsanstalt

Under återopande av vad chefen för handelsdepartementet vid anmälan av tionde huvudtiteln anfört i fråga om bidrag till pensioneringskostnaderna för handelsflottans pensionsanstalt hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till pensioneringskostnaderna för handelsflottans pensionsanstalt* för budgetåret 1956/57 anvisa ett anslag av 1 600 000 kronor.

E. Allmänna indragningsstaten

[22] 1. Avlöningar till personal å indragningsstat m. m.

	Anslag	Nettoutgift
1954/55	600 000	613 005
1955/56 (statsliggaren s. 1169) ...	580 000	
1956/57 (förslag)	550 000	

Från anslaget bestrides även kostnaderna för rörliga tilläggsförmåner till personal å indragningsstat.

Med ledning av utgifterna å anslaget under innevarande budgetårs två första månader samt med hänsyn till beräknad avgång från indragningsstaten föreslår *statskontoret*, att anslaget minskas med 30 000 kronor.

Departementschefen

Med biträdande av statskontorets förslag hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Avlöningar till personal å indragningsstat m. m.* för budgetåret 1956/57 anvisa ett förslagsanslag av 550 000 kronor.

F. Diverse

[23] 1. **Ersättning till statens allmänna fastighetsfond: Byggnadsstyrelsens delfond**

Under hänvisning till vad chefen för finansdepartementet vid anmälan av för flera huvudtitlar gemensamma frågor anfört angående ersättning till byggnadsstyrelsens delfond av statens allmänna fastighetsfond hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Ersättning till statens allmänna fastighetsfond: Byggnadsstyrelsens delfond* för budgetåret 1956/57 anvisa ett förslagsanslag av 127 000 kronor.

[24] 2. **Kommittéer och utredningar genom sakkunniga**

	Anslag	Nettoutgift
1954/55	475 000	353 382
1955/56 (statsliggaren s. 1174)....	475 000	
1956/57 (förslag).....	400 000	

Under hänvisning till vad jag förut under punkten 1 anfört och hemställt anser jag mig kunna förorda nedräkning av förevarande anslag med 75 000 kronor.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Kommittéer och utredningar genom sakkunniga* för budgetåret 1956/57 anvisa ett reservationsanslag av 400 000 kronor.

[25] 3. **Kostnader för vissa förhandlingar m. m.**

Från ifrågavarande anslag bestrides *dels* kostnaderna för sådana i kungörelsen den 4 juni 1937 (nr 292) angående förhandlingsrätt för statens tjänstemän avsedda förhandlingar, som äger rum mellan ombud, utsedda

av Kungl. Maj:t, och förening av tjänstemän, *dels* kostnaderna för den inom Kungl. Maj:ts kansli inrättade förhandlingsdelegation, vilken har att i vissa fall upptaga sådana statsdepartementen berörande frågor, som avses i förenämnda kungörelse, *dels* ersättningar till ordförande, ledamöter och suppleanter i statens befordringsnämnd, *dels* kostnaderna för dyrorts-nämndens och statens bostadsnämnds verksamhet, dock ej resekostnadsersättningar och traktamenten, som föranledes av till bostadsnämnden hänskjutna ärenden, vilka direkt angår de affärsdrivande verkens personal, *dels* ock statens andel i kostnaderna för statens och kommunernas samarbetsnämnd i lönefrågor.

I gällande riksstat är anslaget upptaget med 35 000 kronor. Jag räknar med samma medelsbehov för nästa budgetår och hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Kostnader för vissa förhandlingar m. m.* för budgetåret 1956/57 anvisa ett förslagsanslag av 35 000 kronor.

[26] 4. Extra utgifter

Ifrågavarande anslag är i gällande riksstat upptaget med 10 000 kronor. Vid utgången av budgetåret 1954/55 fanns å anslaget en reservation av 24 740 kronor. Med hänsyn härtill anser jag ytterligare medelsanvisning ej erforderlig under nästa budgetår och föreslår, att anslaget uppföres med endast ett formellt belopp.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Extra utgifter* för budgetåret 1956/57 anvisa ett reservationsanslag av 100 kronor.

[27] 5. Arbetsgivarbidrag till den allmänna sjukförsäkringen m. m.

Från förevarande anslag bestrides de bidrag till den allmänna sjukförsäkringen m. m., som staten i egenskap av arbetsgivare har att utgiva, utom beträffande i huvudsak affärsverken, riksbanken och riksgäldskontoret.

Från och med innevarande budgetår finnes anslaget uppfört å riksstaten, upptaget med 15 000 000 kronor. Uppskattningsvis räknar jag med oförändrat medelsbehov för nästa budgetår.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Arbetsgivarbidrag till den allmänna sjukförsäkringen m. m.* för budgetåret 1956/57 anvisa ett förslagsanslag av 15 000 000 kronor.

Fördelning av vissa pensionskostnader på civilförvaltningen och försvarsväsendet under budgetåret 1954/55

I utlåtande nr 12 till 1943 års riksdag har bankoutskottet i anledning av Kungl. Maj:ts förslag till ändrad uppställning av dåvarande tolfte huvudtiteln, innefattande anslagen till pensionsväsendet, framhållit, att förslaget innebure, att den ditintills tillämpade uppdelningen av pensionskostnaderna på särskilda anslag för civila och militära befattningshavare m. fl. skulle slopas. Då emellertid nämnda kostnader i räkenskaperna skulle bokföras var för sig, uttalade utskottet det önskemålet, att uppgift å kostnadernas fördelning på civila ändamål och försvarsändamål skulle offentliggöras i lämplig form, exempelvis i statsverkspropositionerna. I anledning av bankoutskottets sålunda uttalade önskemål torde i statsrådsprotokollet få intagas en sammanställning å kostnadsfördelningen under budgetåret 1954/55 inom de anslag, från vilka pensionskostnader för såväl civila som militära befattningshavare m. fl. bestrides.

Anslag	Utgifter för			
	tjänstepensionering		familjepensionering	
	civil	militär	civil	militär
Pensioner åt f. d. befattningshavare i statens tjänst	63 126 399: 74	53 809 094: 18	—	—
Pensioner enligt tjänstepensionsreglementet för arbetare m. m.	6 379 843: 48	6 862 343: 04	—	—
Pensioner åt viss arbetarpersonal i statens tjänst.....	449 173: 78	135 950: 93	—	—
Pensioner åt efterlevande till befattningshavare i statens tjänst	—	—	19 440 658: 32	15 312 150: 44
Pensioner åt efterlevande till arbetare i statens tjänst	—	—	904 043: 92	1 438 567: 77

Understöd åt efterlevande till vissa statsanställda

I detta sammanhang tillåter jag mig vidare erinra om 1930 års riksdags bemyndigande för Kungl. Maj:t (skr. 74) att i huvudsaklig överensstämmelse med av riksdagens bankoutskott angivna riktlinjer till ett sammanlagt belopp av förslagsvis 30 000 kronor om året besluta om årligt understöd åt änkor och barn efter anställningshavare i statens tjänst.

Beviljade understöd åt efterlevande efter personer, anställda vid de afärsdrivande verken, skall gäldas av de medel, av vilka verkens omkostnader bestrides. Övriga understöd skall jämlikt beslut av 1934 års riksdag bestridas av anslaget till diverse pensioner och understöd m. m.

Genom särskilda beslut den 17 december 1954 samt den 22 april, den 6 maj, den 30 juni, den 27 juli, den 25 augusti och den 28 oktober 1955 har Kungl. Maj:t beviljat understöd åt 24 änkor efter i statens tjänst anställda

personer och uppfostringsbidrag åt 4 barn efter dylika personer till ett sammanlagt årligt grundbelopp av 18 544 kronor. Av dessa understöd utgår

från *anslaget till diverse pensioner och understöd m. m.*: 2 uppfostringsbidrag à 529 kronor, 2 understöd à 529 kronor och 5 understöd à 840 kronor, tillhopa 6 316 kronor;

av *trafikmedel*: 1 uppfostringsbidrag à 529 kronor, 9 understöd à 529 kronor och 5 understöd à 840 kronor, tillhopa 9 490 kronor;

av *postmedel*: 1 uppfostringsbidrag à 529 kronor och 1 understöd à 529 kronor, tillhopa 1 058 kronor; samt

av *statens vattenfallsverks medel*: 2 understöd à 840 kronor, tillhopa 1 680 kronor.

Sammanfattning

Tolfte huvudtitelns slutsumma, för budgetåret 1955/56	
utgörande	kronor 450 659 000
kommer vid bifall till de av mig framställda förslagen att för	
budgetåret 1956/57 uppgå till	» 321 265 200
innebärande en minskning med	» 129 393 800

Tolfte huvudtitelns slutsumma har å ena sidan minskats med 165 miljoner kronor till följd av att i riksstatsförslaget ej upptagits någon motsvarighet till det å riksstaten för budgetåret 1955/56 uppförda anslaget till täckning av beräknat överskridande av anslagsmedlen för vissa löne- och pensionsförmåner. Å andra sidan föreligger en ökning med i runt tal 35,6 miljoner kronor, beroende på de vid 1955 års riksdag beslutade löne- och pensionsförhöjningarna.

Vad föredragande departementschefen sålunda, med instämmande av statsrådets övriga ledamöter, hemställt behagar Hans Maj:t Konungen bifalla.

Ur protokollet:

Bertil Persson

Register

till

Tolfte huvudtiteln för budgetåret 1956/57

A. Civildepartementet

Std.		Kronor
	Civildepartementet:	
1	Avlöningar	709 800
4	Omkostnader	44 000
	Säger för civildepartementet	753 800

B. Vissa myndigheter

	Statens lönenämnd:	
4	Avlöningar	203 600
6	Omkostnader	12 000
	Statens avtalsnämnd:	
7	Avlöningar	198 800
10	Omkostnader	25 100
	Statens pensionsanstalt:	
10	Avlöningar	849 000
13	Omkostnader	115 800
	Säger för vissa myndigheter	1 404 300

C. Statliga pensionsväsendet

14	Pensioner åt f. d. befattningshavare i statens tjänst, därav 1 400 000 kronor att avräknas mot automobilskattemedlen.....	133 000 000
15	Pensioner åt personal i försvarsväsendets reserver	3 200 000
15	Pensioner enligt tjänstepensionsreglementet för arbetare m. m., därav 7 200 000 kronor att avräknas mot automobilskattemedlen	16 000 000
16	Pensioner åt viss arbetarpersonal i statens tjänst.....	675 000
17	Vadstena krigsmanshuskassa.....	550 000
18	Pensionering av viss flottans gemenskap.....	100 000
18	Pensioner åt efterlevande till befattningshavare i statens tjänst, därav 300 000 kronor att avräknas mot automobilskattemedlen	37 500 000
19	Pensioner åt efterlevande till arbetare i statens tjänst, därav 700 000 kronor att avräknas mot automobilskattemedlen	2 750 000
20	Understöd i vissa fall åt f. d. anställningshavare vid lotsverket m. fl.....	15 000
20	Diverse pensioner och understöd m. m.....	4 600 000
	Säger för statliga pensionsväsendet	198 390 000

D. Statsunderstödda pensionsväsendet

22	Bidrag till pensioneringskostnaderna för statens pensionsanstalt	103 000 000
23	Statens andel i kostnaden för pensionering av vissa överåriga extra provinsialläkare.....	5 000
23	Bidrag till pensioneringskostnaderna för handelsflottans pensionsanstalt.....	1 600 000
	Säger för statsunderstödda pensionsväsendet	104 605 000

E. Allmänna indragningsstaten

Std.		Kronor
23	Avlöningar till personal å indragningsstat m. m.....	550 000
	Säger för allmänna indragningsstaten	550 000

F. Diverse

24	Ersättning till statens allmänna fastighetsfond:	
	Byggnadsstyrelsens delfond.....	127 000
24	Kommittéer och utredningar genom sakkunniga.....	400 000
24	Kostnader för vissa förhandlingar m. m.....	35 000
25	Extra utgifter.	100
25	Arbetsgivarbidrag till den allmänna sjukförsäkringen m. m. ...	15 000 000
	Säger för diverse	15 562 100
	Summa	321 265 200

- 26 Fördelning av vissa pensionskostnader på civilförvaltningen och försvarsväsendet under budgetåret 1954/55.
 26 Understöd åt efterlevande till vissa statsanställda.
 27 Sammanfattning.

TRETTONDE HUVUDTITELN

OFÖRUTSEDDA UTGIFTER

Utdrag av protokollet över finansärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 4 januari 1956.

Närvarande:

Statsministern ERLANDER, ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden ZETTERBERG, TORSTEN NILSSON, STRÄNG, ERICSSON, ANDERSSON, NORUP, HEDLUND, PERSSON, HJALMAR NILSON, LINDELL, NORDENSTAM, LINDSTRÖM, LANGE, LINDHOLM.

Chefen för finansdepartementet, statsrådet Sträng, anmäler efter gemensam beredning med statsrådets övriga ledamöter frågan om anvisande av anslag å riksstaten till oförutsedda utgifter och anför därvid följande.

Oförutsedda utgifter. För bestridande av oförutsedda utgifter är å riksstaten under särskild huvudtitel uppfört ett förslagsanslag å 1 000 000 kronor, att under vissa angivna villkor stå till Kungl. Maj:ts förfogande för bestridande av dels utgifter av så brådskande art, att frågan ej hinner underställas riksdagen, dels ock vissa andra kostnader enligt av riksdagen särskilt lämnade bemyndiganden.

Enligt Kungl. Maj:ts särskilda härefter angivna beslut har under år 1955 följande utgifter anvisats att utgå från förevarande anslag, nämligen:

å utrikesdepartementets föredragning:	
Till gäldande av ersättning till f. d. sändebudet W. Bagge för viss vid transport av flyttgods utom riket uppkommen förlust (11/2)	1 855:—
å försvarsdepartementets föredragning:	
Till bestridande av vissa haverikostnader (21/1)	1 504 425: 61
Till täckande av medelsbrister, redovisade såsom proprietalanser i försvarets civilförvaltnings räkenskaper (4/3)	4 833: 38
Till bestridande av kostnader för återanskaffning av vissa vid brand förstörda inventarier (10/6)	6 600:—
Till bestridande av kostnader i anledning av sjökabelhaveri (17/6)	64 000:—

2 *Statsverkspropositionen år 1956: Bil. 15: Trettonde huvudtiteln*

Till täckande av kostnader för iståndsättning av brandskadad mässbyggnad vid Kalmar flygflottilj (12/8).....	100 000: —
å socialdepartementets föredragning:	
Till bestridande av kostnaderna för uppförande, efter inträffad brand, av en anläggning för värme och varmvatten inom den till Hammargårdens skolhem hörande gymnastikbyggnaden, m. m. (7/10)	35 000: —
	<hr/> Säger 1 716 713: 99

För täckande av de från förevarande anslag förskottsvis bestridda kostnaderna för iståndsättning av brandskadad mässbyggnad vid Kalmar flygflottilj kommer chefen för försvarsdepartementet senare denna dag att föreslå viss medelsanvisning på tilläggsstat II till riksstaten för innevarande budgetår under kapitalbudgeten, försvarets fastighetsfond. Vid bifall till detta förslag kommer efter vederbörlig återföring nettobeloppet för under 1955 anvisade medel från anslaget att uppgå till 1 616 713 kronor 99 öre.

För budgetåret 1956/57 torde anslaget till oförutsedda utgifter i riksstaten uppföras med oförändrat belopp, 1 miljon kronor. Beträffande dispositionen av anslaget synes de för innevarande budgetår stadgade villkoren böra gälla.

Under en följd av år har riksdagen bemyndigat Kungl. Maj:t, att från förevarande anslag bestrida belopp, som kronan genom lagakraftvunnen dom ålagts att utgiva, under förutsättning att andra medel ej står till förfogande för ändamålet. Motsvarande bemyndigande torde böra inhämtas för nästkommande budgetår.

Med bifall till Kungl. Maj:ts förslag i proposition nr 183 medgav 1944 års riksdag (skr. nr 329), att från anslaget till oförutsedda utgifter finge, på sätt i det vid propositionen fogade utdraget av statsrådsprotokollet föreslagits, tills vidare under budgetåren 1943/44 och 1944/45 utgå ersättning för förlust av eller skada å egendom utom landet till personer, vilka i rikets tjänst vore där bosatta, ävensom till deras familj och personliga tjänare. De förluster som avsågs var sådana som uppkommit på grund av krigsförhållandena. Samma bemyndigande lämnades av riksdagen för budgetåren 1945/46 och 1946/47. Något ytterligare bemyndigande i berörda hänseende ansågs däremot icke erforderligt för budgetåret 1947/48.

I proposition nr 282 till 1948 års riksdag upptogs emellertid ånyo frågan om ersättning för vissa förluster, varvid föredragande departementschefen anförde bl. a. följande.

På grund av de under efterkrigstiden rådande osäkra förhållandena i vissa främmande länder har personer, vilka uppehåller sig i utlandet och är i rikets tjänst, ävensom deras familjemedlemmar och personliga tjänare, åsamkats förluster, som i stort sett är av samma natur som de, för vilka ersättning tidigare beretts av statsmedel. Det är att förvänta, att dylika för-

luster kan uppkomma även i fortsättningen. Det synes rimligt, att jämväl dessa personer tillerkännes ersättning efter enahanda grunder, som tillämpats i fråga om de genom krigsförhållandena uppkomna förlusterna. Framställningar om ersättning bör i så fall granskas på samma sätt som dittills skett.

Riksdagen medgav (skr. nr 406) i anledning av propositionen att från anslaget till oförutsedda utgifter finge tills vidare under budgetåret 1948/49 utgå ersättning för förlust av eller skada å egendom utom riket till personer, som uppehåller sig därstädes och är i rikets tjänst, ävensom till deras familjemedlemmar och personliga tjänare. För budgetåren 1949/56 har riksdagen lämnat motsvarande bemyndigande.

Med hänsyn till de osäkra förhållanden, som fortfarande råder i vissa främmande länder, synes hemställen böra göras hos riksdagen om förlängt bemyndigande att under nästa budgetår på oförändrade villkor från anslaget till oförutsedda utgifter utbetala ersättning för skador av ifrågakommande natur.

I anledning av proposition nr 38 medgav 1951 års riksdag (skr. nr 63) att från anslaget till oförutsedda utgifter finge tills vidare under budgetåren 1950/51 och 1951/52 utgå ersättning för genom tidigare krigsförhållanden uppkomna skador å egendom inom landet. För budgetåren 1952/56 har riksdagen lämnat motsvarande bemyndigande.

Med hänsyn till att fall av krigsskador, exempelvis genom minsprängning, alltjämt förekommer synes riksdagens bemyndigande böra inhämtas till att under nästa budgetår på oförändrade villkor från anslaget till oförutsedda utgifter utbetala krigsskadeersättningar.

Slutligen får jag erinra om att i proposition nr 204 till 1955 års riksdag förutsatts att eventuella behov av medel för det svenska deltagandet i stilleståndsövervakningen i Korea — utöver anvisat anslag — finge tillgodoses genom anlitan av anslaget till oförutsedda utgifter. Frågan om täckning av sålunda bestridda kostnader skulle få anmälas framdeles. Riksdagen lämnade uttalandet utan erinran.

Även beträffande de särskilda bemyndigandena förutsattes att ifrågakommande dispositionsbeslut i likhet med övriga anvisningar bringas till riksdagens kännedom.

Under återopande av vad sålunda anförts hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) till *Oförutsedda utgifter* för budgetåret 1956/57 anvisa ett förslagsanslag av 1 000 000 kronor, att stå till Kungl. Maj:ts förfogande för bestridande av utgifter, vilka är av så brådskande art, att frågan ej hinner underställas riksdagen, under villkor:

att utgiften är av den storlek, att vederbörande huvudtitels anslag till extra utgifter med hänsyn till därå förefintlig behållning icke lämpligen kan anlitas för ändamålet,

att utgiften är av beskaffenhet att ej kunna bestridas av andra till Kungl. Maj:ts förfogande stående medel,

att utgiften icke heller avser ändamål, för vilka anslag uppförts å sådan beredskapsstat, varom förmåles i § 63 regeringsformen,

samt att genast vid nästa riksdags början en särskild specificerad ansökan göres till riksdagen om de utgifter, Kungl. Maj:t under det senaste året anvisat att utgå av anslaget;

b) medge, att belopp, som kronan genom lagakraftvunnen dom ålagts att utge, må bestridas från anslaget till oförutsedda utgifter under förutsättning att andra medel icke står till förfogande för ändamålet;

c) medge att från anslaget till oförutsedda utgifter må, på sätt i det föregående föreslagits, under budgetåret 1956/57 utgå *dels* ersättning för förlust av eller skada å egendom utom riket till personer, vilka uppehåller sig därstädes och är i rikets tjänst, ävensom till deras familjemedlemmar och personliga tjänare, *dels ock* krigsskadeersättning.

Vad föredragande departementschefen sålunda, med instämmande av statsrådets övriga ledamöter, hemställt behagar Hans Maj:t Konungen bifalla.

Ur protokollet:

Bengt Resare

BILAGA 16 TILL STATSVERKSPROPOSITIONEN 1956

FJORTONDE HUVUDTITELN

RIKSDAGEN OCH DESS VERK M. M.

Utdrag av protokollet över finansärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 4 januari 1956.

Närvarande:

Statsministern ERLANDER, ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden ZETTERBERG, TORSTEN NILSSON, STRÄNG, ERICSSON, ANDERSSON, NORUP, HEDLUND, PERSSON, HJALMAR NILSON, LINDELL, NORDENSTAM, LINDSTRÖM, LANGE, LINDHOLM.

Chefen för finansdepartementet, statsrådet Sträng, anmäler fråga om anvisande av anslag för budgetåret 1956/57 till bestridande av kostnaderna för riksdagen och dess verk m. m. samt anför därvid följande.

Riksgäldskontoret har med skrivelse den 17 november 1955 överlämnat beräkningar rörande de anslag under huvudtiteln Riksdagen och dess verk m. m., som bör upptagas i riksstaten för budgetåret 1956/57. Jämte uppställning över anslagen har överlämnats specifikation, innefattande förslag till stater m. m. Beträffande innehållet i denna specifikation torde få hänvisas till handlingarna i ärendet.

Beträffande anslagsberäkningen inhämtas bl. a. följande av skrivelsen.

Under anslaget till utgivande av särskilda publikationer, som föreslås be-tecknat såsom reservationsanslag, har beräknats medel med dels 22 000 kr. till den årliga uppslagsboken över riksdagens verksamhet, dels ock med 10 000 kr. till utarbetande av person- och sakregister till riksdagens protokoll med bihang för åren 1951—1960. Särskild skrivelse betr. 10-årsregistret kommer av fullmäktige att lämnas till nästa års bankoutskott.

Anslagen till riksdagens interparlamentariska grupp och Nordiska rådet har uppförts med de belopp varom delegationerna gjort framställning i särskilda skrivelser.

Anslaget till allmänt kyrkomöte har uppförts med ett formellt belopp av 100 kr.

Den beräknade höjningen av anslaget till omkostnader under riksdagens ekonomibyrå hänför sig huvudsakligen till posten för reparation och underhåll av riksdagshuset. Fullmäktige har för avsikt att lämna nästa års banko-

utskott en närmare redogörelse för de reparationsarbeten, som är avsedda att genomföras under de närmaste åren.

Avlönings- och pensionsanslagen till de under huvudtiteln upptagna riksdagens verk har beräknats efter oförändrade grunder. Anslagsposten till rörligt tillägg har belastats med resp. 20 och 40 % av löne- och pensionskostnaderna. Anslagen har i stort sett upptagits med samma belopp som för innevarande budgetår. Anslaget till riksgäldskontorets avlöningar har dock kunnat sänkas med 40 000 kr. Vad beträffar avlöningsstaten för riksgäldskontoret har en betydande överflyttning ägt rum mellan ordinarieposten och icke-ordinarieposten, beroende bl. a. på nyanställning av icke-ordinarie personal efter avgång av ordinarie personal samt vakanssättning av ordinarie tjänster i samband med inrättande av icke-ordinarie tjänster i högre lönegrad.

Till fullmäktige inkomna framställningar angående anslagsberäkningarna från riksdagens interparlamentariska grupp och Nordiska rådets svenska delegation kommer att överlämnas till bankoutskottet.

Anslaget till ersättning till statens allmänna fastighetsfond: Byggnadsstyrelsens delfond torde i enlighet med vad som anförts vid anmälan av för flera huvudtitlar gemensamma frågor böra beräknas till 114 000 kronor.

Under återopande av vad sålunda anförts gör jag under följande punkter hemställa om anslag för budgetåret 1956/57 till riksdagen och dess verk m. m.

[1] 1. Riksdagen: Arvoden till riksdagens ledamöter. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Riksdagen: Arvoden till riksdagens ledamöter* för budgetåret 1956/57 anvisa ett förslagsanslag av 6 175 000 kronor.

[2] 2. Riksdagen: Reseersättningar till riksdagens ledamöter. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Riksdagen: Reseersättningar till riksdagens ledamöter* för budgetåret 1956/57 anvisa ett förslagsanslag av 1 075 000 kronor.

[3] 3. Riksdagen: Avlöningar till personal. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Riksdagen: Avlöningar till personal* för budgetåret 1956/57 anvisa ett förslagsanslag av 1 200 000 kronor.

[4] 4. Riksdagen: Kostnader för riksdagstrycket. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Riksdagen: Kostnader för riksdagstrycket* för budgetåret 1956/57 anvisa ett förslagsanslag av 1 200 000 kronor.